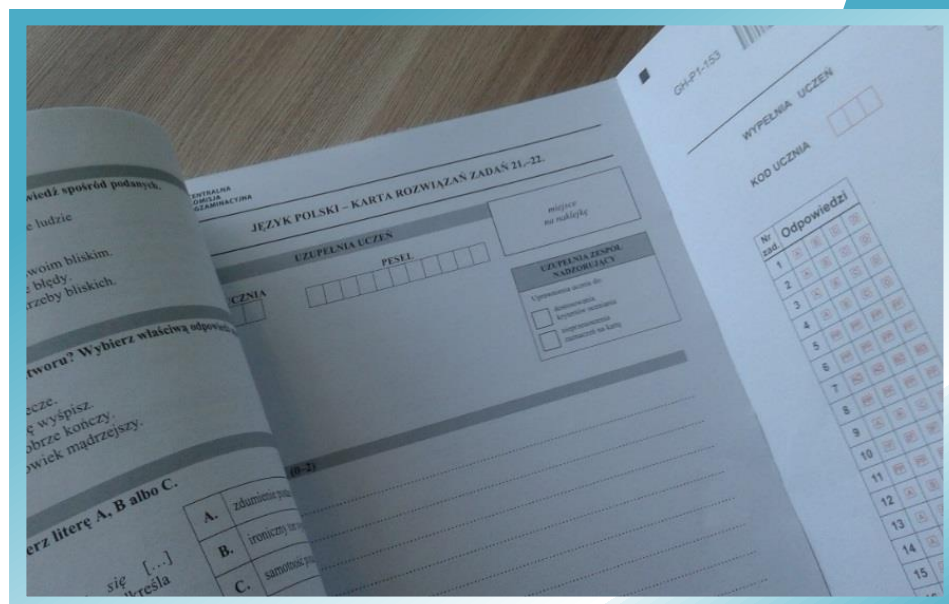

Osiągnięcia uczniów kończących gimnazjum w roku 2016 w województwie pomorskim

Wzrostanie z egzaminu gimnazjalnego 2016

Centralna Komisja Egzaminacyjna
ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 022 536 65 00, fax 022 536 65 04
e-mail: sekretariat@cke.edu.pl
www.cke.edu.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku
ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdańsk
tel. 58 320 55 90, fax 58 320 55 91
e-mail: komisja@oke.gda.pl
www.oke.gda.pl

**Osiągnięcia uczniów
kończących gimnazjum
w 2016 roku
w województwie pomorskim**

Opracowanie:**język polski**

Robert Chamczyk (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Danuta Marchlewska (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie)
Maria Michłowicz (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie)

historia i wiedza o społeczeństwie

Marek Zieliński (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Andrzej Bobrow (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży)
Marek Zapieraczyński (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi)

matematyka

Grażyna Miłkowska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Edyta Warzecha (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Karolina Kołodziej (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie)
Renata Świrko (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku)

przedmioty przyrodnicze

Alicja Kwiecień (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Hanna Gronczewska (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie)
Marcjanna Klessa (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu)
Małgorzata Wałęsa (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu)
Justyna Zahorodna (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie)

język angielski

Agnieszka Szafran (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Aleksandra Kodzis (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży)
Grzegorz Przybylski (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu)

język niemiecki

Ewa Bartoń-Pieniążek (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Małgorzata Jezierska-Wiejak (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu)
Przemysław Mróz (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu)

język francuski

Mariusz Mazurek (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Małgorzata Sośnicka (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie)

język rosyjski

Svetlana Galant (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Jadwiga Kubiak (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi)
Monika Zdunik (Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie)

język hiszpański

Anna Łochowska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

język włoski

Anna Opolska-Waszkiewicz (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Opieka merytoryczna:

dr Marcin Smolik (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Grażyna Miłkowska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Ludmiła Stopińska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Beata Trzcicka (Centralna Komisja Egzaminacyjna)

Współpraca:

Beata Dobrosielska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Mariola Jaśniewska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Agata Wiśniewska (Centralna Komisja Egzaminacyjna)
Pracownia ds. Analiz Wyników Egzaminacyjnych Okręgowej Komisji Egzaminacyjnej w Gdańsku

SPIS TREŚCI

I. CZĘŚĆ HUMANISTYCZNA	7
Język polski	7
1. Opis arkusza standardowego	7
2. Dane dotyczące populacji uczniów	7
3. Przebieg egzaminu	8
4. Podstawowe dane statystyczne	9
Komentarz	15
Podstawowe informacje o arkuszach dostosowanych	43
Historia i wiedza o społeczeństwie	47
1. Opis arkusza standardowego	47
2. Dane dotyczące populacji uczniów	47
3. Przebieg egzaminu	48
4. Podstawowe dane statystyczne	49
Komentarz	55
Podstawowe informacje o arkuszach dostosowanych	61
II. CZĘŚĆ MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZA	61
Matematyka	61
1. Opis arkusza standardowego	61
2. Dane dotyczące populacji uczniów	61
3. Przebieg egzaminu	62
4. Podstawowe dane statystyczne	63
Komentarz	69
Podstawowe informacje o arkuszach dostosowanych	81
Przedmioty przyrodnicze	84
1. Opis arkusza standardowego	84
2. Dane dotyczące populacji uczniów	84
3. Przebieg egzaminu	85
4. Podstawowe dane statystyczne	86
Komentarz	93
Podstawowe informacje o arkuszach dostosowanych	98
III. JĘZYKI OBCE	101
Język angielski – poziom podstawowy	101
1. Opis arkusza standardowego	101
2. Dane dotyczące populacji uczniów	101
3. Przebieg egzaminu	102
4. Podstawowe dane statystyczne	103
Język angielski – poziom rozszerzony	109
1. Opis arkusza standardowego	109
2. Dane dotyczące populacji uczniów	109
3. Przebieg egzaminu	110
4. Podstawowe dane statystyczne	111
Komentarz	118

Podstawowe informacje o arkuszach dostosowanych	133
Język niemiecki – poziom podstawowy	139
1. Opis arkusza standardowego	139
2. Dane dotyczące populacji uczniów	139
3. Przebieg egzaminu	140
4. Podstawowe dane statystyczne	141
Język niemiecki – poziom rozszerzony	147
1. Opis arkusza standardowego	147
2. Dane dotyczące populacji uczniów	147
3. Przebieg egzaminu	148
4. Podstawowe dane statystyczne	149
Komentarz	156
Podstawowe informacje o arkuszach dostosowanych	169
Język rosyjski – poziom podstawowy	173
1. Opis arkusza standardowego	173
2. Dane dotyczące populacji uczniów	173
3. Przebieg egzaminu	174
4. Podstawowe dane statystyczne	175
Język rosyjski – poziom rozszerzony	180
1. Opis arkusza standardowego	180
2. Dane dotyczące populacji uczniów	180
3. Przebieg egzaminu	181
Komentarz	182
Język francuski – poziom podstawowy	188
1. Opis arkusza standardowego	188
2. Dane dotyczące populacji uczniów	188
3. Przebieg egzaminu	189
4. Podstawowe dane statystyczne	190
Język francuski – poziom rozszerzony	195
1. Opis arkusza standardowego	195
2. Dane dotyczące populacji uczniów	195
3. Przebieg egzaminu	196
Język hiszpański – poziom podstawowy	197
1. Opis arkusza standardowego	197
2. Dane dotyczące populacji uczniów	197
3. Przebieg egzaminu	198
4. Podstawowe dane statystyczne	199
Język hiszpański – poziom rozszerzony	204
1. Opis arkusza standardowego	204
2. Dane dotyczące populacji uczniów	204
3. Przebieg egzaminu	205
Komentarz	206

I. CZĘŚĆ HUMANISTYCZNA

Język polski

1. Opis arkusza standardowego

Uczniowie bez dysfunkcji oraz uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu standardowym. Podstawę zadań stanowiły różne teksty kultury: literackie – fragment *Krzyżaków* Henryka Sienkiewicza i utwór *Róża prawdziwa i sztuczna* Jana Sztaudyngera, publicystyczny *Zwykły dzień* Katarzyny Janowskiej i popularnonaukowy *Damy, rycerze i dżinsy* Tadeusza Rojka.

Arkusz egzaminacyjny składał się z 22 zadań, wśród których było 20 zadań zamkniętych różnego typu i 2 zadania otwarte wymagające od ucznia samodzielnego, zgodnego z poleceniem, sformułowania krótkiej wypowiedzi oraz dłuższej wypowiedzi – charakterystyki.

Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań można było uzyskać 32 punkty.

2. Dane dotyczące populacji uczniów

Tabela 1. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym

Liczba uczniów		21 237
Uczniowie	bez dysleksji rozwojowej	17 118
	z dysleksją rozwojową	4 119
	dziewczeta	10 342
	chłopcy	10 895
	ze szkół na wsi	7 247
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	3 483
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	4 914
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	5 593
	ze szkół publicznych	19 928
	ze szkół niepublicznych	1 309

Z egzaminu zwolniono 25 uczniów – laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych oraz laureatów konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim.

Tabela 2. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Uczniowie	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	54
	słabowidzący i niewidomi	69
	słabosłyszący i niesłyszący	71
	z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	446
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	3
	o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy)	9
	Ogółem	652

3. Przebieg egzaminu

Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu		18 kwietnia 2016 r.	
Czas trwania egzaminu		90 minut dla uczniów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym lub czas przedłużony zgodnie z przyznanym dostosowaniem	
Liczba szkół		415	
Liczba zespołów egzaminatorów		15	
Liczba egzaminatorów		298	
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)		33	
Liczba unieważnień ²	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez ucznia w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez ucznia prawidłowego przebiegu egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożności ustalenia wyniku (np. zaginięcia karty odpowiedzi)	0
inne (np. złe samopoczucie ucznia)			0
Liczba wglądów ² (art. 44zzz ust. 1)		16	

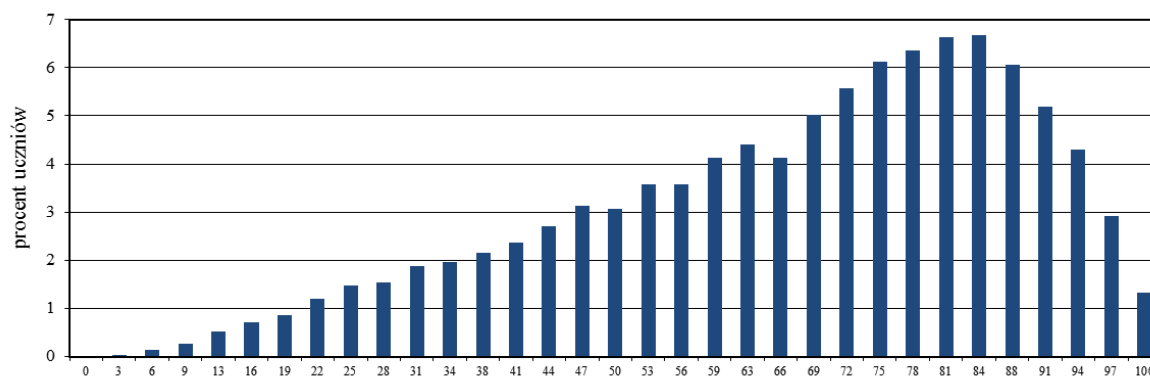
¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2015, poz. 959).

² Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2015, poz. 2156, ze zm.).

4. Podstawowe dane statystyczne

Wyniki uczniów

wynik procentowy

Wykres 1. Rozkład wyników uczniów

Tabela 4. Wyniki uczniów – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
21 237	0	100	72	84	67	21

Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Tabela 5. Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Część humanistyczna – język polski		
wynik procentowy	wartość centyla	stanin
0	1	1
3	1	
6	1	
9	1	
13	1	
16	2	
19	3	
22	4	
25	5	
28	6	
31	8	
34	9	
38	11	
41	14	3
44	16	
47	19	
50	22	
53	25	
56	29	4
59	33	
63	37	
66	41	
69	47	5
72	52	
75	58	
78	65	
81	72	6
84	79	
88	86	7
91	91	
94	96	8
97	99	9
100	100	

Wyniki w skali centylowej i staninowej umożliwiają porównanie wyniku ucznia z wynikami uczniów w całym kraju. Na przykład, jeśli uczeń z języka polskiego uzyskał 78% punktów możliwych do zdobycia (wynik procentowy), to oznacza, że jego wynik jest taki sam lub wyższy od wyniku 65% wszystkich zdających (wynik centylowy), a niższy od wyniku 35% zdających i znajduje się w 5. stanie.

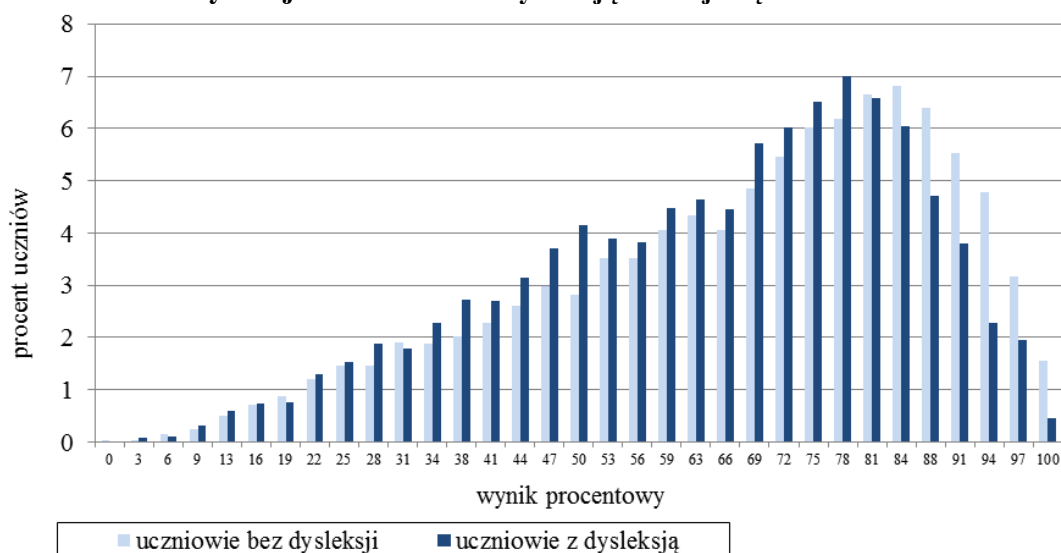
Średnie wyniki szkół³ na skali staninowej

Tabela 6. Wyniki szkół na skali staninowej

Stanin	Przedział wyników (w%)
1	14–36
2	37–55
3	56–61
4	62–65
5	66–69
6	70–73
7	74–78
8	79–84
9	85–97

Skala staninowa umożliwia porównywanie średnich wyników szkół w poszczególnych latach. Uzyskanie w kolejnych latach takiego samego średniego wyniku w procentach nie oznacza tego samego poziomu osiągnięć.

Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową

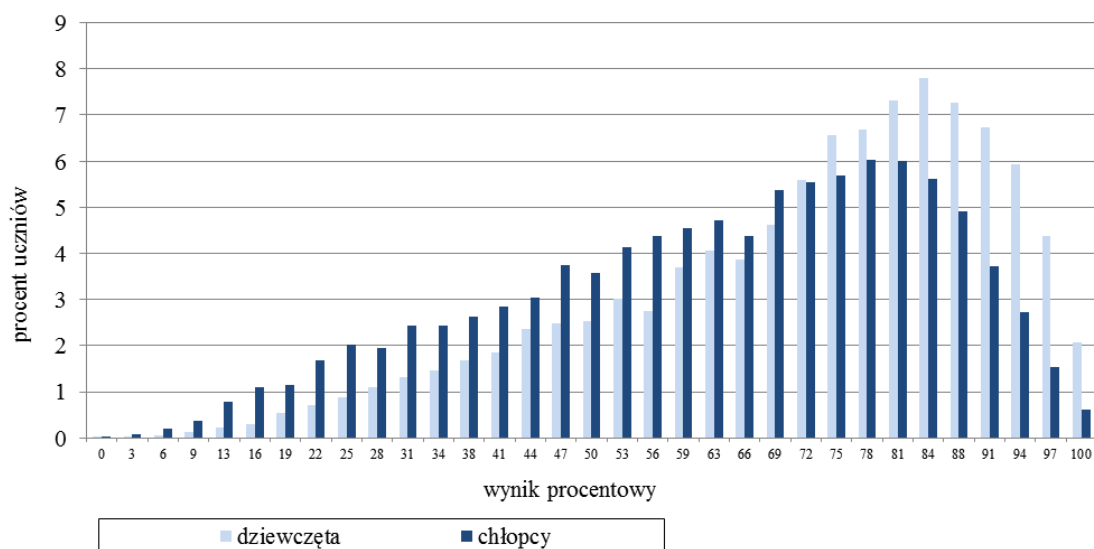
Wykres 2. Rozkłady wyników uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową

Tabela 7. Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Uczniowie bez dysleksji	17 118	0	100	72	84	67	21
Uczniowie z dysleksją rozwojową	4 119	3	100	69	78	64	20

³ Ileokroć w niniejszym sprawozdaniu jest mowa o wynikach szkół w 2016 roku, przez szkołę należy rozumieć każdą placówkę, w której liczba uczniów przystępujących do egzaminu była nie mniejsza niż 5. Wyniki szkół obliczono na podstawie wyników uczniów, którzy wykonywali zadania z arkusza GH-P1-162.

Wyniki dziewcząt i chłopców

Wykres 3. Rozkłady wyników dziewcząt i chłopców

Tabela 8. Wyniki dziewcząt i chłopców – parametry statystyczne

Płeć	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Dziewczęta	10 342	0	100	75	84	71	20
Chłopcy	10 895	0	100	66	78	62	22

Wyniki uczniów a wielkość miejscowości

Tabela 9. Wyniki uczniów w zależności od lokalizacji szkoły – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Wieś	7 247	0	100	66	78	63	20
Miasto do 20 tys. mieszkańców	3 483	3	100	69	75	64	21
Miasto od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	4 914	0	100	72	88	68	22
Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	5 593	3	100	78	84	72	20

Wyniki uczniów szkół publicznych i szkół niepublicznych

Tabela 10. Wyniki uczniów szkół publicznych i niepublicznych – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Szkoła publiczna	19 928	0	100	72	81	66	21
Szkoła niepubliczna	1 309	3	100	78	84	70	23

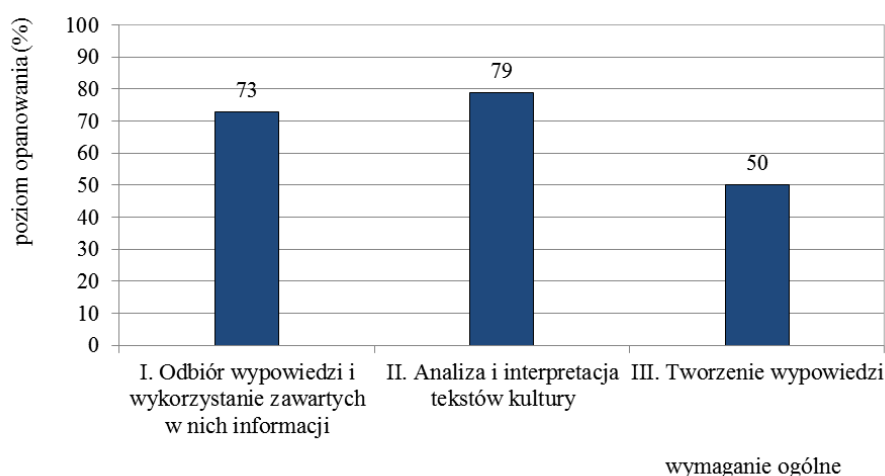
Poziom wykonania zadań

Tabela 11. Poziom wykonania zadań

Numer zadania	Wymaganie ogólne zapisane w podstawie programowej	Wymaganie szczegółowe zapisane w podstawie programowej	Poziom wykonania zadania (%)
1.	II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	2. Analiza. Uczeń: 4) wskazuje funkcje użytych w utworze środków stylistycznych z zakresu [...] składni (powtórzeń [...]) [...].	86
2.	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	<i>Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej.</i> 1. Czytanie i słuchanie. Uczeń: 9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście [...].	75
3.	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1. Czytanie i słuchanie. Uczeń: 2) wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje [...].	82
4.	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1. Czytanie i słuchanie. Uczeń: 6) rozpoznaje wypowiedzi o charakterze emocjonalnym i perswazyjnym.	77
5.	II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	<i>Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej.</i> 3. Interpretacja. Uczeń: 1) odbiera teksty kultury na poziomie dosłownym i przenośnym.	77
6.	III. Tworzenie wypowiedzi.	2. Świadomość językowa. Uczeń: 4) stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie.	69
7.	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	3. Świadomość językowa. Uczeń: 3) dostrzega różnicowanie słownictwa – rozpoznaje [...] archaizmy [...] – rozumie ich funkcję w tekście.	76
8.	II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	<i>Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej.</i> 2. Analiza. Uczeń: 10) charakteryzuje i ocenia bohaterów.	75
9.	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1. Czytanie i słuchanie. Uczeń: 7) rozpoznaje intencje wypowiedzi ([...] dezaprobatę [...]).	91
10.	II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	<i>Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej.</i> 2. Analiza. Uczeń: 10) charakteryzuje i ocenia bohaterów.	88
11.	II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	3. Interpretacja. Uczeń: 1) przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury [...].	74
12.	II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	3. Interpretacja. Uczeń: 1) przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury [...].	78
13.	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1. Czytanie i słuchanie. Uczeń: 7) rozpoznaje intencje wypowiedzi (aprobatę [...]).	43
14.	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1. Czytanie i słuchanie. Uczeń: 2) wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje [...].	82

15.	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1. Czytanie i słuchanie. Uczeń: 7) rozpoznaje intencje wypowiedzi ([...] prowokację).	69	
16.	II. Analiza i interpretacja tekstów kultury.	3. Interpretacja. Uczeń: 1) przedstawia propozycję odczytania konkretnego tekstu kultury [...].	78	
17.	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	<i>Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej.</i> 3. Świadomość językowa. Uczeń: 2) rozpoznaje w tekście zdania pojedyncze [...], równoważniki zdań [...].	53	
18.	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	1. Czytanie i słuchanie. Uczeń: 2) wyszukuje w wypowiedzi potrzebne informacje [...].	82	
19.	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	<i>Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej.</i> 1. Czytanie i słuchanie. Uczeń: 9) wyciąga wnioski wynikające z przesłanek zawartych w tekście [...].	87	
20.	I. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.	3. Świadomość językowa. Uczeń: 8) [...] rozpoznaje [...] imiesłowy [...].	57	
21.	III. Tworzenie wypowiedzi.	1. Mówienie i pisanie. Uczeń: 2) stosuje zasady organizacji tekstu zgodnie z wymogami gatunku, tworząc spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat; 5) [...] uzasadnia własne zdanie, przyjmuje poglądy innych lub polemizuje z nimi.	66	
22.	III. Tworzenie wypowiedzi.	1. Mówienie i pisanie. Uczeń: 1) tworzy spójne wypowiedzi [...] pisemne w następujących formach gatunkowych: [...] charakterystyka postaci literackiej [...]; dostosowuje odmianę i styl języka do gatunku, w którym się wypowiada.	48	50
		1. Mówienie i pisanie. Uczeń: 2) stosuje zasady organizacji tekstu zgodne z wymogami gatunku, tworząc spójną pod względem logicznym i składniowym wypowiedź na zadany temat.	68	
		2. Świadomość językowa. Uczeń: 3) tworząc wypowiedzi, dąży do precyzyjnego wysławiania się; świadomie dobiera synonimy i antonimy dla wyrażenia zamierzonych treści.	74	
		2. Świadomość językowa. Uczeń: 4) stosuje związki frazeologiczne, rozumiejąc ich znaczenie; 5) stosuje różne rodzaje zdań we własnych tekstach; dostosowuje szyk wyrazów i zdań składowych do wagi, jaką nadaje przekazywanym informacjom; 6) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych [...]; 10) stosuje poprawne formy odmiany rzeczowników, czasowników (w tym imiesłowów), przymiotników, liczebników i zaimków; stosuje poprawne formy wyrazów w związkach składniowych (zgody i rzędu).	42	
		<i>Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej.</i> 2. Świadomość językowa. Uczeń: 5) pisze poprawnie pod względem ortograficznym [...].	52	
		2. Świadomość językowa. Uczeń: 6) wykorzystuje wiedzę o składni w stosowaniu reguł interpunkcyjnych [...]. <i>Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej.</i> 2. Świadomość językowa. Uczeń: 6) poprawnie używa znaków interpunkcyjnych [...].	33	

Średnie wyniki uczniów w zakresie wymagań ogólnych

Wykres 4. Średnie wyniki uczniów w zakresie wymagań ogólnych

Komentarz

Stopień opanowania umiejętności zawartych w wymaganiach ogólnych podstawy programowej sprawdzano zadaniami odnoszącymi się do:

- fragmentu *Krzyżaków* Henryka Sienkiewicza (zadania 1.–7.)
- utworu *Róża prawdziwa i sztuczna* Jana Sztudyngera (zadania 8.–12.)
- fragmentu tekstu publicystycznego *Zwykły dzień* Katarzyny Janowskiej (zadania 13.–17.)
- fragmentu książki Tadeusza Rojka *Damy, rycerze i dzinsy* (zadania 18.–21.).

Uczniowie za rozwiązanie zadań z języka polskiego uzyskali średnio 67% punktów możliwych do zdobycia. Najlepiej poradzili sobie z zadaniami z *analizy i interpretacji tekstów kultury* (średni wynik 79% punktów) i z *odbioru wypowiedzi i wykorzystania zawartych w nich informacji* (średni wynik 73% punktów). Zadania sprawdzające umiejętności z zakresu *tworzenia wypowiedzi* okazały się dla gimnazjalistów umiarkowanie trudne (średni wynik 50% punktów).

Na egzaminie z języka polskiego uczniowie rozwiązywali zadania zamknięte i otwarte obejmujące treści zapisane w podstawie programowej dla II i III etapu edukacyjnego.

Na podstawie analizy poziomu wykonania poszczególnych zadań można stwierdzić, że w całym arkuszu najtrudniejsze były dwa zadania z zakresu *odbioru wypowiedzi i wykorzystania zawartych w nich informacji*. Zadania z *analizy i interpretacji tekstów kultury* okazały się dla gimnazjalistów łatwe, natomiast umiarkowanie trudne było napisanie charakterystyki – zadania sprawdzające umiejętności z zakresu *tworzenia wypowiedzi*.

Zadania badające *odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji* odnosiły się do wszystkich utworów zamieszczonych w arkuszu egzaminacyjnym. Najłatwiejsze w całym arkuszu okazało się dla zdających zadanie 9. odnoszące się do utworu Jana Sztudyngera *Róża prawdziwa i sztuczna*. Krótka forma literacka z nakreśloną we wstępie sytuacją komunikacyjną, celną puentą i wyraźnie zarysowanymi postawami bohaterów pozwoliła zdającym na trafne odczytanie intencji wypowiedzi – dezaprobaty. Zadanie poprawnie rozwiązało 91% gimnazjalistów. Z tej samej grupy zadań badających umiejętność rozpoznawania intencji wypowiedzi (tym razem aprobatę i prowokację) trudniejsze okazały się dwa zadania – 13. i 15. Odnosiły się one do dłuższego fragmentu tekstu

publicystycznego Katarzyny Janowskiej *Zwykły dzień*. Aby udzielić poprawnej odpowiedzi, należało uważnie przeczytać tekst i dokonać ukierunkowanej analizy problemów omawianych w artykule. Poruszone w tekście zagadnienia dotyczące sposobu rozumienia pojęcia „szczęście”, a także przywołana refleksja profesor filozofii Barbary Skargi na temat relacji między uczciwością i szczęściem były dla gimnazjalistów trudniejsze w odbiorze. Zadanie 13. typu prawda-falsz okazało się dla uczniów trudne. Poprawnie rozwiązało je 43% zdających. Znacznie łatwiejsze było zadanie 15., w którym jedynie 31% uczniów nie rozpoznało intencji autora.

Trudności sprawiły uczniom zadania dotyczące świadomości językowej. Należy zwrócić uwagę na fakt, że kluczowe dla kształcenia humanistycznego umiejętności z tego zakresu sprawdzane były zarówno za pomocą zadań zamkniętych, jak i zadań otwartych, w tym zadania wymagającego samodzielnego zredagowania charakterystyki. Zadanie 17. badające umiejętność rozpoznawania w tekście zdań pojedynczych i równoważników zdań było dla gimnazjalistów umiarkowanie trudne, ponieważ poprawnie rozwiązało je 53% zdających. Warto podkreślić, że forma zadania wyróżniała się złożoną konstrukcją, zatem udzielenie odpowiedzi wymagało od uczniów dwustopniowego działania. Najpierw zdający na konkretnym przykładzie – *Do domu spacerem przez gwarny rynek* – musieli rozpoznać rodzaj wypowiedzenia (*równoważnik zdania*), a następnie uzasadnić swój wybór odpowiednim argumentem (*nie ma osobowej formy czasownika*). Umiejętność rozpoznawania podstawowych funkcji składniowych części mowy w wypowiedzeniach (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, okoliczniki, przydawka), rozpoznawanie w tekście zdań pojedynczych i równoważników zdań oraz rozumienie ich funkcji to umiejętności obowiązujące już w szkole podstawowej, więc uczniowie, którzy nie poradzili sobie z zadaniem (47% zdających), nie opanowali powyższych umiejętności na drugim etapie kształcenia i nie nabyli tych umiejętności również w gimnazjum. Umiarkowanie trudne okazało się również dla uczniów zadanie 20. sprawdzające umiejętność rozpoznawania imiesłowów w zdaniach. Poprawnej odpowiedzi w tym zadaniu udzieliło 57% uczniów. Pozostałym zabrakło rzetelnej wiedzy o imiesłowach, dlatego dokonywali niewłaściwego rozpoznania tej formy czasownikowej w wypowiedzeniu.

Z zakresu *analizy i interpretacji tekstów kultury* uczniowie uzyskali średnio 79% punktów. Najłatwiejsze okazało się zadanie 1., które zwracało uwagę na funkcję składniową powtórzeń w wypowiedzi bohatera literackiego. Osiemdziesiąt sześć procent gimnazjalistów rozumiało, że kilkakrotne użycie tego samego wyrazu służy głównie do podkreślenia i uwypuklenia pewnych treści, a tym samym do wzmocnienia sensu wypowiedzi. Natomiast umiejętność odbioru tekstu kultury na poziomie dosłownym i przenośnym badało dobrze różnicujące zdających zadanie 5. Odczytywanie tekstów kultury na różnych poziomach jest umiejętnością kluczową i warunkuje skuteczność kształcenia nie tylko w zakresie przedmiotów humanistycznych. Zgodnie z treścią polecenia do zadania 5. uczniowie mieli odczytać z fragmentu *Krzyżaków* Henryka Sienkiewicza przenośny sens wypowiedzi bohatera. Punktem odniesienia w interpretacji tego fragmentu stał się przywołany przez Maćka przykład chojara [...] *Stoi ci w lesie chojar jako wieża sroga* [...]. Umiejętność interpretacji i odczytywania w tekstach znaczeń ukrytych uczniowie ćwiczą już na poziomie szkoły podstawowej, toteż gimnazjaliści dobrze zrozumieli sens ostatniego akapitu i 77% zdających prawidłowo wskazało odpowiedź, iż *potęga Krzyżaków jest pozorna*.

Warto również zwrócić uwagę na dwa zadania: 8. i 10., które badały umiejętność charakteryzowania i oceniania bohatera. Obydwa zostały skonstruowane do utworu Jana Sztudyngera *Róża prawdziwa i sztuczna*. Dokonując analizy i interpretacji konkretnej sytuacji komunikacyjnej przedstawionej w utworze, a także nazywając cechy charakteryzujące obie róże, gimnazjaliści wykazali się umiejętnościami złożonymi. Umiejętność precyzyjnego nazywania i uzasadniania cech bohaterów literackich w konkretnej sytuacji pozwala na celne ocenianie i wartościowanie. W zadaniu 8. poprawnej odpowiedzi udzieliło 75% przystępujących do egzaminu gimnazjalistów, a w zadaniu 10. – 88% zdających. Trzy zadania 11., 12. i 16. sprawdzały umiejętność odczytania konkretnego tekstu kultury. Polecenia do zadań 11. i 12. koncentrowały się wokół tematyki utworu Jana Sztudyngera *Róża prawdziwa i sztuczna*, natomiast zadanie 16. odwoływało się do fragmentu tekstu publicystycznego Katarzyny Janowskiej *Zwykły dzień*. 78% poprawnych odpowiedzi świadczy o tym, że uczniowie dobrze zrozumieli treść tekstów i trafnie interpretowali zawarte w nich myśli. W tej grupie zadań nieco trudniejsze okazało się zadanie 11. – 26% uczniów miało kłopot z wyborem zdania, które najtrafniej oddawało przesłanie fraszki. Przyczyną zaznaczania błędnej odpowiedzi

O tym, co jest piękne decydują indywidualne upodobania może być w tym przypadku nadinterpretacja wiersza i odwołanie się do osobistych doświadczeń zdających w oderwaniu od kontekstu utworu.

Z zakresu tworzenia wypowiedzi sprawdzane były umiejętności posługiwania się związkami frazeologicznymi, tworzenia krótkiego tekstu argumentacyjnego oraz charakterystyki bohatera literackiego. Redagowanie zadań sprawdzających w wielu aspektach stopień opanowania umiejętności budowania wypowiedzi przez ucznia jest istotnym czynnikiem w procesie kształcenia umiejętności złożonych. Podstawę do wnioskowania o poziomie opanowania tych umiejętności stanowiły trzy zadania – jedno zamknięte (zadanie 6.) oraz dwa zadania otwarte (zadanie 21. i zadanie 22.). Zdający uzyskali w tym obszarze wymagań średnio 50% punktów.

W zadaniu krótkiej odpowiedzi (21.) uczniowie uzasadniali zajęte przez siebie stanowisko w kontekście zacytowanej opinii autora tekstu *Damy, rycerze i dzinsy*. Aby rozwiązać problem wskazany w temacie polecenia, zdający musieli dokonać wnikliwej analizy i interpretacji tekstu, a następnie zrealizować wszystkie warunki zawarte w poleceniu. Należało odpowiednio dobrać informacje o charakterze argumentacyjnym, które umożliwiłyby udowodnienie słuszności przyjętego stanowiska. Koniecznym warunkiem zapisanym w poleceniu było odwołanie się w uzasadnieniu do tekstu i do własnych obserwacji. Uczniowie na ogół nie mieli trudności z udzieleniem odpowiedzi – 66% zdających poradziło sobie z realizacją krótkiej formy argumentacyjnej. Gimnazjaliści wyrażali swoje stanowisko i uzasadniali je, odwołując się do tekstu i własnych obserwacji.

Poniższe przykłady rozwiązań ocenionych na 2 punkty ilustrują różne strategie realizacji warunków zawartych w treści polecenia. Uczniowie najczęściej zgadzali się z opinią autora tekstu, ale zdarzały się również prace, w których uzasadniali przeciwne stanowisko. Zdający odnosili się do tekstu wprost lub pośrednio, dokonując jego parafrazy. Istotnym elementem prawidłowej odpowiedzi było umiejętne podkreślenie dwóch różnych aspektów zawartych w argumentacji. Zamieszczone poniżej prace to przykłady pełnej realizacji zadania.

Przykład 1.

Zgadzam się z opinią autora tekstu, że rozmowa jest najwzajemniejszym środkiem zdobywania ludzkiej sympatii. Jak sam Tadeusz Rejz napisat w tym tekście, gdy chce się pokazać przed kimś jako człowiek mądry, trzeba założyć w rozmowie. Bardzo łatwo to potwierdzić w życiu codziennym, bo poznając nową osobę jako potencjalnego przyjaciela, chcemy przede wszystkim sprawdzić, czy taka osoba jest mądra i sympatyczna, a można to się o tym przekonać tylko w czasie konwersacji.

Przykład 2.

..... Stawowa zgadzam się ze słowami, iż „rozmowa jest najważniejszym i może jedywym środkiem wzdzięki zdobywania ludzkiej sympatii”.....
 Mam zdaniem wypowiadając się na różne tematy, jesteśmy w stanie poznać poglądy danego człowieka, jego podejście do życia, a zarazem zyskać o niego sympatię i szacunek.....
 ..... W tekście „Damy, ucywne i dziusy” Tadeusz Ropiek sprytnie pyta o myśł Sokratesa „Mów, żebyś się zobaczył”. Oznacza to, że od wieków rozmowa była najprostszym i najważniejszym sposobem zapoznania się ludzi.....

Następne przykłady ilustrują rozwiązania uczniowskie, w których zdający mieli problem z pełną realizacją polecenia. Formułując uzasadnienie, odwoływali się albo do własnych doświadczeń i obserwacji, albo tylko do treści fragmentu tekstu, zatem pomijali jeden z istotnych warunków zawartych w poleceniu.

Przykład 3.

Rozmowa nie jest najważniejszym środkiem, by zdobyć ludzką sympatię. Według mnie, nasze czyny mogą stworzyć pewną więź, która później może przerodzić się w sympatię do danej osoby.....

Przykład 4.

..... Zgadzam się z opinią autora tekstu, który stwierdza, że.....
 ..... rozmowa jest najważniejszym środkiem zdobywania ludzkiej sympatii.....
 ..... ponieważ znajdując ludzi, oceniamy się nawzajem na podstawie charakteru, którego nie da się poznać bez rozmowy.....

Odpowiedzi niezgodne z poleceniem charakteryzowały się niezrozumieniem jego treści. Uczniowie, którzy tylko zajmowali stanowisko lub pomijali uzasadnienie czy też odpowiednią argumentację, lub odnosili się do innego tekstu z arkusza, uzyskiwali 0 pkt.

Oto przykłady takich prac:

Przykład 5.

Zgadzam się, ponieważ ludzie powinni więcej ze sobą rozmawiać.

Przykład 6.

Uważam, że komunikacja międzyludzka jest podstawową czynnością. ~~Jeżeli~~ jeżeli ją zaniedbamy porównywalni będziemy do maszyn, które wykonują ^{bezmysłnie} pracę, która została im ~~złożona~~ nakazana. Reasumując, w oparciu o powyższe uzasadnienie całkowicie zgadzam się z opinią autora tekstu, że rozmowa jest najważniejszym i może jedynym środkiem względnie łatwego zdobywania ludzkiej sympatii.

W zadaniu rozszerzonej odpowiedzi (22.) uczniowie mieli wykazać się umiejętnością redagowania charakterystyki. Mimo że w gimnazjum zgodnie z podstawą programową wymaga się znajomości tej formy wypowiedzi, na egzaminie zewnętrznym pojawiała się ona stosunkowo rzadko (ostatni raz w 2013 roku). Tegoroczny temat – *Napisz charakterystykę bohatera literackiego, który wolność uznał za najważniejszą wartość* – nakazywał wzięcie pod uwagę takiej postaci, która spełniałaby ściśle określone wymagania. Do realizacji zadania niezbędna była więc dokładna znajomość nie tylko cech osobowości charakteryzowanego bohatera, ale także motywów jego postępowania, ponieważ uczeń musiał przekonać w swojej pracy, że wartością nadrzędną w życiu charakteryzowanej postaci było dążenie do wolności.

Średni wynik uzyskany przez zdających za to zadanie to 50% punktów, czyli – podobnie jak 2013 roku – zredagowanie charakterystyki okazało się dla uczniów zadaniem umiarkowanie trudnym (w 2013 roku uczniowie uzyskali średnio 46% punktów).

Treść

Za realizację treści gimnazjaliści uzyskali średnio 48% punktów, co nie wydaje się wynikiem zadowalającym. Mimo to lektura prac uczniowskich zadziwia szeroką paletą postaci. To cała galeria różnorodnych typów osobowości prezentujących dążenie do wolności ukazywanej w różnych aspektach. Spotykamy tutaj przede wszystkim takie postaci, których na pewno autorzy tematu spodziewali się i których wybór jest dość oczywisty. Są to zarówno bohaterowie powieści historycznych Henryka Sienkiewicza, jak i bohater *Latarnika*, wszyscy trzej harcerze z *Kamieni na szaniec* Aleksandra Kamińskiego, których uczniowie charakteryzowali najczęściej, Marcin Borowicz z *Szyfowych prac* Stefana Żeromskiego, tytułowa Antygona Sofoklesa, bohaterowie Tolkienowscy, Mały Książę Antoine'a de Saint-Exupéry'ego, Holden z *Buszującego w zbożu* Jerome'a Dawida Salinger'a, bohaterowie *Folwarku zwierzęcego* George'a Orwella lub mitologiczni Dedal i Ikar. Nie zabrakło też postaci biblijnych jak Jezus czy Mojżesz.

Lista przywoływanych przez uczniów bohaterów literackich nie kończy się na wymienionych powyżej utworach. W pracach uczniowskich można było spotkać postacie spoza szeroko pojętego kanonu lektur szkolnych. Bardzo często charakteryzowano bohaterów ulubionego przez młodzież gatunku *fantasy*, wśród których dominowali bohaterowie *Igrzysk śmierci* Suzanne Collins i *Wiedźmina* Andrzeja Sapkowskiego, ale zdarzało się, że uczniowie odwoływali się do *Niezgodnej* Veronici Roth lub *Nowego wspaniałego świata*, powieści Aldousa Huxley'a z gatunku science-fiction, do którego zaliczyć można także *Metro 2033* Dmitrija Głuchowskiego. Nie sposób wymienić wszystkich tytułów z długiej listy utworów, po które sięgali uczniowie, ale warto wspomnieć, że niektóre pozycje książkowe zaskakiwały dojrzałością wyboru. Przykładem są takie utwory, jak *Nędznicy* Wiktora Hugo, *Portret Doriana Graya* Oscara Wilde'a czy *Rok 1984* George'a Orwella.

1. Różne aspekty wolności i reprezentatywni dla nich bohaterowie

Uczniowie wykazali się dojrzałością myślenia, ponieważ stwierdzali, że wolność jest wartością, którą można rozpatrywać na wiele sposobów. Wybór bohatera decydował o tym, jaki aspekt tej ważnej dla człowieka wartości analizował autor pracy. Wszystkie „ujęcia” wolności, które uwzględnili w swoich pracach gimnazjaliści, można byłoby skategoryzować w następujący sposób:

a) wolność jako walka o niepodległość

Dążenie do niepodległości państwa, walka o wolność kraju i narodu to najczęściej wykorzystywany przez uczniów aspekt wolności. Poświęcając uwagę walce o wolność ojczyzny, uczniowie najczęściej charakteryzowali bohaterów *Kamieni na szaniec* Aleksandra Kamińskiego, ale odwoływali się także do *Krzyżaków*, *Trylogii* czy *Latarnika* Henryka Sienkiewicza, a także do bajki Ignacego Krasickiego pt. *Ptaszki w klatce* i – znacznie rzadziej – do *Szyfrowych prac* Stefana Żeromskiego.

Zamieszczona poniżej praca ilustruje ten rodzaj wolności.

Przykład 1.

..... Jak wiadomo nie od dziś, wolność zawsze była szczególnie w polskiej literaturze bardzo ważnym motywem. W tym wypadku postanowiłem odnieść się do literatury faktu. Zmówiłem sobie, że bohaterem książki Aleksandra Kamińskiego pt. „Kamienie na szaniec”.....
 ..... Zarówno Alek, Rudy i Zoska umieli wolność za najważniejszą wartość podjąć. ~~W tym celu~~ nieświeżym chłopcy chciałbym szczególnie skupić się na podaniu Zawodkowi „Zosce” który walcząc o wolność z wyrażonej troski.....
 ..... Zoska urodził się w 1821 roku i wychowywał się w walnej Polsce, co miało na niego ogromny wpływ. Chciał, żeby Polska zawsze była silna i niepodległa. W tym celu kształtował zawzięcie swój charakter. Przyletował też duży waga do nauki. Wszystko było na dobrej drodze.....

..... Medruka w roku 1933, ~~z~~ wybuchła druga wojna światowa. Właśnie wtedy
 zaręcza się dla pokolenia "Kolumbów" praca Mawalekwa. Jui na samym początku
 wojny, ^{widziano} gdy ludzi ogarnęła panika, Żółka wraz z Nudym, F. Muiem i innymi
 zinteniami... 23. W Warszawie... Pruszy... Karczewski... wiedzieli, co mają zrobić. Wolał się
 na wschód od Warszawy, a kiedy na początku października rozparęła się okupacja
 przystąpił do akcji Młodego Soboty. Były to działania mające na celu podziemnie
 ducha narodu poprzez odwołanie Niemcom oraz ~~ich~~ ich współpracowników...
 .. Żółka... tydzień... okupacji... wyrosł się... kreatywności, pomysłowości i...
 .. zdolności... przy wykorzystaniu... Dzielni... ostatnim... został... dawid... Gup... sytuacjach
 .. Stronach Szeregów. Od tego momentu rozparęła się dla niego... walka... Żółka
 z... okupantem... Przewodnił... wraz z... Nudym, Muiem i... innymi... konarami... rozwijał
 .. akcje... dywersyjne, one... przetrwał... wysadzenie... policji... albo... zamach... na... esesmana...
 .. Najważniejszą... była... jednak... Akcja... pod... Arsenalem, której... Żółka... był... pomysłodawcą...
 .. Należało... na... celu... odwrócić... jego... najgłębszego... przycięcia... Pudęgo i... zaskoczyć się
 .. sukcesem... Niestety, Pudęgo... zmarł... w... wyniku... ras... odnieśli... podczas... kochania
 .. przez... gestapo... Akcja... zmarł... tego... samego... dnia...
 .. Po tych... wydarzeniach... Żółka... zorientował się... psychicznie... Wprawdzie... prowadził
 .. jeszcze... akcje... dywersyjne... np... pod... Celestynowem, bez... okrucyń... go... wymuszy
 .. Sumienia... Należał... ~~z~~ wówczas... nie... tylko... o... wolności... Ojczyzny, ale... również... wolność
 .. samego... siebie... zginął... w... akcji... pod... Sierakowem... i... zgodnie... ze... stanowiem... Warszawianki
 .. "Kto... przesypie... i... w... będzie... /... kto... umiera... w... jui... został... w... przynajmniej
 .. od... wyznaczenia... sumienia...
 .. Uważam, że... Żółka... zginął... za... wolność... i... to... za... wolność... Polski... i... Polaków, co
 .. jest... najlepszym... dowodem... na... to, że... uważał... ją... za... najwyższą... wartość.

b) wolność jako niezależność jednostki i niezależność osobista

Uczniowie często zauważali, że człowiek zniewolony w jakikolwiek sposób, nie może czuć się szczęśliwy, dlatego zawsze, chociaż z różnym skutkiem, będzie dążył do niezależności. Zniewolenie może mieć różną postać – osaczenia przez system polityczny, uzależnienia od nałogów, spełniania wbrew sobie woli despotycznych rodziców czy wręcz uwięzienia.

Uczniowie, którzy ukazywali bohaterów zniewolonych, sięgali do takich utworów, jak np. *Folwark zwierzęcy* George'a Orwella, mit o Dedalu i Ikarze, *Buszujący w zbożu* Jerome'a Dawida Salingera, *Stowarzyszenie umarłych poetów* Nancy H. Kleinbaum, a nawet do powieści George'a Orwella *Rok 1984*. Ukazując walkę z totalnym zniewoleniem przez system, pisali prace świadczące o dobrej znajomości utworów i ich trudnej problematyce. Niżej zamieszczona praca jest tego przykładem.

Przykład 2.

Wolność to coś, co powinno przystugiwać każdemu człowiekowi - to brak przymusu. ~~przymusu, kłopotu~~ Już na początku, kiedy Big stworzył człowieka, wyrzucił go wolnym. Niestety, nawet dziś zdarza się, że musimy o niego walczyć. Jednym z bohaterów literackich, który uważa wolność za najvyšszą wartość jest Winston Smith, główny bohater książki Erica Blaira (ps. George Orwell) pt. „Rok 1984”.

Smith to trzydziestoletni młody człowiek, wiódł życie zwykłego urzędnika. Należał do średniej warstwy społeczeństwa. Miał ciemne włosy, był szczupły. Przez biedę i niedostatek żył w kraju, Winston - tak jak wielu - dobrał ^{starych} wchłaniających ubraniami.

Jako jedynka myślowa, Winston ~~z~~ zaczął szukać sposobu na umocnienie się przed kontrolą Partii. Było to niesamowicie trudne, dlatego też musiał się on wykazać sprytem i inteligencją. Jego myślowość zaczęła się od zdumienia rezultatu i samostwierdzenia w umi swoich dawnych podejrzeń i refleksji.

Drugi czyn - niezwykle odważny i ryzykowny - to spotkanie z Julią, dziewczyną o tych samych poglądach. Obje Tamali prawo, szukając wolności oraz wyznając sobie miłość w nielegalnie wyjętym podaniu.

Trzeci i za nowym statucie króla. Ten wolność to cyfrowe
~~to~~ zaborczej brzozy autorstwa E. Goldsteina, wypracowanej od współ-
 nika - zdrajcy. Winston wyjechał się w tym wypadku wielką na-
 innością, lekkością, ale i... odwagą. Za swoje występ-
 ki i srodnie, został skazany na strasne tortury i ewaporacje,
 to jest ~~to~~ wymazanie z pamięci świata.

Uważam, że Winston Smith, mimo swojej
 statycznej porażki, jest najwłaściwszym przykładem ~~bo-~~
^{cyfrowego} ~~bohatera~~, dla którego wolność jest najważniejszą wartością.
 Można przypuszczać, że gdyby takich ludzi było więcej,
 jego plan nie byłby skazany na porażkę. W obli-
 wu zagrożenia naszej wolności, chciałabym ~~go~~
~~go~~ ^{móc} ~~go~~ naśladować.

Jednak najczęściej wykorzystywane utwory do ukazania wolności w aspekcie walki o niezależność to powieści z gatunku fantasy: *Igrzyska śmierci* Suzanne Collins, *Wiedźmin* Andrzeja Sapkowskiego czy *Niezdolna* Veronici Roth.

Niżej zamieszczono pracę, w której ukazano walczącą o niezależność bohaterkę powieści Suzanne Collins.

Przykład 3.

Katniss Everdeen to główna bohaterka trylogii pt. „Igrzyska Śmierci” autorstwa Suzanne Collins. Jest młodą, odważną nastolatką, która walczy o najważniejszą wartość i uparcie dąży do tego, aby ją uzyskać, nie tylko dla siebie, ale również dla swoich wiernych przyjaciół.

Katniss to nastolatka o długich brązowych włosach i szarych oczach, mieszkająca w dwunastym dystrykcie wielkiego państwa Panem powstałego na gruzach USA. Rządzą tam garstka ludzi w Kapitolu, stolicy tego kraju, na czele z Prezydentem Snowem, z pozoru ~~z~~ troskliwym i miłym. Co roku w Panem organizowane są igrzyska, na które jada wylosowani „trybuci” spośród 12 dystryktów, po dwóch z każdego - dziewczyna i chłopak. Już podczas pierwszych swoich igrzysk Katniss ukazuje całemu swojemu światu postawę buntu i waleczność w walce z systemem. Kiedy na arenie żywi pozostają już tylko ona i jej współtowarzysz - Peeta, dziewczyna wpada na pomysł sprawkowania organizatorom do zmiany zasad i razem z Peetą, ^{popelnia samobójstwo} ~~chce~~ ~~zabić~~ jedząc trujące jagody. Już w tym zachowaniu ukazują się prawdziwe

cechy Katniss: wielka odwaga, wola walki i zdolności do niebywanych poświęceń. A to wszystko w imię wolności. Dziewczyna pragnie, aby wszyscy w jej kraju byli równi, i aby nie było podziału na tych lepszych i na tych gorszych. Katniss nie cofnie się przed niczym, a w dodatku w trzeciej części cyklu odnajduje w sobie zdolności przywódce i zostaje twarzą rebelii. Kawsze stawia dobro innych nad swoje: troszczy się o swoją młodszą siostrę, Prim, opiekuje matką, ^{podczas powstających akcji} sprawdza najpierw czy inni są bezpieczni. Dziewczyna igrająca z ogniem i z zasadami - tak można by ją było krótko opisać.

Moim zdaniem Katniss to świetny przykład osoby wolującej o dobro innych, dla której wolność jest na samym szczycie potrzeb i wartości.

c) wolność słowa i wyznania

Gimnazjaliści zauważali, że ważne jest, aby człowiek bez obaw mógł wyrażać swoje poglądy nawet wtedy, kiedy są one niepopularne. Pisali, że jeśli za wyznawanie poglądów grozi kara, nie ma mowy o wolności. To samo dotyczy wyznania – uczniowie wyrażali w swoich pracach przekonanie, że każdy człowiek powinien mieć zapewnioną wolność religijną oraz możliwość wyznawania związanych z wiarą wartości.

Pisząc o wolności słowa i wyznania, gimnazjaliści odwoływali się do takich utworów, jak *Antygona* Sofoklesa, *Owo vadis* Henryka Sienkiewicza, *Dziecko Noego* Erica Emmanuela Schmitta czy *Złodziejka książek* Markusa Zusaka.

Te aspekty wolności ilustruje zamieszczona poniżej praca.

Przykład 4.

Wolność to nie tylko pozwolenie na brzostronie żyć według zasad moralnych, ale również możliwość wyrażania własnego zdania, postępowania ~~z~~ tak, jak ksenije nas wiera. Wiele osobom zostaje ~~to~~ ^{ona} odebrana. Zakaz podżukn własnego brata to maciei absurd, coś niewyobrażalnego, zamach na jego wdność czynów. Czy ~~to~~ godne poprzebane morderstwa to coś szkodliwego dla innych? Taki ^{okrutny} los spotyka Antygone - bohaterkę antycznego dramatu Sofoklesa, która za wszelką cenę dąży do sprawiedliwości.

Autor nie podał nam wielu informacji na temat wyglądu naszej bohaterki. Możemy jednak spekulować, że ~~musiała~~ wyróżniała się spośród innych kobiet, jeśli zainteresował się nią syn władcy Teb - Hajman.

Antygone cechowała zaskakujące odwaga, podstępność oraz nieczłowność. Mimo zakazu swojego wujka, który rozdził Tebami - Kreonem, dokonała odważnego podżukn. Rezultatem są jej śmierć na swojego brata, mimo że strażnicy znajdowali się w pobliżu. ~~z~~ Gdyby jej starali na groźnym unymku, spotkałaby ^{znaczenie} się z surową ~~karą~~ kara. Bohaterska była także ~~bardzo~~ ^{nieczłownie} porwana i niekoniecznie liżyła się z niebezpiecznymi ~~mi~~, które mogłyby na nią wydziać. Gdy ~~siostrna~~ Ismena

wystąpiła się konsekwentnie, ^(sprzeciwienia się władzy) jak ~~pryncypała~~, odmówiła
 tej osobie i spotkała się z ostrą krytyką. Antygona
 wyróżniła się nieugiętością w swoich twierdzeniach oraz
 umiała wyrazić swoje opinie uprzejmie w trakcie rozmowy
 z krewnym, gdy ten domagał się, kto złamał jego zakaz,
 mówił mu bezpośrednio o swoich przekonaniach. Nie uciekała
 wstydując się, aby zawrócić wyjątkowo, że między nie widać
 się od ~~ty~~ zwykłego tyrana.
 Marek bohaterka uważa, że decyzje króla jest absurdal-
 na oraz godzi w jej najlepsze przekonania i wolność swobodnego
 działania. Każdy zastępuje na pogrzeb, niezależnie czy był
 myślicielem idealnego człowieka, czy zdrajcą lub tchórzem.
 Antygona uważa właśnie tę wolność za najwazniejszą
 wartość.

d) kontestowanie przez uczniów zaprezentowanego w utworze sposobu pojmowania wolności
 Niektórzy gimnazjaliści charakteryzowali tych bohaterów literackich, którzy chcieliby uwolnić się od
 wszelkich społecznych nakazów i zakazów, za nic mając prawo, a nawet dobro drugiego człowieka.
 Uczniowie podkreślali, że wolność rozumiana jako brak wszelkich zasad, gdy człowiekowi wydaje
 się, że osiągnie szczęście, robiąc, co mu się podoba, przestaje być wolnością. Skrajnym przykładem
 opacznie pojmowanej wolności jest według niektórych uczniów postawa Balladyny, bohaterki
 dramatu Juliusza Słowackiego. Na taką wolność uczniowie nie wyrażali zgody w swoich
 wypracowaniach, czego przykładem jest zamieszczona poniżej praca.

Przykład 5.

..... Ballady na ^{to} jest ~~głównie~~ ~~bohaterkę~~ utwór Juliusia Stowackiego
 .. pod tytułem „Ballady na” .. Pochodziła ona z ubogiej rodziny ..
 .. jej ojciec umarł .. pozostawił jej tylko matkę i siostrę Alinę
 .. Spotykała się z Grabieżem .. jednak później wyszła za męża ..
 .. Kirkorę .. Pod koniec życia została królową .. jednak nie długo ..
 .. po tym trafił ją praniu ..
 .. Ballady na była ~~bohaterką~~ ~~pisanką~~ .. młoda dziewczyna ..
 .. jasnej .. i .. oraz ciemnych oczach .. i .. włosach .. Gdy ..
 .. mieszkała w .. ubogiej chatce .. nie stać jej było ..
 .. Wyżukane stroje .. Po tym .. gdy została żoną Kirkorę .. zaczęła
 .. ubierać się .. w .. dworne .. drogic ^{ubrania} ~~ubrania~~ .. Po zabiciu siostry
 .. na jej czele pojawiła się czerwona znamiona .. zakrywała ..
 .. jej je .. najczulszej .. czarnej .. apaskę ..
 .. ^{Siostrę} ~~Siostrę~~ Alinę .. niezmiernie frustrowały .. bieda .. i brat ..
 .. władcy .. Uważała .. że .. jest .. przez .. to .. zmierzona .. ograniczona ..
 .. Niezadowolona .. dążyła .. do .. celu .. którym .. była .. zdobycie .. korony .. Piastów ..
 .. ^{niepodzielne} ~~niepodzielne~~ .. ~~niepodzielne~~ .. władcy .. gdy .. uznała .. że ..
 .. jedyną .. wtedy .. drogę .. była .. Nie zważała .. się .. przed .. zabiciem ..
 .. siostry .. męża .. kochankę ^{przez innych niewolnych osób} .. aby .. zdobyć .. swój .. cel .. Była ..
 .. bezczelna .. morderczynią .. kobietą .. bez .. serca .. ~~o wyjątkowo~~ .. Wyszła ..
 .. za Kirkorę .. aby .. być .. bliżej .. upragnianej .. władzy .. a .. nie .. daleką ..

że go kochała. Nie miała szacunku do matki. Gdy ta
 mieszkała z nią w zamku, nie dbała o nią. Ulygowała jej
 w czasie burzy, przez co ta ślepała. Pozwoliła jej ^{jej rodzicielka} ~~jej matka~~
 zmarła w torturach. Nie była zdalna do miłości. ~~padła~~ ~~zmarła~~
 jakis głębszych uczuć. Najniższą wartość była dla niej. Pełna
 własności, którą opatryła sobie. Nie za utraty i pieniędzy. Nic
 innego się dla niej nie liczyło.
 Palladya była tą osobą. ~~Nie dostawała~~ Okrutną, bezwzględną
 i wyraźną. ~~Wszystko~~ Jednak jej zażyłość w dążeniu do celu
 jest godna podziwu. ~~Jest obratki bardziej sławny cel i~~
~~postępowała zgodnie z moralnymi zasadami~~ Pragnęła uohnas w i
 zdobyta jej, chociaż na kwiat. Uważam, jednak, że postąpiła
 nieślusnie i nie należy jej naśladować.

2. Różne poziomy argumentacji

Warunkiem napisania poprawnej charakterystyki było nie tylko wskazanie cech opisywanej postaci i motywów jej postępowania, ale także trafna i wnikliwa argumentacja podporządkowana tematowi. Uczniowie posługiwali się nią na różnych poziomach.

a) argumentacja pełna, wnikliwa

Nie brakowało prac merytorycznych, z pełną, wnikliwą argumentacją, w których dokonano ukierunkowanej analizy postępowania postaci.

Zamieszczona poniżej praca jest tego przykładem.

Przykład 6.

Ojciec Pons jest bohaterem książki i pod tytułem „Dziecko Noego” autorstwa Erica Emmanuela Schmitta. Moim zdaniem jest dobrym przykładem postaci, dla której wolność była najważniejszą wartością.

Bohater jest księdzem w średnim wieku, który z racji swojego stanu cywilnego nosi sutannę. Jest to wysoki, bardzo szczupły mężczyzna o przyjaznym spojrzeniu. Ojciec Pons jest tysi, a jego głowa ma okrągły kształt. Swoim przyjaznym uśmiechem zaskarbia sobie sympatię wszystkich swoich podopiecznych.

Ten odważny, walczący o wolność bohater prowadzi szkołę oraz sierociniec dla chłopców podczas drugiej wojny światowej. W swoim ośrodku wychowawczym ukrywa bardzo ~~wiele~~ wiele dzieci pochodzenia żydowskiego. ~~Jego~~ Jego najważniejszym celem jest danie im możliwości normalnego życia i wolności wyznania. Mimo swoich przekonań ma w sobie wielki szacunek dla wychowanków innego wyznania, nie narzuca im wiary, chce aby mieli wolny wybór i szanowali tradycję swoich przodków.

Ojciec Pons bardzo chce, aby każde wyznanie

zgrupowanie etniczne i kulturowe miało prawo do wolnego wypełniania i poszanowania swojej tradycji. Na terenie swojej szkoły zbiera i zakłada kolekcję ~~niektórych~~ przedmiotów, książek i płyt związanych z różnymi kulturami.

Mężczyzna jest bardzo troskliwy wobec swoich podopiecznych. Bardzo dba aby ~~nie~~ nikt nie naruszył ich godności i wolności osobistej. Jego marzeniem jest, aby po wojnie jego wychowankowie mogli dorastać w niepodległym, wolnym kraju.

Uważam że Ojciec Pons jest przykładem bohatera, który ~~o~~ ~~o~~ dbaniem o ~~o~~ prawo do wolności. Innych ~~o~~ zmienia na lepsze ~~o~~ życie wielu istnień. Dzięki niemu rosną pokolenia nauczonych prawa do ^{swobody} ~~o~~ ludzi.

b) argumentacja prosta

Najwięcej jednak było prac, w których posłużono się argumentacją prostą. Uczniowie, prezentując postać w sposób ogólny, zdawkowo odnosili się do problemu wolności. Praca zamieszczona poniżej pokazuje ten problem.

Przykład 7.

Tadeusz Zawadzki jest jednym z trzech
 głównych bohaterów książki pt. „Kamienie
 na ścianie” autorstwa Aleksandra Kamińskiego.
 Należał do grupy harcerskiej „buki” oraz
 ukończył gimnazjum im. Stefana Batołegi w Warszawie.
 Z powodu swojej dziewczęcej urody uzyskał pseudonim
 „Zoska”. Miał regularne rysy twarzy,
 delikatną cerę oraz niezwykle dziewczęcy uśmiech.
 Miał jasno-niebieskie oczy.
 Pomimo wyglądu i pseudonimu Tadeusz Zawadzki
 był wrodzonym przywódcą. Był miły i uprzejmy, a
 przy tym stanowczy. Był bardzo przywiązany
 do matki i to od niej nauczył się sztuki
 szacunku do drugiego człowieka. W harcerstwie i
 w szkole nauczył się samodzielności i patriotyzmu.
 Jako nadrzędne wartości stawiał przyjaźń, radość
 oraz miłość do Ojczyzny. Stawiał je nad
 własne życie.
 Moim zdaniem Tadeusz Zawadzki jest
 idealnym przykładem bohatera, który walczył o wolność
 za najważniejszą wartość. Według mnie powinien
 być wzorem do naśladowania dla każdego człowieka.
 Za wolność poświęcił własne życie.

c) próba argumentacji

Zdarzały się też takie prace, w których wolność potraktowano w sposób formalny, tzn. nie była ona rozważana jako najważniejsza wartość w życiu bohatera, a jedynie na początku lub części na końcu pracy wspomniano o niej, jakby przypominając sobie, że – zgodnie z tematem – trzeba się jakoś odnieść do tej wartości. Oto przykład takiej pracy:

Przykład 8.

Maty Książę jest jedną z postaci literackich, która została za najważniejszą wartość - wolność. Maty Książę jest główną postacią książki autorstwa Antoniego de Saint-Exupéry, o tej samej nazwie. Główny bohater jest dzieckiem. Żyje na małej planecie, B-612, wraz ze swoją przyjaciółką, Różą. Na planecie przez jakiś czas mu się podoba, ale zamyśla go denominować zachowanie Róży oraz po prostu mu się nudzi. Pewnego dnia postanawia lecieć wraz ze statkiem odlatujących statków na inne planety. Poznaje na nich różne osoby, które podobnie jak on, są "samotne". Przykładem tego są postaci takie jak np. latownik, pijak czy chocianin, naręczysty król. Nasz bohater ląduje w końcu na Ziemi, gdzie poznaje lisa, łotnika oraz węża.

Maty Książę, wcześniej nie miał wprawy. Jest małym dzieckiem ubranym adekwatnie do swojego wyglądu, nosi szal. Książę będąc jeszcze w młodym wieku, jest bardzo ciekawym świata oraz niecierpliwym. Ma przyjaciela lisa, którego

udało mi się oswoić podnieś podrytu na Ziemi.
 Nauknt an księda chwytłności oraz pernego
 przeleneo cytatu: „Dobne widzi się tylko sercem”.
 Porwany przez księcia lotnik oraz wcz pomagają
 mu wrócić na swoją planetę.

Według mnie księda to pozytywna postać.
 Dobne zrobił wyruszyć na tą wyprawę, ponieważ
 wiele się nauknt oraz poznat ciekawe osoby.

3. Prace niespełniające wymagań zawartych w temacie

Temat wymagał realizacji treści w formie charakterystyki, wzięcia pod uwagę bohatera literackiego i odniesienia się do wolności jako ważnej wartości w życiu charakteryzowanej postaci. Zgodnie z kryteriami tylko taka charakterystyka, która zawierała wszystkie elementy tematu, mogła być oceniana. Prace były oceniane na 0 punktów, jeśli zauważono w nich następujące niezgodności z tematem:

a) praca w innej formie

Charakterystyka jest formą złożoną, do której w sposób funkcjonalny włączane są elementy innych form wypowiedzi: opisów, streszczenia, a kiedy temat wymaga od uczniów odniesienia się do jakiegoś zagadnienia, niezbędne okazują się również elementy wywodu argumentacyjnego. Dobrze napisana praca powinna więc łączyć te wszystkie składniki w taki sposób, żeby nie zaburzać spójności kompozycji i aby charakterystyka pełniła zawsze funkcję nadrzędną. Tegoroczni gimnazjaliści w zdecydowanej większości mieścili się w ramach wymaganej formy, dlatego prace w innej formie zdarzały się sporadycznie.

b) bohater nieliteracki

W pracach uczniowskich można było zauważyć kilka kategorii bohaterów nieliterackich: bohater filmowy, postać wymyślona (zdarzało się nawet, że uczniowie przedstawiali bohatera napisanej przez siebie książki), postać pisarza lub poety błędnie nazwana postacią literacką oraz przedstawiony w sposób ogólny pewien typ bohatera (takie prace zdarzały się najczęściej), który w mniemaniu ucznia byłby reprezentatywny dla grupy bohaterów walczących o wolność.

c) brak odniesienia do wolności jako nadrzędnej wartości w życiu bohatera

Nawet pełna i szczegółowa charakterystyka postaci literackiej nie zapewniała sukcesu, jeśli nie uwzględniała niezwykle istotnego elementu tematu – znaczenia wolności w życiu bohatera. Pominięcie tego aspektu dyskwalifikowało pracę, ponieważ jej treść nie stanowiła realizacji tematu.

4. Segmentacja

Poprawnie napisany tekst wypracowania, bez względu na formę, powinien być spójny i uporządkowany zarówno wewnętrznie jak i zewnętrznie. Logiczny podział zewnętrzny (wcięcia, bloki lub interlinie) powinien odzwierciedlać wewnętrzną strukturę treści podporządkowaną zasadzie trójdzielności kompozycji. Istotne też jest zachowanie właściwych proporcji między wyodrębnionymi częściami pracy, a także funkcjonalne rozpoczęcie i zakończenie wypowiedzi. Uczniowie w zdecydowanej większości (68%) dobrze poradzi sobie z wymaganiami w tym zakresie. Zastosowana przez nich segmentacja najczęściej była konsekwentna i celowa.

5. Poprawność stylistyczna i językowa

Większość uczniów nie miała problemów z dostosowaniem stylu do formy wypowiedzi. Z tym wymaganiem dobrze poradziło sobie 74% gimnazjalistów. Zdający w swoich pracach konsekwentnie stosowali styl dostosowany do formy, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka.

W zakresie poprawności językowej gimnazjaliści zdobyli średnio 42% punktów. Podstawowym problemem językowym większości młodzieży gimnazjalnej jest ubogi zasób słów. Stosunkowo niewiele było prac wyróżniających się bogatym, literackim językiem. Lektura wypracowań uczniowskich pozwala również zauważyć duże dysproporcje między uczniami zarówno w zakresie kompetencji językowych jak i szeroko pojętej wiedzy literackiej.

Gimnazjaliści popełniali różnorodne błędy językowe. Niecelowe powtórzenia, które na egzaminie gimnazjalnym zaliczane są do błędów językowych, zdarzały się dość często być może dlatego, że w charakterystyce czasowniki „być” i „mieć” okazują się niezwykle przydatne i wielu uczniów nie potrafiło uniknąć rażących powtórzeń tych wyrazów. Oto fragment pracy ilustrujący ten problem: *Jego przezwisko wzięło się z tego, że był po prostu rudy. Nie był on dobrze zbudowany, ale był bardzo sprytny. We wszystkim był najlepszy.* Raziły też inne powtórzenia, np. *Wolność jest bardzo cenna wartością. Każdy powinien ją doceniać. Niektórzy ludzie o tym zapominają, ale niektórzy uznają wolność za najważniejszą wartość.*

Wśród błędów językowych przeważały jednak składniowe, naruszające poprawną konstrukcję zdania. Dotyczyły one przede wszystkim składni zdań rozwiniętych, zwłaszcza złożonych, np. *Walczy o to, żeby siostra nie przerobiła umysłów tych ludzi, robiąc z nich niewolników dzisiejszej społeczności, gdzie każdy myśli tak samo.*

Osobną grupę błędów składniowych stanowiły te, które zaburzały związki zgody i rządu, np. *Jan Bytnar razem z Zośką i Alkiem pokazał, jak pięknie żyć i pięknie umierać* lub *Dziewczyna jest bardzo uparta i zawsze stawia na swoje.*

Dość często zdarzały się też błędy fleksyjne polegające na zastosowaniu niewłaściwego rodzaju gramatycznego, np. *Gdy Chilon odnajduje obóz, gdzie ów kobieta się znajduje* lub *Dzięki pomysłowi zbudowania przez Dedala skrzydeł oboje z Ikarem planują ucieczkę z Krety.*

Równie często uczniowie popełniali błędy leksykalne, np. *Zośka miał ładne włosy i przystojną twarz* czy też *Alek był osobą bardzo rozbudowaną, jeśli chodzi o charakter.*

Problem z wyznaczaniem granicy zdania (tzw. potok składniowy) można było zauważyć raczej tylko u uczniów z dysleksją.

6. Poprawność ortograficzna i interpunkcyjna

Na tegorocznym egzaminie 52% gimnazjalistów otrzymało punkt za poprawność ortograficzną. Gimnazjaliści popełniali różne błędy ortograficzne, ale szczególnie wyróżniały się błędy w pisowni tytułów utworów – uczniowie mają tendencję do pisania wszystkich wyrazów w tytułach (oprócz przyimków) wielką literą. Zdecydowanie dominował tu niepoprawny zapis tytułu *Kamienie na szaniec*, w którym błędnie pisano słowo *szaniec*. Ponieważ młodzież najczęściej odwoływała się w swoich pracach do utworu Aleksandra Kamińskiego, błąd w zapisie tytułu *Kamienie na szaniec* pojawiał się nagminnie. Podobny błąd popełniali zdający w zapisie tytułu *Quo vadis* Henryka Sienkiewicza.

O niedostatecznej znajomości zasad stosowania wielkiej litery świadczą też dość często popełniane błędy w nazwach mieszkańców państw i miast (np. *Niemiec*, warszawiak) oraz przymiotników utworzonych od tych nazw (np. *niemiecki*, *polski*). Problem stanowi też zapis niektórych przyimków złożonych (np. *znad*, *spod*, *spoza*, *poprzez*, *spośród*) i części wyrażen przyimkowych (np. *w ogóle*, *przede wszystkim*, *ponadto*, *ode mnie*, *od razu*).

Błędy pojawiały się także w zapisie czasowników, których pisownia nie do końca zgodna jest z wymową (np. *stanęła*, *zaczęło*, *zajął*) albo w końcówkach rzeczowników w mianowniku takich jak *książę* lub w końcówkach rzeczowników w przypadkach zależnych, takich jak *próbę*, *nadzieję*, *walkę*.

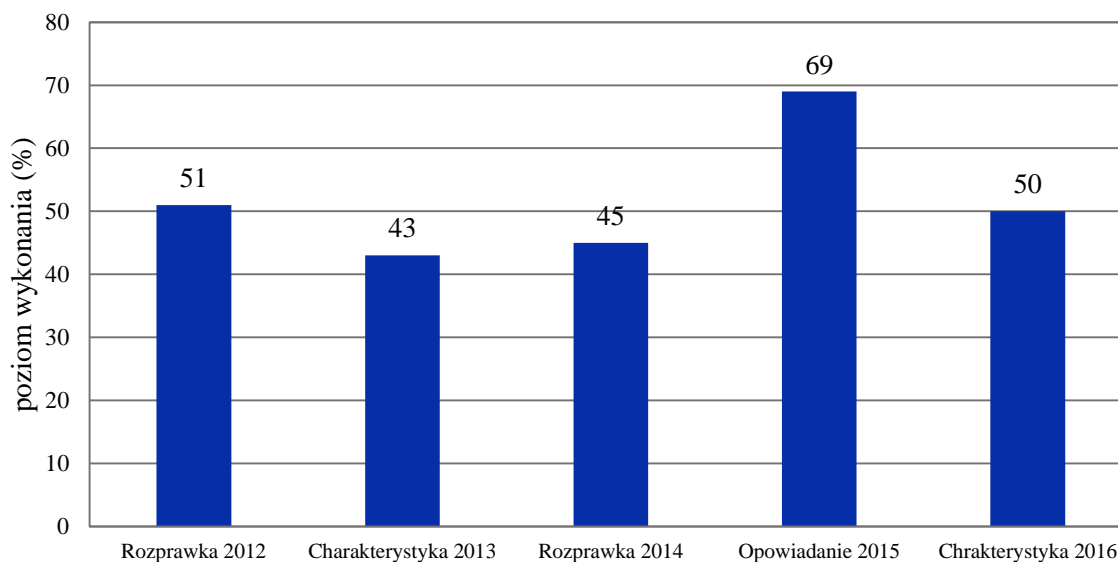
W zakresie poprawności interpunkcyjnej w charakterystyce uczniowie wprawdzie radzą sobie lepiej niż w rozprawce i w opowiadaniu, ale ciągle jest to wymaganie, z którego wyniki są najslabsze. W tegorocznym wypracowaniu 33% gimnazjalistów wykazało się dobrą znajomością zasad interpunkcji, podczas gdy w innych formach wypowiedzi w minionych latach z tą umiejętnością

dobrze radziło sobie nieco ponad 20% uczniów. Błędy interpunkcyjne najczęściej wynikają z braku znajomości struktury zdań, zwłaszcza tych o złożonej konstrukcji. Świadczy o tym zarówno brak przecinków (najczęściej) jak i ich nadmiar. Oto przykłady zapisu zdań, które potwierdzają tę opinię: *Robił wszystko co mógł aby przyspieszyć wyzwolenie swojego kraju.* lub *Osobą której charakterystykę będę pisał jest Aleksy Dawidowski z utworu Aleksandra Kamińskiego, pod tytułem „Kamienie na szaniec” albo Pomimo tortur nie wydał kolegów umożliwiając im pozostanie na wolności.* Tylko funkcjonalne nauczanie składni może zmienić ten stan rzeczy.

„Pod lupą” – Jakie treści zawierał temat charakterystyki i co znaczyło „pisać na temat”?

Analiza wyników egzaminów gimnazjalnych z języka polskiego na przestrzeni lat 2012–2016 pokazuje, że gimnazjalistom najtrudniej było w pełni **zrealizować temat** wypracowania, kiedy pisali charakterystykę. Obrazuje to zamieszczony poniżej wykres.

Treść – poziom realizacji

W odpowiedzi na pytanie, dlaczego realizacja treści jest dla gimnazjalistów umiejętnością trudniejszą w charakterystyce niż w opowiadaniu czy nawet w rozprawce, pomocna będzie szczegółowa analiza tematu, który brzmiał: *Napisz charakterystykę bohatera literackiego, który wolność uznał za najważniejszą wartość.* Od uczniów oczekiwano uwzględnienia **trzech zasadniczych elementów** zawartych w poleceniu:

1. formy charakterystyki,
2. wyboru bohatera literackiego,
3. ukazania wolności jako wartości nadrzędnej w życiu charakteryzowanej postaci.

Poniżej zamieszczono pracę, która spełnia kryterium realizacji treści.

Przykład 9.

.....Frodo Baggins, bohater powieści J.R.R. Tolkiena pod.....
 ..tytułem „Władca Pierścieni”, to Hobbit zamieszkujący spokojną...
 i bez troską wioskę Shire. Kiedy spotyka waradzię Gandalfa
 i dowiaduje się, że światu grozi niebezpieczeństwo ^{oraz} i zgadza,
 decyduje się na heroiczną walkę o wolność, wyruszając.....
 w podróż pełną poświęceń i trudów.....
 .....Frodo, tak jak inni hobbit, jest niskiego wzrostu,
 ma gęste, kręcone włosy i duże, owłosione stopy. Jego
 oczy są jasne, w odzieniu błękitu. Wbiera się w.....
 proste spodnie i koszulę, a jego nogi zawsze pozostają
 bez obuwia.....
 .....Ten niepozorny mieszkaniec Shire o ogromnym.....
 sercu, kieruje się godnymi podziwu i naśladowania...
 wartościami. Kocha swoich przyjaciół i dba o nich..... Jest
 dzielny, swoją odwagę przewyższa niejednego wyszkolonego
 Mycra czy wojownika. ^{Jest} Był determinowany w wyzrę-
 jące i wyjątkowo niebezpiecznej wędrówce do celu. Jest
~~nie~~ ^{skromny} wytrwały, nie oczekując wsparcia, podziwu...
 czy nawet uwagi. To jednak ogromne uciążenie wolności
 sprawia, że hobbit z tak wielkim zaangażowaniem i poświę-
 ceniem oddaje się powierzonej mu misji. Frodo kocha...
 swoją krainę i istoty, które w niej żyją. Ceni sobie ich..

bezpieczeństwo... i... niezależność... dlatego... kiedy... Śródziemiu.....
 zagrożają... orskawie... z... wamoksiężnikami... Sauronem... na... rękę...
 oddaje... się... dobrowolnej... walce... Zawsze... pozostaje... dumny
 z... tego... kim... jest... z... ogromnym... wzruszeniem... i... tęsknotą.....
 wspomina... rodziną... wioskę... To... właśnie... ze... względu
 na... Shire, miasteczko... pełne... spokoju... i... dobroci, tak... bardzo
 nie... ^{może} ~~może~~... mieć... wątpliwości... o... możliwości... odebrania... mu.....
 wolności... Frodo... ^{bierze} ~~wzięt~~... udział... w... wielu... walkach... bitwach
 i... pojedynkach... aby... ostatecznie... wywalczyć... niezależność...
 i... bezpieczeństwo... swojej... krainy.....
 ..... Uważam, że... Frodo... Baggins... to... postać... posia-
 dająca... wiele... pozytywnych... cech... Tak... jak... on... chce.....
 brnąć... .. wolność... za... najważniejszą... wartość, odnajdu-
 jąc... w... Polsce... swoje... własne... Shire.....

1. Realizacja formy

Gimnazjaliści mieli napisać pracę w formie charakterystyki, ale posłużeńie się prostą, schematyczną formą tej wypowiedzi, w której wymaga się od uczniów szablonowego ujęcia treści (przedstawienie bohatera, opis wyglądu, wymienienie cech osobowości i ocena postaci), nie spełniało oczekiwań merytorycznych zawartych w temacie, ponieważ jego realizacja wymagała ukierunkowanego wyboru bohatera i rzeczowego uzasadnienia tego wyboru.

Z treści tematu wynika, że chodzi o takiego bohatera, dla którego najważniejszą wartością w jego życiu była wolność. Wygląd postaci nie miał więc tutaj znaczenia, dlatego pominięcie go nie skutkowało obniżeniem punktacji.

Charakterystyka jako forma wypowiedzi pisemnej nie ma sztywnych ram strukturalnych. Znaczną jej część zwykle stanowi forma opisu przydatna zwłaszcza przy prezentacji wyglądu postaci, sposobu ubierania się czy cech usposobienia (temperamentu). Dobór cech wewnętrznych bezpośrednio zależy od sformułowania tematu. Jeśli temat wymaga pełnej charakterystyki, powinny być uwzględnione wszystkie zaobserwowane przez autora wypracowania cechy według ustalonego porządku (np. od tych, które uważa on za najważniejsze do tych najmniej istotnych). Jeśli natomiast temat wymaga treści podporządkowanej jakiemuś zagadnieniu, do jego realizacji nie jest potrzebna pełna charakterystyka postaci (tak było w tym wypadku). Wystarczy wtedy wziąć pod uwagę cechy ukazujące bohatera w aspekcie omawianego zagadnienia i w uzasadnieniu posłużyć się pogłębioną argumentacją.

W pracy należało zatem skupić uwagę na tych cechach osobowości, które pomagały bohaterowi w dążeniu do wolności. Wybraną postać uczeń powinien więc ukazać w taki sposób, żeby wyeksponować wszelkie działania, które dowodzą jej wolnościowej postawy. Wiąże się to z potrzebą uzasadnienia wyboru postaci oraz wykazania, że jej postępowanie jest świadomie obraną drogą ku

wolności. Sformułowaną w ten sposób argumentację oceniano jako **trafną**. Mogła ona przybrać formę **wnikliwą**, badawczą lub **prostą**, zdawkową. Zawsze stanowiła jednak istotny element treści, a poziom wnikliwości uzasadnienia miał bezpośredni wpływ na ocenę realizacji tematu. Z tego powodu formą, która pozwalała na pełną realizację tematu, była charakterystyka z elementami wywodu argumentacyjnego.

2. Bohater literacki

Możliwość wyboru charakteryzowanej postaci ograniczono w poleceniu zadania 22. do **bohatera literackiego**. Wybrany bohater powinien być przedstawiony z imienia i nazwiska ze wskazaniem, z jakiego **utworu literackiego** pochodzi (autor, tytuł).

Warto zauważyć, że pojęcia *bohater literacki* czy *postać literacka* bywają błędnie rozumiane przez niewielką część uczniów, czego dowodzą ich prace egzaminacyjne, w których jako bohaterów literackich uczniowie przywołują postacie poetów i pisarzy. Jak wiadomo, są oni postaciami literackimi tylko wtedy, kiedy stają się bohaterami utworów im poświęconych.

3. Wolność jako wartość nadrzędna w życiu wybranego bohatera.

Temat ukierunkowywał ucznia – powinien wybierać on te postacie, dla których wartością nadrzędną w ich życiu była wolność. Aby uzasadnić, że rzeczywiście jest to najwyższą cenioną wartością przez wybranego bohatera literackiego, należało **dobrze zrozumieć i szczegółowo zanalizować motywy jego postępowania**. Dlatego niezmiernie ważne, obok znajomości lektury, były tu wyobrażenia i intuicja autora charakterystyki, które pomagały przedstawić prawdziwy obraz charakteryzowanej postaci. Nietrafne odczytanie motywów postępowania bohatera literackiego skutkowało ukazaniem zdeformowanego lub całkowicie zafalszowanego obrazu. Oto przykład pracy z rzetelną analizą postępowania postaci w kontekście umiłowania przez nią wolności.

Przykład 10.

Szukając czegoś, bardzo często najajęmy coś innego niż to, czego pragniemy.
 Takimi słowami opisał moją ulubioną powieść J.R.R. Tolkiena „^{Hobbit} Władca Pierścieni i powstanie”.
 Główny bohater książki, Bilbo Baggins, jest młodym hobbitem, dla którego wartością nadrzędną jest pięć smacznych posiłków dziennie, dobre mała fajka i ciepła, schludna noc.
 Jednak wszystko zmienia się wraz z przybyciem ^{tu pod jego dach} maga Gandalfa i kompanii niedźwiedzi krasnoludów. To właśnie dzięki nim Bilbo decyduje się na szalony łódź: wyjechać na wielką przygodę. W czasie trwania tej niebezpiecznej wyprawy hobbit przechodzi metamorfozę, Bilbo ^{porostaje} ~~staje~~ młodym mężczyzną, ze stopami gęsto porośniętymi włosami; wciąż jest amatorem smacznej kawy i wyszałej jabłki tytoniu, nadal bardzo ceni sobie ciepły, przytulny łóżko i papierosa. Jednak wyruszając w tę niebezpieczną podróż, hobbit odnajduje coś więcej niż prawdziwych kompanów i ~~szalone~~ ^{pryszczące} ~~starby~~ ^{łostowności} ~~starby~~, odnajduje to, co zawsze było głęboko ukryte w nim samym: umiłowanie wolności. Jest to najcenniejszy skarb, jaki Baggins ma dzięki wdzięku i rozumowi, a nawet nie pielęgnacji.

To właśnie zew. wolności należącej nieporadnemu hobbitowi wymusiły w to spillo podróż, to co nim podjął Bilbo, zdobywając wiejetnada, przyjdzie i przede wszystkim - hort ducha. Głównie na wolności, Bilbo akceptował swój charakter, stał się odważny, w udowodnił, wchodząc do jaskini smoka, przemyślony - ta cecha uduchała się, upadając na plan ucieczki w bariłkach, a przede wszystkim - nieważnym talnie -

Walczyliśmy namie w namie z kompaniami, stalić czoła wrogom, nieprzyjaciółom, elfom, pigantycznym papieżom, o przede wszystkim - samemu sobie. Idąc za głosem serca, odmówić ucieczki i wygodne życie, decydując się na własną drogę za wolnością. Zauważony w przygodzie, również ufał sercu i drożce, co ufał w swój ulubionej presence Tolkiena ujęt w ulubionej presence swojego bohatera: ~~Walczyliśmy~~ ~~Walczyliśmy~~

"A droga wiedzie w górę i w dół, choć w górę nie taż za przyciem, i w dół przede mną, bliźnie na psuch - ja za nią, tak, jeśli mogę. Słonymi stopy za nią w ślad, aż w sercu się rozpręgnie. Ochozę gdzie strumień kicanych dnoż już upadł - gdzie dalej? - niec nie mogę"

=> wymusiły po słowo, Bilbo odnalazł coś, czego nie można odnaleźć w zwykłym świecie - dzięki niemu udało się do najcięższej kontroli. On dzięki niemu stał się wolny.

Bardzo istotne było więc, aby treść wypracowania podporządkować zagadnieniu wolności jako najważniejszej wartości w życiu bohatera. Krótka wzmianka na ten temat nie dawała podstaw do uznania pracy za merytoryczną. W takim wypadku zakładano, że problem wolności został przywołany tylko formalnie i nie jest on tematem rozważań, a jedynie próbą realizacji tematu.

Uczniowie mieli duże możliwości wyboru bohaterów, ponieważ wolność może być pojmowana wieloaspektowo - nie tylko jako dążenie do niepodległości, ale także jako niezależność od kogoś (współtowarzysza życia, rodziców, społeczeństwa), wolność słowa, wolność wyznania, wolność poglądów. Przy ocenianiu treści pracy żaden z aspektów wolności nie był faworyzowany, wszystkie traktowane były równorzędnie.

Z przedstawionej analizy wynika, że charakterystyka, w której oczekiwano od uczniów rozważenia postawy bohatera we wskazanym aspekcie, wymagała, po pierwsze - dokładnej analizy tematu

i trafnego wyboru bohatera, po drugie – oderwania się od schematycznej struktury charakterystyki ukazującej postać w sposób bardziej ogólny, a po trzecie – wycucia i dużej samodzielności w myśleniu, ponieważ z całej wiedzy o wybranej postaci należało umiejętnie wyselekcjonować treści funkcjonalne wobec tematu, a więc te, które pomogły ukazać dążenie bohatera do wolności. Uczniom, którzy ćwiczyli w szkole charakterystykę tylko według najprostszego szablonu, z pewnością trudniej było odnaleźć się w tej bardziej złożonej formie, w której przy tworzeniu wypowiedzi – podstawowej umiejętności – pomocna okazywała się umiejętność analizy i interpretacji. Warto jednak zauważyć, że w podstawie programowej dla gimnazjum jest zapis, który mówi: *Uczeń [...] doskonali sprawność analizy i interpretacji tekstów kultury, a także zyskuje nowe narzędzia, dzięki którym jego lektura jest coraz dojrzała, bardziej świadoma i samodzielna*. W pracach uczniowskich umiejętności te miały wpływ na sposób argumentowania i jego wnikliwość.

Wnioski i rekomendacje

Gimnazjaliści przystępujący do egzaminu z języka polskiego w 2016 roku najczęściej otrzymywali wynik 84% punktów możliwych do uzyskania, co pozwala dobrze oceniać ich umiejętności z tego przedmiotu. Warto jednak przyrzeć się szczegółowym wynikom, żeby wiedzieć, czy wszystkie wymagania zapisane w podstawie programowej uczniowie opanowali w zadowalającym stopniu oraz aby zastanowić się, czy uczniowie w dostateczny sposób zdołali rozwinąć te umiejętności, które pozwolą im swobodnie funkcjonować na kolejnych etapach kształcenia.

Ważną potrzebą współczesności jest umiejętność korzystania z informacji, które otrzymujemy w ogromnych ilościach. Przygotowanie uczniów do odbioru i wykorzystywania informacji pochodzących z różnych źródeł oraz poddania ich krytycznej analizie jest umiejętnością ćwiczoną na wszystkich etapach kształcenia, a wyniki egzaminu pokazują, że uczniowie opanowali ją w wysokim stopniu. Zdający dobrze poradzi sobie z takimi umiejętnościami jak wyszukiwanie w wypowiedzi potrzebnych informacji oraz wnioskowanie na podstawie przesłanek zawartych w różnych tekstach kultury. Zadania sprawdzające te umiejętności poprawnie rozwiązało 73% uczniów.

Najwyższe umiejętności na egzaminie w 2016 roku gimnazjaliści zaprezentowali jednak z zakresu analizy i interpretacji tekstów kultury. W tym obszarze najlepiej poradzi sobie z rozpoznawaniem składniowych środków stylistycznych oraz z charakteryzowaniem i ocenianiem bohaterów. Uczniowie dobrze radzili sobie także z odbiorem tekstów kultury na poziomie przenośnym czy z przedstawianiem propozycji odczytania konkretnego tekstu kultury.

Należy podkreślić, że zapisy podstawy programowej w swoich założeniach akcentują konieczność kształcenia i doskonalenia umiejętności złożonych, takich jak argumentowanie, wnioskowanie czy rozumowanie. Z diagnostycznego punktu widzenia bardzo ważne dla rozwoju i kształcenia umiejętności złożonych jest redagowanie przez uczniów (na każdym etapie kształcenia) wypowiedzi pisemnych w różnych formach gatunkowych. Gimnazjaliści tym razem redagowali krótką formę argumentacyjną oraz charakterystykę bohatera literackiego. Te zadania oraz jedno z zdań zamkniętych (zadanie 6.) sprawdzały poziom opanowania umiejętności w zakresie tworzenia wypowiedzi. Ponad połowa uczniów nie miała większych problemów z wykazaniem się umiejętnościami tworzenia wypowiedzi.

Na szczególną uwagę w rozwiązaniach zadania krótkiej odpowiedzi, z którym zdecydowana większość uczniów dobrze sobie radziła, zasługiwała bogata argumentacja i umiejętność uzasadnienia swojego stanowiska przy pomocy trafnych odniesień do tekstu i do własnych obserwacji.

Redagując charakterystykę, uczniowie stworzyli pokaźną galerię postaci literackich, która mogłaby posłużyć jako argument w dyskusji na temat poziomu czytelnictwa naszej młodzieży, a nawet obalić być może krzywdzące młodzież stereotypowe opinie o nieoczytaniu. Zdający udowodnili też, że umieją posłużyć się trafnymi przykładami literackimi i dobrze ukierunkować argumentację.

Uczniowie w większości bez trudu stosowali też reguły segmentacji tekstu, zachowując jego trójdzielność i właściwe proporcje między poszczególnymi częściami kompozycyjnymi. Nie mieli też problemów z zastosowaniem właściwego stylu.

Zdecydowanie słabiej był natomiast oceniany poziom argumentacji. Często argumentacja, chociaż trafna i dobrze ukierunkowana, okazywała się zbyt ogólnikowa, co miało niekorzystny wpływ na realizację treści prac. Dobrze poradziła sobie z tym wymaganiem połowa uczniów.

Zadania egzaminacyjne po raz kolejny pokazały, że problemów przysparzają uczniom wymagania z zakresu szeroko pojętej świadomości językowej, w tym dotyczące poprawności językowej, ortografii czy interpunkcji, której zasady uczniowie ciągle znają bardzo słabo.

Prawie co drugi uczeń miał też problem z rozpoznaniem w tekście zdań pojedynczych i równoważników zdań, a także z nazwaniem formy czasownikowej w wypowiedzeniu.

W praktyce szkolnej warto więc:

- uczyć rzetelnej analizy tematu pracy pisemnej i planowania jej treści
- ukazywać uczniom wieloaspektowość utworów literackich, ćwiczyć umiejętność funkcjonalnego wykorzystywania w wypracowaniach informacji z różnych tekstów literackich (analiza utworów pod kątem wyszukiwania argumentów, porządkowanie informacji, formułowanie wniosków i oceny)
- zwracać uwagę na poziom argumentacji, która jest ważną częścią nie tylko rozprawki, ale także innych form wypowiedzi pisemnych i ustnych (wnikliwa argumentacja zgłębia i wyczerpuje temat, prosta – posługuje się ogólnikami)
- ćwiczyć różne formy wypowiedzi w jednakowym stopniu, ponieważ jest to jedyna droga do tego, aby uczniowie wykształcili umiejętność sprawnego posługiwania się językiem pisany w różnych formach gatunkowych
- pracować nad wzbogacaniem języka uczniów i jego poprawnością, zwracając uwagę na funkcjonalność stylów i ich zależność od formy
- dopracować rozumienie pojęć „bohater literacki”, „postać literacka” – uczniowie nie mogą błędnie posługiwać się nimi w odniesieniu do poetów i pisarzy
- pracować w sposób funkcjonalny nad składnią języka ojczystego, aby młodzież dostrzegała zależność struktury wypowiedzenia od zawartego w niej sensu; dobra znajomość składni ma wpływ nie tylko na poprawność językową i klarowność wypowiedzi, ale także niejako wymusza poprawną interpunkcję
- pracować nad ortografią – egzamin pokazał duże niedociągnięcia w zakresie pisowni tytułów utworów, a także nazw własnych i pochodzących od nich przymiotników.

Podstawowe informacje o arkuszach dostosowanych

Opis arkusza dla uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera

Arkusz zadań z zakresu języka polskiego dla uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera (GH-P2-162) został przygotowany na podstawie arkusza GH-P1-162, zgodnie z zaleceniami specjalistów. Uczniowie otrzymali zadania dostosowane pod względem merytorycznym: wyjaśniono słownictwo do tekstów źródłowych, uproszczono polecenia zadań, oraz graficznym: wyróżniono informację o numerze każdego zadania i liczbie punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie, zwiększono odstępy między wierszami w tekstach i zastosowano pionowy układ odpowiedzi. Przy każdym zadaniu zamkniętym umieszczono informację o sposobie zaznaczenia właściwej odpowiedzi.

Wyniki uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera

Tabela 12. Wyniki uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
54	9	94	56	59	56	22

Opis arkuszy dla uczniów słabowidzących i niewidomych

Arkusze z zakresu języka polskiego dla uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych (GH-P4-162, GH-P5-162, GH-P6-162) zostały przygotowane na podstawie arkusza standardowego. Uczniowie słabowidzący otrzymali arkusze, w których dostosowano wielkość czcionki: GH-P4-162 – Arial 16 pkt, GH-P5-162 – Arial 24 pkt. Dla uczniów niewidomych przygotowano arkusz w brajlu.

Wyniki uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych

Tabela 13. Wyniki uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
69	13	100	56	56	57	24

Opis arkusza dla uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących

Uczniowie słabosłyszący i niesłyszący rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GH-P7-162. Podstawę zadań stanowiły teksty literackie i publicystyczne, w których uproszczono słownictwo lub wyjaśniono je oraz plakat.

Arkusz składał się z 22 zadań – 20 zamkniętych różnego typu i 2 otwartych. Zadanie otwarte krótkiej odpowiedzi polegało na sformułowaniu uzasadnienia odpowiedzi *Czy Twoim zdaniem warto wziąć udział w takiej imprezie jak Noc Muzeów, czy też lepiej zwiedzać muzeum w dzień*, a zadanie rozszerzonej odpowiedzi – na napisaniu charakterystyki bohatera literackiego, dla którego wolność była najważniejszą wartością.

Wyniki uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących

Tabela 14. Wyniki uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących – parametry statystyczne

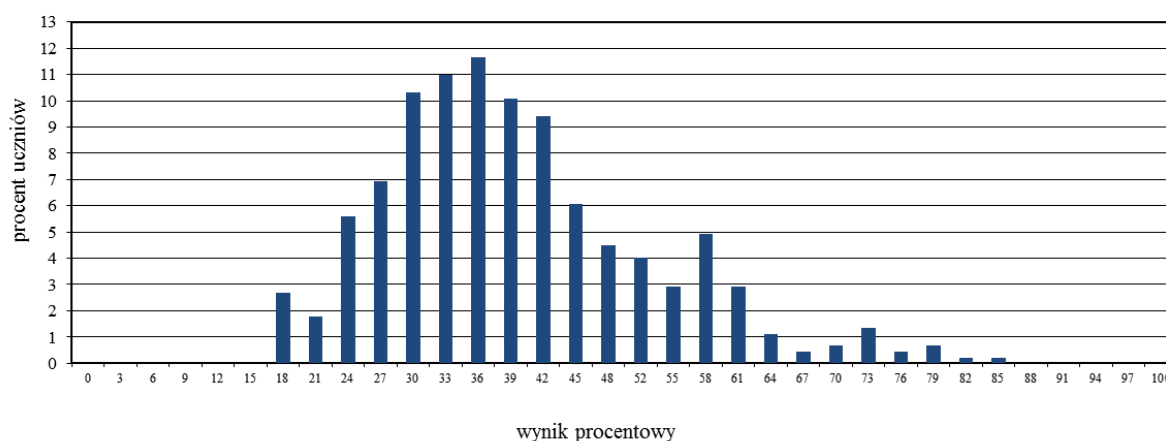
Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
71	0	97	59	78	57	22

Opis arkusza dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GH-P8-162. Podstawę zadań stanowiły krótkie fragmenty tekstów literackich i tekstu popularnonaukowego, w których uproszczono lub wyjaśniono słownictwo.

Arkusz zawierał 22 zadania – 20 zamkniętych różnego typu i 2 otwarte. Jedno z zadań otwartych polegało na uzasadnieniu odpowiedzi na pytanie *Jaka jest Twoja ulubiona książka?*, zaś drugie – rozszerzonej odpowiedzi – na napisaniu charakterystyki bohatera literackiego, którego warto naśladować. Polecenie zostało dodatkowo opatrzone szczegółową instrukcją, która ułatwiała uczniowi wykonanie zadania. Treści zadań zamieszczonych w arkuszu były bliskie sytuacjom życiowym zdających, a polecenia do nich sformułowane prosto i zrozumiale.

Wyniki uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Wykres 5. Rozkład wyników uczniów

Tabela 15. Wyniki uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
446	18	85	38	36	40	13

Opis arkusza dla uczniów z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym

Uczniowie z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym rozwiązywali zadania w arkuszu GH-PQ-162, który składał się z 22 zadań – 20 zamkniętych różnego typu i 2 otwartych. Podstawą zadań były krótkie teksty literackie i tekst popularnonaukowy. Uczniowie otrzymali zadania dostosowane pod względem merytorycznym: wyjaśniono słownictwo do tekstów źródłowych, uproszczono polecenia zadań, oraz graficznym: wyróżniono informację o numerze każdego zadania i liczbie punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie, zwiększono odstępy między wierszami oraz powiększono czcionkę. Przy każdym zadaniu zamkniętym umieszczono informację o sposobie zaznaczenia właściwej odpowiedzi. Ponadto polecenie do zadania 22. zostało dodatkowo opatrzone szczegółową instrukcją, która ułatwiała uczniowi jego wykonanie.

Wyniki uczniów z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym

Tabela 16. Wyniki uczniów z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym – parametry statystyczne*

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
3	-	-	-	-	-	-

* Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Opis arkusza dla uczniów, o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy)

Uczniowie, o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy), rozwiązywali zadania w arkuszu GH-PC-162, który został dostosowany w taki sposób, aby ograniczona znajomość języka polskiego zdających pozwoliła zrozumieć czytany tekst (teksty źródłowe oraz polecenia zadań). Arkusz ten składał się z 22 zadań – 20 zamkniętych różnego typu i 2 otwartych. Podstawą zadań był fragment *Krzyżaków* Henryka Sienkiewicza, plakat oraz tekst Julii Hartwig *Magia zdjęć*. Uczniowie otrzymali zadania dostosowane pod względem merytorycznym oraz leksykalnym – wyjaśniono słownictwo do tekstów źródłowych i uproszczono polecenia zadań.

Wyniki uczniów, o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy)

Tabela 17. Wyniki uczniów, o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy) – parametry statystyczne*

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
9	-	-	-	-	-	-

* Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Historia i wiedza o społeczeństwie

1. Opis arkusza standardowego

Uczniowie bez dysfunkcji oraz uczniowie z dysleksją rozwojową rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu standardowym.

Arkusz egzaminacyjny składał się z 25 zadań zamkniętych różnego typu: 20 zadań z historii i 5 z wiedzy o społeczeństwie. Dominowały zadania wyboru wielokrotnego, w których uczeń wybierał jedną z podanych odpowiedzi. Podstawę zadań stanowiły teksty kultury, m.in.: teksty historyczne, ilustracje, mapy, tablica genealogiczna i diagram.

2. Dane dotyczące populacji uczniów

Tabela 18. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym

Liczba uczniów		21 233
Uczniowie	bez dysleksji rozwojowej	17 114
	z dysleksją rozwojową	4 119
	dziewczeta	10 342
	chłopcy	10 891
	ze szkół na wsi	7 246
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	3 484
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	4 914
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	5 589
	ze szkół publicznych	19 924
	ze szkół niepublicznych	1 309

Z egzaminu zwolniono 32 uczniów – laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych oraz laureatów konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim.

Tabela 19. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Uczniowie	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	54
	słabowidzący i niewidomi	69
	słabosłyszący i niesłyszący	71
	z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	444
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	3
	o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy)	9
	Ogółem	650

3. Przebieg egzaminu

Tabela 20. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu		18 kwietnia 2016 r.	
Czas trwania egzaminu		60 minut dla uczniów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym lub czas przedłużony zgodnie z przyznanym dostosowaniem	
Liczba szkół		415	
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)		36	
Liczba unieważnień ²	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez ucznia w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez ucznia prawidłowego przebiegu egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego	2
	art. 44zzy ust. 10	niemożności ustalenia wyniku (np. zaginięcia karty odpowiedzi)	0
	inne (np. złe samopoczucie ucznia)		
Liczba wglądów ² (art. 44zzz ust. 1)		13	

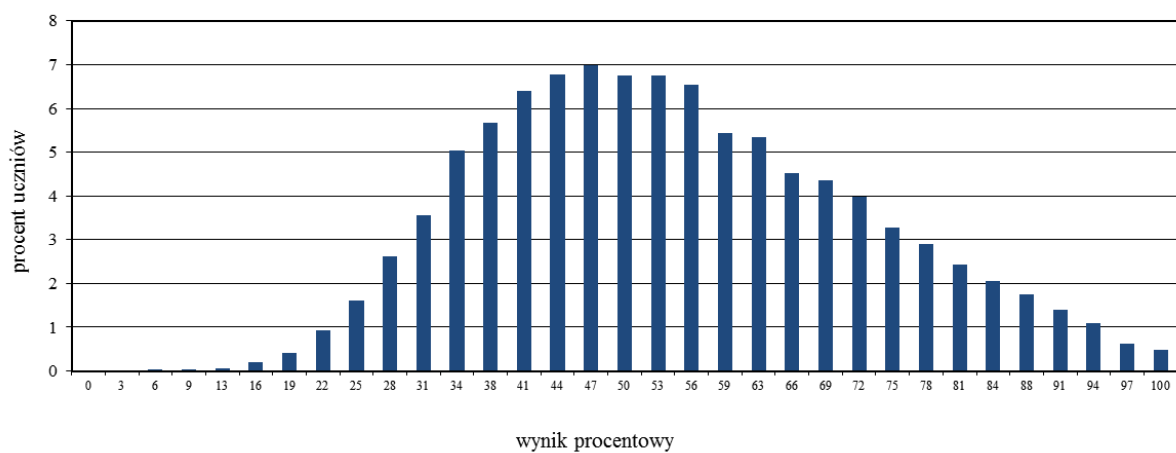
¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2015, poz. 959).

² Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2015, poz. 2156, ze zm.).

4. Podstawowe dane statystyczne

Wyniki uczniów

Wykres 6. Rozkład wyników uczniów

Tabela 21. Wyniki uczniów – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
21 233	6	100	53	47	55	17

Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Tabela 22. Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli oraz wyniki na skali staninowej

Część humanistyczna – historia i wiedza o społeczeństwie		
wynik procentowy	wartość centyla	stanin
0	1	1
3	1	
6	1	
9	1	
13	1	
16	1	
19	1	
22	2	
25	3	
28	6	
31	9	2
34	13	
38	18	3
41	24	
44	30	4
47	37	
50	44	5
53	50	
56	56	
59	62	
63	68	6
66	73	
69	78	
72	82	7
75	85	
78	89	
81	92	8
84	94	
88	96	
91	98	9
94	99	
97	100	
100	100	

Wyniki w skali centylowej i staninowej umożliwiają porównanie wyniku ucznia z wynikami uczniów w całym kraju. Na przykład, jeśli uczeń z historii i wiedzy o społeczeństwie uzyskał 78% punktów możliwych do zdobycia (wynik procentowy), to oznacza, że jego wynik jest taki sam lub wyższy od wyniku 89% wszystkich zdających (wynik centylowy), a niższy od wyniku 11% zdających i znajduje się on w 7. staninie.

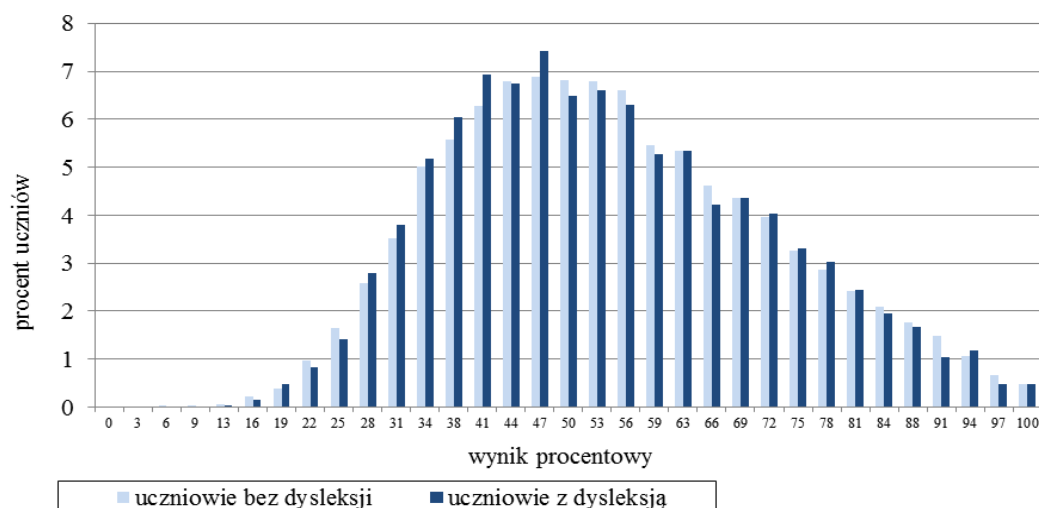
Średnie wyniki szkół³ na skali staninowej

Tabela 23. Wyniki szkół na skali staninowej

Stanin	Przedział wyników (w %)
1	25–37
2	38–46
3	47–50
4	51–53
5	54–56
6	57–59
7	60–64
8	65–73
9	74–92

Skala staninowa umożliwia porównanie średnich wyników szkół w poszczególnych latach. Uzyskanie w kolejnych latach takiego samego średniego wyniku w procentach nie oznacza tego samego poziomu osiągnięć.

Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową

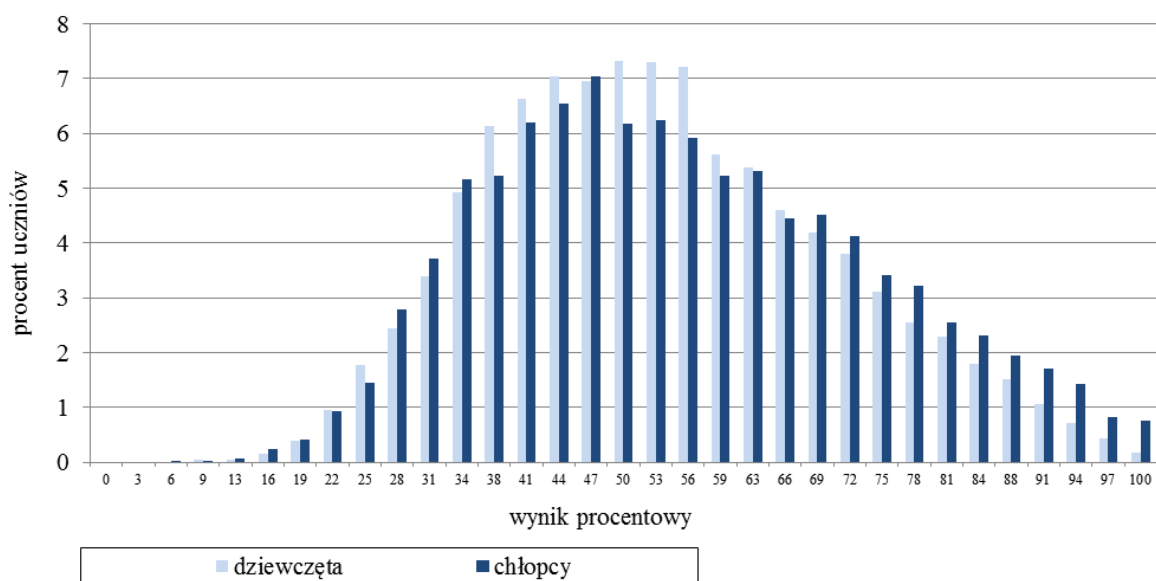
Wykres 7. Rozkłady wyników uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową

Tabela 24. Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Uczniowie bez dysleksji	17 114	6	100	53	47	55	18
Uczniowie z dysleksją rozwojową	4 119	13	100	53	47	54	17

³ Ileokroć w niniejszym sprawozdaniu jest mowa o wynikach szkół w 2016 roku, przez szkołę należy rozumieć każdą placówkę, w której liczba uczniów przystępujących do egzaminu była nie mniejsza niż 5. Wyniki szkół obliczono na podstawie wyników uczniów, którzy wykonywali zadania z arkusza GH-H1-162.

Wyniki dziewcząt i chłopców

Wykres 8. Rozkłady wyników dziewcząt i chłopców

Tabela 25. Wyniki dziewcząt i chłopców – parametry statystyczne

Płeć	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Dziewczęta	10 342	9	100	53	50	54	17
Chłopcy	10 891	6	100	53	47	55	18

Wyniki uczniów a wielkość miejscowości

Tabela 26. Wyniki uczniów w zależności od lokalizacji szkoły – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Wieś	7 246	9	100	50	47	52	16
Miasto do 20 tys. mieszkańców	3 484	6	100	50	53	53	17
Miasto od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	4 914	9	100	53	44	55	18
Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	5 589	9	100	59	47	60	19

Wyniki uczniów szkół publicznych i szkół niepublicznych

Tabela 27. Wyniki uczniów szkół publicznych i niepublicznych – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Szkoła publiczna	19 924	6	100	53	47	54	17
Szkoła niepubliczna	1 309	16	100	59	72	60	21

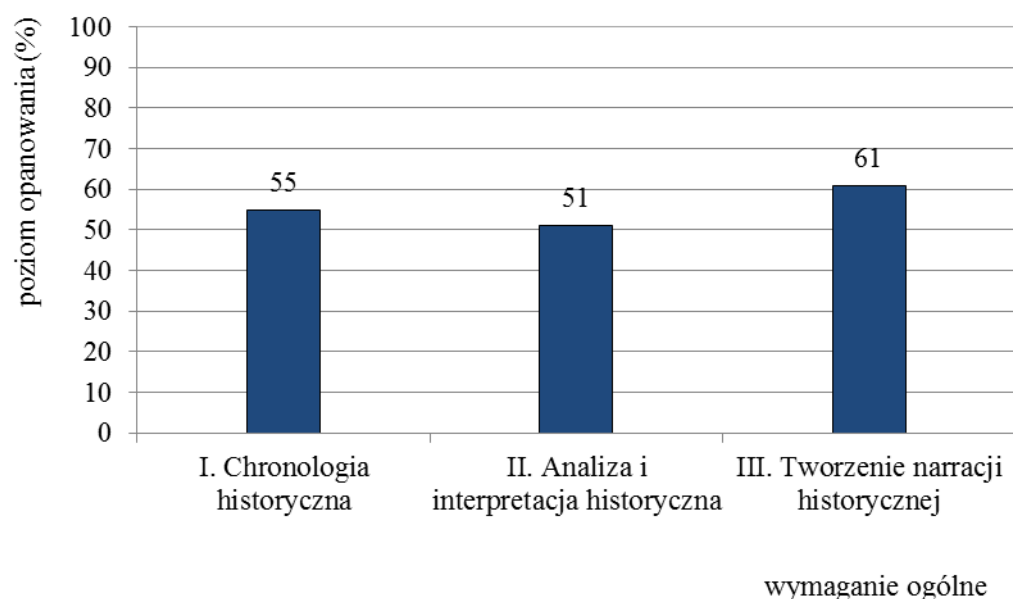
Poziom wykonania zadań

Tabela 28. Poziom wykonania zadań

Numer zadania	Wymaganie ogólne zapisane w podstawie programowej	Wymaganie szczegółowe zapisane w podstawie programowej	Poziom wykonania zadania (%)
1.	II. Analiza i interpretacja historyczna.	2. Cywilizacje Bliskiego Wschodu. Uczeń: 1) lokalizuje w czasie i przestrzeni cywilizacje starożytnej Mezopotamii [...]. 4. Cywilizacja grecka. Uczeń: 1) wyjaśnia wpływ środowiska geograficznego na gospodarkę [...] starożytnej Grecji.	53
2.	II. Analiza i interpretacja historyczna.	6. Dziedzictwo antyku. Uczeń: 1) charakteryzuje najważniejsze osiągnięcia kultury materialnej i duchowej antycznego świata w różnych dziedzinach: [...] architekturze, sztuce [...].	90
3.	II. Analiza i interpretacja historyczna.	5. Cywilizacja rzymska. Uczeń: 1) umiejscawia w czasie i charakteryzuje system sprawowania władzy oraz organizację społeczeństwa w Rzymie republikańskim [...].	54
4.	II. Analiza i interpretacja historyczna.	9. Początki cywilizacji zachodniego chrześcijaństwa. Uczeń: 1) umiejscawia w czasie i przestrzeni monarchię Karola Wielkiego [...].	32
5.	I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	14. Polska dzielnicowa i zjednoczona. Uczeń: 1) sytuuje w czasie i przestrzeni Polskę okresu rozbitcia dzielnicowego; 2) opisuje postanowienia statutu Bolesława Krzywoustego.	72
6.	II. Analiza i interpretacja historyczna.	14. Polska dzielnicowa i zjednoczona. Uczeń: 5) ocenia dokonania Kazimierza Wielkiego w dziedzinie polityki wewnętrznej (system obronny, urbanizacja kraju [...]).	49
7.	I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	15. Polska w dobie unii z Litwą. Uczeń: 2) porządkuje i sytuuje w czasie najważniejsze wydarzenia związane z relacjami polsko-krzyżackimi w epoce Jagiellonów.	29
8.	I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	16. Wielkie odkrycia geograficzne. Uczeń: 2) ocenia wpływ odkryć geograficznych na życie społeczno-gospodarcze i kulturowe [...] Nowego Świata.	66
9.	I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	11. Społeczeństwo średniowiecznej Europy. Uczeń: 3) charakteryzuje funkcje gospodarcze [...] miast. 16. Wielkie odkrycia geograficzne. Uczeń: 2) ocenia wpływ odkryć geograficznych na życie społeczno-gospodarcze [...] Europy [...].	84
10.	II. Analiza i interpretacja historyczna.	19. Polska i Litwa w czasach ostatnich Jagiellonów. Uczeń: 2) przedstawia okoliczności zawarcia unii realnej pomiędzy Polską a Litwą i jej główne postanowienia [...].	56
11.	II. Analiza i interpretacja historyczna.	20. Społeczeństwo i ustroj Rzeczypospolitej Obojga Narodów. Uczeń: 1) wymienia instytucje ustrojowe demokracji szlacheckiej [...].	59

12.	II. Analiza i interpretacja historyczna.	24. Rzeczpospolita Obojga Narodów w XVIII w. Uczeń: 3) [...] dostrzega przejawy ożywienia w gospodarce i kulturze czasów saskich.	28
13.	I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	27. Walka o utrzymanie niepodległości w ostatnich latach XVIII w. Uczeń: 1) sytuje w czasie I, II i III rozbiór Rzeczypospolitej i wskazuje na mapie zmiany terytorialne po każdym rozbiórce.	47
14.	I. Chronologia historyczna.	29. Epoka napoleońska. Uczeń: 1) opisuje zmiany w Europie w okresie napoleońskim w zakresie stosunków [...] politycznych; 2) wyjaśnia okoliczności utworzenia [...] Księstwa Warszawskiego [...]. 30. Europa po kongresie wiedeńskim. Uczeń: 1) przedstawia zasady i postanowienia kongresu wiedeńskiego [...].	37
15.	II. Analiza i interpretacja historyczna.	30. Europa po kongresie wiedeńskim. Uczeń: 1) przedstawia zasady i postanowienia kongresu wiedeńskiego [...].	47
16.	II. Analiza i interpretacja historyczna.	30. Europa po kongresie wiedeńskim. Uczeń: 2) wyjaśnia główne założenia idei liberalizmu [...] w Europie w I połowie XIX w.	45
17.	I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna.	34. Społeczeństwo dawnej Rzeczypospolitej w okresie powstań narodowych. Uczeń: 1) sytuje w czasie i przestrzeni powstanie listopadowe i powstanie styczniowe. 35. Życie pod zaborami. Uczeń: 3) porównuje warunki życia społeczeństwa w trzech zaborach w II połowie XIX w. [...].	60
18.	I. Chronologia historyczna. II. Analiza i interpretacja historyczna. III. Tworzenie narracji historycznej.	35. Życie pod zaborami. Uczeń: 3) porównuje warunki życia społeczeństwa w trzech zaborach w II połowie XIX w., uwzględniając możliwości [...] rozwoju narodowego.	53
19.	II. Analiza i interpretacja historyczna.	35. Życie pod zaborami. Uczeń: 4) przedstawia główne nurty życia politycznego pod zaborami w końcu XIX w.	64
20.	II. Analiza i interpretacja historyczna.	37. I wojna światowa i jej skutki. Uczeń: 1) wymienia główne przyczyny narastania konfliktów pomiędzy mocarstwami europejskimi na przełomie XIX i XX w. [...].	32
21.	V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	14. Władza wykonawcza. Uczeń: 1) wskazuje najważniejsze zadania prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej i wyszukuje w środkach masowego przekazu informacje o działaniach urzędującego prezydenta.	52
22.	IV. Znajomość zasad i procedur demokracji.	23. Problemy współczesnego świata. Uczeń: 5) ocenia sytuację imigrantów i uchodźców we współczesnym świecie.	31
23.	V. Znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej.	15. Władza sądownicza. Uczeń: 1) przedstawia [...] zasady, wedle których działają sądy ([...] dwuinstancyjność) [...].	64
24.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	20. Integracja europejska. Uczeń: 1) przedstawia [...] etapy integracji europejskiej [...].	55
25.	VI. Rozumienie zasad gospodarki rynkowej.	26. Gospodarstwo domowe. Uczeń: 4) wyjaśnia, jakie prawa mają konsumenci i jak mogą ich dochodzić.	86

Średnie wyniki uczniów w zakresie wymagań ogólnych z historii

Wykres 9. Średnie wyniki uczniów w zakresie wymagań ogólnych z historii

Komentarz

Egzamin gimnazjalny z historii i wiedzy o społeczeństwie badał poziom opanowania przez gimnazjalistów umiejętności zapisanych w podstawie programowej dla III etapu edukacyjnego. Z historii badano umiejętności chronologii, analizy i interpretacji historycznej, a z wiedzy o społeczeństwie m.in. znajomość zasad i procedur demokracji, podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej i rozumienia zasad gospodarki rynkowej. Średni wynik egzaminu na poziomie 55% świadczy o tym, że dla tegorocznych gimnazjalistów egzamin był umiarkowanie trudny.

Wysoki poziom wykonania osiągnęło zadanie 2., które poprawnie rozwiązało 90% uczniów. Zadaniem sprawdzano umiejętność analizy ikonografii. Uczniowie powinni rozpoznać, że obiekt przedstawiony na ilustracji nawiązuje do formy amfiteatru greckiego. Następne dwa zadania sprawdzały nie tylko umiejętność analizy historycznej, ale także chronologię historyczną. W zadaniu 9. gimnazjaliści, na podstawie zawartych w diagramie informacji o liczbie mieszkańców Krakowa od XV do XVII wieku oraz danych w tablicy genealogicznej Jagiellonów, powinni wskazać władcę, za panowania którego w Krakowie mieszkało najwięcej ludzi. 84% zdających wskazało właściwą odpowiedź. W zadaniu 5. oczekiwano odczytania podstawowych informacji z mapy, przedstawiającej początki rozbicia dzielnicowego Polski. 69% gimnazjalistów poradziło sobie z najprostszą umiejętnością chronologiczną i poprawnie określiło wiek podanego w legendzie mapy roku, 72% stwierdziło, że podział państwa dokonany został przez Bolesława Krzywoustego oraz 75% uczniów wskazało, że w skład dzielnicy senioralnej wchodziły grody: Gniezno i Kraków.

Umiarkowanie trudne dla uczniów były zadania reprezentujące zakres wymagań dotyczący analizy i interpretacji tekstów historycznych oraz materiałów ikonograficznych. Po analizie fragmentu encykliki *Sublimus Dei* papieża Pawła III (zadanie 8.) 66% zdających nie miało problemu z ustaleniem intencji twórcy źródła (chrystianizacja nowo odkrytych terenów bez użycia siły) i określeniem okresu powstania źródła (po odkryciach dokonanych przez Krzysztofa Kolumba). Zadanie 19. odwoływało się do materiału ilustracyjnego przedstawiającego winiętę pisma *Proletaryat*, organu pierwszej polskiej partii socjalistycznej. 64% zdających poprawnie stwierdziło, że źródło

odnosi się do dziejów ruchu robotniczego. Warto jednak dodać, że aż 27% uczniów połączyło je z ugrupowaniami konserwatywnymi i ludowymi. W zadaniu 11., pomimo trudnego tekstu z epoki, 59% zdających poprawnie oceniło prawdziwość zdań charakteryzujących sejm walny. Aby udzielić poprawnej odpowiedzi uczniowie musieli wykorzystać posiadaną wiedzę o polskim parlamentarystyce. W zadaniu 17. udzielenie poprawnej odpowiedzi wymagało najpierw wyszukania w tekstach odpowiednich informacji na temat powstania Mostu Kierbedzia, Kanału Augustowskiego, cytadeli warszawskiej i warszawskiego Kościoła św. Aleksandra, a następnie wskazania budowli, która powstała najwcześniej i budowli powstałej najpóźniej. Zadanie badało umiejętność analizy tekstu oraz umiejętności z zakresu chronologii historycznej (uczniowie powinni znać daty polskich powstań narodowych). Duży kłopot sprawiło zdającym określenie, która budowla powstała chronologicznie najpóźniej – dobrze wskazała ją 49%. Budowlę powstałą najwcześniej wskazało 71%. Całe zadanie poprawnie rozwiązało 49% gimnazjalistów.

Zadaniem 18. sprawdzano umiejętność analizy i interpretacji fragmentu wspomnień opisujących życie w Krakowie w latach 80-tych i 90-tych XIX wieku. Mimo że tekst zawierał wiele informacji pomocnych do rozwiązania zadania (np. używanie języka polskiego w życiu publicznym, nazwiska Polaków pełniących funkcje państwowe, czy wreszcie nazwy instytucji edukacyjnych i kulturalnych, które istniały w ówczesnym Krakowie) aż 41% gimnazjalistów nie wiedziało, że tekst dotyczył autonomii i zaboru austriackiego a 71% nie potrafiło umieścić opisywanych wydarzeń we właściwym przedziale czasu. Całe zadanie poprawnie rozwiązało 49% zdających.

W zadaniu 6. uczniowie na podstawie analizy dołączonych źródeł mieli wskazać władcę, którego dokonania są przedstawione w tekście i na fotografii. Mimo informacji zawartych we fragmencie kroniki Jana z Czarnkowa (np.: *Naprzeciw zaś zamku krakowskiego, po drugiej stronie Wisły, wymurował miasto*) i podpisu pod zdjęciem (*Zamek w Łęczycy; zbudowany w II połowie XIV wieku*) 30% piszących stwierdziło, że są to osiągnięcia Kazimierza Odnowiciela, a 14% – że Zygmunta Starego. Na dokonania Kazimierza Wielkiego wskazało jedynie 49% gimnazjalistów. Odpowiedzi udzielane przez uczniów sugerują, że połowa z nich albo nie zwróciła uwagi na podany wiek powstania obiektu, albo nie wie kiedy panował Kazimierz Wielki.

Jeszcze gorzej gimnazjaliści poradzi sobie ze wskazaniem nazwy sojuszu, którego fragment aktu założycielskiego mieli przeanalizować (zadanie 15.). Tylko 47% z nich wskazało na Święte Przymierze, a ponad 34% pomyliło je z trójprzymierzem, chociaż wyraźnie w tekście była informacja, że sojusz zawierają *ich Cesarskie i Królewskie wysokości: Cesarz Austrii, Król Prus i Cesarz Rosji*. Trudnym okazało się również zadanie 16., w którym sprawdzano umiejętność analizy tekstu J.S. Milla opisującego zasady wolności człowieka i możliwości decydowania jednostki o sobie. Uczniowie mieli wskazać nazwę opisanego ideologii i uzasadnienie wyboru. Większość zdających (58%) właściwie odczytała tekst i wskazała ideologię liberalną, jednak prawie 10% z nich nie potrafiło poprawnie uzasadnić wyboru i wybierało stwierdzenie, że *najważniejszą wartością jest szczęście wszystkich ludzi, a nie – tylko jednostki*. Zadanie prawidłowo rozwiązało 45% zdających.

Trudnym było zadanie 13., którym sprawdzano umiejętność analizy źródła kartograficznego i danych zawartych w tabeli. Na podstawie mapy Rzeczypospolitej z okresu rozbiorów (mapa nie posiadała tytułu i dat poszczególnych rozbiorów) oraz tabeli zawierającej imiona i lata panowania władców Austrii uczniowie musieli rozstrzygnąć czy *Lublin włączono do Austrii za panowania Marii Teresy* oraz czy *wszyscy władcy wymienieni w tabeli panowali w Austrii w czasach, których dotyczyła powyższa mapa*. Zadanie poprawnie rozwiązało 47% uczniów. Można przyjąć, że udzielenie przez ponad 50% piszących błędnych odpowiedzi wynikało z braku znajomości dat rozbiorów Polski. Dużo problemów przysporzyło zdającym inne zadanie ze źródłem kartograficznym – zadanie 4. Ocena prawdziwości pierwszego zdania wymagała rozstrzygnięcia, czy *państwo Karola Wielkiego obejmowało obszar współczesnej Polski*. Uczniowie musieli przeanalizować przebieg granic państwa. Drugie zdanie sprawdzało czy gimnazjaliści potrafią powiązać opis określonego obszaru z jego położeniem na mapie. Po uważnej lekturze dołączonego fragmentu *Żywota Karola Wielkiego*, w którym Einhard opisał opanowanie przez Franków północno-wschodniej części Półwyspu Iberyjskiego, należało prawidłowo zlokalizować te tereny na mapie. W związku z tym, że tylko 32%

zdających dokonało poprawnej oceny stwierdzeń, można przypuszczać, że mieli oni kłopot ze zlokalizowaniem na dołączonej mapie Hiszpanii.

W grupie zadań najtrudniejszych znalazły się zadania reprezentujące zakres wymagań dotyczący chronologii historycznej. Aby rozwiązać zadanie 14. uczniowie mieli wskazać właściwą kolejność wydarzeń z okresu napoleońskiego w Europie. Zaledwie 37% wskazało poprawną odpowiedź. Jedną z odpowiedzi, w której uporządkowano wydarzenia następująco: *klęska Napoleona w Rosji, rozpoczęcie obrad kongresu wiedeńskiego, powstanie Księstwa Warszawskiego* była wskazana przez 29% zdających. Może to świadczyć o tym, że gimnazjaliści myślą Księstwo Warszawskie z Królestwem Polskim. Zadanie 7., sprawdzało umiejętność analizy tekstu i kompetencje z zakresu chronologii historycznej. Uczniowie musieli rozpoznać wydarzenie opisane we fragmencie kroniki Jana Długosza, a następnie umiejscowić je na taśmie chronologicznej. Wszystkie informacje niezbędne do wykonania tego zadania znajdowały się w tekście, więc gimnazjaliści nie powinni mieć problemów z identyfikacją wydarzenia. Zdający nie poradzi sobie z usytuowaniem w czasie bitwy pod Grunwaldem prawdopodobnie dlatego, że nie znali najważniejszych wydarzeń związanych z relacjami polsko--krzyżackimi. Zadanie to poprawnie wykonało 29% piszących. W zadaniu 12. tylko 28% zdających wskazało, że m.in. działalność Stanisława Konarskiego i braci Załuskich to przykład ożywienia kulturalnego na ziemiach polskich w czasach saskich. Pomimo tego, że tekst osadzał opisywane wydarzenia w czasie (w tekście występuje określenie *w połowie XVIII wieku*), aż 54% uczniów uważało, że miało to miejsce w czasach napoleońskich albo w okresie po powstaniu listopadowym.

Spośród zadań z wiedzy o społeczeństwie na szczególną uwagę zasługuje zadanie 21., którym sprawdzano znajomość podstaw ustroju Rzeczypospolitej Polskiej. Uczniowie mieli dopasować do dwóch opisanych sytuacji właściwe uprawnienia Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej. Nie mieli kłopotu z ustaleniem, że Prezydent jest reprezentantem państwa w stosunkach zewnętrznych (81% poprawnych odpowiedzi) ale zdecydowanie gorzej było z ustaleniem, że opisana sytuacja (nadanie oficerom stopni generalskich i admirałskich) wynika z uprawnień Prezydenta w dziedzinie bezpieczeństwa państwa (22% poprawnych). Umiarkowanie trudne było zadanie 23., które poprawnie rozwiązało 64% uczniów. Zadaniem tym sprawdzano znajomość zasady dwuinstancyjności postępowania sądowego. Najłatwiejsze okazało się zadanie 25. Prawidłowej interpretacji fragmentu ustawy o usługach turystycznych i wykresu ilustrującego stan wiedzy konsumentów na temat możliwości reklamacji nieudanego wyjazdu turystycznego dokonało 86% gimnazjalistów.

Wnioski i rekomendacje

W oparciu o powyższą analizę zachęcamy nauczycieli, aby:

- 1) kształcili u uczniów umiejętność posługiwania się posiadanymi informacjami do rozwiązywania określonych problemów, np.: datowania źródeł, ustalania kolejności wydarzeń
- 2) poświęcili więcej czasu na pracę z mapą historyczną, na uważne odczytywanie informacji umieszczonych na mapie i w legendzie oraz sytuowanie zmian politycznych, których dotyczy mapa w kontekście wydarzeń w Polsce i na świecie
- 3) na konkretnych przykładach omawiali uprawnienia najwyższych władz w państwie.

Podstawowe informacje o arkuszach dostosowanych

Wyniki uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera

Arkusz dla uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie (GH-H2-162), został przygotowany na podstawie arkusza GH-H1-162, zgodnie z zaleceniami specjalistów. Uczniowie otrzymali zadania dostosowane pod względem graficznym: wyróżniono informację o numerze każdego zadania i liczbie punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie, zwiększono odstępy między wierszami w tekstach i zastosowano pionowy układ odpowiedzi. Przy każdym zadaniu umieszczono informację o sposobie zaznaczenia właściwej odpowiedzi.

Tabela 29. Wyniki uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
54	19	100	59	59	60	20

Wyniki uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych

Arkusze dla uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie (GH-H4-162, GH-H5-162, GH-H6-162) zostały przygotowane na podstawie arkusza GH-H1-162. Uczniowie słabowidzący otrzymali arkusze, w których dostosowano wielkość czcionki – odpowiednio Arial 16 pkt i Arial 24 pkt, uproszczono mapy oraz taśmę chronologiczną, tablicę genealogiczną zastąpiono opisem, powiększono ilustracje, a gdy było to konieczne dodano opis. Dla uczniów niewidomych przygotowano arkusz w brajlu.

Tabela 30. Wyniki uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
69	16	100	50	53	50	19

Wyniki uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących

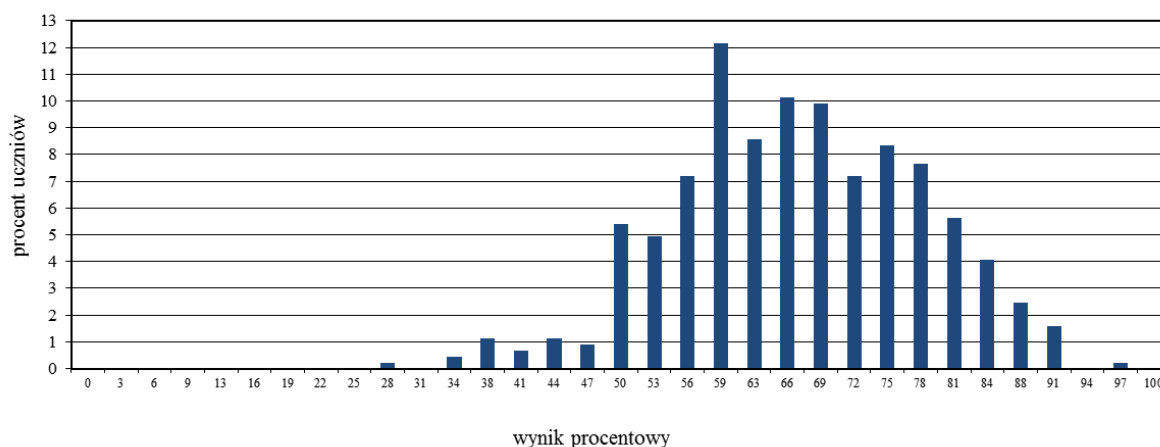
Uczniowie słabosłyszący i uczniowie niesłyszący rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GH-H7-162, który został przygotowany na podstawie arkusza GH-H1-162. Trzony zadań i polecenia uproszczono, ograniczając je do niezbędnych informacji. W arkuszu skrócono teksty źródłowe, zachowując pierwotną ich treść i znaczenie, a także wyjaśniono trudne słownictwo. Zadania, w miarę możliwości, wzbogacono o dodatkowe materiały ilustracyjne ułatwiające jego wykonanie.

Tabela 31. Wyniki uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
71	19	88	44	44	47	15

Wyniki uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GH-H8-162. Arkusz zawierał 20 zadań zamkniętych różnego typu. Podstawę zadań stanowiły teksty źródłowe, m.in.: teksty historyczne, ilustracje, mapa i tablica genealogiczna. Zadania zamieszczone w arkuszu były przyjazne uczniowi w formie i treści, w miarę możliwości odnosiły się do sytuacji życiowych. Teksty były krótkie, miały uproszczone słownictwo. Polecenia były proste, zrozumiałe dla ucznia.

Wykres 10. Rozkład wyników uczniów

Tabela 32. Wyniki uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
444	28	97	66	59	66	12

Opis arkusza dla uczniów z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym

Uczniowie z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym rozwiązywali zadania w arkuszu GH-HQ-162, który składał się z 20 zadań zamkniętych różnego typu. Arkusz został dostosowany zgodnie z zaleceniami specjalistów. Uczniowie otrzymali zadania, w których uproszczono polecenia, umieszczając informację o sposobie zaznaczenia właściwej odpowiedzi. Wyróżniono też informację o numerze każdego zadania i liczbie punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie, zwiększono odstępy między wierszami oraz powiększono czcionkę. Każde zadanie umieszczono na osobnej stronie.

Wyniki uczniów z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym

Tabela 33. Wyniki uczniów z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym – parametry statystyczne*

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
3	-	-	-	-	-	-

* Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Opis arkusza dla uczniów, o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy)

Uczniowie, o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy), rozwiązywali zadania w arkuszu GH-HC-162, który składał się z 25 zadań zamkniętych różnego typu. W zadaniach uproszczono polecenia, ograniczając je do niezbędnych informacji oraz dostosowano słownictwo. Zadania, w miarę możliwości, wzbogacono o dodatkowe materiały ilustracyjne ułatwiające jego wykonanie.

Wyniki uczniów, o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy)

Tabela 34. Wyniki uczniów, o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy) – parametry statystyczne*

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
9	-	-	-	-	-	-

* Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

II. CZĘŚĆ MATEMATYCZNO-PRZYRODNICZA

Matematyka

1. Opis arkusza standardowego

Uczniowie bez dysfunkcji oraz uczniowie z dysleksją rozwojową rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GM-M1-162.

Arkusz zawierał 23 zadania: 20 zamkniętych i 3 otwarte. Dominowały zadania wyboru wielokrotnego, w których uczeń wybierał jedną z podanych odpowiedzi. W pięciu zadaniach typu prawda-falsz należało ocenić prawdziwość podanych zdań. Zadania otwarte wymagały od gimnazjalistów samodzielnego sformułowania rozwiązania. W zadaniach wykorzystano tabelę, rysunki i wykresy.

2. Dane dotyczące populacji uczniów

Tabela 1. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym

Liczba uczniów		21 236
Uczniowie	bez dysleksji rozwojowej	17 117
	z dysleksją rozwojową	4 119
	dziewczęta	10 339
	chłopcy	10 897
	ze szkół na wsi	7 245
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	3 484
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	4 915
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	5 592
	ze szkół publicznych	19 929
	ze szkół niepublicznych	1 307

Z egzaminu zwolniono 33 uczniów – laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych oraz laureatów konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim.

Tabela 2. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Uczniowie	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	54
	słabowidzący i niewidomi	69
	słabosłyszący i niesłyszący	71
	z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	445
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	3
	o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy)	9
	Ogółem	651

3. Przebieg egzaminu

Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

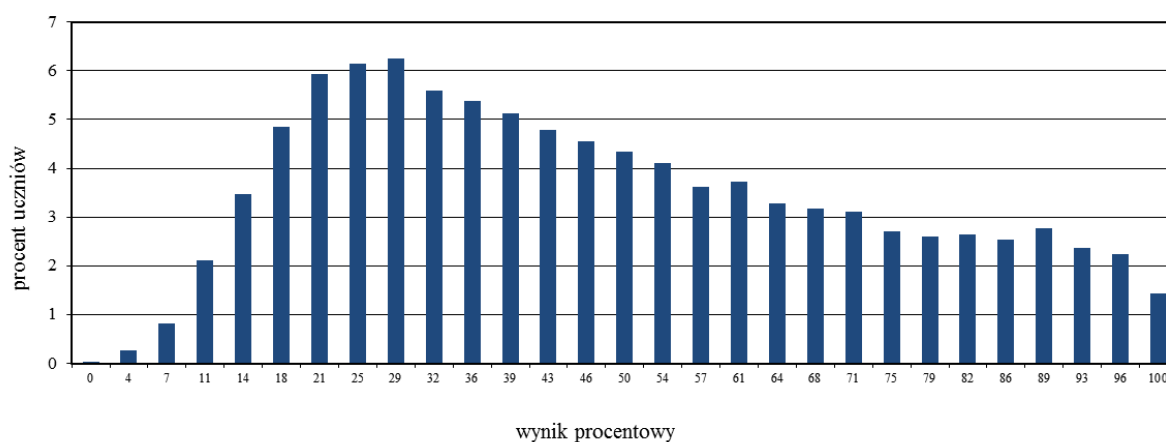
Termin egzaminu		19 kwietnia 2016 r.	
Czas trwania egzaminu		90 minut dla uczniów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym lub czas przedłużony zgodnie z przyznanym dostosowaniem	
Liczba szkół		415	
Liczba zespołów egzaminatorów		8	
Liczba egzaminatorów		92	
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)		25	
Liczba unieważnień ²	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez ucznia w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez ucznia prawidłowego przebiegu egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożności ustalenia wyniku (np. zaginięcia karty odpowiedzi)	0
inne (np. złe samopoczucie ucznia)			0
Liczba wglądów ² (art. 44zzz ust. 1)		16	

¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2015, poz. 959).

² Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2015, poz. 2156, ze zm.).

4. Podstawowe dane statystyczne

Wyniki uczniów

Wykres 1. Rozkład wyników uczniów

Tabela 4. Wyniki uczniów – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
21 236	0	100	43	29	48	25

Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Tabela 5. Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Część matematyczno-przyrodnicza – matematyka		
wynik procentowy	wartość centyla	stanin
0	1	1
4	1	
7	2	
11	3	
14	7	2
18	11	
21	17	3
25	23	
29	28	4
32	34	
36	40	
39	45	5
43	50	
46	54	
50	59	
54	63	6
57	67	
61	71	
64	74	
68	78	
71	81	7
75	84	
79	87	
82	89	
86	92	8
89	94	
93	97	
96	99	9
100	100	

Wyniki w skali centylowej i staninowej umożliwiają porównanie wyniku ucznia z wynikami uczniów w całym kraju. Na przykład, jeśli uczeń z matematyki uzyskał 75% punktów możliwych do zdobycia (wynik procentowy), to oznacza, że jego wynik jest taki sam lub wyższy od wyniku 84% wszystkich zdających (wynik centylowy), a niższy od wyniku 16% zdających i znajduje się on w 7. staninie.

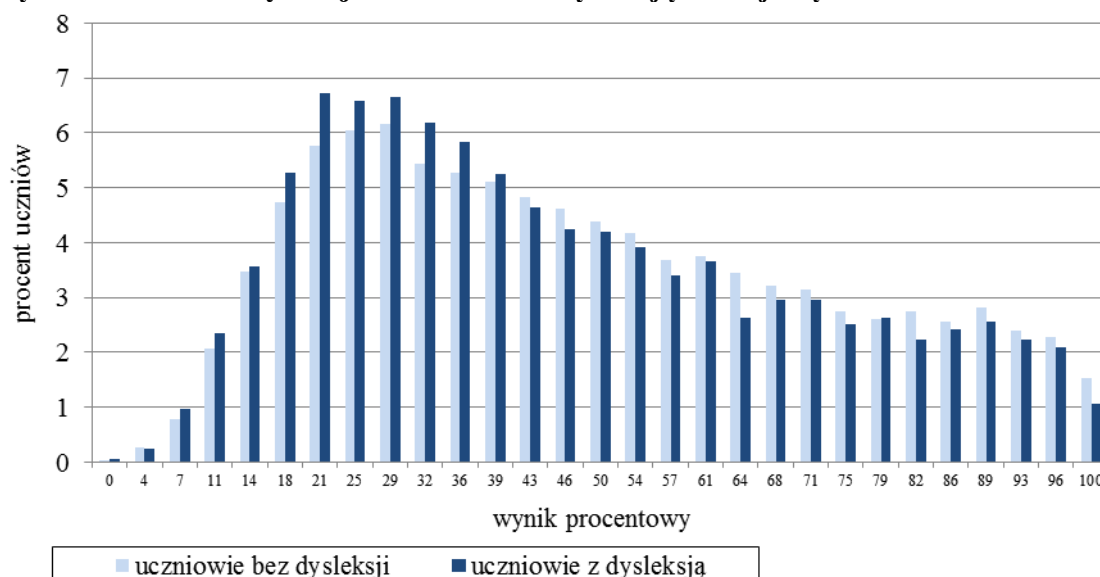
Średnie wyniki szkół³ na skali staninowej

Tabela 6. Wyniki szkół na skali staninowej

Stanin	Przedział wyników (w %)
1	12–21
2	22–33
3	34–39
4	40–43
5	44–48
6	49–53
7	54–60
8	61–72
9	73–96

Skala staninowa umożliwia porównywanie średnich wyników szkół w poszczególnych latach. Uzyskanie w kolejnych latach takiego samego średniego wyniku w procentach nie oznacza tego samego poziomu osiągnięć.

Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową

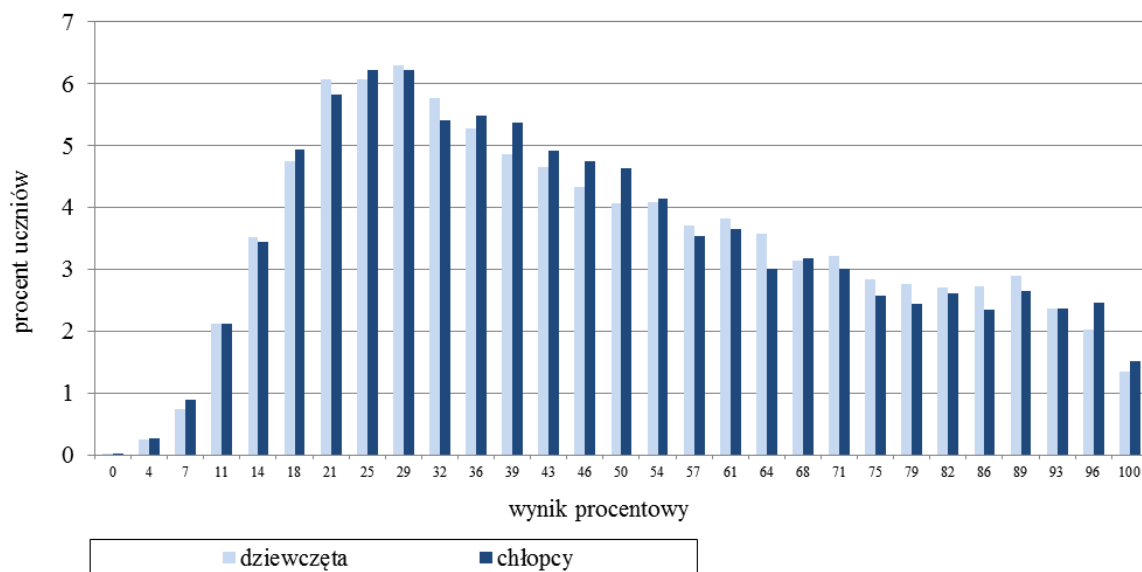

Wykres 2. Rozkłady wyników uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową

Tabela 7. Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Uczniowie bez dysleksji	17 117	0	100	46	29	48	25
Uczniowie z dysleksją rozwojową	4 119	0	100	43	21	46	24

³ Ileokroć w niniejszym sprawozdaniu jest mowa o wynikach szkół w 2016 roku, przez szkołę należy rozumieć każdą placówkę, w której liczba uczniów przystępujących do egzaminu była nie mniejsza niż 5. Wyniki szkół obliczono na podstawie wyników uczniów, którzy wykonywali zadania z arkusza GM-M1-162.

Wyniki dziewcząt i chłopców

Wykres 3. Rozkłady wyników dziewcząt i chłopców

Tabela 8. Wyniki dziewcząt i chłopców – parametry statystyczne

Płeć	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Dziewczęta	10 339	0	100	43	29	48	25
Chłopcy	10 897	0	100	43	29	48	25

Wyniki uczniów a wielkość miejscowości

Tabela 9. Wyniki uczniów w zależności od lokalizacji szkoły – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Wieś	7 245	0	100	39	25	44	22
Miasto do 20 tys. mieszkańców	3 484	0	100	39	29	45	24
Miasto od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	4 915	0	100	43	21	48	24
Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	5 592	4	100	54	29	55	26

Wyniki uczniów szkół publicznych i szkół niepublicznych

Tabela 10. Wyniki uczniów szkół publicznych i niepublicznych – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Szkoła publiczna	19 929	0	100	43	29	47	24
Szkoła niepubliczna	1 307	4	100	57	93	57	28

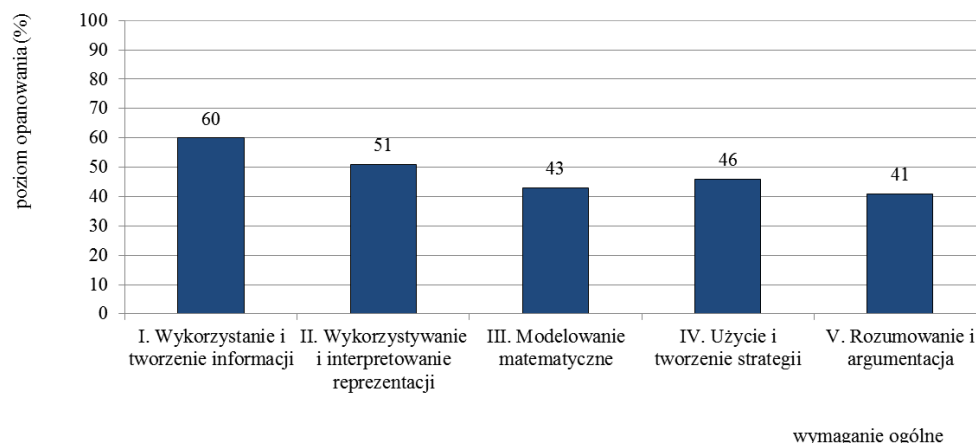
Poziom wykonania zadań

Tabela 11. Poziom wykonania zadań

Numer zadania	Wymaganie ogólne zapisane w podstawie programowej	Wymaganie szczegółowe zapisane w podstawie programowej	Poziom wykonania zadania (%)
1.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	8. Wykres funkcji. Uczeń: 4) odczytuje i interpretuje informacje przedstawione za pomocą wykresów funkcji (w tym wykresów opisujących zjawiska występujące w [...] życiu codziennym).	76
2.	II. Wykorzystywanie i interpretowanie reprezentacji.	2. Liczby wymierne (dodatnie i niedodatnie). Uczeń: 1) interpretuje liczby wymierne na osi liczbowej. Oblicza odległość między dwiema liczbami na osi liczbowej.	45
3.	II. Wykorzystywanie i interpretowanie reprezentacji.	<i>Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej.</i> 2. Działania na liczbach naturalnych. Uczeń: 7) rozpoznaje liczby naturalne podzielne przez [...] 3, 5 [...]. 14. Zadania tekstowe. Uczeń: 2) wykonuje wstępne czynności ułatwiające rozwiązanie zadania [...].	69
4.	II. Wykorzystywanie i interpretowanie reprezentacji.	3. Potęgi. Uczeń: 3) porównuje potęgi o różnych wykładnikach naturalnych i takich samych podstawach oraz porównuje potęgi o takich samych wykładnikach naturalnych i różnych dodatnich podstawach.	39
5.	II. Wykorzystywanie i interpretowanie reprezentacji.	4. Pierwiastki. Uczeń: 1) oblicza wartości pierwiastków drugiego i trzeciego stopnia z liczb, które są odpowiednio kwadratami lub sześciątami liczb wymiernych; 2) wylączy czynnik przed znak pierwiastka [...].	47
6.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	5. Procenty. Uczeń: 4) stosuje obliczenia procentowe do rozwiązywania problemów w kontekście praktycznym, np. oblicza ceny po podwyżce lub obniżce o dany procent [...].	48
7.	V. Rozumowanie i argumentacja.	6. Wyrażenia algebraiczne. Uczeń: 2) oblicza wartości liczbowe wyrażeń algebraicznych.	37
8.	IV. Użycie i tworzenie strategii.	1. Liczby wymierne dodatnie. Uczeń: 7) stosuje obliczenia na liczbach wymiernych do rozwiązywania problemów w kontekście praktycznym [...].	52
9.	II. Wykorzystywanie i interpretowanie reprezentacji.	5. Procenty. Uczeń: 3) oblicza liczbę na podstawie danego jej procentu.	69
10.	III. Modelowanie matematyczne.	7. Równania. Uczeń: 1) zapisuje związki między wielkościami za pomocą równania pierwszego stopnia z jedną niewiadomą, w tym związki między wielkościami wprost proporcjonalnymi i odwrotnie proporcjonalnymi.	39
11.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	8. Wykres funkcji. Uczeń: 3) odczytuje z wykresu funkcji: wartość funkcji dla danego argumentu, [...], dla jakich argumentów funkcja przyjmuje wartości dodatnie, [...] a dla jakich zero.	54

12.	IV. Użycie i tworzenie strategii.	10. Figury płaskie. Uczeń: 22) rozpoznaje wielokąty foremne i korzysta z ich podstawowych własności. 8. Wykresy funkcji. Uczeń: 2) odczytuje współrzędne danych punktów.	51
13.	V. Rozumowanie i argumentacja.	10. Figury płaskie. Uczeń: 22) rozpoznaje wielokąty foremne i korzysta z ich podstawowych własności. 6. Wyrażenia algebraiczne. Uczeń: 1) opisuje za pomocą wyrażeń algebraicznych związki między różnymi wielkościami.	35
14.	III. Modelowanie matematyczne.	9. Statystyka opisowa i wprowadzenie do rachunku prawdopodobieństwa. Uczeń: 4) wyznacza średnią arytmetyczną [...] zestawu danych.	42
15.	II. Wykorzystywanie i interpretowanie reprezentacji.	9. Statystyka opisowa i wprowadzenie do rachunku prawdopodobieństwa. Uczeń: 5) analizuje proste doświadczenia losowe (np. rzut kostką, [...]) i określa prawdopodobieństwa najprostszych zdarzeń w tych doświadczeniach (prawdopodobieństwo wypadnięcia [...], dwójki lub szóstki w rzucie kostką, itp.).	75
16.	I. Wykorzystanie i tworzenie informacji.	10. Figury płaskie. Uczeń: 3) korzysta z faktu, że styczna do okręgu jest prostopadła do promienia poprowadzonego do punktu styczności. <i>Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej.</i> 9. Wielokąty, koła, okręgi. Uczeń: 3) stosuje twierdzenie o sumie kątów trójkąta.	63
17.	IV. Użycie i tworzenie strategii.	10. Figury płaskie. Uczeń: 9) oblicza pola [...] trójkątów i czworokątów. <i>Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej.</i> 9. Wielokąty, koła, okręgi. Uczeń: 5) zna najważniejsze własności kwadratu [...].	51
18.	IV. Użycie i tworzenie strategii.	10. Figury płaskie. Uczeń: 7) stosuje twierdzenie Pitagorasa. 4. Pierwiastki. Uczeń: 3) mnoży [...] pierwiastki drugiego stopnia.	30
19.	V. Rozumowanie i argumentacja.	10. Figury płaskie. Uczeń: 22) rozpoznaje wielokąty foremne i korzysta z ich podstawowych własności.	42
20.	III. Modelowanie matematyczne.	<i>Umiejętność z zakresu szkoły podstawowej.</i> 10. Bryły. Uczeń: 3) rozpoznaje siatki graniastosłupów prostych [...].	76
21.	V. Rozumowanie i argumentacja.	9. Statystyka opisowa i wprowadzenie do rachunku prawdopodobieństwa. Uczeń: 5) analizuje proste doświadczenia losowe [...].	46
22.	III. Modelowanie matematyczne.	1. Liczby wymierne dodatnie. Uczeń: 7) stosuje obliczenia na liczbach wymiernych do rozwiązywania problemów w kontekście praktycznym [...]. 7. Równania. Uczeń: 7) za pomocą równań lub układów równań opisuje i rozwiązuje zadania osadzone w kontekście praktycznym.	35
23.	II. Wykorzystywanie i interpretowanie reprezentacji.	11. Bryły. Uczeń: 2) oblicza [...] objętość [...] walca, [...] kuli (także w zadaniach osadzonych w kontekście praktycznym).	37

Średnie wyniki uczniów w zakresie wymagań ogólnych

Wykres 4. Średnie wyniki uczniów w zakresie wymagań ogólnych

Komentarz

Egzamin gimnazjalny w części matematyczno-przyrodniczej z zakresu matematyki badał poziom opanowania przez gimnazjalistów umiejętności zapisanych w podstawie programowej z matematyki dla II i III etapu edukacyjnego.

Uczniowie mieli do rozwiązania 23 zadania, spośród których cztery okazały się łatwe, pozostałe były umiarkowanie trudne (7 zadań) i trudne (12 zadań). Nie było zadań bardzo łatwych, ani bardzo trudnych. Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający mógł otrzymać 28 punktów.

Za zadania zamknięte gimnazjaliści uzyskali średnio 52% punktów możliwych do zdobycia, a za otwarte średnio – 39% punktów.

Uczniowie najlepiej poradzili sobie z zadaniami sprawdzającymi umiejętność *wykorzystania i tworzenia informacji*, uzyskując w tym zakresie średnio 60% punktów możliwych do zdobycia. Poziom wykonania zadań dotyczących *wykorzystywania i interpretowania reprezentacji* to średnio 51% punktów. Zadania reprezentujące te dwa wymagania ogólne okazały się umiarkowanie trudne dla tegorocznych gimnazjalistów.

Za zadania sprawdzające umiejętność *modelowania matematycznego, użycia i tworzenia strategii* oraz *rozumowania i argumentacji* uczniowie uzyskali odpowiednio 43%, 46% i 41% punktów możliwych do zdobycia. Oznacza to, że zadania te były się dla nich trudne.

Najwyższe wyniki gimnazjaliści osiągnęli za zadania sprawdzające *wykorzystanie i tworzenie informacji*, czyli umiejętności interpretowania i tworzenia tekstów o charakterze matematycznym, używania języka matematycznego do opisu rozumowania i uzyskanych wyników. Zadania 1. i 11. sprawdzały umiejętność odczytywania i interpretowania wykresu funkcji, przy czym zadanie 1. okazało się najłatwiejszym zadaniem w całym arkuszu. Jego treść nawiązuje do sytuacji praktycznej. Informacje o wędrowce harcerzy zaprezentowano za pomocą wykresu zależności między odległością harcerzy od obozowiska a czasem wędrówki. Największą trudność sprawiła uczniom interpretacja fragmentu wykresu w postaci odcinka równoległego do osi czasu, który ilustrował odległość harcerzy od obozowiska podczas postoju. Zdecydowana większość gimnazjalistów poradziła sobie z odczytaniem czasu wędrówki oraz poprawnie zinterpretowała odległość harcerzy od obozowiska w różnych okresach czasowych.

Trudniejszym okazało się zadanie 11., w którym należało wykazać się umiejętnością analizy wykresu funkcji, który nie opisywał sytuacji realistycznej. Nieco więcej niż połowa zdających poprawnie odczytała argumenty, dla których funkcja przyjmuje wartość 0 oraz wartości funkcji dla wskazanych argumentów. Co czwarty uczeń nie potrafił wskazać argumentów dla podanej wartości funkcji, a 16% zdających zarówno nie odczytało argumentów, dla których funkcja przyjmuje wartość 0, jak i niepoprawnie określiło argument, dla którego funkcja przyjmuje wartość największą. Mimo iż zadania dotyczą tego samego wymagania ogólnego i tych samych treści nauczania, poziomy

wykonania znacznie się różnią – zadanie 1. poprawnie rozwiązało 76%, a zadanie 11. tylko 54%. Powodów różnicy w poziomie wykonania omawianych zadań można upatrywać w fakcie osadzenia pierwszego z nich w kontekście praktycznym, w przeciwieństwie do drugiego, którego treść sformułowano z użyciem pojęć matematycznych. Można przypuszczać, że dla znacznej grupy uczniów treści te okazały się niezrozumiałe lub niewystarczająco utrwalone.

Nieco trudniejszym zadaniem okazało się zadanie 6. (poziom wykonania 48%), w którym umiejętność wykonywania działań na liczbach wymiernych była przydatna do rozwiązania problemu związanego z życiem codziennym. Poprawne ustalenie różnicy cen biletu w sezonie letnim i zimowym wymagało analizy informacji o cenach biletu na prom oraz rozumienia pojęć *o ile więcej*, *o ile mniej* w celu obliczenia wysokości obniżki lub podwyżki ceny podstawowej biletu na prom w sezonie zimowym oraz letnim. Okazało się, że uczniowie poradzili sobie z obliczaniem procentu danej liczby, a zasadniczą trudność stanowiło dla nich właściwe rozumienie pojęć: *o 20% mniej* (błędnie zinterpretowało je 16% zdających), *o 200% więcej* (niepoprawnie określiło je 29% uczniów), co skutkowało wyborem niepoprawnych odpowiedzi.

Najłatwiejszym zadaniem dotyczącym geometrii płaskiej, które badało umiejętność *tworzenia i wykorzystywania informacji*, było zadanie 16. (poziom wykonania 63%). W celu ustalenia miary wskazanego kąta zdający powinni skorzystać z faktu, że styczna do okręgu jest prostopadła do promienia poprowadzonego do punktu styczności oraz zastosować twierdzenie o sumie kątów w trójkącie. Co czwarty zdający nie wykorzystał własności stycznej, a swoje rozwiązanie oparł na błędnym założeniu, że przedstawiony na rysunku trójkąt jest równoramienny.

Zadania badające umiejętności *wykorzystywania i interpretowania reprezentacji* zostały rozwiązane na poziomie 51%, co oznacza, że niewiele ponad połowa uczniów poprawnie użyła prostych, dobrze znanych obiektów matematycznych, poprawnie zinterpretowała pojęcia matematyczne. Wśród tych zadań znajduje się zadanie 15. (poziom wykonania 75%), które wymagało określenia prawdopodobieństwa wyrzucenia określonej liczby oczek w rzucie nietypowej kostki sześciennej. Gimnazjaliści musieli zastosować definicję prawdopodobieństwa w mniej spotykanym kontekście oraz rozpoznać obiekt matematyczny spełniający zadane warunki. Niestety, inne dwa zadania: 4. i 23., które wymagały m.in. zastosowania algorytmów, zostały rozwiązane na poziomie o wiele niższym niż zadanie 15. W zadaniu 4. (poziom wykonania 39%) należało wskazać liczbę największą wśród liczb zapisanych w postaci potęg o różnych podstawach i wykładnikach. Podjęcie decyzji wymagało sprowadzenia potęg do jednakowych podstaw lub jednakowych wykładników. Podobny poziom wykonania miało zadanie 23., w którym należało obliczyć, ile razy objętość półkuli jest mniejsza od objętości walca przy podanym promieniu jego podstawy i wysokości oraz promieniu półkuli. W zadaniu tym wystarczyło zastosować wzory na objętość tych brył, a następnie porównać ilorazowo obie wielkości (podzielić jedną z otrzymanych wielkości przez drugą). Niektórzy uczniowie utrudniali sobie rozwiązanie zadania, podstawiając w miejsce π wartość liczbową, co często było źródłem błędów rachunkowych.

Na podstawie analizy rozwiązań tego zadania można stwierdzić, że problemem dla uczniów była znajomość wzorów na objętość kuli i walca. Średnia uzyskanych punktów za to zadanie wynosi 1,14 punktu na 3 możliwe. Przykład 1. pokazuje często popełniany przez uczniów błąd w tym zadaniu, a mianowicie zastosowanie niepoprawnego wzoru na objętość kuli.

Przykład 1.

$$\pi r^2 \cdot H$$

$$14\pi \cdot 4,5 = 16\pi \cdot 4,5 = 42\pi$$

$$\frac{4}{3}\pi r^2$$

$$\frac{4}{3}\pi \cdot 3^2 = \frac{4}{3}\pi \cdot \frac{9}{1} = 12\pi \quad 12\pi : 2 = 6\pi$$

$$42\pi : 6\pi = 12$$

Objętość tej półkuli jest 12 razy mniejsza od objętości walca.

Kolejny rodzaj błędu wynika z niepoprawnej interpretacji polecenia. Przejawia się to w tym, że uczniowie obliczali, ile razy objętość kuli jest mniejsza od objętości walca albo objętość półkuli jest mniejsza od objętości części walca pozostałej po wyłobieniu półkuli

(Przykład 2.).

$H = 4,5 \text{ cm}$
 $r_w = 4 \text{ cm}$
 $R = 3 \text{ cm}$

$V_p = \frac{1}{2} \cdot \frac{4}{3} \pi R^3 = \frac{2}{3} \pi 3^3 = \frac{2}{3} \cdot 27\pi = 18\pi$

$V_w = 18\pi \cdot 4,5 = 18\pi \cdot \frac{9}{2} = 81\pi$

$P_{pw} = \pi r_w^2 = 16\pi$

$\frac{54\pi}{18\pi} = \frac{54}{18} = 3$

$\frac{18}{3} = 6$
 $\frac{64}{8} = 8$
 $\frac{72}{9} = 8$

$\frac{18}{54} = \frac{1}{3}$

$\frac{18}{54} = \frac{1}{3}$

odp.: Objętość tej półkuli jest 3 razy mniejsza od objętości walca.

w - walec
 p - półkula

Niektórzy ze zdających, budując model rozwiązania, niepoprawnie zinterpretowali pojęcie „ile razy” i zamiast porównywać ilorazowo, porównali różnicowo objętość walca i półkuli.

W zadaniu 2. (poziom wykonania 45%) zdający na konkretnym przykładzie mieli wskazać wyrażenie opisujące odległość na osi liczbowej między dwoma punktami, których współrzędne mają różne znaki. Można przypuszczać, że 20% zdających dokonało mechanicznego wyboru odpowiedzi w myśl zasady, że ustalając tę odległość wystarczy od większej z liczb odjąć liczbę mniejszą, przy równoczesnym pominięciu reguły, że odjąć liczbę to znaczy dodać liczbę do niej przeciwną. Z kolei blisko co piąty piszący niepoprawnie wskazał wyrażenie opisujące poszukiwaną odległość. Należy zauważyć, że łącznie 39% zdających wybrało odpowiedzi, których wynikiem jest liczba ujemna. Prawdopodobnie część z piszących zaniechała weryfikacji, jaki znak będzie miała różnica lub nie potrafiła go określić.

Poziom wykonania pozostałych zadań (3., 5., 9.) sprawdzających umiejętności z zakresu wykorzystywania i interpretowania reprezentacji mieści się w przedziale 47%–69% punktów możliwych do uzyskania.

Dużym wyzwaniem dla gimnazjalistów okazały się zadania wymagające dobrania lub zbudowania modelu matematycznego do sytuacji przedstawionej w zadaniach, czyli badające umiejętności modelowania matematycznego. Poziom wykonania zadań z tego zakresu mieści się w przedziale 35%–76%. Jedynym zadaniem otwartym w tej grupie było zadanie 22. (poziom wykonania 35%), wymagające ustalenia liczby uczestników wycieczki szkolnej przy podanych zależnościach między liczbą przedziałów ośmio- i sześciuosobowych a liczbami osób w przedziale. Dla uczniów gimnazjum, którzy potrafią rozwiązywać równania, układy równań liniowych i wykorzystywać je do rozwiązywania zadań tekstowych, jest to zadanie algorytmiczne – wymaga jednak stworzenia odpowiedniego modelu matematycznego. Zadanie można było również rozwiązać bez użycia algebry, przy czym konieczna była umiejętność analizy sytuacji oraz dostrzegania zależności pomiędzy obiektami. Wystarczyło np. zauważyć, że uczniów z trzech przedziałów ośmioosobowych można umieścić w czterech przedziałach sześciuosobowych, lub że liczba przedziałów sześciuosobowych w każdym rozpatrywanym przypadku musi być o trzy większa od liczby przedziałów ośmioosobowych, lub liczba uczestników wycieczki musi być liczbą podzielną przez 6 i przez 8 oraz sprawdzić warunki zadania dla wspólnych wielokrotności tych liczb. Sposób sformułowania zadania sprawił, że uczniowie zaprezentowali całe spektrum możliwych strategii rozwiązania – od metody prób i błędów poprzez metody graficzne, rozwiązania arytmetyczne do zastosowania równań albo układów równań liniowych (Przykłady 3.–6.).

Przykład 3.

$y = 8$	$y + 3 = 6$
$1 \cdot 8 = 8$	$4 \cdot 6 = 24$ –
$2 \cdot 8 = 16$	$5 \cdot 6 = 30$ –
$3 \cdot 8 = 24$	$6 \cdot 6 = 36$ –
$4 \cdot 8 = 32$	$7 \cdot 6 = 42$ –
$5 \cdot 8 = 40$	$8 \cdot 6 = 48$ –
$6 \cdot 8 = 48$	$9 \cdot 6 = 54$ –
$7 \cdot 8 = 56$	$10 \cdot 6 = 60$ –
$8 \cdot 8 = 64$	$11 \cdot 6 = 66$ –
$9 \cdot 8 = 72$	$12 \cdot 6 = 72$ ✓

Odp: Na tę wycieczkę pojechało 72 uczniów.

Przykład 4.

$$8 - 2 = 6 \Rightarrow \text{dość uczniów po zabranie 2 uczniów}$$

$$3 \cdot 6 = 18$$

by przedziały były 6 osób = 18 osób w 3 przedziałach

$18 : 2 = 9$ = liczba przedziałów z których wziąć po 2 uczniów

$$(9 \cdot 6) + (3 \cdot 6) = 54 + 18 = 72$$

Odp: Na wycieczkę pojechało 72 uczniów.

Przykład 5.

Przykład 5. Rozwiązanie problemu z wyjazdem na wycieczkę.

1 - jeden uczeń

tytu ucniów miesiu się w przedziale

8 · 3 = 24 uczniów do następnego przedziału

24 · 3 = 72

↑
liczba przedziałów do zajęcia

8-osobowy przedział w 600 zł

1 przedział w 600 zł

1
24
- 3

72

Op: Na wycieczkę pojechało 72 uczniów.

Przykład 6.

x - liczba uczniów
y - ilość zajętych przedziałów

$$\begin{cases} y = \frac{x}{8} \quad | \cdot 8 \\ y + 3 = \frac{x}{6} \quad | \cdot 6 \end{cases}$$

Skaz:

$$\frac{x}{8} = 12 \cdot 1 = 9$$

$$\hookrightarrow y + 3 = 9 + 3 = 12$$

$$P = \frac{x}{6} = 12 \cdot 6 = 72$$

$$\begin{cases} -24y = -3x \\ 24y + 72 = 4x \end{cases}$$

$$\begin{cases} x = 72 \\ y = 12 \end{cases}$$

Op: Na tę wycieczkę pojechało 72 uczniów.

Zadanie to okazało się trudne dla uczniów. Pomimo że większość z nich podjęła próbę jego rozwiązania, właściwą odpowiedź uzyskaną w drodze zastosowania poprawnej metody otrzymali stosunkowo nieliczni. Na uwagę zasługuje fakt, że część uczniów poprzestawała na wypisaniu jednej, spełniającej warunki zadania odpowiedzi. Może to świadczyć o tym, że uczniowie stosunkowo rzadko mają do czynienia z zadaniami, w których rozwiązanie polega na poszukiwaniu zależności między wielkościami odwrotnie proporcjonalnymi, a więc mają zbyt mało doświadczeń w szukaniu i zapisywaniu związków między nimi.

Nieznacznie wyższy wynik zdający uzyskali za zadanie 10. (poziom wykonania 39%), w którym należało wybrać równanie opisujące zależność między liczbą dni potrzebnych na realizację zamówienia a liczbą pracowników. Z kolei w zadaniu 14. (poziom wykonania 42%) należało ustalić średnią arytmetyczną wieku trzech uczniów, gdy podana była średnia arytmetyczna dwóch spośród nich i wiek trzeciego. Częstym błędem było ustalanie średniej arytmetycznej wieku trzech osób jako średniej arytmetycznej danego w zadaniu średniego wieku dwóch osób i wieku trzeciej.

Najłatwiejszym okazało się zadanie 20. (poziom wykonania 76%). Gimnazjaliści musieli wyobrazić sobie model sześcianu na podstawie jego siatki i wskazać punkty, które pokryją się ze sobą po złożeniu tej siatki.

Za zadania sprawdzające umiejętności z zakresu *użycia i stosowania strategii* uczniowie uzyskali od 30% do 52% punktów możliwych do zdobycia.

Zadanie 8. (poziom wykonania 52%) badało, czy uczeń potrafi zastosować strategię jasno wynikającą z treści zadania, lecz nie mieszczącą się w ramach rutynowego algorytmu. Rozumienie, czym jest stosunek dwóch liczb, było niezbędne do rozwiązania problemu osadzonego w kontekście praktycznym. Punktem wyjścia do rozwiązania tego zadania było poprawne zinterpretowanie informacji zawartej w treści zadania, że liczba dziewcząt stanowi $\frac{2}{3}$ liczby wszystkich uczniów w tej

klasie. Należało podany stosunek wykorzystać, by powiązać ze sobą dwie niewiadome: liczbę dziewcząt i liczbę chłopców. Ważne więc było zauważenie, że skoro wśród trojga uczniów tej klasy są dwie dziewczyny, to co trzeci uczeń jest chłopcem. Łącznie 16% zdających ustaliło niepoprawną zależność między liczbą chłopców a liczbą dziewcząt, która była efektem błędnej interpretacji ilorazowego odniesienia liczby dziewcząt do liczby wszystkich uczniów w tej klasie.

Rozwiązanie zadania 17. (poziom wykonania 51%) polegało na ustaleniu, jakie części pola kwadratu stanowią pola trójkąta oraz czworokąta utworzonych wewnątrz kwadratu. Rozwiązanie zadania wymagało wykorzystania własności kwadratu, rozumienia pojęcia pola figury oraz umiejętności jego określania bez użycia danych liczbowych.

Największą trudność sprawiło gimnazjalistom rozwiązanie zadania 18. (poziom wykonania 30%), które wymagało zaplanowania i wykonania ciągu czynności, niewynikającego wprost z treści zadania. Najpierw należało zauważyć, że odcinek AB jest przeciwprostokątną trójkąta prostokątnego BOA , którego przyprostokątne OA i OB są przekątnymi odpowiednio danego kwadratu i prostokąta. Aby wyznaczyć długości tych odcinków, należało zastosować twierdzenie Pitagorasa i wykonać obliczenia z użyciem pierwiastków. Należy zwrócić uwagę na fakt, że blisko 70% piszących nie zauważyło potrzeby wykorzystania twierdzenia Pitagorasa do obliczenia długości odcinka AB . Prawdopodobnie warunki zadania, brak gotowego trójkąta, sprawił uczniom trudność na etapie budowania modelu rozwiązania problemu. Należy dodać, że 18% zdających popełniło błędy przy wyznaczaniu długości odcinków OB i AB oraz niepoprawnie wykonało działania na pierwiastkach.

„Pod lupą” – Jak rozumują i argumentują gimnazjaliści?

Umiejętności z zakresu *rozumowania i argumentacji* sprawdzane były 4 zadaniami, w tym 3 zamkniętymi i jednym otwartym. Najtrudniejsze w tej grupie okazały się zadania wymagające umiejętności wnioskowania. W zadaniu 13. (poziom wykonania 35%) uczeń powinien na podstawie analizy opisu słownego i rysunku odkryć prawidłowość i zrozumieć regułę, a następnie ustalić wzór określający pierwszą współrzędną wierzchołka wielokąta foremego. Blisko co trzeci uczeń, przy prawidłowo ustalonej wartości pierwszej współrzędnej drugiego z kolei sześciokąta, nie potrafił poprawnie uogólnić, wyznaczając ją dla n -tego sześciokąta. Podobny poziom wykonania (37%) miało zadanie 7. (poziom wykonania 38%), w którym należało ustalić znak ilorazu i różnicy dwóch liczb, które spełniały określone nierówności. Mniejszą trudność (poziom wykonania 42%) miało zadanie 19., w którym należało ustalić własność ośmiokąta utworzonego wewnątrz kwadratu. Prawie co trzeci uczeń niepoprawnie wywnioskował, że ośmiokąt ten jest foremny, a około 15% zdających uznało, że wszystkie boki ośmiokąta mają taką samą długość.

W tej grupie było również zadanie 21. (poziom wykonania 46%), w którym na podstawie opisu doświadczenia losowego należało wywnioskować, jaka jest najmniejsza liczba piłek, które należy wyjąć, aby mieć pewność, że wśród nich przynajmniej jedna będzie miała numer parzysty. Poziom wykonania tego zadania był stosunkowo wysoki w grupie zadań z zakresu rozumowania

i argumentacji. Zadanie otwarte sprawdzające umiejętność argumentacji okazało się tym razem wcale nie najtrudniejszym zadaniem w arkuszu. Problem został osadzony w kontekście bliskim doświadczeniom uczniów. Poradzili sobie z nim również ci, którzy niekoniecznie sprawnie operują językiem matematycznym. Rozwiązanie zadania wymagało przeprowadzenia rozumowania i podania argumentów uzasadniających jego poprawność. Trudność w tym zadaniu stanowiła konieczność sformułowania przez ucznia wniosku po dokonaniu analizy prostego doświadczenia losowego. Poniżej przedstawiono przykład ilustrujący uczniowskie rozumowanie (Przykład 7.).

Przykład 7.

■ 1, 3, 5, 7, 9, 11 - piłeczki ponumerowane liczbami nieparzystymi, łącznie jest ich 6 sztuk
2, 4, 6, 8, 10 - piłeczki ponumerowane liczbami parzystymi, łącznie jest ich 5 sztuk

Skoro w pudełku jest 11 piłeczek ponumerowanych kolejno liczbami naturalnymi od 1 do 11, to Janek aby mieć pewność, że przynajmniej jedna z nich jest oznaczona liczbą parzystą, musi wyjąć 7 sztuk. Dzieje się tak, ponieważ gdyby wyjął 6 lub mniej piłeczek, to byłaby możliwość, że wszystkie byłyby nieparzyste, ponieważ w pudełku jest 6 kulek z nieparzystym numerem oraz 5 z parzystym.

Op. Musi wyjąć minimalnie 7 sztuk.

Niektórzy uczniowie, podając uzasadnienie, że minimalna liczba wylosowanych piłek to 7, obliczali prawdopodobieństwo zdarzeń lub interpretowali treść graficznie (Przykłady 8.–11.).

Przykład 8.

$\frac{6}{11}$ - nieparzyste $\frac{5}{11}$ - parzyste

Janek musi wyjąć co najmniej 7 piłeczek, ponieważ ~~jeżeli wyjął 6~~ pierwsze sześć piłeczek może być nieparzystych.

Przykład 9.

| 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 |

Op. W tym zbiorze liczb $\{1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11\}$ jest 6 liczb nieparzystych. Żeby Janek miał pewność, że przynajmniej jedna wyjęta piłka jest oznaczona liczbą parzystą, musi wyjąć 6 piłek + 1 piłkę, czyli w sumie 7 piłek.

bo tyle jest nieparzystych   bo każda kolejna będzie parzysta.

Przykład 10.

$\textcircled{1}$ $\textcircled{2}$ $\textcircled{3}$ $\textcircled{4}$ $\textcircled{5}$ $\textcircled{6}$ $\textcircled{7}$ $\textcircled{8}$ $\textcircled{9}$ $\textcircled{10}$
 W takim przypadku prawdopodobieństwo wylosowania L parzystej wynosi $\frac{5}{11}$
 Przyjmując, że będzie miał pecha i na każdym razem będzie wylosował nieparzystą, po 6 wylosowaniach zostaną już wylosowane parzyste, jednak gdy 6 razy nie wylosuje parzystej w swoim kole będzie musiał wylosować L nieparzyste, lecz gdy sięgnie po piątkę po raz 7 ma już 100% pewności, że w jego kole przynajmniej jedna piątka jest parzysta.

Odpowiedź: Jeśli Janek chce mieć całkowitą pewność wylosowania parzystej musi sięgnąć po piątkę przynajmniej 7 razy.

Przykład 11.

P - piątka z listą parzystą
 N - piątka z listą nieparzystą
 lista piątek P - 5
 N - 6

Odp. Janek musi wyciągnąć co najmniej 7 piątek, ostatnim razem prawdopodobieństwo wyciągnięcia P-piętka będzie wynosiło 100%, co wykażatem na drzewku dok.

Uważanie 2: jest 6 piątek N. Jeżeli cały czas Janek wyciągałby kuleczki N, to w końcu się skończy, więc 7 piątek będzie z pewnością oznaczona listą parzystą.

Warto zauważyć, że tegoroczne zadanie otwarte sprawdzające umiejętność argumentacji osiągnęło wyraźnie wyższy poziom rozwiązywalności w porównaniu do tego typu zadań w testach egzaminacyjnych z lat ubiegłych. Znacząca grupa uczniów przedstawiła w pełni poprawne rozwiązanie. Należy dodać, iż za poprawne uznawane były również te odpowiedzi, z których jasno wynikało, że uczeń dostrzega fakt konieczności wyjęcia o jedną piątkę więcej niż jest piątek o numerach nieparzystych lub zauważa, iż można najpierw wyciągnąć wszystkie piątki o numerach nieparzystych (Przykłady 12., 13.).

Przykład 12.

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
 Podkreślone liczby są parzyste i stanowią $\frac{5}{11}$ wszystkich
 piątek.
 $\frac{6}{11}$ - piątek nieparzyste
 Odp. Aby mieć pewność, że przynajmniej jedna wyjęta
 piątka jest oznaczona liczbą parzystą, musi
 wyjść 6 piątek. Dla kiedy już w pudełku pozostanie
 najmniej
 się w najgorszym przypadku tych sześciu nieparzystych
 będzie mieć pewność, że kolejna jest to parzysta.

Przykład 13.

11 - piątek

6 - nieparzyste

5 - parzyste

Janek musiałby wyjąć 6 piątek,
 w tym celu o numerach nieparzystych,
 aby zostały tylko o numerach
 parzystych.

Warto nadmienić, że spora grupa uczniów podała prawidłową odpowiedź z niejasnym lub niepełnym uzasadnieniem (Przykłady 14. i 15.).

Przykład 14.

Janek Będkie musiał wyjąć z każdego
 piątku aby mieć pewność że przynajmniej
 jedna będzie parzysta.

11 piątek w pudełku

$5 + 6 = 11$ więc ponad połowa to nieparzyste.

Przykład 15.

1
2
3
4
5
6
7
8
9
10
11

stosunek $p = \frac{5}{11}$
stosunek $w = \frac{6}{11}$

jak dlanie to juz po 3
mam 45% szans
ale wam to nie stowczy.
Wiedc po obliczeniu tllk
tego w glowie to 6
bedzie 7. ale jeszcze
musze to udowodnic :-

● = nie pa
○ = pa

Wynik to 7● piątek

Tego typu odpowiedzi świadczyć mogą o tym, że uczeń intuicyjnie ustalił liczbę piłek, ale ma problem ze sformułowaniem uzasadnienia lub właściwym zaprezentowaniem swoich rozważań. Rzadko pojawiały się odpowiedzi bez jakiegokolwiek uzasadnienia. Być może uczniowie, którzy podawali tylko odpowiedź uważali, że uzasadnienie jest zbyt oczywiste. Poniżej przykład niepoprawnej odpowiedzi bez uzasadnienia (Przykład 16.).

Przykład 16.

~~Wojan~~ Mnie on wyjął 6 piątek aby mieć
pewność że w pudełku na same pa pozostałe
pięć piątek.

Nie brakowało również błędnych rozumowań (Przykład 17.).

Przykład 17.

Liczby naturalne od 1 do 11:

1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11

Liczby parzystych = 5

Liczby nieparzystych = 6

Prawdopodobieństwo że wyciągnie pięćce z parzystą liczbą

wynosi $\frac{5}{11}$ więc musi wyciągnąć przynajmniej 5 pięćce

Część uczniów nie podjęła prób rozwiązania tego zadania. Być może wynika to z faktu, że zadanie wymaga argumentowania, a w szkolnej matematyce jest stosunkowo mało zadań na dowodzenie. Wiadomo, że gimnazjaliści obawiają się takich zadań, gdyż wymagają postawy twórczej, a do ich rozwiązania niezbędne są umiejętności złożone. Uczniowie czują się zagubieni wobec takich problemów, ponieważ nie potrafią oderwać się od myślenia schematycznego. Prawdopodobnie część zdających nie widząc od razu sposobu rozwiązania, opuszczała to zadanie.

Wnioski i rekomendacje

W tegorocznym arkuszu egzaminacyjnym nie brakuje zadań wymagających pragmatycznego podejścia do problemu oraz zadań badających sprawność zarówno w zakresie obliczeń, jak i stosowania algorytmów, odkrywania związków i zależności, wnioskowania, argumentowania. Warto zauważyć, że poziom opanowania wiadomości i umiejętności matematycznych opisanych w podstawie programowej utrzymuje się od kilku lat na tym samym poziomie – łatwość arkusza egzaminacyjnego w bieżącym roku wyniosła 49% (2014 r. – 47%, 2015 r. – 48%). Poziom wykonania poszczególnych zadań jest zróżnicowany – od 30% do 76%.

Znacznie lepiej w porównaniu z latami poprzednimi uczniowie radzili sobie z problemami geometrycznymi. Trudność sprawiały im jednak zadania wymagające *modelowania matematycznego* oraz *użycia i tworzenia strategii*. Umiejętności z tych zakresów wciąż przysparzają uczniom wielu problemów i wymagają ciągłych ćwiczeń podczas dalszej edukacji. Nadal najslabiej opanowana przez uczniów jest umiejętność *rozumowania i argumentacji*. Tegoroczny egzamin pokazał jednak, że uczniowie podejmują, z różnym rezultatem, coraz więcej prób rozwiązania zadań badających tę umiejętność.

Traktując wnioski z tegorocznego egzaminu jako pewien rodzaj motywacji, warto zwrócić uwagę w pracy szkolnej na:

- poziom rozumienia pojęć przez zdających, gdyż świadome posługiwanie się nimi w trakcie rozwiązywania problemów zarówno praktycznych, jak i teoretycznych, pomaga w osiągnięciu sukcesów
- stwarzanie okazji do odkrywania wzorów i zależności poprzez rozwiązywanie zadań dotyczących uogólniania i wnioskowania
- wdrażanie uczniów do tworzenia i zapisywania planu rozwiązania zadania złożonego, co pomoże im spostrzegać i nazywać kolejne czynności, które należy wykonać, aby rozwiązać całe zadanie
- rozwiązywanie zadań o wyraźnie różnych treściach, a bardzo pokrewnych metodach rozwiązania, co pozwoli uczniom zobaczyć omawiane zagadnienia w szerszym kontekście
- ćwiczenie umiejętności wyciągania wniosków wynikających z przesłanek zawartych w tekście, tworzenia wypowiedzi argumentacyjnej
- ćwiczenia w budowaniu modelu matematycznego dla danego kontekstu, w tym praktycznego stwarzanie okazji do wyzwalań samodzielności poprzez rozwiązywanie zadań, które nie mają jedyne poprawnego rozwiązania.

E-ocenie egzaminu gimnazjalnego z zakresu matematyki

W tym roku po raz pierwszy rozwiązania zadań otwartych z egzaminu gimnazjalnego z matematyki w całym kraju zostały ocenione z wykorzystaniem elektronicznego systemu oceniania (tzw. e-ocenie). Egzaminatorzy, korzystając ze skanów prac uczniów i ze specjalnego oprogramowania (*scoris® Assessor*), ocenili na ekranach domowych komputerów poprawność rozwiązań około 890 tysięcy zadań. W sesji e-ocenie wzięło udział 1378 egzaminatorów (w tym 92 egzaminatorów z województwa pomorskiego). Przed przystąpieniem do oceniania prac każdy egzaminator uczestniczył w szkoleniu dotyczącym zasad oceniania zadań oraz korzystania z programu komputerowego. Praca egzaminatorów była na bieżąco monitorowana przez przewodniczących zespołów egzaminatorów oraz koordynatorów oceniania poszczególnych zadań.

Podstawowe informacje o arkuszach dostosowanych

Wyniki uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera

Arkusz dla uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera z zakresu matematyki (GM-M2-162) został przygotowany na podstawie arkusza standardowego GM-M1-162, zgodnie z zaleceniami specjalistów. Uczniowie otrzymali arkusze dostosowane pod względem graficznym: dodano i powiększono rysunki, wyróżniono informację o numerze każdego zadania i liczbie punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie, zwiększono odstępy między wierszami w tekstach, zastosowano – jednolity w całym arkuszu – pionowy układ odpowiedzi. Przy każdym zadaniu zamkniętym umieszczono informację o sposobie zaznaczenia właściwej odpowiedzi.

Tabela 12. Wyniki uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
54	7	100	38	21	47	30

Wyniki uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych

Arkusze dla uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych z zakresu matematyki (GM-M4-162, GM-M5-162, GM-M6-162) zostały przygotowane na podstawie arkusza GM-M1-162. Uczniowie słabowidzący otrzymali arkusze, w których dostosowano wielkość czcionki (odpowiednio Arial 16 pkt i Arial 24 pkt), uproszczono i powiększono formy graficzne. Dla uczniów niewidomych przygotowano arkusz w brajlu.

Tabela 13. Wyniki uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
69	7	96	29	25	38	24

Wyniki uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących

Uczniowie słabosłyszący i uczniowie niesłyszący rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GM-M7-162, który został przygotowany na podstawie arkusza GM-M1-162. Arkusz egzaminacyjny składał się z 23 zadań: 20 zamkniętych i 3 otwartych. Trzony zadań i polecenia uproszczono, ograniczając je do niezbędnych informacji oraz dostosowano słownictwo. W miarę możliwości przeredagowano treści zadań, wykorzystując znany uczniowi kontekst praktyczny lub dodając rysunki.

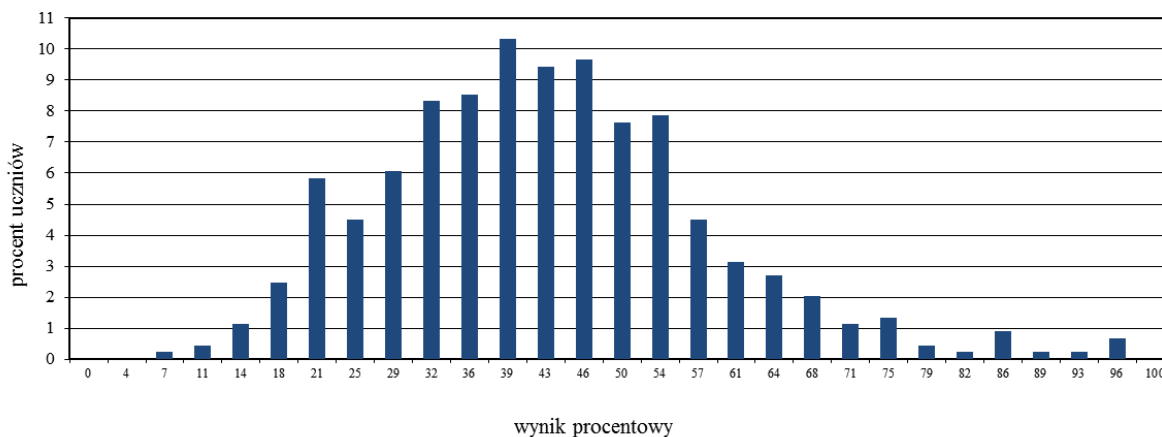
Wykres 7. Rozkład wyników uczniów

Tabela 14. Wyniki uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
71	14	96	36	29	41	21

Wyniki uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GM-M8-162. Arkusz egzaminacyjny zawierał 20 zadań: 17 zamkniętych i 3 otwarte, które wymagały od uczniów samodzielnego sformułowania rozwiązania. Treści wielu zadań odnosiły się do sytuacji życiowych bliskich uczniowi. W zadaniach wykorzystano rysunki, które ułatwiały udzielenie poprawnych odpowiedzi.

Wykres 5. Rozkład wyników uczniów

Tabela 15. Wyniki uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
445	7	96	43	39	43	15

Opis arkusza dla uczniów z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym

Uczniowie z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GM-MQ-162. Arkusz egzaminacyjny zawierał 20 zadań: 17 zamkniętych i 3 otwarte, które wymagały od uczniów samodzielnego sformułowania rozwiązania. Arkusz został dostosowany zgodnie z zaleceniami specjalistów. Uczniowie otrzymali arkusze dostosowane pod względem graficznym: zróżnicowano wielkość czcionki Arial 14 pkt, Arial 16 pkt lub Arial 24 pkt, każde zadanie umieszczono na osobnej stronie, wyróżniono informację o numerze zadania i liczbie punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie, zwiększono odstępy między wierszami w tekstach, dodano i powiększono rysunki, zastosowano – jednolity w całym arkuszu – pionowy układ odpowiedzi. Przy każdym zadaniu zamkniętym umieszczono informację o sposobie zaznaczenia właściwej odpowiedzi. Treści wielu zadań odnosiły się do sytuacji życiowych bliskich uczniowi. W zadaniach wykorzystano wykres i rysunki, które ułatwiały udzielenie poprawnych odpowiedzi.

Wyniki uczniów z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym

Tabela 16. Wyniki uczniów z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym – parametry statystyczne*

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
3	-	-	-	-	-	-

* Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Opis arkusza dla uczniów, o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy)

Uczniowie (cudzoziemcy) rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GM-MC-162. Arkusz ten składał się z 23 zadań: 20 zamkniętych oraz 3 otwartych i był dostosowany do potrzeb zdających, którym ograniczona znajomość języka polskiego utrudnia zrozumienie czytanego tekstu. Trzono zadań i polecenia zapisano prostym językiem, ograniczając je do niezbędnych informacji. Treści zadań nawiązywały do sytuacji praktycznych, a dodatkowo większość z nich zilustrowano różnymi formami graficznymi.

Wyniki uczniów, o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy)

Tabela 17. Wyniki uczniów, o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy) – parametry statystyczne*

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
9	-	-	-	-	-	-

* Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Przedmioty przyrodnicze

1. Opis arkusza standardowego

Uczniowie bez dysfunkcji oraz uczniowie z dysleksją rozwojową rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GM-P1-162.

Arkusz egzaminacyjny zawierał 24 zadania zamknięte z biologii, chemii, fizyki i geografii. Każdy z przedmiotów reprezentowany był przez sześć zadań różnego typu: wyboru wielokrotnego, prawda-falsz, na dobieranie.

2. Dane dotyczące populacji uczniów

Tabela 18. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym

Liczba uczniów		21 233
Uczniowie	bez dysleksji rozwojowej	17 116
	z dysleksją rozwojową	4 117
	dziewczeta	10 339
	chłopcy	10 894
	ze szkół na wsi	7 245
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	3 484
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	4 915
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	5 589
	ze szkół publicznych	19 926
	ze szkół niepublicznych	1 307

Z egzaminu zwolniono 88 uczniów – laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych oraz laureatów konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim.

Tabela 19. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Uczniowie	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	54
	słabowidzący i niewidomi	69
	słabosłyszący i niesłyszący	71
	z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	446
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	3
	o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy)	9
	Ogółem	652

3. Przebieg egzaminu

Tabela 20. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

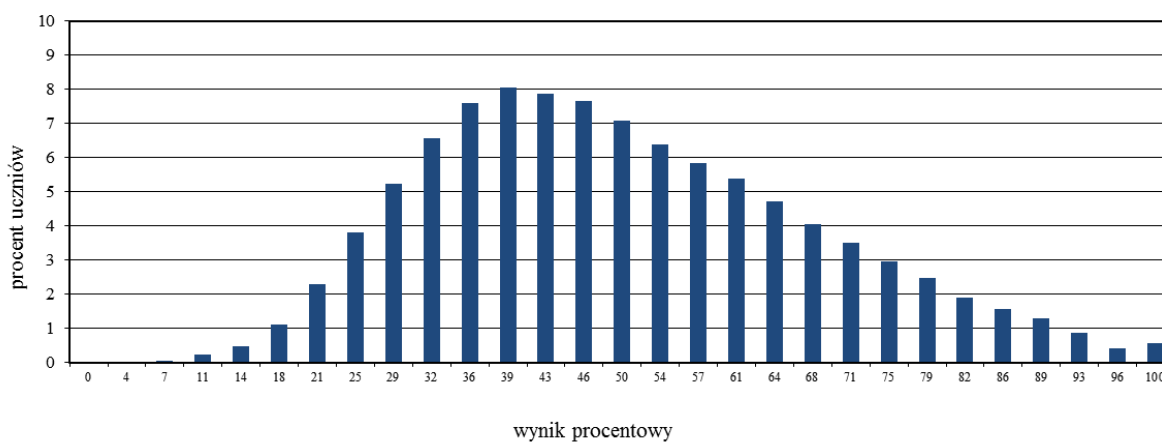
Termin egzaminu		19 kwietnia 2016 r.	
Czas trwania egzaminu		60 minut dla uczniów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym lub czas przedłużony zgodnie z przyznanym dostosowaniem	
Liczba szkół		415	
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)		30	
Liczba unieważnień ²	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez ucznia w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez ucznia prawidłowego przebiegu egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożności ustalenia wyniku (np. zaginięcia karty odpowiedzi)	0
	inne (np. złe samopoczucie ucznia)		
Liczba wglądów ² (art. 44zzz ust. 1)		19	

¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2015, poz. 959).

² Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2015, poz. 2156, ze zm.).

4. Podstawowe dane statystyczne

Wyniki uczniów

Wykres 6. Rozkład wyników uczniów

Tabela 21. Wyniki uczniów – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
21 233	4	100	46	39	50	18

Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Tabela 22. Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Część matematyczno-przyrodnicza – przedmioty przyrodnicze		
wynik procentowy	wartość centyla	stanin
0	1	1
4	1	
7	1	
11	1	
14	1	
18	2	
21	4	2
25	7	
29	12	3
32	18	
36	25	4
39	32	
43	40	5
46	48	
50	56	
54	63	6
57	69	
61	75	
64	80	7
68	84	
71	88	
75	91	8
79	93	
82	95	
86	97	9
89	98	
93	99	
96	100	
100	100	

Wyniki w skali centylowej i staninowej umożliwiają porównanie wyniku ucznia z wynikami uczniów w całym kraju. Na przykład, jeśli uczeń z przedmiotów przyrodniczych uzyskał 75% punktów możliwych do zdobycia (wynik procentowy), to oznacza, że jego wynik jest taki sam lub wyższy od wyniku 91% wszystkich zdających (wynik centylowy), a niższy od wyniku 9% zdających i znajduje się on w 7. staninie.

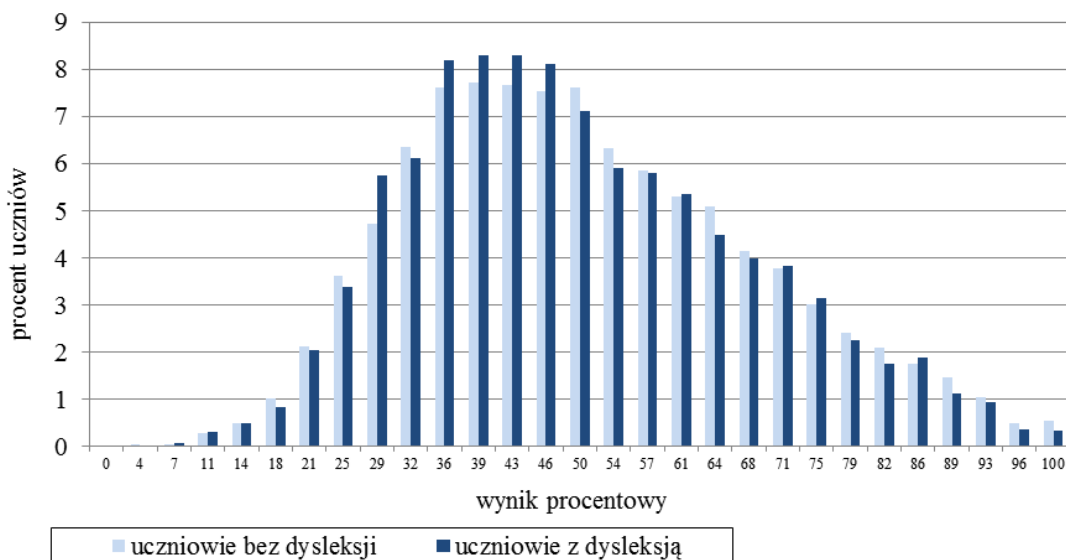
Średnie wyniki szkół³ na skali staninowej

Tabela 23. Wyniki szkół na skali staninowej

Stanin	Przedział wyników (w %)
1	20–32
2	33–40
3	41–44
4	45–47
5	48–51
6	52–54
7	55–59
8	60–70
9	71–92

Skala staninowa umożliwia porównywanie średnich wyników szkół w poszczególnych latach. Uzyskanie w kolejnych latach takiego samego średniego wyniku w procentach nie oznacza tego samego poziomu osiągnięć.

Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową

Wykres 7. Rozkłady wyników uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową

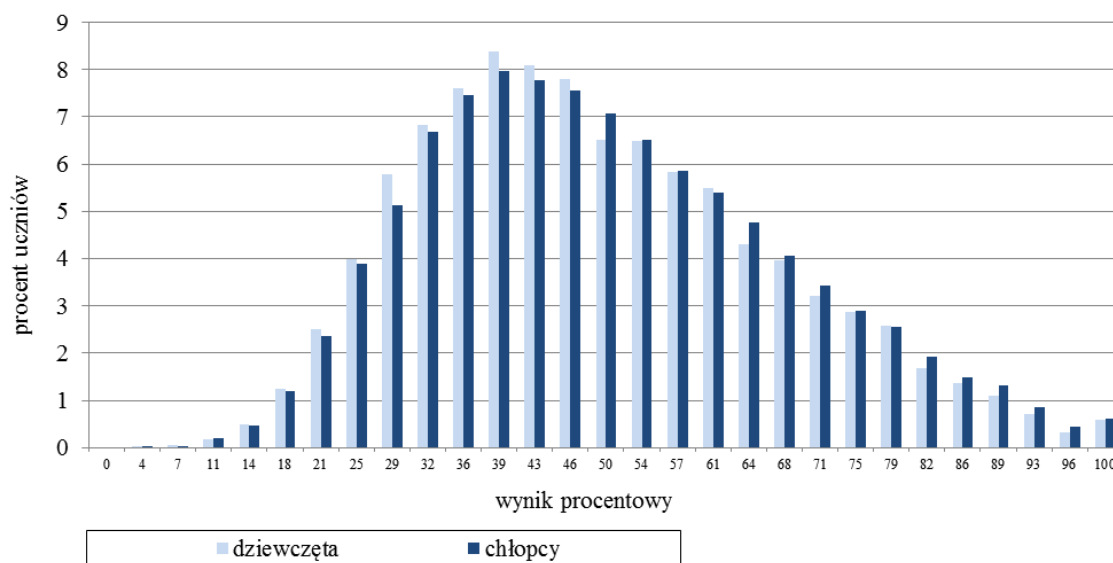
³ Ilekroć w niniejszym sprawozdaniu jest mowa o wynikach szkół w 2016 roku, przez szkołę należy rozumieć każdą placówkę, w której liczba uczniów przystępujących do egzaminu była nie mniejsza niż 5. Wyniki szkół obliczono na podstawie wyników uczniów, którzy wykonywali zadania z arkusza GM-P1-162.

Tabela 24. Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Uczniowie bez dysleksji	17 116	4	100	46	39	50	18
Uczniowie z dysleksją rozwojową	4 117	7	100	46	Wielokr.	50	18

Wyniki dziewcząt i chłopców

Wykres 8. Rozkłady wyników dziewcząt i chłopców

Tabela 25. Wyniki dziewcząt i chłopców – parametry statystyczne

Płeć	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Dziewczęta	10 339	4	100	46	39	49	18
Chłopcy	10 894	4	100	50	39	51	18

Wyniki uczniów a wielkość miejscowości

Tabela 26. Wyniki uczniów w zależności od lokalizacji szkoły – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Wieś	7 245	4	100	46	39	47	16
Miasto do 20 tys. mieszkańców	3 484	7	100	46	39	48	17
Miasto od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	4 915	4	100	46	43	50	18
Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	5 589	7	100	54	46	55	19

Wyniki uczniów szkół publicznych i szkół niepublicznych

Tabela 27. Wyniki uczniów szkół publicznych i niepublicznych – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Szkoła publiczna	19 926	4	100	46	39	50	18
Szkoła niepubliczna	1 307	7	100	57	50	57	21

Poziom wykonania zadań

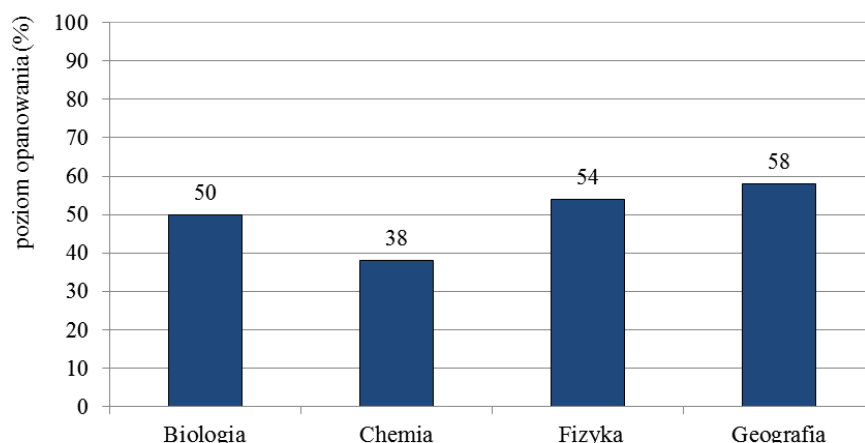
Tabela 28. Poziom wykonania zadań

Numer zadania	Wymaganie ogólne zapisane w podstawie programowej	Wymaganie szczegółowe zapisane w podstawie programowej	Poziom wykonania zadania (%)
1.	I. Znajomość różnorodności biologicznej i podstawowych procesów biologicznych.	III. Systematyka – zasady klasyfikacji, sposoby identyfikacji i przegląd różnorodności organizmów. Uczeń: 7) [...] identyfikuje nieznaną organizm jako przedstawiciela grzybów na podstawie obecności tych cech [...].	39
2.	I. Znajomość różnorodności biologicznej i podstawowych procesów biologicznych.	III. Systematyka – zasady klasyfikacji, sposoby identyfikacji i przegląd różnorodności organizmów. Uczeń: 9) wymienia cechy umożliwiające zaklasyfikowanie organizmu do [...] płazów, gadów [...] oraz identyfikuje nieznaną organizm jako przedstawiciela jednej z wymienionych grup na podstawie obecności tych cech; 10) porównuje cechy morfologiczne, środowisko i tryb życia grup zwierząt wymienionych w pkt 9, w szczególności porównuje grupy kręgowców pod kątem pokrycia ciała, narządów wymiany gazowej, [...], rozmnażania i rozwoju.	57
3.	III. Poszukiwanie, wykorzystanie i tworzenie informacji.	IV. Ekologia. Uczeń: 7) wykazuje, na wybranym przykładzie, że symbioza (mutualizm) jest wzajemnie korzystna dla obu partnerów.	68

4.	III. Poszukiwanie, wykorzystanie i tworzenie informacji.	VI. Budowa i funkcjonowanie organizmu człowieka. 8. Układ nerwowy. Uczeń: 3) opisuje łuk odruchowy [...].	56
5.	IV. Rozumowanie i argumentacja.	VI. Budowa i funkcjonowanie organizmu człowieka. 9. Narządy zmysłów. Uczeń: 3) przedstawia przyczyny powstawania [...] wad wzroku (krótkowzroczność, [...], astygmatyzm).	36
6.	IV. Rozumowanie i argumentacja.	VIII. Genetyka. Uczeń: 5) przedstawia dziedziczenie cech jednogenowych, posługując się podstawowymi pojęciami genetyki (fenotyp, genotyp, [...], allel, homozygota, heterozygota, dominacja, recesywność).	39
7.	I. Pozyskiwanie, przetwarzanie i tworzenie informacji. II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów.	2. Wewnętrzna budowa materii. Uczeń: 1) odczytuje z układu okresowego podstawowe informacje o pierwiastkach (symbol, nazwę, [...], masę atomową [...]). 7) [...] interpretuje zapisy H_2 , $2H$, $2H_2$, itp. 3. Reakcje chemiczne. Uczeń: 4) oblicza masy cząsteczkowe [...] związków chemicznych dokonuje prostych obliczeń związanych z zastosowaniem prawa stałości składu [...].	44
8.	II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. III. Opanowanie czynności praktycznych.	6. Kwasy i zasady. Uczeń: 3) planuje [...] doświadczenia, w wyniku których można otrzymać wodorotlenek, [...] (np. NaOH [...]) [...].	15
9.	II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów.	6. Kwasy i zasady. Uczeń: 6) wskazuje na zastosowania wskaźników [...], rozróżnia doświadczalnie kwasy i zasady za pomocą wskaźników. 8) interpretuje wartość pH w ujęciu jakościowym (odczyn kwasowy, zasadowy [...]) [...].	59
10.	II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów. III. Opanowanie czynności praktycznych.	7. Sole. Uczeń: 5) [...] na podstawie tabeli rozpuszczalności soli [...] wnioskuje o wyniku reakcji strąceniowej.	28
11.	II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów.	8. Węgiel i jego związki z wodorem. Uczeń: 4) [...] opisuje właściwości fizyczne [...] alkanów [...]. 5) wyjaśnia zależność pomiędzy długością łańcucha węglowego a stanem skupienia alkanu.	57
12.	II. Rozumowanie i zastosowanie nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów.	3. Reakcje chemiczne. Uczeń: 2) [...] wskazuje substraty i produkty [...] w równaniach reakcji chemicznych [...]. 9. Pochodne węglowodorów. Substancje chemiczne o znaczeniu biologicznym. Uczeń: 5) [...] opisuje właściwości kwasu octowego ([...] reakcja z zasadami, metalami [...]). 6) [...] zapisuje równania reakcji pomiędzy prostymi kwasami karboksylowymi i alkoholami jednowodorotlenowymi [...].	21
13.	III. Wskazywanie w otaczającej rzeczywistości przykładów zjawisk opisywanych za pomocą praw i zależności fizycznych.	1. Ruch prostoliniowy i siły. Uczeń: 6) posługuje się pojęciem przyspieszenia do opisu ruchu [...] jednostajnie przyspieszonego.	86
14.	III. Wskazywanie w otaczającej rzeczywistości przykładów zjawisk opisywanych za pomocą praw i zależności fizycznych.	2. Energia. Uczeń: 8) wyjaśnia przepływ ciepła w zjawisku przewodnictwa cieplnego oraz rolę izolacji cieplnej.	56
15.	I. Wykorzystanie wielkości fizycznych do opisu poznanych zjawisk lub rozwiązania prostych zadań obliczeniowych. III. Wskazywanie w otaczającej	7. Fale elektromagnetyczne i optyka. Uczeń: 4) opisuje skupianie promieni w zwierciadle wklęsłym, posługując się pojęciami ogniska i ogniskowej, rysuje konstrukcyjnie obrazy wytworzone przez zwierciadła wklęsłe.	59

	rzeczywistości przykładów zjawisk opisywanych za pomocą poznanych praw i zależności fizycznych.		
16.	I. Wykorzystanie wielkości fizycznych do opisu poznanych zjawisk lub rozwiązania prostych zadań obliczeniowych.	4. Elektryczność. Uczeń: 7) posługuje się pojęciem natężenia prądu elektrycznego. 10) posługuje się pojęciem pracy i mocy prądu elektrycznego.	46
17.	I. Wykorzystanie wielkości fizycznych do opisu poznanych zjawisk lub rozwiązania prostych zadań obliczeniowych. II. Przeprowadzanie doświadczeń i wyciąganie wniosków z otrzymanych wyników.	1. Ruch prostoliniowy i siły. Uczeń: 9) posługuje się pojęciem siły ciężkości. 9. Wymagania doświadczalne. Uczeń: 3) dokonuje pomiaru siły wyporu za pomocą siłomierza [...].	47
18.	I. Wykorzystanie wielkości fizycznych do opisu poznanych zjawisk lub rozwiązania prostych zadań obliczeniowych.	6. Ruch drgający i fale. Uczeń: 2) posługuje się pojęciami [...] okresu, częstotliwości do opisu drgań [...].	35
19.	I. Korzystanie z różnych źródeł informacji geograficznej. III. Stosowanie wiedzy i umiejętności geograficznych w praktyce.	1. Mapa – umiejętności czytania, interpretacji i posługiwania się mapą. Uczeń: 6) określa położenie [...] matematyczno-geograficzne punktów [...]. 2. Kształt, ruchy Ziemi i ich następstwa. Uczeń: 2) posługuje się ze zrozumieniem pojęciami: [...] czas słoneczny [...].	45
20.	I. Korzystanie z różnych źródeł informacji geograficznej.	3. Wybrane zagadnienia z geografii fizycznej. Uczeń: 2) charakteryzuje na podstawie wykresów [...] przebieg temperatury powietrza i opadów atmosferycznych w ciągu roku w wybranych stacjach meteorologicznych [...]; oblicza amplitudę i średnią temperaturę powietrza [...].	62
21.	I. Korzystanie z różnych źródeł informacji geograficznej.	5. Ludność Polski. Uczeń: 1) [...] poprawnie stosuje podstawowe pojęcia z zakresu demografii: przyrost naturalny, urodzenia i zgonu [...]. 2) odczytuje z różnych źródeł informacji (m.in. rocznika statystycznego [...]) dane dotyczące: [...] urodzeń, zgonów, przyrostu naturalnego [...].	66
22.	I. Korzystanie z różnych źródeł informacji geograficznej.	7. Regiony geograficzne Polski. Uczeń: 1) wskazuje na mapie główne regiony geograficzne Polski. 1. Mapa – umiejętności czytania, interpretacji i posługiwania się mapą. Uczeń: 2) odczytuje z map informacje przedstawione za pomocą różnych metod kartograficznych.	68
23.	III. Stosowanie wiedzy i umiejętności geograficznych w praktyce.	9. Europa. Relacje przyroda – człowiek – gospodarka. Uczeń: 1) wykazuje się znajomością podziału politycznego Europy.	50
24.	I. Korzystanie z różnych źródeł informacji geograficznej. II. Identyfikowanie związków i zależności oraz wyjaśnianie zjawisk i procesów.	10. Wybrane regiony świata. Relacje: człowiek – przyroda – gospodarka. Uczeń: 5) wskazuje związek pomiędzy rytmem upraw i „kulturą ryżu” a cechami klimatu monsunowego w Azji Południowo-Wschodniej.	51

Średnie wyniki uczniów z podziałem na przedmioty

Wykres 9. Średnie wyniki uczniów z podziałem na przedmioty

Komentarz

Zadania z zakresu przedmiotów przyrodniczych sprawdzały treści zapisane w podstawie programowej z czterech przedmiotów: biologii, chemii, fizyki i geografii. Szczegółowy wykaz sprawdzanych umiejętności podano w Tabeli 29. Średni wynik uzyskany za rozwiązanie zadań to 50%.

Zadania z biologii

Z biologii badano *znajomość różnorodności biologicznej i podstawowych procesów biologicznych, umiejętność poszukiwania, wykorzystania i tworzenia informacji oraz rozumowania i argumentacji*. Pytania dotyczyły treści z zakresu systematyki, ekologii, budowy i funkcjonowania organizmu człowieka oraz genetyki. Poziom wykonania poszczególnych zadań wahał się od 36% do 74%.

Gimnazjaliści najlepiej poradzili sobie z zadaniami sprawdzającymi umiejętność korzystania z informacji. W zadaniu 3. uczniowie mieli ustalić, jaki rodzaj zależności międzypopulacyjnych występuje pomiędzy tropikalnymi akacjami a mrówkami atakującymi szkodniki akacji i szukającymi schronienia w jej cierniach. Zadanie poprawnie wykonało 68% uczniów.

Umiarkowanie trudne (57% poprawnych odpowiedzi) okazało się zadanie 2., w którym należało zakwalifikować salamandrę płamistą do właściwej gromady zwierząt, a następnie uzasadnić wybór. Na podstawie uzyskanych wyników można sądzić, że uczniowie opanowali umiejętność korzystania z informacji podanych w treści zadania oraz potrafią odróżnić przedstawiciela płazów od gadów. Podobną łatwość jak zadanie 2. miało zadanie 4., za rozwiązanie którego łącznie można było uzyskać 2 punkty. Dotyczyło ono prostego łuku odruchowego występującego jako reakcja na ukłucie skóry szpilką. Zadanie 4.1., typu prawda-fałsz, nie sprawiło zdającym trudności. Po dokonaniu analizy przedstawionych w zadaniu schematów łuku odruchowego, uczniowie z łatwością dokonali poprawnej oceny zdania, które dotyczyło kierunku przewodzenia impulsu. Jeszcze łatwiejsze dla uczniów było ustalenie słuszności twierdzenia mówiącego, że odruch ten jest wrodzoną, niezależną od woli reakcją obronną organizmu. Znacznie trudniejsze okazało się zadanie 4.2. Niewielu uczniów wiedziało, że w powyższym łuku odruchowym uczestniczy rdzeń kręgowy. Oznacza to, że uczniowie nie potrafili rozpoznać przedstawionych na schemacie elementów łuku odruchowego, a ich wiedza dotycząca reakcji odruchowych jest powierzchowna. Zadanie poprawnie rozwiązało 58% uczniów.

Pozostałe zadania (1., 5. i 6.) okazały się dla piszących trudne. 57% uczniów wiedziało, które organizmy mają ciało zbudowane ze strzępek (zadanie 1.). Tylko 39% uczniów poradziło sobie z problemem dotyczącym zasad dziedziczenia cechy jednogenowej i znajomości podstawowej terminologii genetycznej (zadanie 6.). Prawie tyle samo zdających (40 na 100) wybierało błędną odpowiedź oraz błędne uzasadnienie, co może świadczyć o tym, że umiejętności, które sprawdzało to zadanie, są przez uczniów słabo opanowane.

Niski poziom wykonania, równy 38%, miało zadanie 5., za pomocą którego sprawdzano, czy uczniowie wiedzą, na czym polega astygmatyzm. Trudności uczniów z rozwiązaniem tego zadania mogły wynikać z niedostatecznej znajomości budowy i sposobu działania narządu wzroku.

Zadania z chemii

Umiejętności uczniów z chemii sprawdzane były za pomocą sześciu zadań reprezentujących wszystkie wymagania ogólne podstawy programowej, przy czym skupiono się przede wszystkim na sprawdzeniu umiejętności dotyczących *rozumowania i zastosowania nabytej wiedzy do rozwiązywania problemów oraz opanowania czynności praktycznych*. Zakres treści obejmował zagadnienia dotyczące wewnętrznej budowy materii, reakcji chemicznych, właściwości związków nieorganicznych oraz budowy i właściwości węglowodorów i ich jednofunkcyjnych pochodnych. Poziom wykonania poszczególnych zadań wahał się od 15% do 61%.

Do rozwiązania zadań 7.1. i 7.2. niezbędna była umiejętność interpretacji zapisów oznaczających liczbę atomów lub cząsteczek oraz obliczania mas cząsteczkowych związków chemicznych, a także dokonywania prostych obliczeń związanych z zastosowaniem prawa stałości składu. Zadanie 7.1. dotyczyło wskazania poprawnego dokończenia zdania stanowiącego ilościową i jakościową interpretację równania reakcji termicznego rozkładu nadtlenu wodoru H_2O_2 . Poprawnej odpowiedzi udzieliło 26% zdających. Co trzeci uczeń błędnie interpretował zapis „ O_2 ” jako dwie cząsteczki tlenu. Zadanie 7.2. sprawdzało umiejętność obliczania masy cząsteczkowej nadtlenu wodoru oraz umiejętność wyznaczania stosunku masowego pierwiastków w tym związku. Umiejętności te opanowało 61% uczniów.

Umiarkowanie trudne dla uczniów okazało się zadanie 9. Poprawnie wykonało je 59% zdających. Za pomocą zadania sprawdzano umiejętność wnioskowania na podstawie analizy informacji podanych w tekście wprowadzającym. Większość uczniów potrafiła stwierdzić, że opisany napar może być wykorzystywany jako wskaźnik kwasowo-zasadowy, natomiast co czwarty uczeń błędnie określił wpływ dodania soku z cytryny (substancji o charakterze kwasowym o $pH = 2,4$) na zabarwienie naparu. Świadczy to o braku umiejętności interpretacji wartości pH w ujęciu jakościowym.

Do zadań umiarkowanie trudnych należało również zadanie 11. Wymagało ono od gimnazjalistów przeanalizowania zamieszczonych w tabeli danych, dotyczących temperatury topnienia i wrzenia wybranych węglowodorów o prostych łańcuchach węglowych oraz umiejętności uogólniania i formułowania wniosków dotyczących zależności pomiędzy długością łańcucha węglowego a stanem skupienia alkanu. Z zadaniem poradziło sobie 57% uczniów.

Trudne dla uczniów było zadanie 10. W tekście wprowadzającym opisano doświadczenie, którego celem było usunięcie z roztworu jonów baru Ba^{2+} przez wytrącenie trudno rozpuszczalnego osadu, a pozostawienie w roztworze jonów żelaza(III) Fe^{3+} . Zadanie uczniów polegało na wskazaniu wzoru sumarycznego soli, po której dodaniu w badanym roztworze pozostaną tylko jony Fe^{3+} . Z zadaniem poradziło sobie 28% gimnazjalistów. Na podstawie analizy wyników można przypuszczać, że uczniowie pobieżnie czytali informacje i polecenia zamieszczone w zadaniu. Prawdopodobnie wybierali błędne odpowiedzi, sugerując się występującym we wzorze sumarycznym soli atomem żelaza, natomiast nie zwracali uwagi na kolejny warunek, aby za pomocą roztworu wybranej soli można było usunąć kationy baru.

Znajomość właściwości chemicznych kwasu etanowego (octowego) oraz pojęcia *reakcji estryfikacji* potrzebne były do rozwiązania zadania 12. Na podstawie analizy schematu przebiegu reakcji uczniowie mieli dokonać identyfikacji substancji Y, stanowiącej substrat oraz określić grupę związków chemicznych, do której należy jeden z produktów reakcji – pochodna kwasu etanowego (octowego). Ponad 60% uczniów poprawnie uzupełniło pierwsze zdanie (wskazali wodorotlenek potasu jako substancję X), błędnie natomiast określiło produkt reakcji jako ester. Zadanie poprawnie rozwiązało tylko 21% uczniów.

Najtrudniejszym zadaniem z chemii, które poprawnie wykonało tylko 15% uczniów okazało się zadanie 8. dotyczące znajomości metod otrzymywania wodorotlenków. Na podstawie schematu doświadczenia i obserwacji należało wskazać substancję X (symbol pierwiastka lub wzór związku chemicznego), której dodanie do wody spowoduje otrzymanie zasady i wydzielanie wodoru. Blisko trzykrotnie wyższa wybieralność błędnej odpowiedzi (NaOH), w stosunku do wybieralności odpowiedzi poprawnej (Na), może świadczyć o mało wnikliwej analizie treści zadania oraz automatyzmie działań podczas jego rozwiązywania. Uczniowie, wskazujący wzór wodorotlenku sodu jako poprawną odpowiedź, pominieli ważną informację, niezbędną do poprawnego rozwiązania tego zadania, a dotyczącą wydzielania pęcherzyków gazu (wodoru). Zaledwie co szósty uczeń udzielił poprawnej odpowiedzi.

Zadania z fizyki

Za pomocą zadań z fizyki sprawdzano poziom opanowania umiejętności dotyczących *wykorzystania wielkości fizycznych do opisu poznanych zjawisk oraz wskazywania w otaczającej rzeczywistości przykładów zjawisk opisywanych za pomocą poznanych praw i zależności fizycznych*. Zakres treści obejmował zagadnienia dotyczące ruchu prostoliniowego, przepływu ciepła, skupiania promieni w zwierciadle wklęsłym, wielkości fizycznych charakteryzujących prąd elektryczny oraz ruch drgający. Poziom wykonania poszczególnych zadań wahał się od 35% do 86%.

Uczniowie najlepiej poradzili sobie z rozwiązaniem zadania 13., za pomocą którego sprawdzano rozumienie pojęcia *przyspieszenie*. 86% gimnazjalistów poprawie zinterpretowało informacje zawarte w treści zadania i wskazało właściwą odpowiedź. Zadanie to okazało się najłatwiejsze w całym arkuszu.

Zadania 14., 15., 16.1. okazały się dla uczniów umiarkowanie trudne a zadanie 17. trudne. Do poprawnego rozwiązania zadania 14. konieczna była analiza wykresu przedstawiającego zależność temperatury od czasu dla dwóch jednakowych mas wody. Woda znajdowała się w kubkach wykonanych z różnych materiałów: jeden kubek wykonany był z metalu, który jest dobrym przewodnikiem ciepła, drugi – z porcelany, która należy do izolatorów. Po wskazaniu kubka, w którym woda stygnie wolniej, należało poprawnie uzasadnić wybór. Średnio co piąty uczeń poprawnie zinterpretował wykres, nie potrafił jednak wskazać właściwego uzasadnienia wybranej odpowiedzi prawdopodobnie dlatego, że nie odróżniał izolatorów i przewodników ciepła. 56% uczniów wybrało poprawną odpowiedź.

W zadaniu 15. uczniowie musieli wskazać rysunek, na którym poprawnie przedstawiono bieg promienia odbitego od zwierciadła. 59% piszących wiedziało, że promień równoległy do osi optycznej zwierciadła, po odbiciu przechodzi przez ognisko zwierciadła. Około co trzeci piszący uznał, że po odbiciu, promień przechodzi przez środek krzywizny zwierciadła. Oznacza to, że umiejętności dotyczące konstruowania obrazów w zwierciadłach nie zostały opanowane w stopniu zadowalającym, co utrudnia zarówno konstruowanie, jaki i rozpoznawanie cech obrazów powstających w zwierciadłach wklęsłych.

Rozwiązując zadania 16., uczniowie musieli przeanalizować informacje zamieszczone na rysunku przedstawiającym tabliczkę znamionową. Do poprawnego rozwiązania zadania niezbędne było również rozumienie pojęć: *natężenie prądu elektrycznego, moc prądu i praca prądu elektrycznego* oraz znajomość związków między tymi wielkościami fizycznymi. Z zadaniem poradziło sobie 47% gimnazjalistów.

Za pomocą zadania 17., w którym opisano zalecane przez podstawę programową doświadczenie – *dokonywanie pomiaru siły wyporu za pomocą siłomierza (dla ciała wykonanego z jednorodnej substancji o gęstości większej od gęstości wody)*, sprawdzano umiejętność wnioskowania. Zadaniem uczniów była ocena prawdziwości dwóch zdań związanych z przeprowadzonym doświadczeniem. Aby poprawnie wykonać zadanie, gimnazjaliści musieli rozumieć pojęcie *siła wyporu* i wiedzieć, że wyznacza się ją jako różnicę wskazań siłomierza (na którym zawieszono aluminiowy obciążnik) przed i po zanurzeniu obciążnika w wodzie. Prawie połowa piszących (47%) poprawnie rozwiązała zadanie.

Najtrudniejsze dla gimnazjalistów okazało się zadanie 18., za pomocą którego sprawdzano, czy uczniowie poprawnie posługują się wielkościami fizycznymi charakteryzującymi ruch drgający i potrafią wyznaczyć liczbę drgań w czasie jednej minuty (znając częstotliwość drgań) oraz obliczyć częstotliwość drgań (znając okres drgań). Średnio co trzeci uczeń właściwie wskazał liczbę drgań pierwszej kulki w ciągu jednej minuty, jednak błędnie wyznaczył częstotliwość drgań drugiej kulki. 35% uczniów udzieliło poprawnej odpowiedzi. Właściwe rozumienie pojęć i związków między wielkościami jest niezbędne do opisu ruchu.

Zadania z geografii

Zadania z geografii służyły do sprawdzenia przede wszystkim stopnia opanowania umiejętności korzystania z podstawowych źródeł informacji geograficznej: mapy, wykresu i danych statystycznych. Poziom wykonania poszczególnych poleceń wahał się od 42% do 82%.

Gimnazjaliści najlepiej poradzili sobie z rozwiązaniem zadania 20.1. Uczniowie, korzystając z klimatogramu, musieli wykazać się umiejętnością charakteryzowania przebiegu temperatury powietrza i opadów atmosferycznych w ciągu roku oraz obliczania amplitudy temperatury powietrza. Poprawną odpowiedź wskazało 82% piszących.

Umiarkowanie trudne okazały się dla uczniów zadania: 21., 22., 23., i 24.

Do rozwiązania zadania 21. potrzebne były umiejętność poprawnego stosowania pojęć z zakresu demografii oraz odczytywania danych statystycznych. 66% gimnazjalistów potrafiło poprawnie ocenić informacje odnoszące się do wielkości przyrostu naturalnego w Polsce w podanych latach. Znajomość zagadnień z geografii Polski sprawdzano również za pomocą zadania 22. Aby poprawnie je rozwiązać, uczniowie musieli znać położenie regionów geograficznych Polski oraz wykazać się umiejętnością odczytywania z mapy informacji przedstawionej za pomocą metody izolinii. Większości uczniom nie sprawiło problemu odczytanie z mapy liczby dni z opadem śniegu i właściwe określenie położenia Tatr i Karkonoszy.

Poprawne rozwiązanie zadania 23. wymagało od gimnazjalistów znajomości aktualnego podziału politycznego Europy. Połowa uczniów, korzystając z mapy konturowej, poprawnie rozpoznała państwa Europy Środkowo-Wschodniej.

Poziom wykonania zadania 24. wyniósł 51%. Za pomocą zadania sprawdzano, czy uczniowie potrafią właściwie interpretować dane statystyczne odnoszące się do wielkości zbiorów i plonów ryżu w wybranych państwach świata. Około 84% uczniów obliczyło poprawnie wielkość zbiorów ryżu w Chinach i Indiach i porównało tę wartość z produkcją światową ryżu. Ale już tylko ponad połowa piszących wykazała się znajomością położenia Egiptu. W tym przypadku gimnazjaliści mieli problem z określeniem zasięgu występowania klimatu monsunowego.

Najtrudniejsze dla uczniów okazało się rozwiązanie zadań 19. i 20.2. Za pomocą zadania 19. sprawdzano umiejętność określania położenia matematyczno-geograficznego punktów oraz rozumienie pojęcia *czas słoneczny*. Uczniowie mieli zapoznać się ze współrzędnymi geograficznymi dwóch miejscowości i zdecydować, czy południe słoneczne występuje w nich w tym samym momencie czy nie. O ile większość uczniów (79%) nie miała problemu z podjęciem właściwej

decyzji, o tyle już jej uzasadnienie okazało się dla uczniów trudne. Można stwierdzić, że gimnazjaliści nie potrafili wskazać konsekwencji ruchu obrotowego Ziemi.

W zadaniu 20.2. uczniowie, na podstawie interpretacji klimatogramu musieli dokonać właściwego wyboru stacji meteorologicznej i wskazać poprawne uzasadnienie wyboru wynikające z interpretacji wykresu. Tylko 42% piszących poprawnie rozwiązało zadanie.

Wnioski i rekomendacje

Na podstawie wyników tegorocznego egzaminu gimnazjalnego można stwierdzić, że:

1. łatwe dla uczniów okazały się zadania nawiązujące do sytuacji typowych oraz sprawdzające umiejętności odczytywania informacji,
2. trudne dla uczniów były zadania wymagające obliczeń, zasadniczą trudność stanowi znajomość związków między wielkościami fizycznymi oraz podstawowych pojęć fizycznych,
3. najtrudniejsze dla piszących okazały się zadania, w których odwoływano się do analizy doświadczeń i interpretacji wyników.

Sukces egzaminacyjny zależy od wielu umiejętności uczniów. Należą do nich m.in. umiejętności ponadprzedmiotowe takie jak wykorzystywanie informacji, analizowanie wyników doświadczeń oraz formułowanie wniosków na podstawie przeprowadzonego rozumowania. Jednak aby te umiejętności mogły być kształcone i rozwijane, niezbędne jest właściwe rozumienie pojęć, praw oraz związków przyczynowo-skutkowych. W nauczaniu fizyki, chemii i biologii ważne jest wdrażanie uczniów do samodzielnego projektowania i przeprowadzania doświadczeń oraz analizy ich wyników. W nauczaniu geografii nacisk powinien być kładziony na pracę z mapą. W wielu przypadkach mapa ilustruje treści, na podstawie których uczeń powinien dostrzegać prawidłowości i związku przyczynowo--skutkowe.

Podstawowe informacje o arkuszach dostosowanych

Wyniki uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera

Arkusz dla uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera z zakresu przedmiotów przyrodniczych (GM-P2-162) został przygotowany na podstawie arkusza GM-P1-162 zgodnie z zaleceniami specjalistów. Uczniowie otrzymali arkusz, w którym została wyróżniona informacja o numerze każdego zadania i liczbie punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie. W tekstach do zadań i między odpowiedziami zwiększono interlinię oraz zastosowano pionowy układ odpowiedzi. Uczniowie wybrane odpowiedzi zaznaczali w arkuszu poprzez otoczenie ich kółkiem.

Tabela 29. Wyniki uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
54	21	96	48	64	53	21

Wyniki uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych

Arkusze dla uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych z zakresu przedmiotów przyrodniczych (GM-P4-162, GM-P5-162, GM-P6-162) zostały przygotowane na podstawie arkusza standardowego. Uczniowie słabowidzący otrzymali arkusze, w których dostosowano wielkość czcionki – odpowiednio Arial 16 pkt i Arial 24 pkt. Dla uczniów niewidomych przygotowano arkusz w brajlu.

Tabela 30. Wyniki uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
69	21	100	43	39	46	18

Wyniki uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących

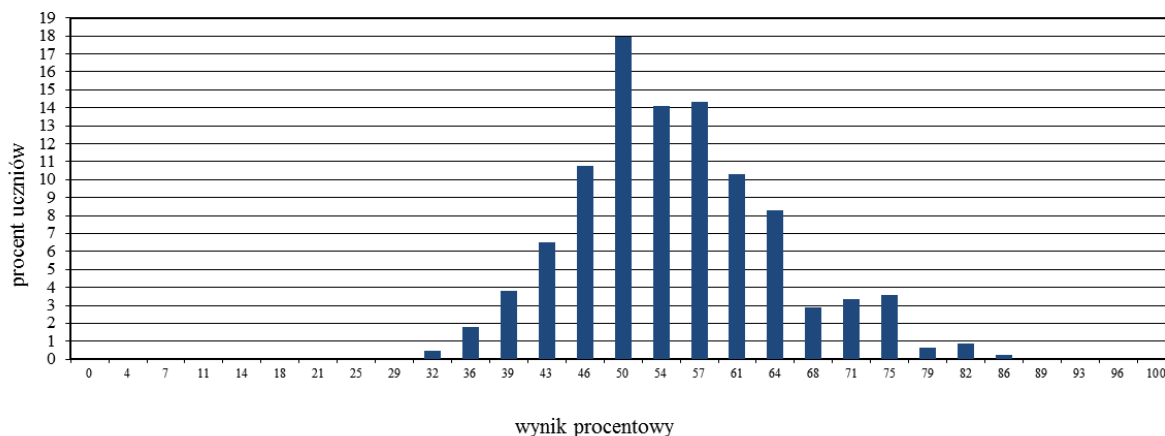
Uczniowie słabosłyszący i uczniowie niesłyszący rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GM-P7-162, który został przygotowany na podstawie arkusza standardowego. Arkusz egzaminacyjny składał się z 24 zadań. Polecenia uproszczono, ograniczając je do niezbędnych informacji oraz dostosowano słownictwo. W miarę możliwości przereklamowano treści zadań, wykorzystując znany uczniowi kontekst praktyczny lub ilustrując treść rysunkami.

Tabela 31. Wyniki uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
71	18	93	43	39	45	15

Wyniki uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GM-P8-162. Arkusz egzaminacyjny zawierał 20 zadań zamkniętych. W zadaniach wykorzystano rysunki, schematy, tabele, opisy doświadczeń i mapy.

Wykres 10. Rozkład wyników uczniów

Tabela 32. Wyniki uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
446	32	86	54	50	55	10

Opis arkusza dla uczniów z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym

Uczniowie z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym rozwiązywali zadania w arkuszu GM-PQ-162, który składał się z 20 zadań zamkniętych różnego typu. Arkusz został dostosowany zgodnie z zaleceniami specjalistów. Uczniowie otrzymali arkusz, w którym każde zadanie umieszczono na osobnej stronie. W zadaniach uproszczono polecenia, zapisano informację o sposobie zaznaczenia właściwej odpowiedzi. Wyróżniono też informację o numerze każdego zadania i liczbie punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie, zwiększono odstępy między wierszami oraz powiększono czcionkę.

Wyniki uczniów z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym

Tabela 33. Wyniki uczniów z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym – parametry statystyczne*

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
3	-	-	-	-	-	-

* Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Opis arkusza dla uczniów, o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy)

Uczniowie, o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy), rozwiązywali zadania w arkuszu GM-PC-162, który składał się z 24 zadań zamkniętych różnego typu. W zadaniach uproszczono polecenia, ograniczając je do niezbędnych informacji oraz dostosowano słownictwo. W miarę możliwości przereferowano treści zadań, wykorzystując znany uczniowi kontekst praktyczny lub ilustrując treść rysunkami.

Wyniki uczniów, o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy)

Tabela 34. Wyniki uczniów, o których mowa w art. 94a ust. 1 ustawy (cudzoziemcy) – parametry statystyczne*

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
9	-	-	-	-	-	-

* Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

III. JEZYKI OBCE

Język angielski – poziom podstawowy

1. Opis arkusza standardowego

Arkusz składał się z 40 zadań zamkniętych różnego typu (wyboru wielokrotnego, prawda/fałsz oraz zadań na dobieranie) ujętych w 11 wiązek. Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności określone w podstawie programowej III.0 w czterech obszarach: rozumienie ze słuchu (12 zadań), rozumienie tekstów pisanych (12 zadań), znajomość funkcji językowych (10 zadań) oraz znajomość środków językowych (6 zadań).

Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 40 punktów.

2. Dane dotyczące populacji uczniów

Tabela 1. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym

Liczba uczniów		18 713
Uczniowie	bez dysleksji rozwojowej	15 040
	z dysleksją rozwojową	3 673
	dziewczęta	9 047
	chłopcy	9 666
	ze szkół na wsi	5 943
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	3 101
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	4 406
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	5 263
	ze szkół publicznych	17 549
	ze szkół niepublicznych	1 164

Z egzaminu zwolniono 28 uczniów – laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych oraz laureatów konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim.

Tabela 2. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Uczniowie	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	53
	słabowidzący i niewidomi	55
	słabosłyszący i niesłyszący	60
	z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	310
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	3
	Ogółem	481

3. Przebieg egzaminu

Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

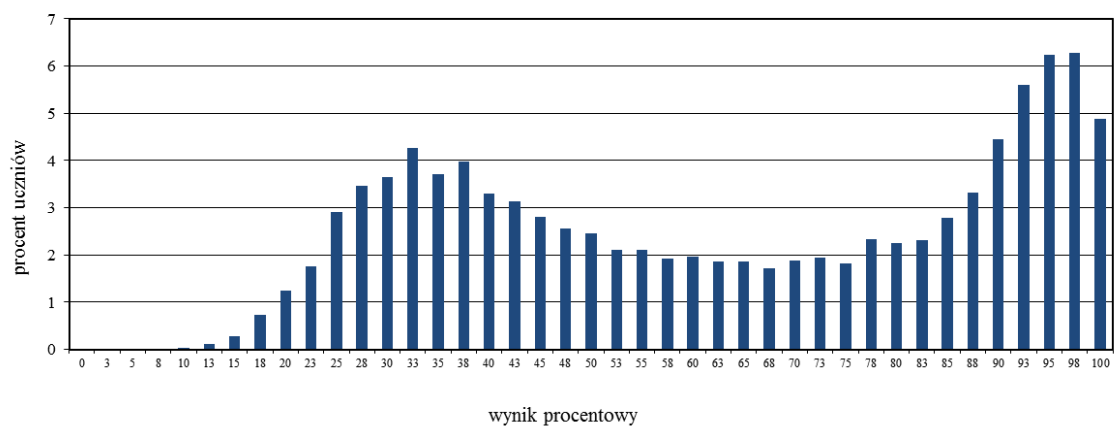
Termin egzaminu		20 kwietnia 2016 r.	
Czas trwania egzaminu		60 minut dla uczniów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym lub czas przedłużony zgodnie z przyznanym dostosowaniem	
Liczba szkół		377	
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)		26	
Liczba unieważnień ²	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez ucznia w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez ucznia prawidłowego przebiegu egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego	2
	art. 44zzy ust. 10	niemożności ustalenia wyniku (np. zaginięcia karty odpowiedzi)	0
inne (np. złe samopoczucie ucznia)			1
Liczba wglądów ² (art. 44zzz ust. 1)		5	

¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2015, poz. 959).

² Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2015, poz. 2156, ze zm.).

4. Podstawowe dane statystyczne

Wyniki uczniów

Wykres 1. Rozkład wyników uczniów

Tabela 4. Wyniki uczniów – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
18 713	10	100	63	98	63	26

Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Tabela 5. Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Język angielski – poziom podstawowy		
wynik procentowy	wartość centyla	stanin
0	1	1
3	1	
5	1	
8	1	
10	1	
13	1	
15	1	
18	2	
20	3	
23	4	
25	7	2
28	10	
30	13	
33	17	3
35	21	
38	24	
40	28	4
43	31	
45	34	
48	36	
50	39	
53	41	
55	44	5
58	46	
60	48	
63	50	
65	52	
68	54	
70	56	
73	58	
75	60	6
78	62	
80	65	
83	67	
85	70	
88	74	7
90	78	
93	84	8
95	90	
98	96	9
100	100	

Wyniki na skali centylowej i staninowej umożliwiają porównanie wyniku ucznia z wynikami uczniów w całym kraju. Na przykład, jeśli uczeń z języka angielskiego na poziomie podstawowym uzyskał 80% punktów możliwych do zdobycia (wynik procentowy), to oznacza, że jego wynik jest taki sam lub wyższy od wyniku 65% wszystkich zdających (wynik centylowy), a niższy od wyniku 35% zdających i znajduje się on w 6. staninie.

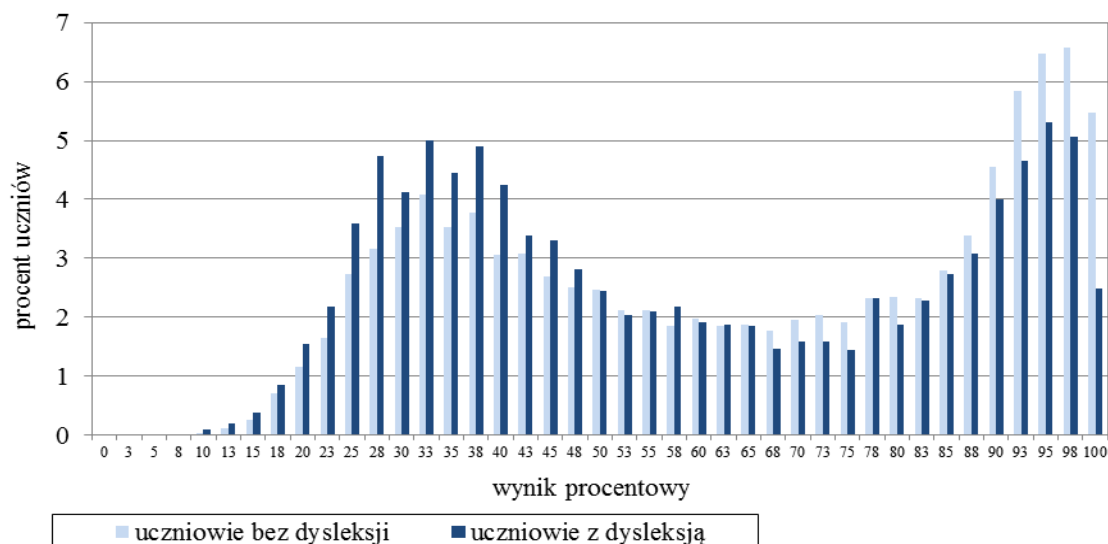
Średnie wyniki szkół³ na skali staninowej

Tabela 6. Wyniki szkół na skali staninowej

Stanin	Przedział wyników (w %)
1	25–36
2	37–45
3	46–51
4	52–57
5	58–63
6	64–70
7	71–79
8	80–91
9	92–99

Skala staninowa umożliwia porównywanie średnich wyników szkół w poszczególnych latach. Uzyskanie w kolejnych latach takiego samego średniego wyniku w procentach nie oznacza tego samego poziomu osiągnięć.

Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową

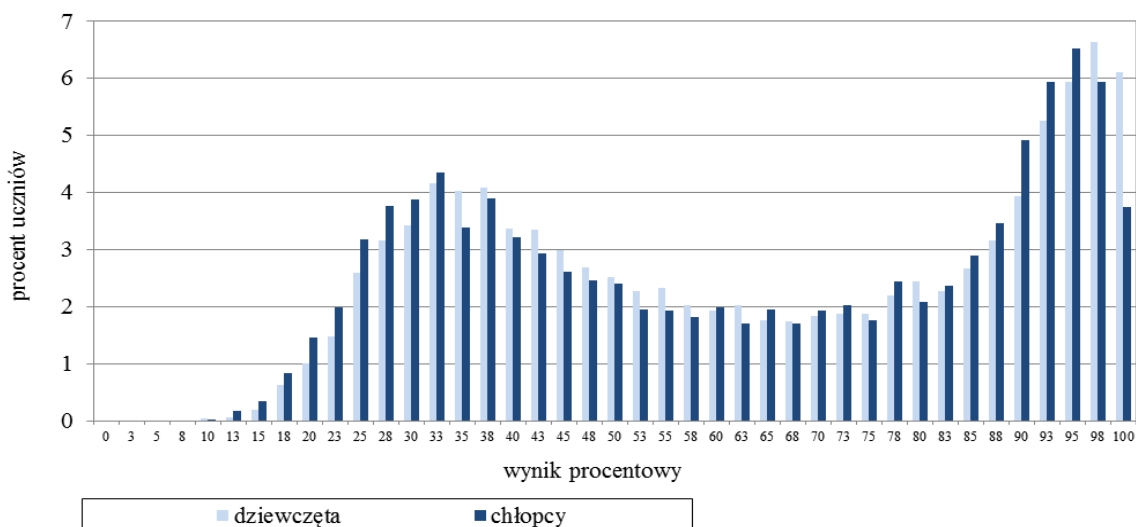
Wykres 2. Rozkłady wyników uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową

Tabela 7. Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Uczniowie bez dysleksji	15 040	10	100	65	98	64	26
Uczniowie z dysleksją rozwojową	3 673	10	100	53	95	59	26

³ Ilekcio w niniejszym sprawozdaniu jest mowa o wynikach szkół w 2016 roku, przez szkołę należy rozumieć każdą placówkę, w której liczba uczniów przystępujących do egzaminu była nie mniejsza niż 5. Wyniki szkół obliczono na podstawie wyników uczniów, którzy wykonywali zadania z zestawu GA-P1-162.

Wyniki dziewcząt i chłopców

Wykres 3. Rozkłady wyników dziewcząt i chłopców

Tabela 8. Wyniki dziewcząt i chłopców – parametry statystyczne

Płeć	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Dziewczęta	9 047	10	100	63	98	64	26
Chłopcy	9 666	10	100	63	95	63	27

Wyniki uczniów a wielkość miejscowości

Tabela 9. Wyniki uczniów w zależności od lokalizacji szkoły – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Wieś	5 943	13	100	48	33	55	24
Miasto do 20 tys. mieszkańców	3 101	10	100	53	33	58	26
Miasto od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	4 406	10	100	70	98	65	26
Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	5 263	10	100	85	98	74	25

Wyniki uczniów szkół publicznych i szkół niepublicznych

Tabela 10. Wyniki uczniów szkół publicznych i niepublicznych – parametry statystyczne

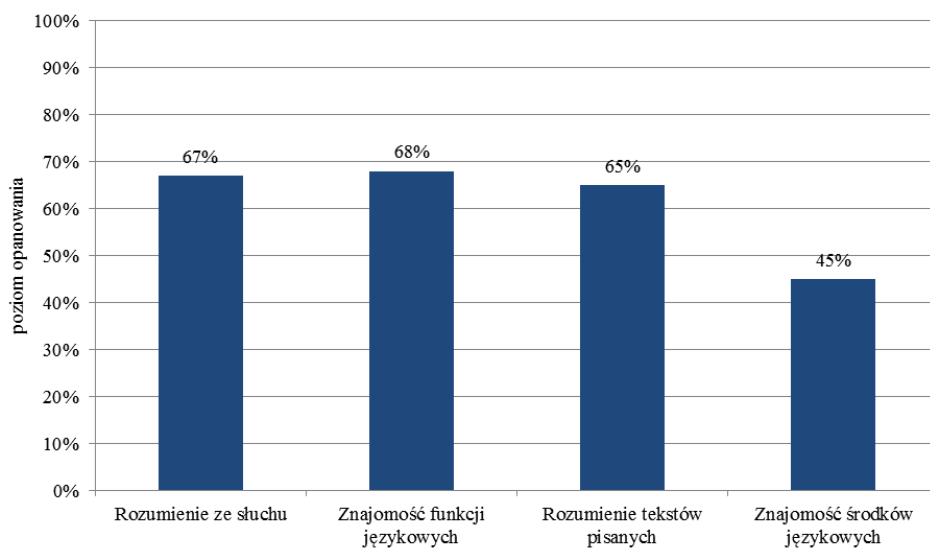
	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Szkoła publiczna	17 549	10	100	63	95	62	26
Szkoła niepubliczna	1 164	15	100	90	100	75	26

Poziom wykonania zadań

Tabela 11. Poziom wykonania zadań

Wymagania ogólne	Nr zad.	Wymagania szczegółowe	Poziom wykonania zadania (%)	
II. Rozumienie wypowiedzi (ustnych)	1.1.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	75	
	1.2.		63	
	1.3.		85	
	1.4.	2.5) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	76	
	1.5.	2.4) Uczeń określa intencje nadawcy/autora tekstu.	68	
	tj. Rozumienie ze słuchu	2.1.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	45
		2.2.		65
		2.3.		53
		2.4.		54
		3.1.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	80
3.2.		76		
3.3.		2.2) Uczeń określa główną myśl tekstu.		60
IV. Reagowanie na wypowiedzi		4.1.	6.3) Uczeń uzyskuje i przekazuje proste informacje i wyjaśnienia.	50
	4.2.	6.2) Uczeń stosuje formy grzecznościowe.	61	
	4.3.	6.2) Uczeń stosuje formy grzecznościowe.	50	
	4.4.	6.7) Uczeń wyraża prośby i podziękowania oraz zgodę lub odmowę wykonania prośby.	63	
	5.1.	6.7) Uczeń wyraża prośby i podziękowania oraz zgodę lub odmowę wykonania prośby.	87	
	tj. Znajomość funkcji językowych	5.2.	6.3) Uczeń uzyskuje i przekazuje proste informacje i wyjaśnienia.	73
		5.3.	6.3) Uczeń uzyskuje i przekazuje proste informacje i wyjaśnienia.	71
		6.1.	6.3) Uczeń uzyskuje i przekazuje proste informacje i wyjaśnienia.	64
		6.2.	6.2) Uczeń stosuje formy grzecznościowe.	72
		6.3.	6.6) Uczeń wyraża swoje emocje.	91
II. Rozumienie wypowiedzi (pisemnych)		7.1.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	54
		7.2.	3.4) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	68
		7.3.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	62
	7.4.	3.4) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	56	
	8.1.	3.1) Uczeń określa główną myśl tekstu.	60	
	8.2.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	79	
	8.3.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	67	
	8.4.	3.3) Uczeń określa intencje nadawcy/autora tekstu.	77	
	tj. Rozumienie tekstów pisanych	9.1.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	65
		9.2.		64
9.3.		77		
9.4.		48		
I. Znajomość środków językowych	10.1.	1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych)	22	
	10.2.		45	
	10.3.		49	
	11.1.	1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych)	63	
	11.2.		37	
	11.3.		52	

Średnie wyniki uczniów w zakresie poszczególnych obszarów umiejętności

Wykres 4. Średnie wyniki uczniów w zakresie poszczególnych obszarów umiejętności

Język angielski – poziom rozszerzony

1. Opis arkusza standardowego

Uczniowie bez dysfunkcji oraz uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się wykonywali zadania zawarte w arkuszu standardowym. Arkusz składał się z 20 zadań zamkniętych różnego typu (wyboru wielokrotnego oraz zadań na dobieranie) ujętych w 5 wiązek oraz 11 zadań otwartych: 2 wiązek zadań sprawdzających znajomość środków językowych oraz jednego zadania sprawdzającego umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej. Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności określone w podstawie programowej III.1 w czterech obszarach: rozumienie ze słuchu (10 zadań), rozumienie tekstów pisanych (10 zadań), znajomość środków językowych (10 zadań) oraz tworzenie wypowiedzi pisemnej (1 zadanie).

Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 40 punktów.

2. Dane dotyczące populacji uczniów

Tabela 12. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym

Liczba uczniów		18 052
Uczniowie	bez dysleksji rozwojowej	14 493
	z dysleksją rozwojową	3 559
	dziewczeta	8 780
	chłopcy	9 272
	ze szkół na wsi	5 638
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	2 923
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	4 249
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	5 242
	ze szkół publicznych	16 945
	ze szkół niepublicznych	1 107

Z egzaminu zwolniono 28 uczniów – laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych oraz laureatów konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim.

Tabela 13. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Uczniowie	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	51
	słabowidzący i niewidomi	53
	słabosłyszący i niesłyszący	57
	z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	25
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	3
	Ogółem	189

3. Przebieg egzaminu

Tabela 14. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

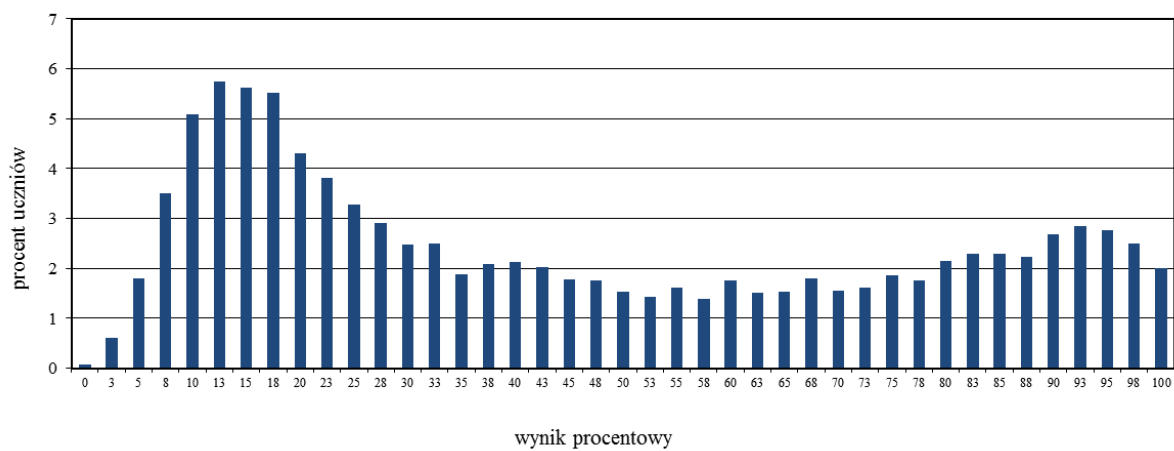
Termin egzaminu		20 kwietnia 2016 r.	
Czas trwania egzaminu		60 minut dla uczniów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym lub czas przedłużony zgodnie z przyznanym dostosowaniem	
Liczba szkół		377	
Liczba zespołów egzaminatorów		6	
Liczba egzaminatorów		130	
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ²	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez ucznia w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez ucznia prawidłowego przebiegu egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego	1
	art. 44zzy ust. 10	niemożności ustalenia wyniku (np. zaginięcia karty odpowiedzi)	0
inne (np. złe samopoczucie ucznia)			0
Liczba wglądów ² (art. 44zzz ust. 1)		1	

¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2015, poz. 959).

² Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2015, poz. 2156, ze zm.).

4. Podstawowe dane statystyczne

Wyniki uczniów

Wykres 5. Rozkład wyników uczniów

Tabela 15. Wyniki uczniów – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
18 052	0	100	38	13	45	30

Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Tabela 16. Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Język angielski – poziom rozszerzony		
wynik procentowy	wartość centyla	stanin
0	1	1
3	1	
5	3	
8	6	
10	11	2
13	16	3
15	22	
18	27	
20	31	4
23	35	
25	38	
28	42	
30	44	5
33	47	
35	49	
38	52	
40	54	
43	56	
45	58	
48	60	
50	62	6
53	63	
55	65	
58	67	
60	68	
63	70	
65	72	
68	73	
70	75	7
73	77	
75	79	
78	80	
80	82	
83	85	
85	87	8
88	89	
90	91	
93	94	9
95	96	
98	99	
100	100	

Wyniki na skali centylowej i staninowej umożliwiają porównanie wyniku ucznia z wynikami uczniów w całym kraju. Na przykład, jeśli uczeń z języka angielskiego na poziomie rozszerzonym uzyskał 80% punktów możliwych do zdobycia (wynik procentowy), to oznacza, że jego wynik jest taki sam lub wyższy od wyniku 82% wszystkich zdających (wynik centylowy), a niższy od wyniku 18% zdających i znajduje się on w 7. staninie.

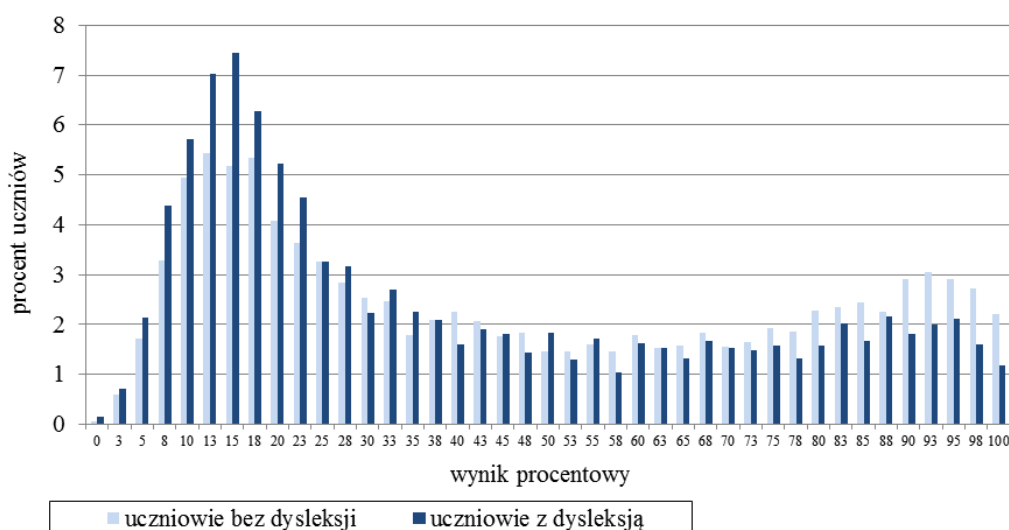
Średnie wyniki szkół³ na skali staninowej

Tabela 17. Wyniki szkół na skali staninowej

Stanin	Przedział wyników (w %)
1	8–16
2	17–25
3	26–31
4	32–36
5	37–44
6	45–51
7	52–63
8	64–81
9	82–98

Skala staninowa umożliwia porównywanie średnich wyników szkół w poszczególnych latach. Uzyskanie w kolejnych latach takiego samego średniego wyniku w procentach nie oznacza tego samego poziomu osiągnięć.

Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową

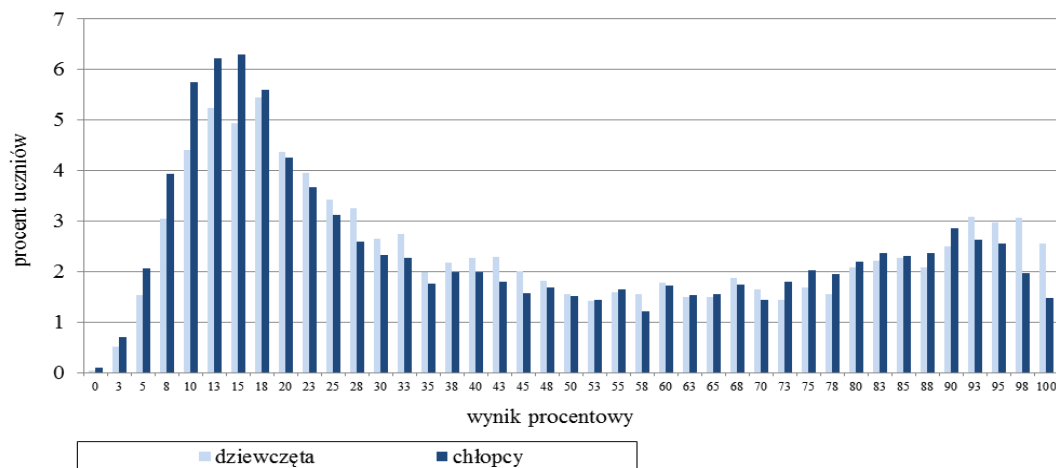
Wykres 6. Rozkłady wyników uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową

Tabela 18. Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Uczniowie bez dysleksji	14 493	0	100	40	13	46	31
Uczniowie z dysleksją rozwojową	3 559	0	100	28	15	40	29

³ Ilekroć w niniejszym sprawozdaniu jest mowa o wynikach szkół w 2016 roku, przez szkołę należy rozumieć każdą placówkę, w której liczba uczniów przystępujących do egzaminu była nie mniejsza niż 5. Wyniki szkół obliczono na podstawie wyników uczniów, którzy wykonywali zadania z arkusza GA-R1-162.

Wyniki dziewcząt i chłopców

Wykres 7. Rozkłady wyników dziewcząt i chłopców

Tabela 19. Wyniki dziewcząt i chłopców – parametry statystyczne

Płeć	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Dziewczęta	8 780	0	100	40	18	46	30
Chłopcy	9 272	0	100	35	15	44	30

Wyniki uczniów a wielkość miejscowości

Tabela 20. Wyniki uczniów w zależności od lokalizacji szkoły – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Wieś	5 638	0	100	25	18	35	26
Miasto do 20 tys. mieszkańców	2 923	0	100	30	13	40	28
Miasto od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	4 249	3	100	43	15	48	30
Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	5 242	0	100	63	95	57	32

Wyniki uczniów szkół publicznych i szkół niepublicznych

Tabela 21. Wyniki uczniów szkół publicznych i niepublicznych – parametry statystyczne

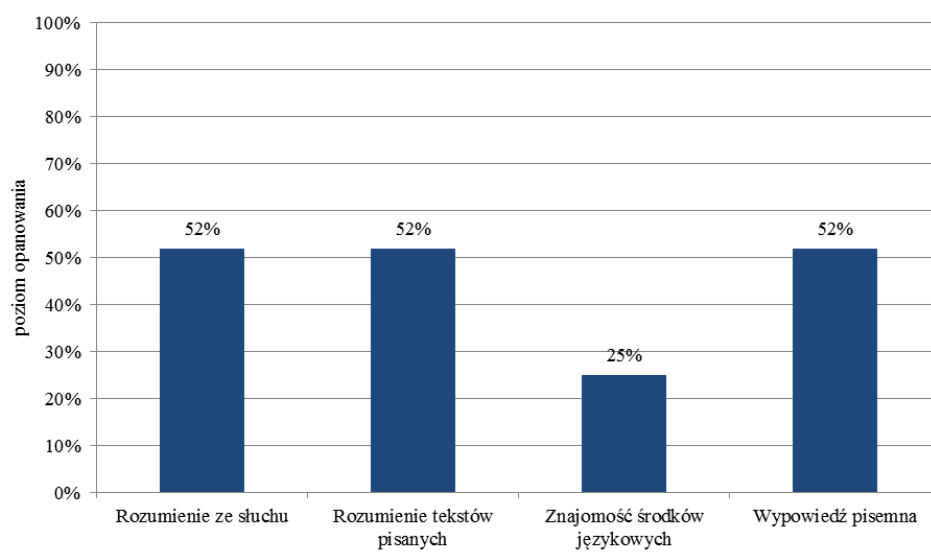
	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Szkoła publiczna	16 945	0	100	35	13	44	30
Szkoła niepubliczna	1 107	3	100	75	95	64	31

Poziom wykonania zadań

Tabela 22. Poziom wykonania zadań

Wymagania ogólne	Nr zad.	Wymagania szczegółowe/Kryteria	Poziom wykonania zadania (%)	
II. Rozumienie wypowiedzi (ustnych) tj. Rozumienie ze słuchu	1.1.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	72	
	1.2.		36	
	1.3.	2.5) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	62	
	1.4.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	34	
	1.5.		50	
	1.6.	2.4) Uczeń określa intencje nadawcy/autora tekstu.	59	
	2.1.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	45	
	2.2.		50	
	2.3.		57	
	2.4.		58	
II. Rozumienie wypowiedzi (pisemnych) tj. Rozumienie tekstów pisanych	3.1.	3.2) Uczeń określa główną myśl poszczególnych części tekstu.	41	
	3.2.		70	
	3.3.		64	
	4.1.	3.6) Uczeń rozpoznaje związki pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu.	49	
	4.2.		61	
	4.3.		47	
	4.4.		54	
	5.1.		48	
	5.2.	3.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	50	
5.3.	37			
I. Znajomość środków językowych	6.1.	1. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	33	
	6.2.		25	
	6.3.		37	
	6.4.		20	
	6.5.		33	
	7.1.	1. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	13	
	7.2.		31	
	7.3.		19	
	7.4.		21	
	7.5.		14	
I. Znajomość środków językowych III. Tworzenie wypowiedzi IV. Reagowanie na wypowiedzi tj. Wypowiedź pisemna	8.	5. Uczeń tworzy krótkie, proste i zrozumiałe wypowiedzi pisemne, np. e-mail: 1) opisuje ludzi, przedmioty, miejsca, zjawiska i czynności 3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości 4) relacjonuje wydarzenia z przeszłości 9) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi w zależności od sytuacji. 7. Uczeń reaguje w formie prostego tekstu pisanego, np. e-mail, w typowych sytuacjach: 2) [...] przekazuje informacje i wyjaśnienia.	treść	49
		spójność i logika wypowiedzi	57	
		zakres środków językowych	51	
		poprawność środków językowych	51	

Średnie wyniki uczniów w zakresie poszczególnych obszarów umiejętności

Wykres 8. Średnie wyniki uczniów w zakresie poszczególnych obszarów umiejętności

Komentarz

Poziom podstawowy

Gimnazjaliści przystępujący do egzaminu z języka angielskiego na poziomie podstawowym uzyskali średnio 63% punktów. Zdający najlepiej poradzili sobie z zadaniami sprawdzającymi znajomość funkcji językowych (średni wynik – 68%), nieco niższe wyniki uzyskali w obszarach: rozumienie ze słuchu (średni wynik – 67%) i rozumienie tekstów pisanych (średni wynik – 65%). Najtrudniejsze okazały się zadania sprawdzające znajomość środków językowych (średni wynik – 45%).

Wyniki za zadania sprawdzające rozumienie ze słuchu pokazują, że uczniowie w porównywalnym stopniu opanowali umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji (średni wynik – 66%) oraz umiejętność ogólnego rozumienia tekstu, czyli określania kontekstu wypowiedzi, określania intencji nadawcy/autora tekstu oraz określania głównej myśli tekstu (średni wynik – 68%).

Najtrudniejsze w tej części arkusza okazało się zadanie 2., które sprawdzało umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji (średni wynik – 55%).

Zadanie 2.

Usłyszysz dwukrotnie rozmowę na temat planów na weekend. Na podstawie informacji zawartych w nagraniu dopasuj do każdej osoby (2.1.–2.4.) czynność, którą ta osoba będzie wykonywać w weekend (A–E). Wpisz odpowiednią literę w każdą kratkę.

Uwaga! Jedna czynność została podana dodatkowo i nie pasuje do żadnej z osób.

Who?		What?
2.1. Lisa	☐ E	A. taking part in a sports event
2.2. Paul	☐ B	B. helping his/her parents
2.3. Philip	☐ A	C. going to a concert
2.4. Jack	☐ C	D. preparing for a test
		E. taking care of a member of his/her family

Transkrypcja (fragment):

Boy: Hi, Lisa. How are you?

Girl: Hi, Jack. I'm tired. I've been preparing for a test. Fortunately, it wasn't as difficult as I expected. Listen, I forgot to tell you I can't go to the *Lions* concert with you on Saturday. My grandma has broken her leg and I've got to do some shopping for her. She lives close to us so it won't take much time to do it, but I want to spend the whole weekend with her.

Boy: I'm sorry to hear about your grandma. Maybe I should ask Paul? He is mad about the band.

Najwięcej trudności sprawiło zdającym wskazanie czynności, którą będzie wykonywać w weekend Lisa (zadanie 2.1.). Poprawnej odpowiedzi **E.** udzieliło 45% uczniów. W rozmowie z kolegą Lisa wspomina o przygotowywaniu się do testu, o wyjściu na koncert oraz o konieczności pomocy babci, ale jedynie ta ostatnia czynność pojawia się w kontekście planów na weekend. Z wypowiedzi dziewczyny wynika, że test już się odbył, a w koncercie nie będzie mogła uczestniczyć, ponieważ musi opiekować się babcią i chce spędzić z nią cały weekend.

Zdecydowanie wyższe wyniki zdający uzyskali za pozostałe zadania sprawdzające umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji. W zadaniach 1.1. – 1.3. oraz 3.1. – 3.2. poprawnych odpowiedzi udzieliło od 63% do 85% zdających.

Rozwiązując zadania sprawdzające ogólne rozumienie tekstu, gimnazjaliści lepiej poradzi sobie z zadaniem 1.4. sprawdzającym określanie kontekstu sytuacyjnego (76% poprawnych odpowiedzi) niż z zadaniem 1.5., które wymagało wskazania intencji nadawcy tekstu (68% poprawnych odpowiedzi). Najtrudniejsze okazało się zadanie 3.3. sprawdzające umiejętność określania głównej myśli tekstu.

3.3.	The speaker is talking about his climbing experience.	P	F
-------------	---	----------	----------

Transkrypcja:

Man: May I have your attention, please? The sports teachers want to start a climbing club in our school. The club meetings will be held once a week. We won't have to go outside the school to practise because, as you have probably seen, we have just installed a climbing wall in our gym. Last week the school also bought helmets, ropes and backpacks. Next year, when you are ready for a challenge, we'll travel to the mountains to do some real climbing. We will go there two times a year: once in September and once in April. Of course, we will start with easy tasks, so don't be afraid. If you are interested, see your PE teacher to sign up. Everyone is invited.

Poprawnie rozwiązało to zadanie 60% uczniów. Gimnazjaliści, którzy udzielili błędnej odpowiedzi, uznając zdanie 3.3. za prawdziwe, prawdopodobnie zasugerowali się słowem *climbing* występującym w zadaniu i powtarzającym się kilkakrotnie w nagraniu. Tymczasem kluczowe dla poprawnego rozwiązania zadania było zrozumienie całego zwrotu *his climbing experience*. Wypowiedź mężczyzny była ogłoszeniem o rozpoczęciu działalności szkolnego klubu wspinaczkowego, jednak w tekście nie było żadnych informacji o doświadczeniu wspinaczkowym osoby mówiącej.

W obszarze rozumienia tekstów pisanych, podobnie jak w części rozumienie ze słuchu, średnie wyniki uzyskane przez gimnazjalistów za zadania sprawdzające znajdowanie w tekście określonych informacji oraz za zadania sprawdzające ogólne rozumienie tekstu są porównywalne (po 65%). Jednak poziom wykonania poszczególnych zadań był zróżnicowany (od 48% do 79% poprawnych odpowiedzi). Co ciekawe, zarówno najłatwiejsze, jak i najtrudniejsze zadanie w tej części arkusza sprawdzało umiejętność znajdowania określonych informacji w tekście (zadania 8.2. oraz 9.4.).

Największym wyzwaniem dla zdających okazało się zadanie 7. wymagające dobrania właściwego zdania do każdego tekstu (średni wynik – 60%). Sprawdzało ono dwie umiejętności: znajdowanie określonych informacji oraz określanie kontekstu sytuacyjnego. Przyjrzyjmy się dwóm tekstom z tego zadania.

Fragment zadania:**7.1.****CYCLISTS' CORNER**

- Is your club organising a ride or a race? Let us know about it. Add the information [here](#).
- Are you worried about safety? Look for advice [here](#).
- Do you need information about bike events? Click [here](#).

7.4.**RIDE A BICYCLE!**

On Wednesday, May 8, students of our school are welcome to join the Madison Police for a special bike ride.

We meet at 8 a.m. at the stadium and plan to come back at 5 p.m.

The police officers will give useful safety tips for bikers of all ages.

This text

A. is an invitation to an event.

B. tells bikers where they can post a message.

7.1.	7.4.
B	A

W zadaniu 7.1. poprawną odpowiedź wybrało 54% gimnazjalistów. Skojarzyli oni miejsce wskazane w ogłoszeniu na zamieszczanie informacji o organizowanych imprezach ze zdaniem **B.** *tells bikers where they can post a message*. Wśród niepoprawnych odpowiedzi dominowała opcja A., którą wybrało około 19% zdających. Uczniowie, którzy udzielili tej odpowiedzi, prawdopodobnie zasugerowali się fragmentem zdania z tekstu *...club organising a ride or a race* i uznali, że tekst jest zaproszeniem na to wydarzenie. Jednak wyrażenie to pojawiło się w pytaniu skierowanym do potencjalnych organizatorów wyścigów lub wycieczek rowerowych i zachęcało te osoby do zamieszczania informacji na forum. Zdanie **A.** było poprawną odpowiedzią do zadania 7.4. Tekst był informacją o specjalnej przejażdżce rowerowej organizowanej we współpracy z policją. Kluczowym dla rozwiązania zadania było zdanie *On Wednesday, May 8, students of our school are welcome to join the Madison Police for a special bike ride*. W tym przypadku poprawnej odpowiedzi udzieliło 56% uczniów.

Wśród zadań sprawdzających ogólne rozumienie tekstu łatwiejsze okazało się zadanie 8.4., które wymagało wskazania intencji autora tekstu (77% poprawnych odpowiedzi) niż zadanie 8.1. sprawdzające określanie głównej myśli tekstu (60% poprawnych odpowiedzi).

W części arkusza sprawdzającej znajomość funkcji językowych stosunkowo łatwe były zadania, które wymagały uzupełnienia minidialogów w języku angielskim oraz dobrania właściwej reakcji do sytuacji opisanych w języku polskim (średni wynik za zadanie 5. oraz zadanie 6. odpowiednio 77% oraz 75%). Znacznie trudniejsze okazało się zadanie 4., które wymagało wybrania właściwej reakcji na wypowiedzi wysłuchane z płyty CD (średni wynik – 56%).

Zadanie 4.

Usłyszysz dwukrotnie cztery wypowiedzi (4.1.–4.4.). Do każdej z nich dobierz właściwą reakcję (A–E). Wpisz rozwiązania do tabeli.

Uwaga! Jedna reakcja została podana dodatkowo i nie pasuje do żadnej wypowiedzi.

- A. Thanks, I'll try.
- B. Better than I did.
- C. Sure, help yourself.
- D. It was my pleasure.
- E. No, my mum helped me.

4.1.	4.2.	4.3.	4.4.
E	D	C	A

Transkrypcja:

Wypowiedź 1.

Did you do all the cleaning by yourself?

Wypowiedź 2.

Thank you for your help.

Wypowiedź 3.

Can I have one of these cookies, please?

Wypowiedź 4.

Come to my party if you can, please.

Najtrudniejsze okazało się zadanie 4.1. Poprawną odpowiedź wybrało 50% zdających. Zauważyli oni, że odpowiedź E. pasuje gramatycznie do zadanego pytania ogólnego, a wyjaśnienie, kto pomógł w sprzątanii, jest logiczną reakcją na to pytanie, w sytuacji, gdy ta osoba nie sprzątała sama. Najczęściej wybieraną błędną odpowiedzią w zadaniu 4.1. była opcja C. Prawdopodobnie zdający zasugerowali się wyrazem *yourself* występującym zarówno w wypowiedzi 1., jak i w błędnie wybranej reakcji. Pokazuje to także, że zwrot *help yourself*, który jest typowym wyrażeniem używanym przy częstowaniu kogoś nie jest znany dużej części gimnazjalistów. W zadaniu 4.3., do którego pasował ten zwrot poprawną odpowiedź wybrało 50% uczniów. Najłatwiejsze było rozwiązanie zadania 4.4., w którym podziękowanie należało dobrać do propozycji przyjścia na przyjęcie (68% poprawnych odpowiedzi).

Ostatnia część arkusza egzaminacyjnego składa się z dwóch zadań sprawdzających znajomość środków językowych. Pierwsze z nich (zadanie 10.) sprawdza przede wszystkim znajomość leksyki, a drugie (zadanie 11.) znajomość struktur gramatycznych. Zadanie 10. okazało się najtrudniejsze w całym arkuszu egzaminacyjnym. Za jego rozwiązanie gimnazjaliści uzyskali średnio 39% punktów.

Zadanie 10.

Przeczytaj tekst. Spośród wyrazów podanych w ramce wybierz te, które poprawnie uzupełniają luki 10.1.–10.3. Wpisz odpowiednią literę (A–F) obok numeru każdej luki.

Uwaga! Trzy wyrazy zostały podane dodatkowo i nie pasują do żadnej luki.

A. dishes	B. habits	C. introduce	D. learn	E. tradition	F. vegetables
-----------	-----------	--------------	----------	--------------	---------------

COOKING LESSONS IN ENGLISH SCHOOLS

Fifty years ago cooking was an important part of education. Kids learnt how to cook both at home and at school. Today, eating **10.1. B** have changed. Young people who can't cook often eat junk food and become overweight. Some schools are trying to change this situation and **10.2. C** cooking lessons for all pupils. Children should learn to make simple **10.3. A** and discover the joy of preparing food. What do you think?

Najwięcej problemów przysporzyło zdającym zadanie 10.1. Prawidłową odpowiedź **B.** zaznaczyło 22% gimnazjalistów. Większość zdających, którzy niepoprawnie rozwiązali to zadanie, wybrała opcję odpowiedzi E. Najprawdopodobniej nie zwrócili oni uwagi na liczbę mnogą czasownika występującego po luce, która determinowała też liczbę mnogą podmiotu, więc słowo *tradition* w liczbie pojedynczej nie mogło być poprawnym uzupełnieniem tej luki.

W zadaniu 11. największym wyzwaniem okazało się uzupełnienie zdania *It's not so bad but I really miss friends _____ are my age.* poprawnym zaimkiem względnym (zadanie 11.2.). Prawidłową odpowiedź **A.** *who* wskazało 37% gimnazjalistów. Łatwiejsze okazały się zadania wymagające uzupełnienia luki konstrukcją *there is/there are* oraz użycia czasu *Past Simple* – zadania 11.1. oraz 11.3 rozwiązała poprawnie większość uczniów (odpowiednio 63% i 52% poprawnych odpowiedzi).

Poziom rozszerzony

Za rozwiązanie zadań na poziomie rozszerzonym uczniowie uzyskali średnio 45% punktów. Średnie wyniki za zadania sprawdzające rozumienie ze słuchu, rozumienie tekstów pisanych oraz tworzenie wypowiedzi pisemnej są porównywalne (po 52%). Najtrudniejsze okazały się zadania sprawdzające znajomość środków językowych (średni wynik – 25%).

W zakresie rozumienia ze słuchu najwięcej zadań (8 z 10) sprawdzało umiejętność znajdowania określonych informacji. Analiza wyników pokazuje, że poziom wykonania tych zadań był bardzo zróżnicowany (od 34% do 72% poprawnych odpowiedzi).

Uczniowie uzyskali najwyższy wynik za zadanie 1.1.

Tekst 1.

Usłyszysz rozmowę ojca z córką.

1.1. What was damaged by the storm?

- A. the roof
- B. the fence
- C. the window

Transkrypcja (fragment):

Man: Well, the storm is over. We can go out now and look around.

Girl: Oh, these flowers are completely ruined. Mum will be unhappy. Look, there's a hole in the fence.

Man: Yes, but it's been there for a few weeks now. I just haven't had the time to repair it.

Girl: A lot of branches have fallen and there's a lot of glass on the ground.

Man: Oh dear, it's from the attic window. It's broken.

Girl: Don't you think we should sweep up the pieces of glass?

Man: Not yet. We'll do it later. Let's go round the garden before we start cleaning up.

Girl: Dad, there's a large branch up there. The roof may be damaged!

Man: Let's have a look.

Girl: Can you see anything up there?

Man: Fortunately, the roof is fine. It would cost a fortune to repair it.

Zadanie poprawnie rozwiązało 72% uczniów, którzy zrozumieli, że skutkiem burzy było rozbite okno. Jednak dla części zdających atrakcyjna okazała się odpowiedź B. Gimnazjaliści, którzy wskazali na uszkodzenie ogrodzenia prawdopodobnie skoncentrowali się na pierwszej usłyszanej informacji o usterce, czyli zauważonej przez dziewczynkę dziurze w płocie. Tymczasem z wypowiedzi ojca jasno wynika, że ogrodzenie było już uszkodzone zanim zaczęła się burza.

Znacznie trudniejsze okazało się zadanie 1.4.

Tekst 2.

Usłyszysz wypowiedź kobiety.

1.4. Before the speaker went on the tour, she

- A. had chosen her clothes in a hurry.
- B. had carefully planned what to pack for her holiday.
- C. had packed her suitcase without checking the weather forecast.

Transkrypcja (fragment):

Man: Hello listeners! Today we're talking about the worst holiday ever. Here is our first caller.

Woman: Good afternoon! I'm Lucy. I bought a coach tour of Norway two months ago. Of course, I had enough time to think about what to take with me, but instead of careful planning, I began packing my suitcase just before leaving. I had no idea what clothes I should take with me, so I decided to check the weather forecast. I turned on the TV and found out it was going to be quite cold and rainy most of the time, so I quickly packed a few warm sweaters, two raincoats, three pairs of boots and my umbrella.

Zadanie poprawnie rozwiązało 34% zdających. Podkreślone fragmenty wskazują, że kobieta pakowała się w pośpiechu tuż przed wyjazdem. Fakt, że tak wielu uczniów wybrało odpowiedź B. lub C. pokazuje, że wielu gimnazjalistów kierowało się pojedynczymi słowami z zadania usłyszanymi w nagraniu, np. *weather forecast*, *careful planning*, nie rozumiejąc kontekstu, w jakim te słowa są użyte.

Dwa zadania sprawdzały ogólne rozumienie tekstu słuchanego, w tym przypadku umiejętność określania kontekstu wypowiedzi (zadanie 1.3.) oraz umiejętność określania intencji nadawcy/autora tekstu (zadanie 1.6.). Wyniki gimnazjalistów w obydwu zadaniach były porównywalne (odpowiednio 62% i 58% poprawnych odpowiedzi).

W obszarze rozumienia tekstów pisanych, oprócz szerszego niż na poziomie podstawowym zakresu środków językowych, podstawa programowa wymienia dwa wymagania dodatkowe, które powinni opanować uczniowie na poziomie rozszerzonym, tj. określanie głównej myśli poszczególnych części tekstu (umiejętność sprawdzana w zadaniu 3.) oraz rozpoznawanie związków pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu (umiejętność sprawdzana w zadaniu 4.). Uczniowie lepiej poradzili sobie z określaniem głównej myśli poszczególnych części tekstu. Średni wynik za zadanie 3. był wyższy niż za zadanie 4. – odpowiednio 58% oraz 53%.

Najtrudniejsze w obszarze rozumienia tekstów pisanych okazało się zadanie 5., sprawdzające umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji (średni wynik – 45%).

Zadanie 5.

Przeczytaj informacje o trzech osobach (5.1.–5.3.) oraz opisy czterech sklepów oferujących pamiątki (A–D). Do każdej osoby dopasuj sklep, który najbardziej by jej odpowiadał. Wpisz odpowiednią literę obok numeru każdej osoby.

Uwaga! Jeden opis został podany dodatkowo i nie pasuje do żadnej osoby.

5.1. D

I've got many friends and I'd like to buy souvenirs for them. I could get them English tea in special boxes, but the boxes aren't cheap. I want to spend as little money as possible. That's why I think nice postcards showing London attractions will do.

5.2. B

When my best friends are on holidays, they buy me quite expensive things. I've decided to get them some clothes with pictures of London sights. I have little time, so the shop must be in central London.

5.3. A

I collect tea boxes, but as I've already got many boxes with London sights on them, I'm going to buy a painting of my favourite place – the London Eye. I'll look for it in shops in the suburbs. Shops outside the centre of the city sell souvenirs cheaper.

A.

Always London is a gift shop in a quiet area, far from the noise of the city centre. You can take your time looking for souvenirs. Instead of postcards which you can buy in many shops in the area, they offer quality T-shirts and paintings of London sights.

B.

How Are You? offers gifts like tea tins with excellent English tea. You can also buy posters and T-shirts showing London sights, like the London Eye or the Houses of Parliament. The shop's location in the heart of London is convenient for tourists, but makes the prices quite high.

C.

The gift shop *Great Time* specializes in tea. You can buy tea in tins and boxes with famous London sights on them. Apart from tea, they sell paintings of London attractions. The shop is conveniently located in central London, next to the Trafalgar Square underground station.

D.

In *Good Choice* there are many small items like miniature London cabs and pictures of the Royal Family. Other souvenirs, like postcards, pencils and mugs, show the pictures of famous London sights. The shop is located far from the busy city centre, so it offers good value and low prices.

Poprawne rozwiązanie zadania wymagało zestawienia ze sobą informacji na temat preferencji poszczególnych osób z opisami sklepów z pamiątkami. Aby dobrać właściwy sklep do danej osoby, należało zwrócić uwagę na informacje szczegółowe dotyczące asortymentu sklepów, ich lokalizacji i cen oferowanych tam towarów. Najtrudniejsze spośród wszystkich zadań sprawdzających rozumienie tekstu pisanego okazało się zadanie 5.3. Uczniowie musieli w nim dobrać sklep do osoby, która chce nabyć obraz z widokiem swojego ulubionego miejsca – London Eye (jedna z atrakcji turystycznych Londynu) i zamierza kupić go na przedmieściach, ponieważ tam pamiątki są tańsze. Poprawną odpowiedź **A.** wybrało 37% gimnazjalistów. Dla wielu uczniów atrakcyjne okazały się pozostałe opcje odpowiedzi, prawdopodobnie dlatego, że w każdym z opisywanych sklepów sprzedawane są jakieś pamiątki z widokami Londynu. Osoby, które wybrały opcje B. lub C., nie zwróciły uwagi na to, że opisywane sklepy znajdują się w centrum miasta, natomiast sklep oznaczony literą D. nie spełniał wymagań osoby 5.3., ponieważ wśród sprzedawanych przez ten sklep pamiątek z widokiem znanych miejsc w Londynie nie ma obrazów.

Mniej trudności sprawiło uczniom rozwiązanie zadania 5.2. W zadaniu tym należało dobrać sklep do osoby, która zamierza kupić znajomym coś do ubrania w sklepie w centrum miasta. Poprawną odpowiedź **B.** wybrało 50% gimnazjalistów, jednak wielu uczniów wskazało odpowiedź A. lub D. Mogli się oni zasugerować obecnością w obydwu tekstach słów *city centre* (*centrum miasta*), natomiast prawdopodobnie ich uwadze umknęło poprzedzające te słowa wyrażenie *far from* (*z dala od*). Sklepy oznaczone literami A. i D. nie spełniały wymagań kupującego ze względu na swoją lokalizację poza centrum miasta. Ponadto w sklepie oznaczonym literą D. nie sprzedawano żadnych ubrań.

Najtrudniejsza okazała się część arkusza sprawdzająca znajomość środków językowych (średni wynik – 25%). Zdecydowana większość uczniów nie potrafiła poprawnie uzupełnić odpowiednimi strukturami leksykalno-gramatycznymi tekstu w zadaniu 6. oraz zdań w zadaniu 7.

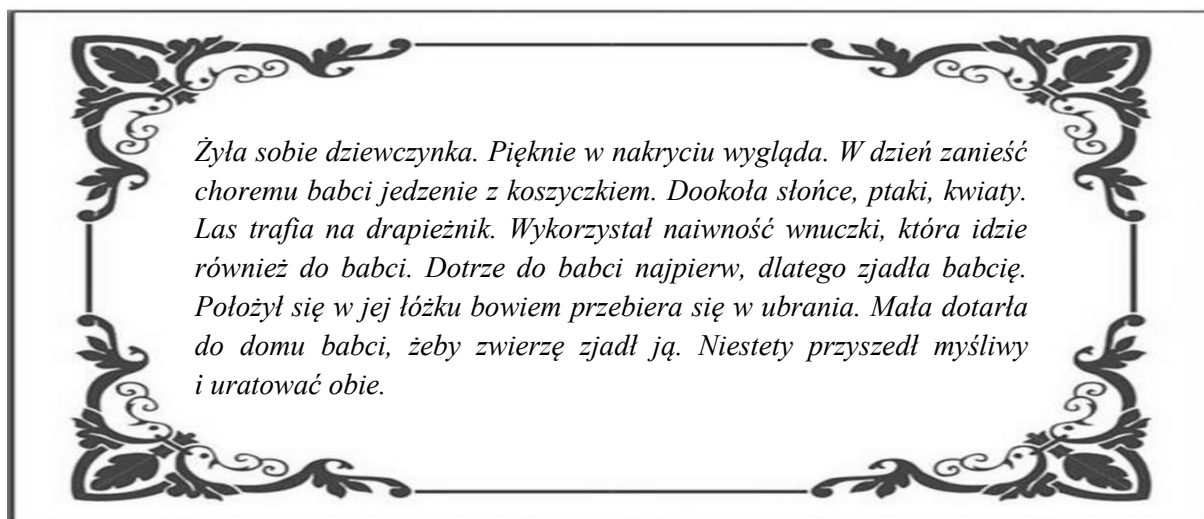
Średni wynik za zadanie 6. wyniósł 30%. Najmniej trudności sprawiło gimnazjalistom uzupełnienie luki 6.3. czasownikiem *find* w czasie przeszłym. Poprawnej odpowiedzi udzieliło w tym zadaniu 37% zdających. Wśród niepoprawnych odpowiedzi dominowały propozycje zawierające błędy ortograficzne, niepoprawnie utworzone formy przeszłe z regularną końcówką *-ed* oraz wyraz *fond*, który ma zupełnie inne znaczenie. Najtrudniejsze okazało się natomiast zadanie 6.4., które wymagało uzupełnienia luki wyrazem *irritating* utworzonym od czasownika *irritate*. Poprawnej odpowiedzi udzieliło 20% gimnazjalistów. Często wpisywane były formy niepoprawne pod względem ortograficznym lub imiesłów bierny *irritated*.

W zadaniu 7. poszczególne zdania poprawnie uzupełniło od 13% do 31% zdających. Jednym z trudniejszych okazało się zadanie 7.5., w którym należało utworzyć pytanie z konstrukcją modalną *have to* w czasie *Past Simple* oraz zadanie 7.1. polegające na uzupełnieniu zdania czasownikiem *live* w czasie *Present Perfect* lub *Present Perfect Continuous*. Zadania poprawnie rozwiązało odpowiednio 14% i 13% gimnazjalistów. Najłatwiejsze okazało się zadanie 7.2., w którym należało uzupełnić lukę w zdaniu konstrukcją z czasownikiem modalnym *should*.

W zadaniu 8. uczniowie mieli napisać krótką wiadomość e-mail na wskazany temat. Sprawdzane było opanowanie przez zdających kilku wymagań z podstawy programowej. Temat wymagał wykazania się umiejętnością opisywania miejsc i czynności, relacjonowania wydarzeń z przeszłości oraz przedstawiania faktów z przeszłości i teraźniejszości. Średni wynik za to zadanie wyniósł 52%. Stosunkowo niski wynik uzyskany przez zdających w zakresie treści (48% punktów) wskazuje, że wielu z nich ma problemy z komunikatywnym przekazaniem informacji i rozwinięciem swoich wypowiedzi. Dość niskie były także wyniki uzyskane w kryterium zakresu środków językowych (51% punktów) oraz poprawności środków językowych (51% punktów). Niewłaściwy dobór słownictwa i błędy gramatyczne bardzo często uniemożliwiały lub znacznie utrudniały komunikatywne przekazanie treści. Nieco wyższe wyniki uczniowie uzyskali za spójność i logikę tworzonych wypowiedzi (57% punktów), w wypowiedziach gimnazjalistów występowało kilka charakterystycznych usterek, które szerzej zostały omówione w sekcji „pod lupą”.

„Pod lupą” – spójność i logika wypowiedzi

Wszystkim nam jest dobrze znana bajka o Czerwonym Kapturku. A gdyby ta historia brzmiała tak:

Bez wątplenia można w tym tekście rozpoznać bajkę o Czerwonym Kapturku, ale nie wszystko w tej historii jest jasne i czytelne. Tekst jest chaotyczny, pełen sprzeczności i niekonsekwencji oraz błędów językowych. Gdybyśmy nie znali przebiegu wydarzeń w bajce o Czerwonym Kapturku, to czytając powyższy tekst, nie byłibyśmy w stanie ich odtworzyć.

W niektórych wypowiedziach pisemnych gimnazjalistów również można zauważyć podobne usterki w spójności i logice, a jest to jedno z kryteriów oceny prac uczniów. Wyniki egzaminu pokazują, że zdający dość dobrze poradzili sobie ze spełnieniem wymagań w tym zakresie. Średni wynik uzyskany przez zdających w tym kryterium to 55%. Przyjrzyjmy się, jakie problemy dotyczące spójności i logiki zaobserwowano w pracach gimnazjalistów.

Polecenie do zadania 8. w arkuszu egzaminacyjnym brzmiało:

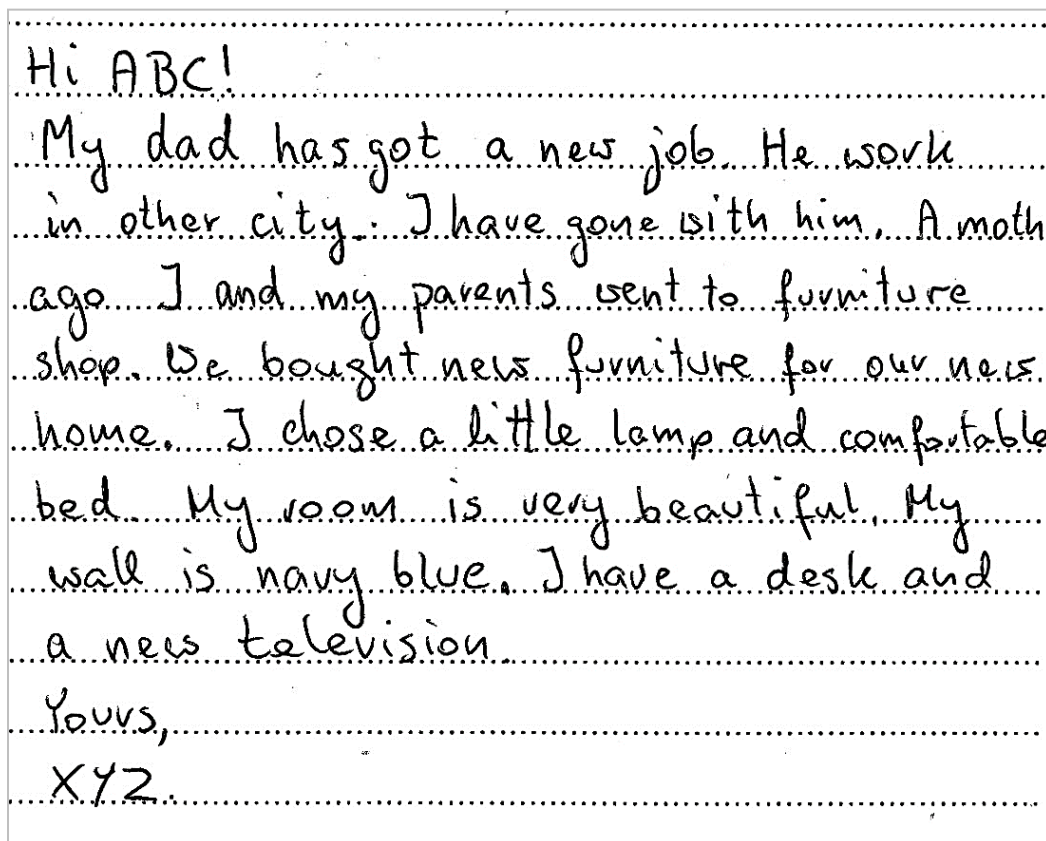
Kilka dni temu przeprowadziłeś/aś się do nowego domu/mieszkania. W e-mailu do kolegi/koleżanki z Londynu:

- **wyjaśnij, dlaczego Twoja rodzina zmieniła miejsce zamieszkania**
- **zrelacjonuj wydarzenie, które miało miejsce podczas przeprowadzki**
- **opisz swój nowy pokój.**

Oceniając wypowiedzi pisemne w kryterium spójności i logiki, egzaminatorzy zwracają przede wszystkim uwagę na to, czy i w jakim stopniu tekst funkcjonuje jako całość dzięki jasnym powiązaniom (np. leksykalnym, gramatycznym) wewnątrz zdań oraz między zdaniem/akapitami tekstu, czy poszczególne zdania są zrozumiałe i czy są ze sobą w klarowny sposób powiązane, a odbiorca nie gubi się czytając tekst.

Czy poniższa praca spełnia te warunki?

Przykład 1.

Powyższa wypowiedź w zasadzie składa się ze zrozumiałych zdań, ale brak jest jasnych połączeń między fragmentami odnoszącymi się do kolejnych podpunktów polecenia. Uczeń napisał e-mail tak, jakby odpowiadał na pytania, podczas gdy jego zadaniem było napisanie spójnej wiadomości, dotyczącej przeprowadzki do nowego miejsca zamieszkania.

Czytając tę wypowiedź odbiorca często traci wątek i zastanawia się, co autor miał na myśli. Nie do końca wiadomo, jak zinterpretować zdanie *I have gone with him*. Trudno wywnioskować z tego zdania, że chodzi o przeprowadzkę. Nie wiadomo też, czy nowa praca taty była powodem wyjazdu do innego miasta, czy raczej jej skutkiem. W dalszej części tekstu autor wspomina o wizycie w sklepie meblowym. Prawdopodobnie miała to być informacja o zdarzeniu, które miało miejsce w czasie przeprowadzki, jednak w połączeniu z wcześniejszym fragmentem nie można wywnioskować, że opis wizyty w sklepie jest realizacją drugiego podpunktu polecenia. Dopiero użyte w dalszym fragmencie wiadomości wyrażenie *our new home* sprawia, że czytający zaczyna się domyślać, że chodzi o zmianę miejsca zamieszkania. Opis pokoju jest najbardziej spójną częścią pracy, jednak nie mamy pewności, że uczeń opisuje swój pokój w nowym domu. Znając polecenie, egzaminator może się domyślić, co chciał przekazać zdający, ale nie może takiej pracy uznać za spójną, ponieważ dla kogoś, kto nie znałby polecenia i otrzymałby taki list, byłby on w wielu miejscach niejasny.

Przygotowując uczniów do tworzenia wypowiedzi pisemnej, należy pokazywać im, w jaki sposób można poprawić spójność wypowiedzi. Jak możemy uporządkować informacje w tej wiadomości? Ilustruje to Przykład 2.

Przykład 2.

Hi ABC,

My dad has got a new job. He works in other city now. That's why my family moved here with him a month ago.

There was one big problem when we came here. I and my parents went to furniture shop but we couldn't get interesting furniture for our new home. We had to visit many shops so we were very tired on that day.

I was lucky. I found a beautiful lamp and a comfortable bed. They are in my room now. I also have a new desk and a big television. My room is wonderful.

Yours,

XYZ

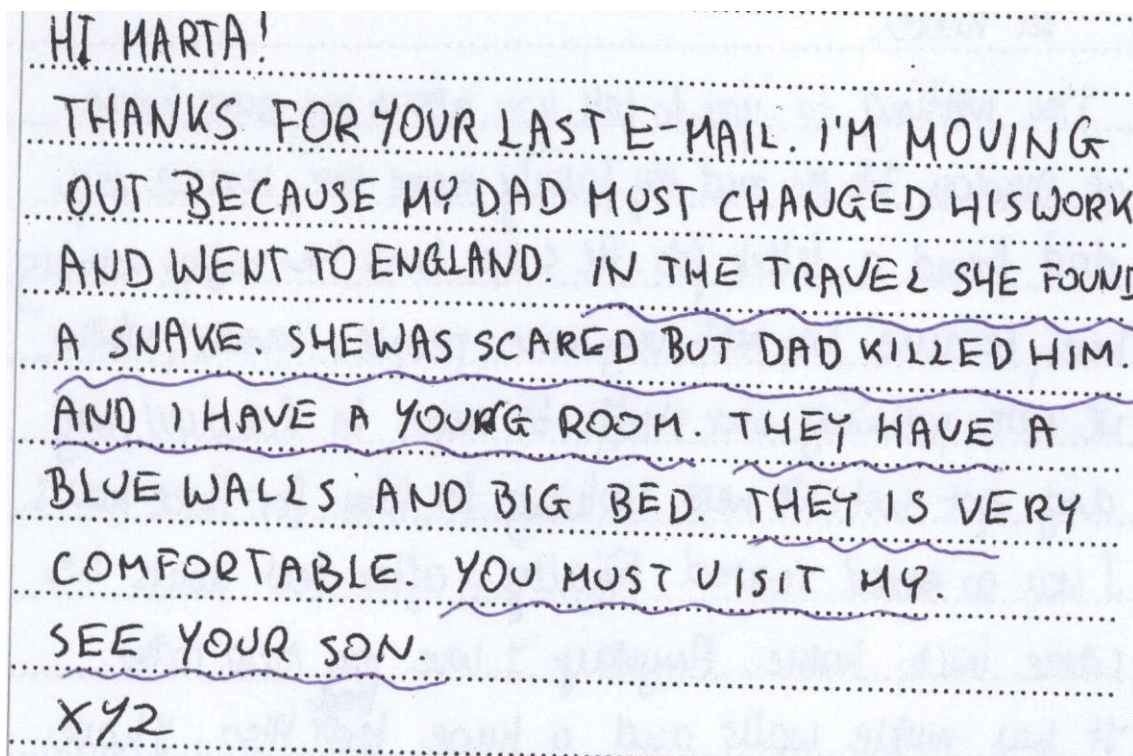
Powyższy przykład pokazuje, jak stworzyć taki kontekst wypowiedzi, który nie budzi wątpliwości odbiorcy i brzmi naturalnie. Praca nie jest pozbawiona błędów i usterek, jednak jest jasne, że autor tej wiadomości informuje o przeprowadzce. Wiemy też, że praca ojca była powodem przeprowadzki rodziny do innego miasta, a w czasie tej przeprowadzki problemem było wybranie i zakup mebli. Na koniec autor opisuje swój nowy pokój, łącząc ten fragment z wcześniej wspomnianymi zakupami mebli. Każdy element polecenia jest zrealizowany w taki sposób, aby egzaminator nie miał wątpliwości, którego podpunktu dany fragment tekstu dotyczy, a wyrażenia takie jak *that's why*, *so*, *here* pomagają w zachowaniu logiki wypowiedzi.

Warto też zwrócić uwagę uczniów na to, że istnieje bardzo ścisły związek między błędami językowymi a spójnością tekstu. Błędy, które najczęściej zaburzają spójność tekstu, to:

- brak konsekwencji w stosowaniu czasów gramatycznych, np. *We live in a new place. My father had a better job now.*
- używanie niewłaściwych zaimków, np. *My mum was worried about my father because she works too much.*
- odwoływanie się w tekście do czegoś, co nie zostało wcześniej wspomniane, np. *We had an accident on the way here. It broke down.*
- nieumiejętne łączenie zdań/części zdań, zwłaszcza używanie niewłaściwych leksykalnych wskaźników zespolenia (tzw. konektorów), np. *We were tired so we worked long hours.*

Wiele z wyżej wymienionych problemów ilustruje Przykład 3. Autor podjął próbę zrealizowania poszczególnych podpunktów polecenia, jednak ze względu na liczne błędy językowe oraz niejasne połączenia między zdaniami i częściami tekstu, duża część pracy jest niejasna dla odbiorcy (linią falistą zaznaczone są niekomunikatywne fragmenty tekstu oraz inne usterki w spójności i logice).

Przykład 3.

Użycie czasu *Present Continuous* w drugim zdaniu powoduje, że nie mamy pewności, czy przeprowadzka już się odbyła, czy właśnie trwa. Nie wiemy też, kim jest kobieta, która bała się węża i dokąd jechała. Następnie uczeń opisuje jakiś pokój, ale użycie niewłaściwego związku wyrazowego (*a young room*) oraz błędy w użyciu zaimków i form czasowników sprawiają, że fragment staje się zupełnie niejasny.

Jakich prac oczekuje się od zdających? Najlepszą wskazówką jest opis najwyższej kategorii punktowej w skali oceniania.

2 p.	wypowiedź jest w całości lub w znacznej większości spójna i logiczna zarówno na poziomie poszczególnych zdań, jak i całego tekstu
-------------	---

Przyjrzyjmy się pracy, która nie jest pozbawiona usterek, ale zasługuje na przyznanie maksymalnej liczby punktów w kryterium spójności i logiki (Przykład 4.).

Przykład 4.

Hi Kate!

I'm writing to you to tell you about my new house at London. We me and my family moved here, because my dad found a better job. He says that he enjoys working here, because he met very nice people. However, when we were packing our stuffs to move to London, my dog got lost. We were looking for him for three hours. I was so ~~scared~~ scared. Finally, after few hours he came back home. Anyway, I love my new room. It has purple walls and a huge ~~bed~~^{bed}. Also, I have on my walls posters of my favourite music bands. I can't wait to see you.

~~Write~~^{write} back soon.

Xys xyz

W tej pracy zdający umiejętnie łączy poszczególne części wypowiedzi. Każdy podpunkt polecenia jest zrealizowany w sposób przemyślany. Uczeń na wstępie informuje adresata, w jakiej sprawie pisze, następnie wyjaśnia przyczyny przeprowadzki i relacjonuje wydarzenie, które miało miejsce w czasie pakowania rzeczy (zaginiecie psa). Na koniec opisuje swój pokój, w którym po przeprowadzce mieszka. Płynny przepływ informacji wynika też z odpowiedniego łączenia poszczególnych części tekstu i zdań przy pomocy wyrażen takich jak *however*, *finally*, *anyway*. W rezultacie, egzaminator nie musi zastanawiać się, czego dotyczy każdy fragment, ani interpretować intencji autora. Wypowiedź jest jasna i pozwala podążać za tokiem myśli piszącego. Chociaż w pracy występują błędy językowe, wypowiedź ta spełnia wymagania w kryterium spójności i logiki na 2 punkty.

Wnioski

Analiza wyników egzaminu z języka angielskiego pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków.

- ❖ Na podstawie wyborów dokonanych przez uczniów w zadaniach zamkniętych można stwierdzić, że zdający bardzo często udzielają odpowiedzi sugerując się pojedynczymi słowami występującymi w tekstach, a za mało uwagi zwracają na kontekst, w jakim te słowa są użyte. Bardzo ważne jest, aby analizować z uczniami powiązania tekstu z poszczególnymi opcjami odpowiedzi w zadaniu. Wskazane jest, by rozwiązując zadania zamknięte, uczniowie potrafili uzasadnić zarówno wybór opcji właściwej, jak i powody odrzucenia odpowiedzi, które są dystraktorami w zadaniu. Ważne jest też, aby zdający po wybraniu poprawnej odpowiedzi upewnili się, że żaden jej element nie jest sprzeczny z tekstem, ponieważ aby odpowiedź była uznana za poprawną, musi w pełni wynikać z tekstu.
- ❖ Największym wyzwaniem dla gimnazjalistów są zadania otwarte występujące w arkuszu na poziomie rozszerzonym. Wielu zdających uzyskuje bardzo niskie wyniki, a czasem nie podejmuje w ogóle próby ich rozwiązania. Zarówno na poziomie podstawowym jak i rozszerzonym trudniejsze dla uczniów są zwykle zadania, które sprawdzają zagadnienia leksykalne niż te dotyczące struktur gramatycznych. Ograniczony zasób słownictwa wpływa zwykle nie tylko na wynik osiągnięty przez gimnazjalistów w zadaniach sprawdzających znajomość środków językowych, ale bardzo często powoduje też zakłócenie komunikacji, a tym samym uzyskanie mniejszej liczby punktów za przekazanie informacji w wypowiedzi pisemnej. Pośrednio może też to powodować błędne rozwiązanie zadań w części sprawdzającej rozumienie ze słuchu oraz rozumienie tekstów pisanych, ponieważ brak znajomości słownictwa znacznie utrudnia lub uniemożliwia zrozumienie fragmentów tekstu kluczowych do rozwiązania zadania.
- ❖ Redagując wypowiedź pisemną, wielu uczniów nie przywiązuje wagi do spójności i logiki tworzonego tekstu, co często skutkuje trudnościami w odbiorze przekazywanych w tekście informacji oraz rzutuje na wyniki egzaminacyjne nie tylko w kryterium spójności i logiki, ale też w kryterium treści. Niektórzy zdający tworzą tekst w taki sposób, jakby zapisywali niepowiązane ze sobą odpowiedzi na pytania, co również utrudnia jego zrozumienie. Dlatego należy zwracać uwagę uczniów na konsekwencję w doborze stosowanych środków językowych, używanie choćby najprostszych spójników, które połączą myśli i zdania w logiczną całość. Ważne jest też, aby w takiej kolejności realizowali poszczególne podpunkty polecenia, aby tworzyły logiczny ciąg. Pozytywnie na spójność tekstu wpływa też przywołanie w tworzonym tekście odpowiednich elementów polecenia, ponieważ tworzy to kontekst niezbędny do jasnego przekazania poszczególnych informacji.
- ❖ Sprawą bardziej techniczną niż merytoryczną jest zwrócenie uwagi uczniów na konieczność uważnego czytania poleceń, zwłaszcza w zadaniach sprawdzających znajomość środków językowych. Te zadania są zwykle układane w taki sposób, aby wymusić zastosowanie konkretnej struktury gramatycznej lub wyrażenia leksykalnego. W związku z tym polecenia zawierają często dodatkowe warunki, które należy spełnić, aby otrzymać punkt za rozwiązanie zadania (np. ograniczenie liczby słów, konieczność przekształcenia lub zachowania w niezmienionej formie podanych wyrazów). Pominięcie któregośkolwiek z takich warunków oznacza zwykle utratę punktów.

Podstawowe informacje o arkuszach dostosowanych

Poziom podstawowy

Opis arkusza dla uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera

Arkusz zadań dla uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera z zakresu języka angielskiego (GA-P2-162) został przygotowany na podstawie arkusza GA-P1-162 zgodnie z zaleceniami specjalistów. Uczniowie otrzymali zadania dostosowane pod względem graficznym: wyróżniono informację o numerze każdego zadania i liczbie punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie, zwiększono odstępy między wierszami w tekstach i zastosowano pionowy układ odpowiedzi.

W związku z wydłużonym czasem trwania egzaminu na płycie CD do zadań sprawdzających rozumienie tekstów słuchanych wydłużono przerwy przeznaczone na zapoznanie się z treścią zadań oraz ich rozwiązanie. Przy każdym zadaniu umieszczono informację o sposobie zaznaczenia właściwej odpowiedzi.

Wyniki uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera

Tabela 23. Wyniki uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
53	8	100	45	28	56	30

Opis arkuszy dla uczniów słabowidzących i niewidomych

Arkusze dla uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych z zakresu języka angielskiego (GA-P4-162, GA-P5-162, GA-P6-162) zostały przygotowane na podstawie arkusza standardowego zgodnie z zaleceniami specjalistów. Uczniowie słabowidzący otrzymali arkusze, w których dostosowano wielkość czcionki: GA-P4-162 – Arial 16 pkt, GA-P5-162 – Arial 24 pkt. W arkuszu GA-P5-162 materiał ikonograficzny został dodatkowo opisany. Na płycie CD do zadań sprawdzających rozumienie tekstów słuchanych wydłużono przerwy przeznaczone na zapoznanie się z treścią zadań oraz ich rozwiązanie. Dla uczniów niewidomych przygotowano arkusze w brajlu.

Wyniki uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych

Tabela 24. Wyniki uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
55	15	100	43	40	53	28

Opis arkusza dla uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących

Uczniowie słabosłyszący i niesłyszący rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GA-P7-162 przygotowanym zgodnie z zaleceniami specjalistów. Arkusz składał się z 9 zadań zamkniętych, sprawdzających opanowanie przez uczniów umiejętności w następujących obszarach: rozumienie tekstów pisanych, znajomość środków językowych oraz znajomość funkcji językowych.

Wyniki uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących

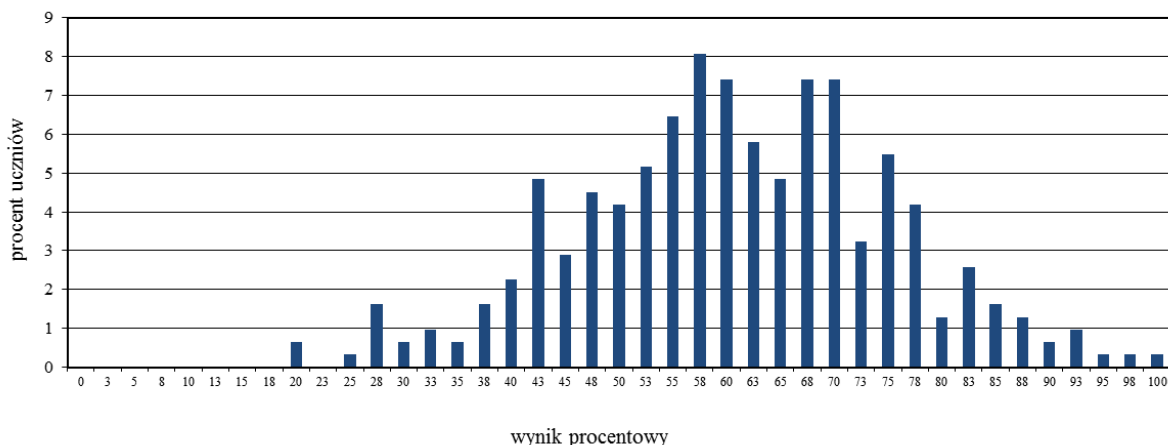
Tabela 25. Wyniki uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
60	23	100	70	73	69	22

Opis arkusza dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GA-P8-162 przygotowanym zgodnie z zaleceniami specjalistów. Arkusz zawierał 13 zadań zamkniętych, sprawdzających opanowanie przez uczniów umiejętności w następujących obszarach: rozumienie tekstów słuchanych, rozumienie tekstów pisanych, znajomość funkcji językowych oraz znajomość środków językowych. Dostosowane do potrzeb tej grupy zdających było tempo nagrań na płycie CD oraz długość przerw na zapoznanie się z treścią zadań oraz ich rozwiązanie. Zadania zamieszczone w arkuszu były bliskie sytuacjom życiowym zdających. Polecenia były jasne, proste i zrozumiałe.

Wyniki uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Wykres 9. Rozkład wyników uczniów

Tabela 26. Wyniki uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
310	20	100	60	58	61	15

Opis arkusza dla uczniów z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym

Uczniowie z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GA-PQ-162 przygotowanym zgodnie z zaleceniami specjalistów. Arkusz zawierał 14 zadań zamkniętych, sprawdzających opanowanie przez uczniów umiejętności w następujących obszarach: rozumienie ze słuchu, rozumienie tekstów pisanych, znajomość funkcji językowych oraz znajomość środków językowych. Dostosowane do potrzeb tej grupy zdających było tempo nagrań na płycie CD oraz długość przerw na zapoznanie się z treścią zadań oraz ich rozwiązanie. Zadania zamieszczone w arkuszu były bliskie sytuacjom życiowym zdających. Polecenia były jasne, proste i zrozumiałe.

Wyniki uczniów z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym

Tabela 27. Wyniki uczniów z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym – parametry statystyczne*

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
3	-	-	-	-	-	-

* Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Poziom rozszerzony

Opis arkusza dla uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera

Arkusz zadań dla uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera z zakresu języka angielskiego (GA-R2-162) został przygotowany na podstawie arkusza GA-R1-162 zgodnie z zaleceniami specjalistów. Uczniowie otrzymali zadania dostosowane pod względem graficznym: wyróżniono informację o numerze każdego zadania i liczbie punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie, zwiększono odstępy między wierszami w tekstach i zastosowano pionowy układ odpowiedzi. Zmodyfikowany został także temat wypowiedzi pisemnej. Przy każdym zadaniu zamkniętym umieszczono informację o sposobie zaznaczenia właściwej odpowiedzi.

Wyniki uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera

Tabela 28. Wyniki uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
51	5	100	25	10	42	34

Opis arkuszy dla uczniów słabowidzących i niewidomych

Arkusze dla uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych z zakresu języka angielskiego (GA-R4-162, GA-R5-162, GA-R6-162) zostały przygotowane na podstawie arkusza standardowego zgodnie z zaleceniami specjalistów. Uczniowie słabowidzący otrzymali arkusze, w których dostosowano wielkość czcionki: GA-R4-162 – Arial 16 pkt, GA-R5-162 – Arial 24 pkt. Na płycie CD do zadań sprawdzających rozumienie tekstów słuchanych wydłużono przerwy przeznaczone na zapoznanie się z treścią zadań oraz ich rozwiązanie. Dla uczniów niewidomych przygotowano arkusze w brajlu.

Wyniki uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych

Tabela 29. Wyniki uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
53	3	100	18	15	35	33

Opis arkusza dla uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących

Uczniowie słabosłyszący i niesłyszący rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GA-R7-162 przygotowanym zgodnie z zaleceniami specjalistów. Arkusz składał się z 7 zadań (4 zadania zamknięte i 3 zadania otwarte), sprawdzających opanowanie przez uczniów umiejętności w następujących obszarach: rozumienie tekstów pisanych, znajomość środków językowych oraz wypowiedź pisemna.

Wyniki uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących

Tabela 30. Wyniki uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
57	15	95	45	45	49	25

Opis arkusza dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GA-R8-162 przygotowanym zgodnie z zaleceniami specjalistów. Arkusz zawierał 13 zadań (10 zadań zamkniętych oraz 3 zadania otwarte), sprawdzających opanowanie przez uczniów umiejętności w następujących obszarach: rozumienie ze słuchu, rozumienie tekstów pisanych, znajomość środków językowych oraz wypowiedź pisemna. Dostosowane do potrzeb tej grupy zdających było tempo nagrań na płycie CD oraz długość przerw na zapoznanie się z treścią zadań oraz ich rozwiązanie. Zadania zamieszczone w arkuszu były bliskie sytuacjom życiowym zdających. Polecenia były jasne, proste i zrozumiałe.

Wyniki uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Tabela 31. Wyniki uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim – parametry statystyczne *

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
25	-	-	-	-	-	-

* Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Opis arkusza dla uczniów z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym

Uczniowie z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GA-RQ-162 przygotowanym zgodnie z zaleceniami specjalistów. Arkusz zawierał 13 zadań (10 zadań zamkniętych oraz 3 zadania otwarte), sprawdzających opanowanie przez uczniów umiejętności w następujących obszarach: rozumienie ze słuchu, rozumienie tekstów pisanych, znajomość funkcji językowych oraz znajomość środków językowych. Dostosowane do potrzeb tej grupy zdających było tempo nagrań na płycie CD oraz długość przerw na zapoznanie się z treścią zadań oraz ich rozwiązanie. Zadania zamieszczone w arkuszu były bliskie sytuacjom życiowym zdających. Polecenia były jasne, proste i zrozumiałe.

Wyniki uczniów z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym

Tabela 32. Wyniki uczniów z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym – parametry statystyczne*

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
3	-	-	-	-	-	-

* Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Język niemiecki – poziom podstawowy

1. Opis arkusza standardowego

Arkusz składał się z 40 zadań zamkniętych różnego typu (wyboru wielokrotnego, prawda/fałsz oraz zadań na dobieranie) ujętych w 11 wiązek. Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności określone w podstawie programowej III.0 w czterech obszarach: rozumienie ze słuchu (12 zadań), rozumienie tekstów pisanych (12 zadań), znajomość funkcji językowych (10 zadań) oraz znajomość środków językowych (6 zadań).

Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 40 punktów.

2. Dane dotyczące populacji uczniów

Tabela 1. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym

Liczba uczniów		2 367
Uczniowie	bez dysleksji rozwojowej	1 943
	z dysleksją rozwojową	424
	dziewczeta	1 203
	chłopcy	1 164
	ze szkół na wsi	1 265
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	381
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	488
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	233
	ze szkół publicznych	2 251
	ze szkół niepublicznych	116

Z egzaminu zwolniono 17 uczniów – laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych oraz laureatów konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim.

Tabela 2. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Uczniowie	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	1
	słabowidzący i niewidomi	13
	słabosłyszący i niesłyszący	11
	z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	136
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	161

3. Przebieg egzaminu

Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

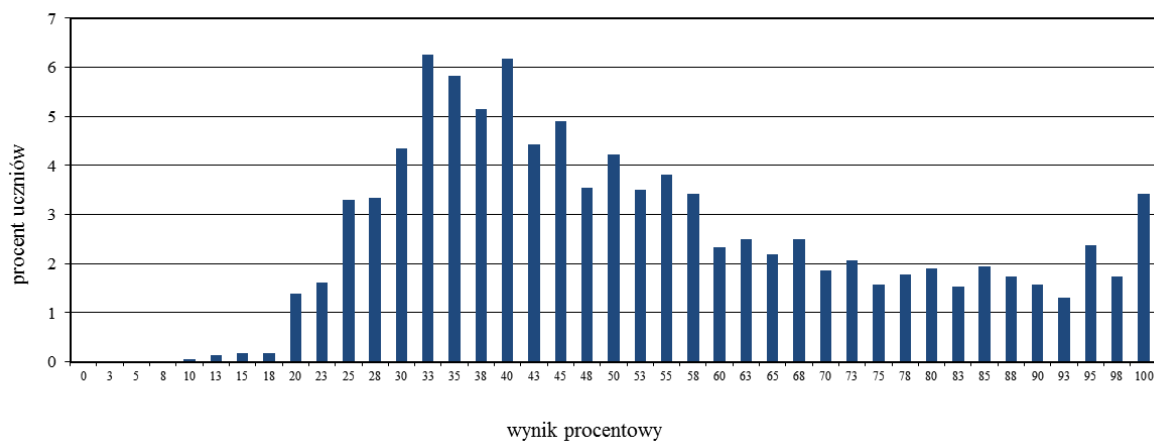
Termin egzaminu		20 kwietnia 2016 r.	
Czas trwania egzaminu		60 minut dla uczniów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym lub czas przedłużony zgodnie z przyznanym dostosowaniem	
Liczba szkół		151	
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)		3	
Liczba unieważnień ²	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez ucznia w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez ucznia prawidłowego przebiegu egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożności ustalenia wyniku (np. zaginięcia karty odpowiedzi)	0
	inne (np. złe samopoczucie ucznia)		
Liczba wglądów ² (art. 44zzz ust. 1)		0	

¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2015, poz. 959).

² Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2015, poz. 2156, ze zm.).

4. Podstawowe dane statystyczne

Wyniki uczniów

Wykres 1. Rozkład wyników uczniów

Tabela 4. Wyniki uczniów – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
2 367	10	100	48	33	53	22

Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Tabela 5. Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Język niemiecki – poziom podstawowy		
wynik procentowy	wartość centyla	stanin
0	1	1
3	1	
5	1	
8	1	
10	1	
13	1	
15	1	
18	1	
20	2	
23	4	
25	6	2
28	9	3
30	13	
33	18	
35	23	4
38	28	
40	33	
43	38	5
45	42	
48	46	
50	49	
53	53	
55	56	
58	59	6
60	62	
63	65	
65	68	
68	70	
70	72	
73	75	
75	77	
78	79	7
80	81	
83	83	
85	84	
88	86	
90	88	
93	90	8
95	93	
98	95	9
100	100	

Wyniki w skali centylowej i staninowej umożliwiają porównanie wyniku ucznia z wynikami uczniów w całym kraju. Na przykład, jeśli uczeń z języka niemieckiego na poziomie podstawowym uzyskał 80% punktów możliwych do zdobycia (wynik procentowy), to oznacza, że jego wynik jest taki sam lub wyższy od wyniku 81% wszystkich zdających (wynik centylowy), a niższy od wyniku 19% zdających i znajduje się on w 7. stanie.

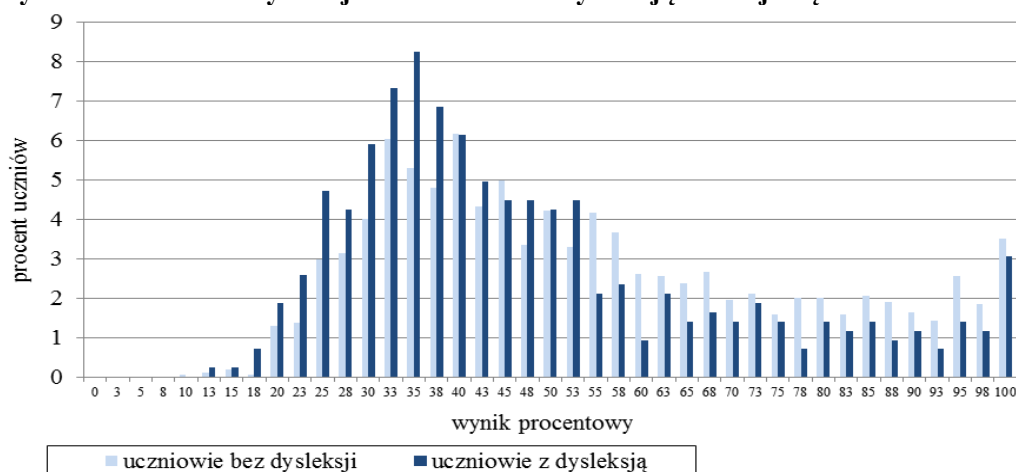
Średnie wyniki szkół³ na skali staninowej

Tabela 6. Wyniki szkół na skali staninowej

Stanin	Przedział wyników (w %)
1	26–33
2	34–38
3	39–43
4	44–50
5	51–59
6	60–66
7	67–75
8	76–85
9	86–100

Skala staninowa umożliwia porównywanie średnich wyników szkół w poszczególnych latach. Uzyskanie w kolejnych latach takiego samego średniego wyniku w procentach nie oznacza tego samego poziomu osiągnięć.

Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową

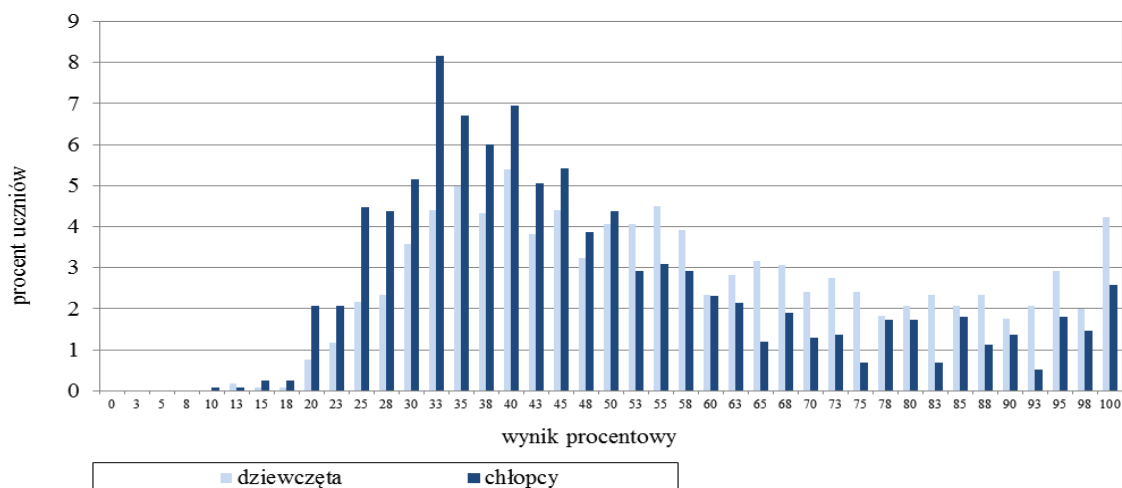
Wykres 2. Rozkłady wyników uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową

Tabela 7. Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Uczniowie bez dysleksji	1 943	10	100	50	40	55	22
Uczniowie z dysleksją rozwojową	424	13	100	43	35	48	21

³ Ileokroć w niniejszym sprawozdaniu jest mowa o wynikach szkół w 2016 roku, przez szkołę należy rozumieć każdą placówkę, w której liczba uczniów przystępujących do egzaminu była nie mniejsza niż 5. Wyniki szkół obliczono na podstawie wyników uczniów, którzy wykonywali zadania z arkusza GN-P1-162.

Wyniki dziewcząt i chłopców

Wykres 3. Rozkłady wyników dziewcząt i chłopców

Tabela 8. Wyniki dziewcząt i chłopców – parametry statystyczne

Płeć	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Dziewczęta	1 203	13	100	55	40	58	22
Chłopcy	1 164	10	100	43	33	49	21

Wyniki uczniów a wielkość miejscowości

Tabela 9. Wyniki uczniów w zależności od lokalizacji szkoły – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Wieś	1 265	10	100	48	40	53	21
Miasto do 20 tys. mieszkańców	381	13	100	45	35	52	23
Miasto od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	488	18	100	45	35	53	23
Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	233	13	100	55	100	60	25

Wyniki uczniów szkół publicznych i szkół niepublicznych

Tabela 10. Wyniki uczniów szkół publicznych i niepublicznych – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Szkoła publiczna	2 251	10	100	48	33	54	22
Szkoła niepubliczna	116	20	100	39	35	50	25

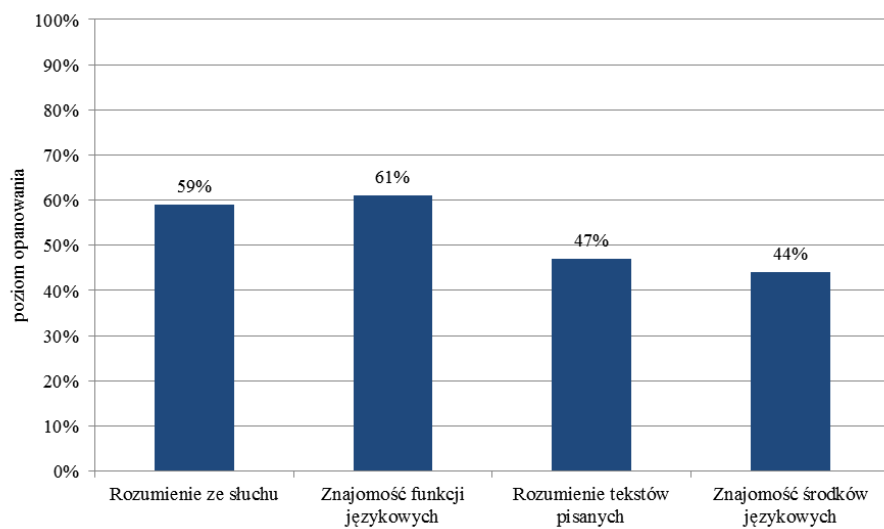

Poziom wykonania zadań

Tabela 11. Poziom wykonania zadań

Wymagania ogólne	Nr zad.	Wymagania szczegółowe	Poziom wykonania zadania (%)
II. Rozumienie wypowiedzi (ustnych) tj. Rozumienie ze słuchu	1.1.		81
	1.2.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	77
	1.3.		73
	1.4.	2.5) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	80
	1.5.	2.2) Uczeń określa główną myśl tekstu.	26
	2.1.		50
	2.2.		56
	2.3.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	61
	2.4.		32
	3.1.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	40
	3.2.		66
3.3.	2.5) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	64	
IV. Reagowanie na wypowiedzi tj. Znajomość funkcji językowych	4.1.	6.5) Uczeń wyraża swoje opinie i życzenia, pyta o opinie i życzenia innych.	75
	4.2.	6.2) Uczeń stosuje formy grzecznościowe.	48
	4.3.	6.5) Uczeń wyraża swoje opinie i życzenia, pyta o opinie i życzenia innych.	44
	4.4.	6.7) Uczeń wyraża prośby i podziękowania oraz zgodę lub odmowę wykonania prośby.	54
	5.1.	6.3) Uczeń uzyskuje i przekazuje proste informacje i wyjaśnienia.	52
	5.2.	6.8) Uczeń prosi o powtórzenie bądź wyjaśnienie tego, co powiedział rozmówca.	66
	5.3.	6.5) Uczeń wyraża swoje opinie i życzenia, pyta o opinie i życzenia innych.	66
	6.1.	6.5) Uczeń wyraża swoje opinie i życzenia, pyta o opinie i życzenia innych.	69
	6.2.	6.3) Uczeń uzyskuje i przekazuje proste informacje i wyjaśnienia.	57
6.3.	6.1) Uczeń nawiązuje kontakty towarzyskie (np. przedstawia siebie i inne osoby [...]).	78	
II. Rozumienie wypowiedzi (pisemnych) tj. Rozumienie tekstów pisanych	7.1.	3.4) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	36
	7.2.	3.4) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	49
	7.3.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	43
	7.4.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	42
	8.1.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	65
	8.2.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	49
	8.3.	3.3) Uczeń określa intencje nadawcy/autora tekstu.	55
	8.4.	3.1) Uczeń określa główną myśl tekstu.	57
	9.1.		34
	9.2.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	33
	9.3.		57
9.4.		39	
I. Znajomość środków językowych	10.1.	1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych)	45
	10.2.	językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych)	36
	10.3.	[...].	47
	11.1.	1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych)	49
	11.2.	językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych)	42
	11.3.	[...].	43

Średnie wyniki uczniów w zakresie poszczególnych obszarów umiejętności

Wykres 4. Średnie wyniki uczniów w zakresie poszczególnych obszarów umiejętności

Język niemiecki – poziom rozszerzony

1. Opis arkusza standardowego

Uczniowie bez dysfunkcji oraz uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się wykonywali zadania zawarte w arkuszu standardowym. Arkusz składał się z 20 zadań zamkniętych różnego typu (wyboru wielokrotnego oraz zadań na dobieranie) ujętych w 5 wiązek oraz 11 zadań otwartych: 2 wiązek zadań sprawdzających znajomość środków językowych oraz jednego zadania sprawdzającego umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej. Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności określone w podstawie programowej III.1 w czterech obszarach: rozumienie ze słuchu (10 zadań), rozumienie tekstów pisanych (10 zadań), znajomość środków językowych (10 zadań) oraz tworzenie wypowiedzi pisemnej (1 zadanie).

Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 40 punktów.

2. Dane dotyczące populacji uczniów

Tabela 12. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym

Liczba uczniów		778
Uczniowie	bez dysleksji rozwojowej	647
	z dysleksją rozwojową	131
	dziewczęta	383
	chłopcy	395
	ze szkół na wsi	416
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	134
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	187
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	41
	ze szkół publicznych	733
	ze szkół niepublicznych	45

Z egzaminu zwolniono 17 uczniów – laureatów i finalistów olimpiad przedmiotowych oraz laureatów konkursów przedmiotowych o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim.

Tabela 13. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Uczniowie	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący i niewidomi	3
	słabosłyszący i niesłyszący	2
	z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	1
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	6

3. Przebieg egzaminu

Tabela 14. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

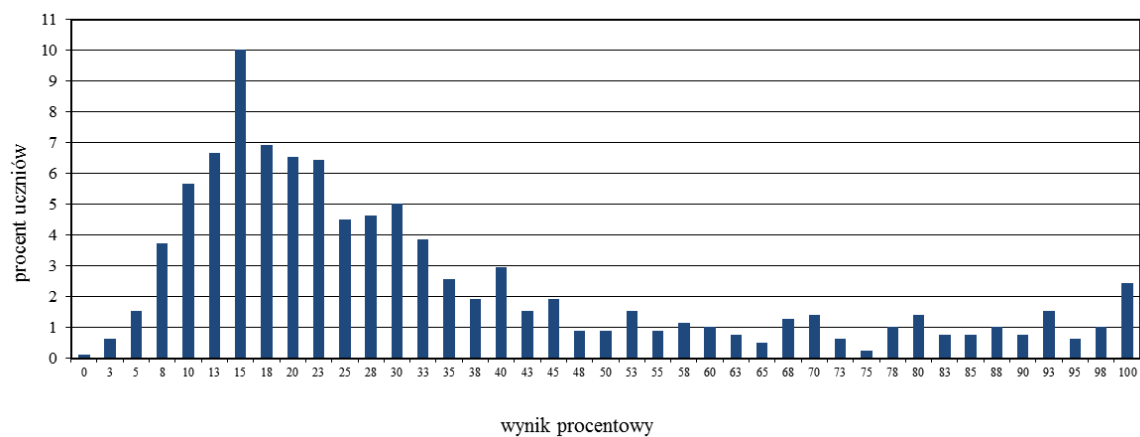
Termin egzaminu		20 kwietnia 2016 r.	
Czas trwania egzaminu		60 minut dla uczniów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym lub czas przedłużony zgodnie z przyznanym dostosowaniem	
Liczba szkół		134	
Liczba zespołów egzaminatorów		1	
Liczba egzaminatorów		16	
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)		2	
Liczba unieważnień ²	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez ucznia w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez ucznia prawidłowego przebiegu egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożności ustalenia wyniku (np. zaginięcia karty odpowiedzi)	0
	inne (np. złe samopoczucie ucznia)		0
Liczba wglądów ² (art. 44zzz ust. 1)		0	

¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2015, poz. 959).

² Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2015, poz. 2156, ze zm.).

4. Podstawowe dane statystyczne

Wyniki uczniów

Wykres 5. Rozkład wyników uczniów

Tabela 15. Wyniki uczniów – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
778	0	100	25	15	34	25

Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Tabela 16. Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Język niemiecki – poziom rozszerzony		
wynik procentowy	wartość centyla	stanin
0	1	1
3	1	
5	2	
8	4	
10	8	2
13	12	
15	19	3
18	24	
20	30	4
23	35	
25	39	
28	43	5
30	46	
33	50	
35	52	
38	55	
40	58	
43	60	6
45	62	
48	64	
50	66	
53	68	
55	69	
58	71	
60	73	
63	74	7
65	76	
68	77	
70	79	
73	80	
75	81	
78	83	
80	84	
83	85	8
85	87	
88	89	
90	90	9
93	92	
95	94	
98	96	
100	100	

Wyniki w skali centylowej i staninowej umożliwiają porównanie wyniku ucznia z wynikami uczniów w całym kraju. Na przykład, jeśli uczeń z języka niemieckiego na poziomie rozszerzonym uzyskał 80% punktów możliwych do zdobycia (wynik procentowy), to oznacza, że jego wynik jest taki sam lub wyższy od wyniku 84% wszystkich zdających (wynik centylowy), a niższy od wyniku 16% zdających i znajduje się on w 7. staninie.

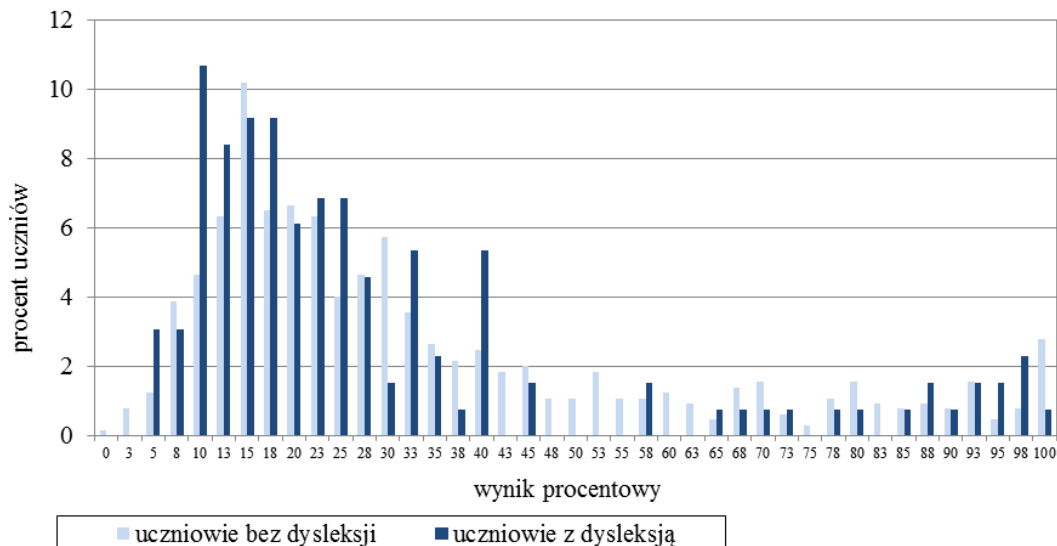
Średnie wyniki szkół³ na skali staninowej

Tabela 17. Wyniki szkół na skali staninowej

Stanin	Przedział wyników (w %)
1	11–14
2	15–20
3	21–25
4	26–33
5	34–42
6	43–53
7	54–75
8	76–89
9	90–96

Skala staninowa umożliwia porównywanie średnich wyników szkół w poszczególnych latach. Uzyskanie w kolejnych latach takiego samego średniego wyniku w procentach nie oznacza tego samego poziomu osiągnięć.

Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową

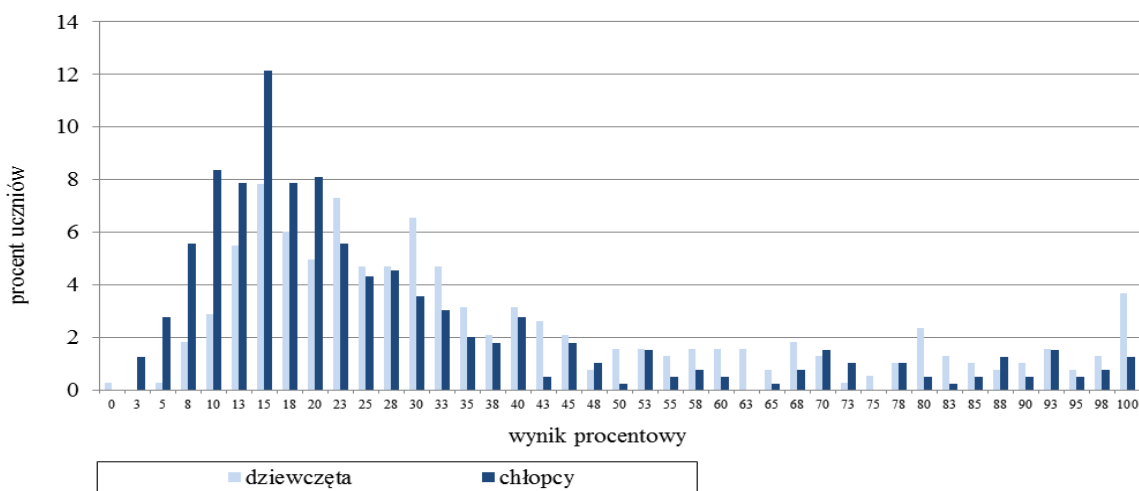
Wykres 6. Rozkłady wyników uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową

³ Ilekcć w niniejszym sprawozdaniu jest mowa o wynikach szkół w 2016 roku, przez szkołę należy rozumieć każdą placówkę, w której liczba uczniów przystępujących do egzaminu była nie mniejsza niż 5. Wyniki szkół obliczono na podstawie wyników uczniów, którzy wykonywali zadania z arkusza GN-R1-162.

Tabela 18. Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Uczniowie bez dysleksji	647	0	100	25	15	35	26
Uczniowie z dysleksją rozwojową	131	5	100	23	10	30	25

Wyniki dziewcząt i chłopców

Wykres 7. Rozkłady wyników dziewcząt i chłopców

Tabela 19. Wyniki dziewcząt i chłopców – parametry statystyczne

Płeć	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Dziewczęta	383	0	100	30	15	39	26
Chłopcy	395	3	100	20	15	29	23

Wyniki uczniów a wielkość miejscowości

Tabela 20. Wyniki uczniów w zależności od lokalizacji szkoły – parametry statystyczne

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Wieś	416	3	100	25	15	31	22
Miasto do 20 tys. mieszkańców	134	0	100	21	13	32	28
Miasto od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	187	5	100	23	15	33	25
Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	41	8	100	78	100	66	32

Wyniki uczniów szkół publicznych i szkół niepublicznych

Tabela 21. Wyniki uczniów szkół publicznych i niepublicznych – parametry statystyczne

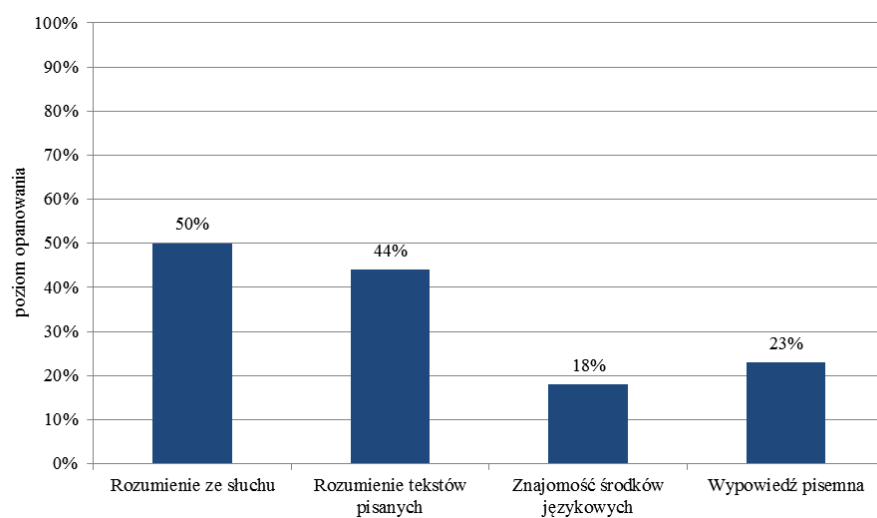
	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Szkoła publiczna	733	0	100	25	15	33	25
Szkoła niepubliczna	45	10	100	33	18	44	31

Poziom wykonania zadań

Tabela 22. Poziom wykonania zadań

Wymagania ogólne	Nr zad.	Wymagania szczegółowe/Kryteria	Poziom wykonania zadania (%)	
II. Rozumienie wypowiedzi (ustnych) tj. Rozumienie ze słuchu	1.1.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	78	
	1.2.		67	
	1.3.	2.5) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	67	
	1.4.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	36	
	1.5.		50	
	1.6.		2.4) Uczeń określa intencje nadawcy/autora tekstu.	33
	2.1.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	37	
	2.2.		51	
	2.3.		44	
	2.4.		38	
II. Rozumienie wypowiedzi (pisemnych) tj. Rozumienie tekstów pisanych	3.1.	3.2) Uczeń określa główną myśl poszczególnych części tekstu.	33	
	3.2.		44	
	3.3.		39	
	4.1.	3.6) Uczeń rozpoznaje związki pomiędzy poszczególnymi częściami tekstu.	32	
	4.2.		65	
	4.3.		61	
	4.4.		32	
	5.1.		43	
	5.2.	3.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	38	
5.3.	54			
I. Znajomość środków językowych	6.1.	1. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	31	
	6.2.		13	
	6.3.		22	
	6.4.		15	
	6.5.		9	
	7.1.	1. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	30	
	7.2.		13	
	7.3.		14	
	7.4.		18	
	7.5.		16	
I. Znajomość środków językowych III. Tworzenie wypowiedzi IV. Reagowanie na wypowiedzi tj. Wypowiedź pisemna	8.	5. Uczeń tworzy krótkie, proste i zrozumiałe wypowiedzi pisemne, np. e-mail: 1) opisuje [...] przedmioty, miejsca [...] 4) relacjonuje wydarzenia z przeszłości 5) wyraża i uzasadnia swoje poglądy [...] 9) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi w zależności od sytuacji. 7. Uczeń reaguje w formie prostego tekstu pisanego, np. e-mail, w typowych sytuacjach: 2) [...] przekazuje informacje i wyjaśnienia.	treść	21
		spójność i logika wypowiedzi	27	
		zakres środków językowych	25	
		poprawność środków językowych	21	

Średnie wyniki uczniów w zakresie poszczególnych obszarów umiejętności

Wykres 8. Średnie wyniki uczniów w zakresie poszczególnych obszarów umiejętności

Komentarz

Poziom podstawowy

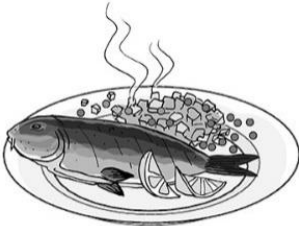
Za rozwiązanie zadań z języka niemieckiego na poziomie podstawowym gimnazjaliści uzyskali średnio 53% punktów.

Tegoroczni gimnazjaliści poradzili sobie najlepiej z zadaniami sprawdzającymi znajomość funkcji językowych. Zdający uzyskali w tej części arkusza najwyższy średni wynik – 61% punktów. Za rozwiązanie zadań sprawdzających rozumienie ze słuchu gimnazjaliści uzyskali nieco niższy wynik – 59% punktów. Najtrudniejsze dla nich okazały się natomiast zadania sprawdzające znajomość środków językowych. Za rozwiązanie tych zadań uczniowie otrzymali średnio 44% punktów. Nieznacznie lepszy wynik – 47% zdający uzyskali za rozwiązanie zadań sprawdzających rozumienie tekstów pisanych.

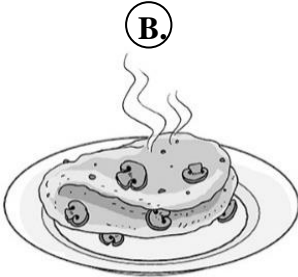
Wyniki uzyskane w obszarze rozumienia ze słuchu pokazują, że najmniej problemów sprawiły uczniom zadania sprawdzające umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji. Nie oznacza to jednak, że wszystkie zadania sprawdzające tę umiejętność okazały się dla zdających jednakowo łatwe. Przeanalizujemy dwa zadania: najłatwiejsze (zadanie 1.1.) i najtrudniejsze (zadanie 2.4.).

1.1. Was hat der Mann gegessen?

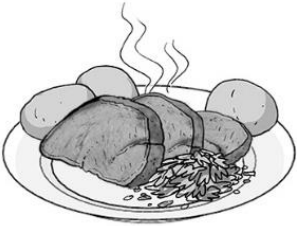
A.

B.

C.

Transkrypcja

Tekst 1.

Kobieta: Guten Tag, Sie wünschen?

Mężczyzna: Guten Tag. Was empfehlen Sie?

Kobieta: Schweinebraten mit Kartoffeln und Salat.

Mężczyzna: Und haben Sie Fisch? Ich esse kein Fleisch.

Kobieta: Tut mir leid. Wir haben keinen Fisch. Vielleicht möchten Sie ein Omelett mit Champignons?

Mężczyzna: Ja, gut, das nehme ich.

Zdecydowana większość zdających (81%) udzieliła w tym zadaniu prawidłowej odpowiedzi **B**. Aby prawidłowo rozwiązać to zadanie, należało zrozumieć nazwy potraw padających w nagraniu oraz to, że propozycje zjedzenia mięsa i ryby zostają odrzucone przez rozmówców. Na poprawną odpowiedź wskazuje zdanie *Ja, gut, das nehme ich.*, które jest reakcją mężczyzny na propozycję kelnerki podania omletu z pieczarkami.

Zadanie 2. (fragment)

Person	Aktivitäten
2.4. Max	<p>☒ A. Geschirr spülen</p> <p>☐ C. das Zimmer aufräumen</p>

Transkrypcja (fragment):**Zadanie 2.**

Mężczyzna: Alles klar. Und Max? Vielleicht kann er aufräumen?

Dziewczyna: Papa, zu Hause haben wir doch Ordnung. Max kann nach dem Essen die Teller abwaschen.

Mężczyzna: Er macht das sicher gern. Diana, ich freue mich, dass ich so eine liebe Tochter habe.

W przypadku tego zadania poprawną odpowiedź **A.** wskazało 32% uczniów. Mieli oni wskazać czynność, którą będzie wykonywać Max w związku z wizytą dziadków. Wielu zdających wybrało błędnie odpowiedź **C.**, co mogło wynikać z zasugerowania się usłyszanym wyrazem *aufräumen*. Gimnazjaliści nie zwrócili uwagi, że dziewczyna mówi o braku potrzeby sprzątnięcia i wskazuje powód, dla którego sprzątnięcie nie jest teraz konieczne.

W obszarze rozumienia ze słuchu największą trudność sprawiło zdającym rozwiązanie zadania sprawdzającego umiejętność określania głównej myśli tekstu. Zadanie 1.5. okazało się najtrudniejszym w całym arkuszu egzaminacyjnym.

1.5. Worüber spricht das Mädchen?

- A. Über einen Morgen zu Hause.
 B. Über die Fächer in der Schule.
 C. Über das Frühstück mit der Mutter.

Transkrypcja:

Dziewczyna:

Mein Unterricht beginnt um acht Uhr. Meinen Wecker höre ich wie immer nicht und es ist schon so spät. So ein Pech! Ich dusche und ziehe mich schnell an. Ich habe leider keine Zeit für mein Frühstücksbrot. Mama kommt in die Küche und macht das Radio an. Sie ist böse auf mich! Ich sage nichts und laufe schnell in die Schule.

Poprawną odpowiedź **A.** wskazało 26% zdających. Uczniowie mieli udzielić odpowiedzi na pytanie, o czym mówi dziewczyna. Opis wykonywanych czynności (zbyt późna pobudka, prysznic, ubieranie się, brak czasu na zjedzenie śniadania) wyraźnie dotyczył poranka w domu. Wielu uczniów wybrało błędne odpowiedzi **B.** lub **C.**, kierując się zapewne podobnie do nich brzmiącymi wyrażeniami pojawiającymi się w wysłuchanym tekście, np. *in die Schule* (do szkoły) oraz *für mein Frühstücksbrot* (na moje śniadanie). W nagraniu użyte one były w kontekście pospiesznego wyjścia do szkoły i niemożności zjedzenia śniadania, zaś w odpowiedzi **B.** i **C.** dotyczyły przedmiotów szkolnych oraz wspólnego śniadania z mamą, o czym nie ma mowy w wysłuchanym tekście.

Dużo lepiej gimnazjaliści poradzili sobie z zadaniami sprawdzającymi umiejętność określania kontekstu wypowiedzi. Zadanie 1.4. poprawnie rozwiązało 80% zdających. Trafnie połączyli oni informacje z nagrania, dotyczące treningów na pływalni z ilustracją chłopaka na basenie.

W zadaniu 3.3. określenie kontekstu wypowiedzi również nie przysporzyło zdającym dużych trudności. W tekście występowały informacje o świadczonych różnorodnych usługach i udzielanych rabatach. 64% zdających udzieliło poprawnej odpowiedzi, uznając zdanie *Die Information kann man in einem Einkaufszentrum hören.* za prawdziwe.

W obszarze rozumienia tekstów pisanych zdający mieli największe trudności z rozwiązaniem zadań sprawdzających znajdowanie w tekście określonych informacji. Przykładem może być zadanie 9., w którym należało wybrać odpowiednią ofertę lokalu gastronomicznego, odpowiadającą preferencjom wskazanych w zadaniu osób. Średni wynik za to zadanie wyniósł 41% i był najniższy ze wszystkich jedenastu zadań egzaminacyjnych.

Zadanie 9. (fragment)		
A.	In unserem Restaurant am See können Sie bei Musik lecker essen. Samstags spielen Musikgruppen für unsere Gäste. Ein echter Italiener kocht viele originelle Speisen für Sie. An Wochenenden haben wir tolle Rabatte für Schüler und Studenten. Sie können gern telefonisch einen Tisch reservieren. Wir bringen kein Essen nach Hause.	
B.	Liebe Gäste, suchen Sie uns nicht mehr am Strand. Unser neues Lokal ist im Zentrum am Musiktheater. Besuchen Sie uns. Bringen Sie Ihre CDs mit. Gern hören wir Ihre Lieblingsmusik mit Ihnen. Möchten Sie zu Hause bleiben? Rufen Sie uns einfach an und wir bringen unsere Gerichte zu Ihnen. Schnell und direkt auf Ihren Tisch.	
C.	Unsere Spezialität sind verschiedene Fischgerichte nach besten Rezepten. Freitags organisiert unser Chefkoch kulinarische Shows. Er zeigt Ihnen, wie Sie Fisch zu Hause machen können. Und Sie machen mit! Ein schöner Saal und leise Musik vom Grammophon garantieren eine besondere Atmosphäre in unserem Lokal.	
9.1.	Peter bestellt gern Essen nach Hause.	B
9.2.	Max sucht ein Lokal am Wasser.	A

Najwięcej trudności sprawiły uczniom zadania 9.1. i 9.2. Rozwiązując zadanie 9.1., uczniowie powinni wyszukać w tekście informacje dotyczące możliwości zamówienia posiłku do domu. 34% gimnazjalistów wybrało lokal **B.**, prawidłowo odczytując informację z tekstu o możliwościach dostarczania posiłku do klienta. Duża część zdających wskazywała jednak tekst **A.** Prawdopodobnie sugerowali się oni wyrażeniem *Essen nach Hause*, które pojawia się również w zdaniu 9.1., jednak z tekstu wynika, że jedzenie nie jest dostarczane do domu.

W zadaniu 9.2., trzecioklasiści powinni wskazać lokal położony nad wodą. Prawidłową odpowiedź **A.** wybrało 33% zdających, co trzeci uczeń wybrał jednak tekst **B.**, sugerując się prawdopodobnie występującym w nim słowem *Strand*. Tymczasem w tekście podana była informacja o zmianie dotychczasowego położenia lokalu: *Suchen Sie uns nicht mehr am Strand. Unser Lokal ist im Zentrum am Musiktheater*. Analiza wyników tego zadania pokazuje, że uczniowie czytając teksty często skupiają się jedynie na pojedynczych słowach i wyrażeniach, nie rozumiejąc kontekstu, w którym one się pojawiają.

W zadaniach 7. i 8. były sprawdzane różnorodne umiejętności. Trudne dla zdających okazały się zadania 7.1. i 7.2. sprawdzające umiejętność określania kontekstu wypowiedzi (odpowiednio 36% i 49% poprawnych odpowiedzi). Wyższe wyniki uczniowie uzyskali w zadaniach, w których należało określić intencje autora tekstu (8.3.) lub określić główną myśl tekstu (8.4.) – odpowiednio 55% i 57% poprawnych odpowiedzi.

Część egzaminu sprawdzająca znajomość funkcji językowych sprawiła zdającym najmniej problemów. Rozwiązanie zadania 5. i zadania 6. nie przysporzyło uczniom dużych trudności (średni wynik – odpowiednio 61% i 68%).

Najłatwiejszym dla gimnazjalistów było zadanie 6.3., w którym należało wybrać właściwe powitanie gości. 78% piszących nie miało trudności ze wskazaniem poprawnego wyrażenia **B. Herzlich willkommen!**.

Najtrudniejsze okazało się dla uczniów w tym obszarze zadanie 4., w którym należało wybrać właściwą reakcję do wypowiedzi, odtworzonych dwukrotnie z płyty CD (średni wynik 55%). Warto zauważyć, że zdania, których słuchali uczniowie, dotyczyły różnorodnych sytuacji, m.in. opinii na temat zespołu muzycznego czy propozycji spróbowania ciasta.

Zadanie 4.

- A. Aber natürlich. Wir kommen nie zu spät.
- B. Mir auch, ich war in ihrem Konzert.
- C. Sehr gerne, er schmeckt fantastisch.
- D. Danke, sie sind sehr schön.
- E. Danke, es geht ihm gut.

4.1.	4.2.	4.3.	4.4.
B	D	C	A

Transkrypcja:

Wypowiedź 1.

Die Musikgruppe gefällt mir sehr.

Wypowiedź 2.

Die Blumen sind für dich.

Wypowiedź 3.

Möchtest du noch ein Stück Apfelkuchen?

Wypowiedź 4.

Kommt morgen bitte pünktlich!

Najtrudniejszym w tym zadaniu okazał się podpunkt 4.3. Poprawnie rozwiązało go 44% zdających. Użyty w wypowiedzi rzeczownik *Apfelkuchen* należy, tak jak zastosowany w poprawnej odpowiedzi C. czasownik *schmecken* do tego samego zakresu tematycznego, związanego z jedzeniem. Co piąty uczeń jednak wybrał odpowiedź E. *Danke, es geht ihm gut*. Być może gimnazjaliści sugerowali się występującym w tym zdaniu podziękowaniem, jednak odnosiło się ono do samopoczucia kolegi i nie było właściwą reakcją na propozycję poczęstunku szarlotką. Inną błędną odpowiedź A. wybrało 17% zdających. Odpowiedź *Aber natürlich*. mogła wydać się im spontaniczną odpowiedzią na zadane pytanie, nie uwzględnili jednak dalszej części wypowiedzi, która nie pasowała do pytania.

Dwa ostatnie zadania w arkuszu egzaminacyjnym sprawdzały znajomość środków językowych. Zarówno zadanie 10. sprawdzające znajomość leksyki, jak i 11. sprawdzające znajomość struktur gramatycznych okazały się trudne dla zdających (średni wynik odpowiednio 43% i 45%).

Zadanie 10.

A. Ärztin	B. besucht	C. geht	D. Fieber	E. Thermometer	F. Operation
-----------	------------	---------	-----------	----------------	--------------

Hallo Eva!

Ich hoffe, du fühlst dich schon besser. Hast du noch **10.1. D** und Kopfschmerzen? Ich kann heute nicht zu dir kommen. Tante Monika **10.2. B** uns am Nachmittag. Kennst du sie? Sie ist **10.3. A** und arbeitet in einem Krankenhaus. Ich rufe dich heute Abend an.

Viele Grüße

Markus

Analiza wyborów w zadaniu 10. pokazuje, że uczniowie mają problemy ze zrozumieniem tekstu. Bardzo często wybierane przez nich odpowiedzi wskazują, że nie są oni w stanie określić, jaka część mowy pasuje do danej luki. Dla przykładu, w zadaniu 10.3. można było się spodziewać, że zdający wybiorą jeden z rzeczowników, gdyż wskazywała na to struktura zdania. Tymczasem duża część zdających wybierała czasownik B. *besucht*.

Natomiast w lukę 10.2., którą należało uzupełnić tym czasownikiem, często wpisywano któryś z proponowanych rzeczowników. Jednak aż 29% zdających, mimo że trafnie rozpoznało konieczność użycia czasownika, wskazało niepoprawny w tym miejscu czasownik C. *geht*. Prawdopodobnie nie zwrócili oni uwagi na występujące po luce dopełnienie w bierniku *uns*, które jest obligatoryjne tylko dla czasownika *besuchen*, a użyte po czasowniku *gehen* zaburza budowę całego zdania.

Zadanie 11.

Hallo, Isabel,

es geht **11.1. A** gut. Ich möchte mit vielen Schülern aus meiner Schule bei einem 5-Kilometer-Lauf in Berlin starten. Alle Schüler **11.2. C** super T-Shirts! Ich trainiere intensiv. Ich laufe dreimal in der Woche 10 Kilometer. Ein idealer Joggingpartner ist **11.3. B** Hund – ein Husky. Er heißt Dito und ist so schnell wie der Wind.

Bis bald

Jens

11.1.	A. mir	B. mich	C. ich
11.2.	A. bekommt	B. bekommst	C. bekommen
11.3.	A. meine	B. mein	C. meinen

W zadaniu 11. łatwiejsza do uzupełnienia od pozostałych okazała się luka 11.1. Sprawdzana tu była umiejętność zastosowania właściwej formy zaimka osobowego *ich* w celowniku. 49% uczniów wskazało poprawną odpowiedź **A. mir**. Pytanie o samopoczucie *Wie geht es dir?* jest znane uczniom, zatem uzupełnienie tego zwrotu nie sprawiło trudności gimnazjalistom. Zadania 11.2. i 11.3. rozwiązał poprawnie ten sam odsetek uczniów (42%), przy czym warto zauważyć, iż w zadaniu 11.3. 38% gimnazjalistów wybrało odpowiedź **A. (meine)**, co świadczy o dużych trudnościach z odmianą zaimka dzierżawczego, jak również oznacza nieznaną odmianę rodzaju jednego z podstawowych rzeczowników *Hund*. Taki wybór odpowiedzi wskazuje także na nieprzywiązywanie wagi przez zdających do konieczności deklinacji rzeczownika.

Poziom rozszerzony

Uczniowie przystępujący do egzaminu gimnazjalnego z języka niemieckiego na poziomie rozszerzonym uzyskali średnio 34% punktów za rozwiązanie wszystkich zadań w arkuszu.

Wyniki egzaminu pokazują, że uczniowie wyraźnie lepiej radzą sobie z umiejętnościami receptywnymi niż z umiejętnościami produktywnymi. Średni wynik za zadania sprawdzające rozumienie ze słuchu wyniósł 50%, a za zadania sprawdzające rozumienie tekstów pisanych 44%. Znacznie trudniejsze dla zdających okazały się zadania sprawdzające umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej (średni wynik – 23%) oraz sprawdzające znajomość środków językowych (średni wynik – 18%).

W obszarze rozumienia ze słuchu podstawa programowa określa te same umiejętności zarówno dla poziomu podstawowego, jak i rozszerzonego. Różnice pomiędzy poziomem podstawowym a rozszerzonym wynikają przede wszystkim z długości tekstów, tempa odtwarzanych nagrań oraz wymaganego do ich rozwiązania zakresu środków językowych.

Zadania w tym obszarze sprawdzały umiejętność znajdowania w wysłuchanym tekście określonych informacji, określania kontekstu sytuacyjnego tekstu oraz określania intencji osoby mówiącej. Najlepiej zdający poradzili sobie z zadaniem 1.3. sprawdzającym określenie kontekstu sytuacyjnego, trafnie wskazując dom jako miejsce prowadzonej rozmowy (67% poprawnych odpowiedzi).

Najtrudniejszym spośród zadań sprawdzających rozumienie ze słuchu okazało się dla gimnazjalistów zadanie 1.6., sprawdzające umiejętność określania intencji nadawcy tekstu.

Zadanie 1. (fragment):

1.6. Warum ruft der Junge Julia an?

- A. Er möchte ihr zum Geburtstag gratulieren.
- B. Er möchte sie zum Einkaufen einladen.
- C. Er möchte sich entschuldigen.

Transkrypcja

Tekst 2.

Sei mir, bitte, nicht böse, dass ich gestern nicht angerufen habe, Julia, aber mein Handy war weg. Stell dir vor, was gestern passiert ist. Ich war mit meiner Schwester im Kaufhaus. Sie wollte einen Schal für Oma zum Geburtstag und ich eine Jacke für mich kaufen. Ich habe auch eine schöne gefunden und anprobiert.

Ich war in der Umkleidekabine, da hat mich meine Mutter angerufen. Als ich noch mit ihr gesprochen habe, hat meine Schwester eine Hose für mich gebracht. Deshalb habe ich das Telefongespräch schnell beendet und mein Handy wie immer in die Jackentasche gesteckt.

Die Jacke war zu klein und ich habe sie nicht genommen. Ich habe die Hose anprobiert. Sie war perfekt. Ich habe die Hose gleich bezahlt. Erst zu Hause habe ich bemerkt: Mein Handy war weg! Leider war es schon sehr spät und das Geschäft war zu. Heute früh bin ich hingefahren. Zum Glück war die Jacke immer noch da und mein Handy war in der Jackentasche. Da habe ich die Nachricht von dir gelesen und deshalb rufe ich erst jetzt an. Verstehst du mich? Verzeih mir, bitte!

Poprawnej odpowiedzi C. udzieliło 33% zdających, wskazując jako powód rozmowy telefonicznej chęć usprawiedliwienia się chłopaka przed koleżanką. Wskazywały na to następujące zdania: *Sei mir, bitte, nicht böse.* oraz *Verzeih mir, bitte!*. Znaczna część uczniów udzieliła jednak błędnej odpowiedzi B. sugerując się być może znanym im określeniem *zum Einkaufen*, które skojarzono z wyrażeniami: *im Kaufhaus*, *eine Jacke für mich kaufen*, *gleich bezahlt* i *das Geschäft war zu*, występującymi w tekście a związanymi z zakupami. Prawdopodobnie uczniowie ci nie zrozumieli czasownika *sich entschuldigen*, który był użyty w poprawnej odpowiedzi.

Umiejętność wyszukiwania określonych informacji w tekście słuchanym była sprawdzana w ośmiu zadaniach. Uczniowie poradzili sobie z nimi w zróżnicowanym stopniu. Najłatwiejsze okazało się dla nich zadanie 1.1. (78% poprawnych odpowiedzi), w którym prawidłowo określili jeden ze składników sałatki, o której mowa była w dialogu. Najwięcej trudności sprawiło gimnazjalistom wyszukanie określonych informacji w zadaniach 2.1. (37% poprawnych odpowiedzi) oraz 1.4. (36% poprawnych odpowiedzi). W zadaniu 1.4. uczniowie powinni po wysłuchaniu monologu (Tekst 2., przytoczony powyżej), wskazać mamę jako osobę, która zadzwoniła do chłopaka, kiedy był on w sklepie. Mniej niż połowa zdających udzieliła poprawnej odpowiedzi (**B.**), a co drugi gimnazjalista wskazał siostrę jako rozmówczynię, kierując się prawdopodobnie jednym z pierwszych zdań słuchanego tekstu: *Ich war mit meiner Schwester im Kaufhaus.*

W obszarze rozumienia tekstów pisanych, oprócz szerszego niż na poziomie podstawowym zakresu środków językowych, podstawa programowa wymienia dwa wymagania dodatkowe, które powinni opanować uczniowie na poziomie rozszerzonym, tj. określanie głównej myśli poszczególnych części tekstu (umiejętność sprawdzana w zadaniu 3.), oraz rozpoznawanie związków między poszczególnymi częściami tekstu (umiejętność sprawdzana w zadaniu 4.). Zadanie 5. natomiast sprawdza umiejętność wyszukiwania informacji szczegółowych. Za zadanie 4. oraz za zadanie 5. uczniowie uzyskali porównywalny średni wynik (odpowiednio 48% i 45%).

Najtrudniejsze dla zdających okazało się w tym obszarze zadanie 3. (średni wynik – 38%).

Zadanie 3.

- A. Ein Gast kommt unerwartet.
- B. Ich schreibe an meinen Freund.
- C. Mama wünscht mir alles Gute.
- D. Ein Freund bringt Medikamente mit.
- E. Eine nicht komplette Nachricht geht an Robert.

3.1. A

Freitag, 18.30 Uhr: Im Pyjama und mit Fieber liege ich auf dem Sofa. Es klingelt. Ich stehe auf, mache die Tür auf und höre: *Zum Geburtstag viel Glück!* Vor mir steht Robert, mein Freund, will mich küssen, wünscht alles Gute und dankt für die Einladung. Was ist los?

3.2. B

Gestern, am Donnerstag, war ich schon krank, aber ich wollte meine Freunde über meine Geburtstagsparty informieren. Ich habe einen Satz an Robert geschrieben: *Komm am Freitag zu meinem Geburtstag, ...* In diesem Moment hat Mama mir Tabletten gebracht und mich ins Bett geschickt. Ich wollte die E-Mail am nächsten Tag zu Ende schreiben und bin eingeschlafen.

3.3. E

Mama hat die E-Mail gesehen und *Senden* gedrückt, danach hat sie den Computer ausgeschaltet. Sie wusste nicht, dass die E-Mail nicht fertig war. Ich wollte doch noch schreiben, dass die Party nicht morgen, sondern erst am Freitag in zwei Wochen ist. Robert hat die E-Mail bekommen und ihr wisst schon, was passiert ist.

Prawdopodobnie trudność w tym zadaniu sprawił piszącym inny niż zwykle rodzaj tekstu. Zastosowana retrospekcja wydarzeń wymagała od uczniów uważnego odczytania występujących kolejno informacji.

Najtrudniejszym dla trzecioklasistów okazało się zadanie 3.1. 33% gimnazjalistów wskazało poprawną odpowiedź **A**. Być może większość zdających nie zrozumiała słowa *unerwartet*, które wystąpiło w tym zadaniu i w konsekwencji nie dopasowywała tego nagłówka do żadnej wypowiedzi. Analiza wyborów odpowiedzi pozwala przypuszczać, że gdy uczniowie nie rozumieli czytanego tekstu, wyszukiwali w poszczególnych jego akapitach pojedyncze słowa z nagłówków. Przykładem

takiej sytuacji może być wskazywanie przez zdających odpowiedzi E. Stanowiła ona poprawne rozwiązanie zadania 3.3. (39% poprawnych odpowiedzi). Ze względu jednak na fakt, że informacja o Robercie występowała we wszystkich fragmentach tekstu, była ona błędnie wybierana jako nagłówek najczęściej po prawidłowej.

Umiejętnością najslabiej opanowaną przez gimnazjalistów było stosowanie środków językowych. W tym obszarze średni wynik uzyskany przez zdających to 18%. Większość uczniów nie potrafiła poprawnie uzupełnić tekstu w zadaniu 6. oraz zdań w zadaniu 7.

Najwięcej trudności w zadaniu 6. sprawiło uczniom uzupełnienie luki w zadaniu 6.5., w którą należało wpisać stopień wyższy przymiotnika *lang*. Tylko 9% piszących poprawnie dobrało wyraz z ramki i prawidłowo utworzyło wymaganą formę *länger*. Trudne było dla tegorocznych trzecioklasistów także zapisanie poprawnie odmienionego rodzajnika określonego przy rzeczowniku *Fernsehturm* w celowniku (zadanie 6.4.) oraz przymiotnika w tym samym przypadku (zadanie 6.2.).

W zadaniu 7. najłatwiejsze dla zdających okazało się zadanie 7.1., które zostało rozwiązane poprawnie przez największą liczbę zdających (30%). Prawidłowo utworzyli oni zdanie z czasownikiem *kommen*, trafnie dobierając przyimek, z którym ten czasownik się łączy.

Największą trudność w tym zadaniu sprawiło natomiast zdającym zadanie 7.2., w którym należało utworzyć liczbę mnogą dwóch podstawowych rzeczowników: *Buch* oraz *Heft*. Prawidłowej odpowiedzi udzieliło 13% uczniów.

Trzeba też pamiętać, że w zadaniach 6. i 7. wymagana jest pełna poprawność ortograficzna wpisywanych odpowiedzi, a błędy ortograficzne są częstą przyczyną niepowodzeń w rozwiązywaniu zadań otwartych.

Dużym wyzwaniem dla uczniów było zadanie 8., które polega na stworzeniu krótkiej wypowiedzi pisemnej. Średni wynik uzyskany za to zadanie wyniósł 23% punktów. Najwyższe wyniki w nim uczniowie uzyskali za spójność i logikę wypowiedzi (średni wynik 27%) oraz zakres środków językowych (średni wynik 25%). Niższe wyniki uzyskane przez zdających w zakresie treści oraz poprawności językowej (średni wynik w obu przypadkach 21%) wskazują, że wielu zdających ma problem z wyrażeniem wymaganych w poleceniu informacji, rozwinięciem swoich wypowiedzi i poprawnym użyciem środków językowych tak, aby wyrazić to, co zamierzają przekazać. Duża część uczniów w ogóle nie podjęła próby napisania własnej wypowiedzi.

Wnioski

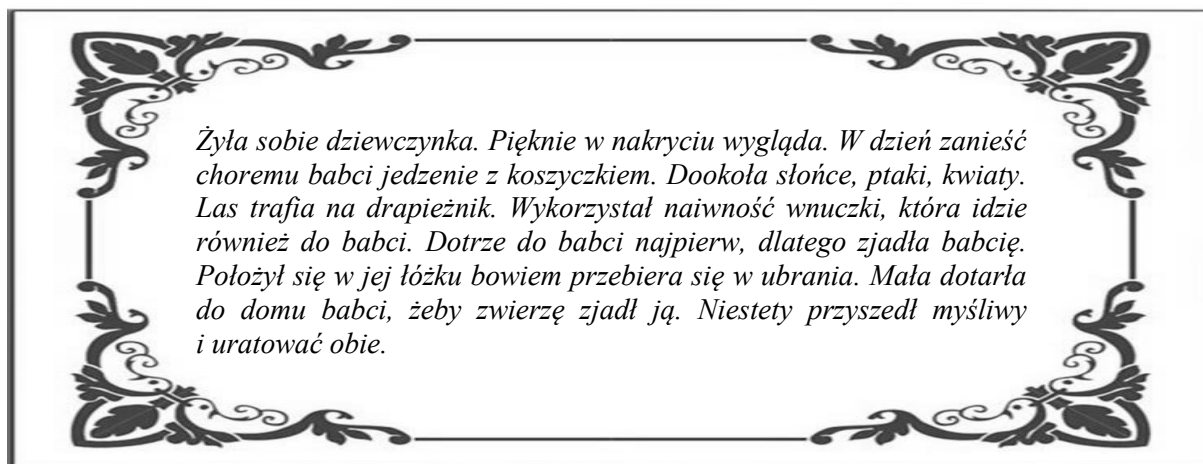
Analiza wyników egzaminu z języka niemieckiego pozwala na wyciągnięcie następujących wniosków dotyczących pracy z gimnazjalistami w kolejnych latach.

- ❖ Analiza wyborów uczniów w zadaniach zamkniętych pokazuje, że zdający bardzo często udzielają odpowiedzi sugerując się pojedynczymi słowami występującymi w tekstach. Bardzo ważne jest zwracanie uwagi uczniów na kontekst, w jakim poszczególne słowa są użyte i ich powiązanie z opcjami w zadaniu. Wykonanie zadania z podręcznika nie powinno polegać jedynie na sprawdzeniu rozwiązań poprzez odczytanie poprawnych odpowiedzi. Dobrą praktyką jest wymaganie od uczniów, aby potrafili uzasadnić zarówno wybór opcji właściwej, jak i podać powody odrzucenia opcji, które są dystraktorami w zadaniu. Dzięki temu bardziej świadomie będą wybierać odpowiedzi na egzaminie.
- ❖ Znajomość środków językowych to od lat część arkusza, w której zadania są największym wyzwaniem dla zdających. Duży odsetek uczniów nie podejmuje próby ich rozwiązania albo uzyskuje bardzo niskie wyniki. Wskazywać to może na zbyt duże skupienie się na umiejętnościach receptywnych i mniej intensywną pracę nad jakością języka uczniów. Tymczasem brak znajomości podstawowych struktur gramatycznych lub bardzo ograniczony zasób słownictwa wpływa nie tylko na wynik zadań sprawdzających znajomość środków językowych, ale bardzo często powoduje zaburzenie komunikacji, a tym samym uzyskanie mniejszej liczby punktów za przekazanie informacji w wypowiedzi pisemnej (np. na skutek użycia niewłaściwego czasu lub słowa). Co więcej, bardzo często pośrednio powoduje to też błędne rozwiązanie zadań w części sprawdzającej rozumienie ze słuchu i rozumienie tekstów pisanych, ponieważ brak

znajomości podstawowych struktur gramatycznych znacznie utrudnia lub uniemożliwia zrozumienie fragmentów tekstu kluczowych do rozwiązania zadania.

- ❖ Trudne dla zdających na poziomie podstawowym jest oparte na tekście zadanie 10., wymagające uzupełnienia luk. Wybory uczniów w tym zadaniu pokazują, że nie zawsze wiedzą oni, jaka część mowy jest wymagana do uzupełnienia danej luki. Tymczasem może to być bardzo pomocne, ponieważ pozwala ograniczyć liczbę rozważanych opcji odpowiedzi. Warto więc zwracać uwagę gimnazjalistów, że w sytuacji, kiedy mają problem z wyborem właściwej odpowiedzi mogą podzielić pracę nad tym zadaniem na dwa etapy. Najpierw powinni zapoznać się z danym fragmentem tekstu i określić, która część mowy będzie pasowała do luki, a następnie spośród wyrazów będących tymi częściami mowy wybrać ten, który pasuje logicznie i znaczeniowo do danego tekstu.
- ❖ W wypowiedzi pisemnej niezwykle istotną kwestią jest tworzenie spójnego i logicznego tekstu. Aby poprawić spójność wypowiedzi zdających warto ćwiczyć z uczniami różne sposoby realizowania poszczególnych podpunktów polecenia i wykorzystywać na zajęciach lekcyjnych zadania polegające na łączeniu w odpowiedni sposób poszczególnych części tworzonego tekstu.

„Pod lupą” – spójność i logika wypowiedzi

Czy ta historia brzmi znajomo? Niektórzy bez wątplenia poznają w niej znaną z dzieciństwa bajkę o Czerwonym Kapturku. Ale czy wszystko w tej historii jest takie jasne i czytelne? Niestety nie. Tekst jest chaotyczny, pełen sprzeczności i niekonsekwencji. Duża liczba błędów językowych w tekście sprawia, że trudno jest połączyć sens poszczególnych zdań w jedną całość. Gdybyśmy nie znali prawdziwego przebiegu wydarzeń w bajce o Czerwonym Kapturku, to czytając powyższy tekst na każdym kroku musielibyśmy się zastanawiać, co autor miał na myśli.

W niektórych wypowiedziach pisemnych gimnazjalistów również daje się zauważyć podobne braki w spójności i logice. Tymczasem jest to jedno z kryteriów oceny tego zadania na poziomie rozszerzonym. Średni wynik uzyskany przez trzecioklasistów w tym kryterium wyniósł 27%. Przyjrzyjmy się więc, jakie problemy dotyczące spójności i logiki występowały w pracach egzaminacyjnych.

Tegoroczne polecenie do zadania 8. brzmiało:

Rozpocząłeś/Rozpoczęłaś naukę w nowej szkole. W e-mailu do kolegi/koleżanki z Niemiec:

- wyjaśnij, dlaczego wybrałeś(-aś) właśnie tę szkołę
- opisz salę lekcyjną, która najbardziej Ci się podoba

- zrelacjonuj wydarzenie, które miało miejsce w szkole w pierwszym dniu nauki.

Oceniając wypowiedź pisemną w kryterium spójności, egzaminatorzy przede wszystkim zwracają uwagę na to, czy i w jakim stopniu tekst funkcjonuje jako całość dzięki jasnym powiązaniom (np. leksykalnym, gramatycznym) wewnątrz zdań oraz między zdaniami/akapitami tekstu. W ocenie logiki wypowiedzi bierze się pod uwagę, czy i w jakim stopniu wypowiedź jest klarowna (np. czy nie jest jedynie zbiorem przypadkowo zebranych myśli).

Czy poniższa praca spełnia te warunki?

Ich gehe in diese Schule, weil ich hier viele Fremdsprachen lerne.
Das Deutschzimmer gefällt mir am besten.
Dort ist eine moderne Tafel.
Am ersten Tag habe ich meinem alten Freund getroffen.

Ta wypowiedź składa się w zasadzie ze zrozumiałych zdań, zdający zrealizował wszystkie podpunkty polecenia, jednak w pracy nie ma żadnych połączeń między fragmentami odnoszącymi się do kolejnych podpunktów polecenia. Uczeń napisał list tak, jakby odpowiadał na pytania, podczas gdy jego zadaniem było napisanie spójnej wiadomości, dotyczącej nauki w nowej szkole. Realizując zadanie, zdający zapomniał o tym, że tekst musi funkcjonować jako całość, a odbiorca nie powinien tracić wątku przy czytaniu i zastanawiać się nad tym, co autor miał na myśli. W wielu miejscach tekst jest niejasny. Odbiorca nie rozumie, do której szkoły idzie piszący. Nie ma pewności, czy możliwość nauki wielu języków obcych była powodem wyboru szkoły. Zdanie, mówiące o pierwszym dniu w szkole, nie stanowi żadnego następstwa wypowiedzi o sali języka niemieckiego, nie jest logicznym zakończeniem wypowiedzi. Czytając opis sali języka niemieckiego, zastanawiamy się, dlaczego ona podoba się piszącemu i co wyróżnia tablicę, która się tam znajduje. Nie jest jasne, czy jakieś cechy tablicy spowodowały, że ta sala podoba się piszącemu najbardziej, czy coś innego. Ogólnie wiadomość pozostawia wrażenie tekstu nienaturalnie skróconego i złożonego z niepowiązanych ze sobą fragmentów. Tylko znając treść polecenia, można uporządkować informacje i domyślić się, co autor listu chciał przekazać.

Przygotowując uczniów do pisania wiadomości, należy omówić z nimi podstawowe wyrażenia i zwroty budujące spójność wypowiedzi.

Hallo Anna! Wie geht's?

Jetzt besuche ich eine neue Schule. Ich habe sie gewählt, denn man hat da Deutsch-, Schwedisch- und Englischunterricht. Du weißt, dass ich die Sprachen sehr mag. Ich gehe also in diese Schule, weil ich hier viele Fremdsprachen lerne.

Es gibt in der Schule Klassenräume mit den neuesten Geräten. Das Deutschzimmer gefällt mir am besten. Dort ist eine moderne Tafel, an die wir mit speziellen Stiften schreiben.

Am ersten Tag habe ich meinen alten Freund vor der Schulaula getroffen. Wir haben kurz gesprochen, dann hat er im Schultheater gespielt. Seine Rolle war wunderbar!

Bis dann

XYZ

Powyższy przykład pokazuje, jak można uniknąć niejasności, jeżeli piszący do każdej realizacji podpunktu polecenia stworzy odpowiedni kontekst oraz użyje wyrażen, pozwalających łączyć ze sobą akapity i zdania. Na przykład, aby przedstawić kolejność wydarzeń, można użyć takich wyrażen, jak *jetzt, dann, danach, früher, später, endlich*; aby pokazać związki przyczynowo-skutkowe można wykorzystać wyrażenia *denn, weil, dass, also, deshalb*. Miejsce lub kierunek, o którym jest mowa w poprzednim zdaniu, można zastąpić określeniami *hier, dort, da, nicht weit von, hinten*.

Warto też zwrócić uwagę uczniów na to, że istnieje bardzo ścisły związek między błędami językowymi a spójnością tekstu. Błędy, które najczęściej zaburzają spójność tekstu, to:

- nieumiejętne łączenie zdań/części zdań, zwłaszcza używanie niewłaściwych leksykalnych wskaźników zespolenia (tzw. konektorów), np. *Ich gehe in die neue Schule, deshalb ist sie die beste in der Stadt*.
- stosowanie niewłaściwych słów i wyrażen, np. *Frau Kowalska lernt uns Chemie in diesem Raum*.
- brak kluczowych części zdania, jak podmiotu czy przyimka w okoliczniku miejsca, np. *Ich bin neuer Schule, weil ist interessant*.
- błędy w odmianie rzeczownika lub czasownika, np. *Meine Freunde ist schnell gelaufen*.
- odwoływanie się w tekście do czegoś, co nie zostało wcześniej wspomniane, np. *Wir haben uns Filme gesehen, als er noch einmal das gemacht hat*.
- używanie niewłaściwych zaimków, np. *Am ersten Schultag haben meine Lehrer ihnen ein Buch gekauft*.
- brak konsekwencji w stosowaniu czasów gramatycznych, np. *Am ersten Tag bin ich schüchtern. Ich habe meinen Klassenraum nicht gefunden. Ein Mädchen möchte mir das sagen. Ich habe das nicht gehört*.

Wiele z wyżej wymienionych problemów ilustruje kolejna praca egzaminacyjna. Autor podjął próbę zrealizowania poszczególnych podpunktów polecenia, jednak ze względu na liczne błędy językowe oraz niejasne połączenia między zdaniami i częściami tekstu, duża część pracy jest nieczytelna dla odbiorcy (linią falistą zaznaczone są niekomunikatywne fragmenty tekstu oraz inne usterki w spójności i logice).

Von:	xyz@gmail.com
An:	abc@hotmail.com
Betreff:	

Hallo!

Wie geht es Dir? Ich muss Dir etwas Spannendes erzählen. Ich habe ein tolles Mädchen kennengelernt. Sie heißt Claudia, ist sehr sympatisch und schön.

Ich gehe in eine neue Schule, dass sie nicht weit von meinem Haus ist. Dort sind gute Jungen.

Die beste Lehrer ist Frau Kruger, er hat das Biologiezimmer. Sie gefällt mir, hat grüne Wälder.

Am ersten Tag haben sie Fußball gespielt. Meine Freunde ist da, denn es ist lustig.

Ich hoffe, dass du mich bald besuchst und Claudia kennlernst.

Viele Grüße
XYZ

Błędy językowe sprawiają, że duża część pracy nie jest zrozumiała. Nie wiemy, jaki był powód wybrania przez piszącego nowej szkoły. Uczeń wybrał niewłaściwy spójnik *dass* zamiast *weil/denn* oraz użył wieloznacznego w tym kontekście wyrażenia *gute Jungen*, które sprawia, że nie jesteśmy w stanie zrozumieć powodu wyboru nowej szkoły. W drugim podpunkcie polecenia zdający miał opisać ulubioną salę lekcyjną. Ale poprzez zastosowanie zaimka *sie* spowodował wieloznaczność swojej wypowiedzi, ponieważ ten zaimek może się w tym kontekście odnosić tylko do nauczycielki, która „ma salę biologiczną”. Niejasne jest również sformułowanie, że „ona (nauczycielka?) ma zielone lasy”. Być może zdający pomylił słowo *Wälder* (lasy) z *Wände* (ściany)? Sprawił jednak, że ta część wypowiedzi jest pozbawiona logiki. Jedyna czytelna informacja w trzecim akapicie dotyczy zorganizowania w pierwszym dniu meczu piłki nożnej. Piszący jednak użył niewłaściwego zaimka *sie*, więc nie wiemy, kto grał w piłkę. Poza tym źle odmienił rzeczownik lub czasownik, w ten sposób, że nie jesteśmy w stanie zrozumieć, kto był obecny w ten dzień. Zdający błędnie zastosował również czas teraźniejszy zamiast przeszłego, co spowodowało niespójność wypowiedzi, nie wiemy dlaczego informacja, że jest wesoło miałyby być powodem obecności przyjaciół/przyjaciela/przyjaciółki na meczu, który się już odbył. Uczeń wprowadził do pracy wstęp i zakończenie, w których nie ma błędów, jednak nie pasują one do rozwinięcia tej wypowiedzi. Nie wiemy, jaki sens ma informacja o nowej koleżance, jeżeli nie jest ona w ogóle powiązana z pozostałymi informacjami. Być może zdający przygotował „uniwersalne” rozpoczęcie maila, którego chciał użyć bez względu na polecenie zadania? W rezultacie gubimy się w tekście, a to musi znaleźć odzwierciedlenie w ocenie spójności wypowiedzi.

Jakich prac oczekuje się od zdających? Najlepszą wskazówką jest opis najwyższej kategorii punktowej w skali oceniania.

2 p.	wypowiedź jest w całości lub w znacznej większości spójna i logiczna zarówno na poziomie poszczególnych zdań, jak i całego tekstu
-------------	---

Przyjrzyjmy się pracy, która nie jest pozbawiona usterek, ale zasługuje na przyznanie maksymalnej liczby punktów w kryterium spójności i logiki.

Von:	xyz@gmail.com
An:	abc@hotmail.com
Betreff:	Neue Schule

Hallo Nadia,

wie habe ich dir schon gesagt, ich gehe in einer
neue Schule. Ich habe in dieses Schule gegangen, weil
ich habe schon gehört, dass die am besten ist. Dort
sind auch viele Unterrichte, die mir gefällt zum Beispiel:
Kunst und Schauspielkunst. Toll! Meine Lieblingsraum ist der
Kunstraum. Es ist so bunt! Auf dem Boden liegt ein nettes
Teppich. Natürlich hängen hier viele Plakaten, die Schüler gemacht
haben. Es tut mir leid, dass du kannst das nicht sehen! Aber
ich muss ein Foto machen und dir senden! Der erste Tag war
ganz gut, aber ich habe noch nicht so perfekt Französisch
gesprachen und auf dem Unterricht Katharina (meine neue
Freundin) hat sehr gelacht. Ich war nicht geneigt, weil ich
habe gewissen, wie viel soll ich ~~es~~ ~~ich~~ lernen um gut zu sprechen.
Die Schule ist ganz ok, aber ich finde, dass diese Alle was besser
Schreib mir bitte ~~was~~ ~~es~~ wie geht es dir?
Deine Magda.

W tej pracy zdający umiejętnie łączy poszczególne części wypowiedzi. Wszystkie podpunkty polecenia są zrealizowane w sposób przemyślany, więc egzaminator nie musi ani zastanawiać się, czego dotyczy każdy fragment, ani interpretować intencji autora. Wypowiedź jest jasna i pozwala czytającemu podążać za tokiem myśli piszącego. Choć w pracy występują błędy językowe, wypowiedź ta spełnia wymagania w kryterium spójności i logiki na 2 punkty.

Podstawowe informacje o arkuszach dostosowanych

Poziom podstawowy

Opis arkusza dla uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera

Arkusz zadań dla uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera z zakresu języka niemieckiego (GN-P2-162) został przygotowany na podstawie arkusza GN-P1-162 zgodnie z zaleceniami specjalistów. Uczniowie otrzymali zadania dostosowane pod względem graficznym: wyróżniono informację o numerze każdego zadania i liczbie punktów możliwych do uzyskania za jego rozwiązanie, zwiększono odstępy między wierszami w tekstach i zastosowano pionowy układ odpowiedzi.

W związku z wydłużonym czasem trwania egzaminu na płycie CD do zadań sprawdzających rozumienie tekstów słuchanych wydłużono przerwy przeznaczone na zapoznanie się z treścią zadań oraz ich rozwiązanie. Przy każdym zadaniu zamkniętym umieszczono informację o sposobie zaznaczenia właściwej odpowiedzi.

Wyniki uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera

Tabela 23. Wyniki uczniów z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera – parametry statystyczne*

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
1	-	-	-	-	-	-

*Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Opis arkuszy dla uczniów słabowidzących i niewidomych

Arkusze dla uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych z zakresu języka niemieckiego (GN-P4-162, GN-P5-162, GN-P6-162) zostały przygotowane na podstawie arkusza standardowego zgodnie z zaleceniami specjalistów. Uczniowie słabowidzący otrzymali arkusze, w których dostosowano wielkość czcionki: GN-P4-162 – Arial 16 pkt, GN-P5-162 – Arial 24 pkt. W arkuszu GN-P5-162 materiał ikonograficzny został dodatkowo opisany. Na płycie CD do zadań sprawdzających rozumienie tekstów słuchanych wydłużono przerwy przeznaczone na zapoznanie się z treścią zadań oraz ich rozwiązanie. Dla uczniów niewidomych przygotowano arkusze w brajlu.

Wyniki uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych

Tabela 24. Wyniki uczniów słabowidzących i uczniów niewidomych – parametry statystyczne *

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
13	-	-	-	-	-	-

*Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Opis arkusza dla uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących

Uczniowie słabosłyszący i niesłyszący rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GN-P7-162 przygotowanym zgodnie z zaleceniami specjalistów. Arkusz składał się z 9 zadań zamkniętych, sprawdzających opanowanie przez uczniów umiejętności w następujących obszarach: rozumienie tekstów pisanych, znajomość środków językowych oraz znajomość funkcji językowych.

Wyniki uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących

Tabela 25. Wyniki uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących – parametry statystyczne *

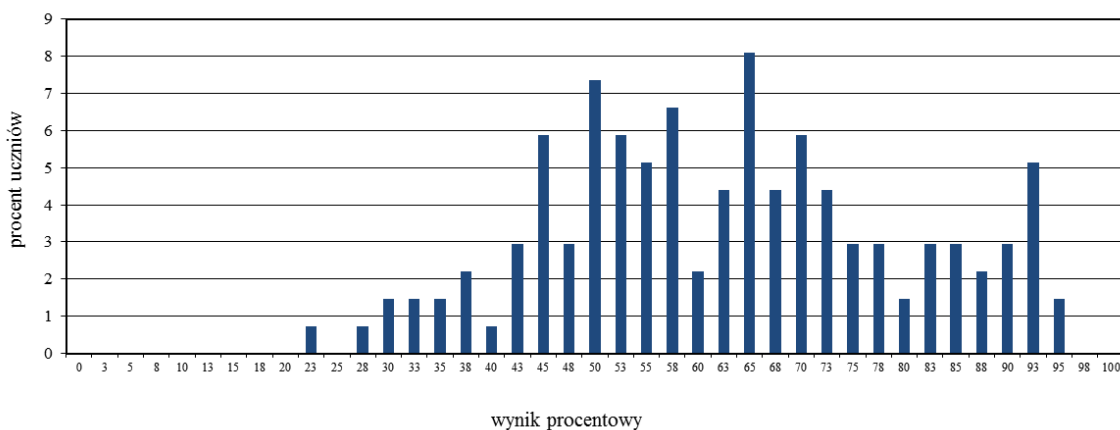
Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
11	-	-	-	-	-	-

*Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Opis arkusza dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GN-P8-162 przygotowanym zgodnie z zaleceniami specjalistów. Arkusz zawierał 13 zadań zamkniętych, sprawdzających opanowanie przez uczniów umiejętności w następujących obszarach: rozumienie tekstów słuchanych, rozumienie tekstów pisanych, znajomość funkcji językowych oraz znajomość środków językowych. Dostosowane do potrzeb tej grupy zdających było tempo nagrań na płycie CD oraz długość przerw na zapoznanie się z treścią zadań oraz ich rozwiązanie. Zadania zamieszczone w arkuszu były bliskie sytuacjom życiowym zdających. Polecenia były jasne, proste i zrozumiałe.

Wyniki uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Wykres 9. Rozkład wyników uczniów

Tabela 26. Wyniki uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
136	23	95	63	65	63	17

Poziom rozszerzony

Opis arkuszy dla uczniów słabowidzących

Arkusze dla uczniów słabowidzących z zakresu języka niemieckiego (GN-R4-162, GN-R5-162) zostały przygotowane na podstawie arkusza standardowego zgodnie z zaleceniami specjalistów. Uczniowie słabowidzący otrzymali arkusze, w których dostosowano wielkość czcionki: GN-R4-162 – Arial 16 pkt, GN-R5-162 – Arial 24 pkt. Na płycie CD do zadań sprawdzających rozumienie tekstów słuchanych wydłużono przerwy przeznaczone na zapoznanie się z treścią zadań oraz ich rozwiązanie.

Wyniki uczniów słabowidzących

Tabela 27. Wyniki uczniów słabowidzących – parametry statystyczne *

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
3	-	-	-	-	-	-

* Parametry statystyczne podawane są dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Opis arkusza dla uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących

Uczniowie słabosłyszący i niesłyszący rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GN-R7-162 przygotowanym zgodnie z zaleceniami specjalistów. Arkusz składał się z 7 zadań (4 zadania zamknięte i 3 zadania otwarte), sprawdzających opanowanie przez uczniów umiejętności w następujących obszarach: rozumienie tekstów pisanych, znajomość środków językowych oraz wypowiedź pisemna.

Wyniki uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących

Tabela 28. Wyniki uczniów słabosłyszących i uczniów niesłyszących – parametry statystyczne*

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
2	-	-	-	-	-	-

* Parametry statystyczne podawane są dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Opis arkusza dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Uczniowie z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim rozwiązywali zadania zawarte w arkuszu GN-R8-162 przygotowanym zgodnie z zaleceniami specjalistów. Arkusz zawierał 13 zadań (10 zadań zamkniętych oraz 3 zadania otwarte), sprawdzających opanowanie przez uczniów umiejętności w następujących obszarach: rozumienie ze słuchu, rozumienie tekstów pisanych, znajomość środków językowych oraz wypowiedź pisemna. Dostosowane do potrzeb tej grupy zdających było tempo nagrań na płycie CD oraz długość przerw na zapoznanie się z treścią zadań oraz ich rozwiązanie. Zadania zamieszczone w arkuszu były bliskie sytuacjom życiowym zdających. Polecenia były jasne, proste i zrozumiałe.

Wyniki uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim

Tabela 29. Wyniki uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim – parametry statystyczne *

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
1	-	-	-	-	-	-

* Parametry statystyczne podawane są dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Język rosyjski – poziom podstawowy

1. Opis arkusza standardowego

Arkusz składał się z 40 zadań zamkniętych różnego typu (wyboru wielokrotnego, prawda/fałsz oraz zadań na dobieranie) ujętych w 11 wiązek. Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności określone w podstawie programowej III.0 w czterech obszarach: rozumienie ze słuchu (12 zadań), rozumienie tekstów pisanych (12 zadań), znajomość funkcji językowych (10 zadań) oraz znajomość środków językowych (6 zadań).

Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 40 punktów.

2. Dane dotyczące populacji uczniów

Tabela 1. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym

Liczba uczniów		70
Uczniowie	bez dysleksji rozwojowej	59
	z dysleksją rozwojową	11
	dziewczeta	29
	chłopcy	41
	ze szkół na wsi	32
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	10
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	28
	ze szkół publicznych	18
	ze szkół niepublicznych	52

Z egzaminu gimnazjalnego z języka rosyjskiego na poziomie podstawowym nie zwolniono żadnego ucznia, z powodu uzyskania tytułu laureata lub finalisty olimpiady przedmiotowej albo laureata konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim.

Tabela 2. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Uczniowie	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący i niewidomi	1
	słabosłyszący i niesłyszący	0
	z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	1

3. Przebieg egzaminu

Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu		20 kwietnia 2016 r.	
Czas trwania egzaminu		60 minut dla uczniów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym lub czas przedłużony zgodnie z przyznanym dostosowaniem	
Liczba szkół		12	
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ²	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez ucznia w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez ucznia prawidłowego przebiegu egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożności ustalenia wyniku (np. zaginięcia karty odpowiedzi)	0
	inne (np. złe samopoczucie ucznia)		
Liczba wglądów ² (art. 44zzz ust. 1)		0	

¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2015, poz. 959).

² Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2015, poz. 2156, ze zm.).

4. Podstawowe dane statystyczne

Wyniki uczniów

Tabela 4. Wyniki uczniów – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
70	30	100	73	100	73	23

Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Tabela 5. Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Język rosyjski – poziom podstawowy		
wynik procentowy	wartość centyla	stanin
0	1	1
3	1	
5	1	
8	1	
10	1	
13	1	
15	1	
18	1	
20	2	
23	3	
25	5	2
28	8	
30	10	
33	14	
35	17	3
38	20	
40	24	
43	27	4
45	31	
48	34	
50	38	
53	41	5
55	45	
58	48	
60	51	
63	55	
65	59	6
68	62	
70	65	
73	68	
75	71	
78	75	
80	78	

83	81	7
85	85	
88	87	
90	90	
93	93	8
95	96	
98	98	9
100	100	

Wyniki w skali centylowej i staninowej umożliwiają porównanie wyniku ucznia z wynikami uczniów w całym kraju. Na przykład, jeśli uczeń z języka rosyjskiego na poziomie podstawowym uzyskał 80% punktów możliwych do zdobycia (wynik procentowy), to oznacza, że jego wynik jest taki sam lub wyższy od wyniku 78% wszystkich zdających (wynik centylowy), a niższy od wyniku 22% zdających i znajduje się on w 6. staninie.

Średnie wyniki szkół³ na skali staninowej

Tabela 6. Wyniki szkół na skali staninowej

Stanin	Przedział wyników (w %)
1	28–35
2	36–43
3	44–49
4	50–56
5	57–64
6	65–70
7	71–77
8	78–84
9	85–100

Skala staninowa umożliwia porównywanie średnich wyników szkół w poszczególnych latach. Uzyskanie w kolejnych latach takiego samego średniego wyniku w procentach nie oznacza tego samego poziomu osiągnięć.

Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową

Tabela 7. Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową – parametry statystyczne*

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Uczniowie bez dysleksji	59	30	100	78	100	75	24
Uczniowie z dysleksją rozwojową	11	-	-	-	-	-	-

*Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów

³ Ilekroć w niniejszym sprawozdaniu jest mowa o wynikach szkół w 2016 roku, przez szkołę należy rozumieć każdą placówkę, w której liczba uczniów przystępujących do egzaminu była nie mniejsza niż 5. Wyniki szkół obliczono na podstawie wyników uczniów, którzy wykonywali zadania z zestawu GR-P1-162.

Wyniki dziewcząt i chłopców

Tabela 8. Wyniki dziewcząt i chłopców – parametry statystyczne *

Płeć	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Dziewczęta	29	-	-	-	-	-	-
Chłopcy	41	30	100	68	100	70	24

*Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów

Wyniki uczniów a wielkość miejscowości

Tabela 9. Wyniki uczniów w zależności od lokalizacji szkoły – parametry statystyczne*

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Wieś	32	30	98	65	Wielokr.	63	20,6
Miasto do 20 tys. mieszkańców	0	-	-	-	-	-	-
Miasto od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	10	-	-	-	-	-	-
Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	28	-	-	-	-	-	-

*Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów

Wyniki uczniów szkół publicznych i szkół niepublicznych

Tabela 10. Wyniki uczniów szkół publicznych i niepublicznych – parametry statystyczne*

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Szkoła publiczna	18	-	-	-	-	-	-
Szkoła niepubliczna	52	30	100	65	65	64	19

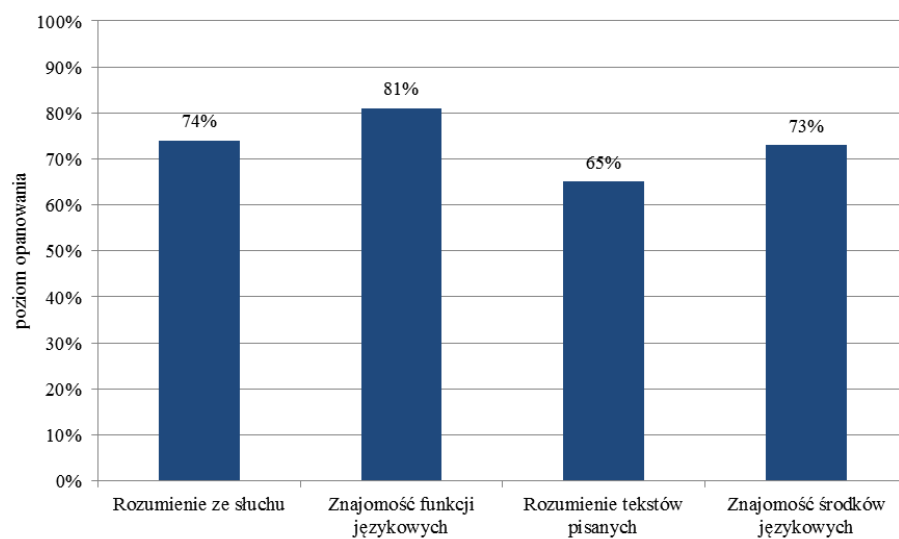
*Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów

Poziom wykonania zadań

Tabela 11. Poziom wykonania zadań

Wymagania ogólne	Nr zad.	Wymagania szczegółowe	Poziom wykonania zadania (%)
II. Rozumienie wypowiedzi (ustnych) tj. Rozumienie ze słuchu	1.1.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	93
	1.2.		74
	1.3.		70
	1.4.	2.5) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	86
	1.5.	2.4) Uczeń określa intencje nadawcy/autora tekstu.	69
	2.1.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	96
	2.2.		76
	2.3.		79
	2.4.		77
	3.1.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	57
	3.2.		60
	3.3.		54
	IV. Reagowanie na wypowiedzi tj. Znajomość funkcji językowych	4.1.	6.3) Uczeń uzyskuje i przekazuje proste informacje i wyjaśnienia.
4.2.		83	
4.3.		44	
4.4.		70	
5.1.		6.3) Uczeń uzyskuje i przekazuje proste informacje i wyjaśnienia.	83
5.2.		6.5) Uczeń wyraża swoje opinie.	87
5.3.		6.4) Uczeń [...] udziela [...] pozwolenia.	81
6.1.		6.3) Uczeń uzyskuje i przekazuje proste informacje i wyjaśnienia.	96
6.2.		6.2) Uczeń stosuje formy grzecznościowe.	90
6.3.		6.3) Uczeń uzyskuje i przekazuje proste informacje i wyjaśnienia.	94
II. Rozumienie wypowiedzi (pisemnych) tj. Rozumienie tekstów pisanych	7.1.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	50
	7.2.	3.4) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	56
	7.3.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	66
	7.4.	3.4) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	81
	8.1.	3.1) Uczeń określa główną myśl tekstu.	46
	8.2.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	79
	8.3.	3.3) Uczeń określa intencje nadawcy/autora tekstu.	57
	8.4.	3.4) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	63
	9.1.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	77
	9.2.		79
	9.3.		67
9.4.	61		
I. Znajomość środków językowych	10.1.	1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	83
	10.2.		84
	10.3.		61
	11.1.	1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	71
	11.2.		73
	11.3.		66

Średnie wyniki uczniów w zakresie poszczególnych obszarów umiejętności

Wykres 1. Średnie wyniki uczniów w zakresie poszczególnych obszarów umiejętności

Język rosyjski – poziom rozszerzony

1. Opis arkusza standardowego

Uczniowie bez dysfunkcji oraz uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się wykonywali zadania zawarte w arkuszu standardowym. Arkusz składał się z 20 zadań zamkniętych różnego typu (wyboru wielokrotnego oraz zadań na dobieranie) ujętych w 5 wiązek oraz 11 zadań otwartych: 2 wiązki zadań sprawdzających znajomość środków językowych oraz jednego zadania sprawdzającego umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej. Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności określone w podstawie programowej III.1 w czterech obszarach: rozumienie ze słuchu (10 zadań), rozumienie tekstów pisanych (10 zadań), znajomość środków językowych (10 zadań) oraz tworzenie wypowiedzi pisemnej (1 zadanie).

Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 40 punktów.

2. Dane dotyczące populacji uczniów

Tabela 12. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym

Liczba uczniów		2
Uczniowie	bez dysleksji rozwojowej	2
	z dysleksją rozwojową	0
	dziewczeta	2
	chłopcy	0
	ze szkół na wsi	2
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół publicznych	2
	ze szkół niepublicznych	0

Z egzaminu gimnazjalnego z języka rosyjskiego na poziomie rozszerzonym nie zwolniono żadnego ucznia, z powodu uzyskania tytułu laureata lub finalisty olimpiady przedmiotowej albo laureata konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim.

Tabela 13. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Uczniowie	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący i niewidomi	0
	słabosłyszący i niesłyszący	0
	z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	0

3. Przebieg egzaminu

Tabela 14. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu	20 kwietnia 2016 r.		
Czas trwania egzaminu	60 minut dla uczniów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym lub czas przedłużony zgodnie z przyznanym dostosowaniem		
Liczba szkół	1		
Liczba zespołów egzaminatorów	1		
Liczba egzaminatorów	2		
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)	0		
Liczba unieważnień ²	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez ucznia w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez ucznia prawidłowego przebiegu egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożności ustalenia wyniku (np. zaginięcia karty odpowiedzi)	0
	inne (np. złe samopoczucie ucznia)		0
Liczba wglądów ² (art. 44zzz ust. 1)	0		

Ze względu na małą populację zdających egzamin z języka rosyjskiego na poziomie rozszerzonym nie zamieszczono parametrów statystycznych zestawu zadań ani komentarza z analizy jakościowej zadań. Krajowy komentarz wraz z wnioskami i rekomendacjami znajduje się w sprawozdaniu z egzaminu gimnazjalnego *Osiągnięcia uczniów kończących gimnazjum w roku 2016* opublikowanym przez CKE (www.cke.edu.pl).

¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2015, poz. 959).

² Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2015, poz. 2156, ze zm.).

Komentarz

Poziom podstawowy

Średni wynik uzyskany przez gimnazjalistów przystępujących do egzaminu z języka rosyjskiego na poziomie podstawowym wyniósł 73% punktów. Uczniowie najlepiej poradzili sobie z zadaniami sprawdzającymi znajomość funkcji językowych, uzyskując średnio 81% punktów, nieco gorzej – z zadaniami sprawdzającymi umiejętność rozumienia ze słuchu i znajomość środków językowych (średni wynik odpowiednio 74% i 73%). Najwięcej trudności sprawiły zdającym zadania sprawdzające umiejętność rozumienia tekstów pisanych (średni wynik – 65%).

Analiza wyników uzyskanych w obszarze rozumienia ze słuchu pokazuje, że najmniej problemów sprawiły gimnazjalistom zadania sprawdzające umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji (średni wynik – 76%). Nie oznacza to jednak, że wszystkie zadania sprawdzające tę umiejętność okazały się dla zdających jednakowo łatwe. Zadanie 3.1., sprawdzające właśnie tę umiejętność, okazało się jednym z najtrudniejszych w tej części arkusza (57% poprawnych odpowiedzi).

3.1.	Оплату за проезд на сафари-автобусе по африканскому саду принимает экскурсовод.	P	ⓕ
-------------	---	----------	---

Transkrypcja (fragment):

Дорогие друзья! Мы рады, что вы решили провести время в нашем зоопарке, и подготовили для вас много интересного! Для самых маленьких гостей экскурсоводы готовы провести тематические занятия, например, «Самые умные животные» или «Почему кошки не любят собак?». А вот посетители постарше могут прокатиться на специальном сафари-автобусе по африканскому саду. Билеты можно купить у водителя.

W zadaniu 3.1. należało określić, czy przewodnik przyjmuje opłatę za przejazd autobusem w ogrodzie afrykańskim. Wskazanie poprawnej odpowiedzi wymagało od uczniów zrozumienia zdania *Билеты можно купить у водителя.*, które jednoznacznie dowodzi, że bilety nabywa się u kierowcy autobusu. Prawdopodobnie zdający zwrócili uwagę na wyraz *экскурсоводы*, który pojawił się na początku nagrania i połączyli go z takim samym wyrazem w zadaniu. Oprócz tego możliwe, że uczniowie nie znali znaczenia słowa *водитель* i błędnie skojarzyli go z osobą prowadzącą wycieczki.

Za zadania sprawdzające umiejętność rozumienia tekstu jako całości uczniowie uzyskali nieco niższe wyniki (średni wynik – 70%). Zdający dobrze poradzili sobie z określaniem kontekstu wypowiedzi (zadanie 1.4.). 86% uczniów poprawnie wskazało przedział w pociągu (obrazek **B.**) jako miejsce, w którym odbywa się rozmowa. Uczniowie nie mieli problemów ze zrozumieniem kluczowych fragmentów dialogu *Мы ведь только сели... Сейчас ещё кондуктор придёт, начнёт билеты проверять.*

Więcej trudności sprawiło zdającym określanie intencji nadawcy/autora tekstu (zadania 1.5. i 3.3.).

1.5. Отец

- A.** хвалит дочь за уборку квартиры.
- B.** предлагает дочери свою помощь.
- C.** информирует дочь о визите гостей.

Transkrypcja:

Ну ты, дочь, и даёшь! И цветы полила, и посуду помыла, и даже окна вымыла – везде такой порядок, хоть гостей приглашай! Когда ты всё это успела сделать, помощница моя?! Просто молодец!

W zadaniu 1.5. poprawną odpowiedź **A.** wybrało 69% zdających. Dla 20% uczniów atrakcyjny okazał się dystraktor B. Zdający prawdopodobnie skupili swoją uwagę tylko na słowie *помощница*, które mogło im się skojarzyć z rzeczownikiem *помощь* występującym w zadaniu i zasugerować, że chodzi o propozycję pomocy ze strony taty. Wybierana była też odpowiedź C. Zapewne uczniowie kierowali się użytym w wypowiedzi wyrażeniem *хоть гостей приглашай*, nie rozumiejąc, że nawiązuje ono do czystości mieszkania: wszędzie jest taki porządek, że nawet gości można zaprosić.

Nieco niższe wyniki zdający uzyskali za zadanie 3.3.

3.3.	Автор текста знакомит с планом размещения животных в зоопарке.	P	F
-------------	--	----------	----------

Poprawną odpowiedź **F.** w tym zadaniu zaznaczyło 54% uczniów. Potrafili oni połączyć informacje z różnych części tekstu i prawidłowo określić intencję nadawcy/autora. Natomiast pozostali zdający prawdopodobnie zasugerowali się pojedynczymi wyrazami i wyrażeniami użytymi w nagraniu – *животные, кошки, собак, на территории зоопарка, вольеры* i nie zrozumieli, że intencją autora tekstu nie było zapoznanie gości z planem rozmieszczenia zwierząt, tylko przedstawienie im oferty oraz zasad zachowania się w zoo.

Za zadania sprawdzające znajomość funkcji językowych uczniowie uzyskali średnio 81% punktów. Największym wyzwaniem w tej części arkusza było dla zdających zadanie 4., w którym należało dobrać właściwą reakcję do usłyszanych wypowiedzi (średni wynik – 69%). W swojej formie zadanie to jest najbardziej zbliżone do warunków, w jakich odbywa się autentyczna rozmowa.

- F.** Чтобы не проспать в школу.
- G.** Не очень, но иногда бывает.
- H.** Вчера после обеда.
- I.** Новый будильник.
- J.** В супермаркет.

Transkrypcja:

Wypowiedź 1.

Куда ты собираешься?

Wypowiedź 2.

А что ты хочешь купить?

Wypowiedź 3.

Зачем он тебе?

Wypowiedź 4.

Ты часто опаздываешь в школу?

Najtrudniejszym dla uczniów było dobranie właściwej reakcji do wypowiedzi 3. Zadanie to rozwiązało prawidłowo 44% zdających. Właściwą reakcją na pytanie o powód zakupu budzika była odpowiedź A. Tymczasem dla 18% gimnazjalistów atrakcyjna okazała się odpowiedź C., a prawie 14% zdających wybrało odpowiedź B. Możliwe, iż uczniowie nie zwrócili uwagi, że pytanie zaczyna się od wyrazu *зачем*, więc wymaga podania celu/powodu zakupu.

Zadania 5. i 6. okazały się zdecydowanie łatwiejsze (średni wynik – odpowiednio 84% i 93%). Uczniowie dobrze poradzili sobie z zadaniami, sprawdzającymi różne wymagania z podstawy programowej: uzyskiwanie i przekazywanie prostych informacji, stosowanie form grzecznościowych, wyrażanie opinii, udzielanie pozwolenia. Najwyższy wynik w tej części arkusza uczniowie uzyskali za zadanie 6.1.

6.1. Musisz wyjść wcześniej od koleżanki. Co jej powiesz?

- A. Здорово, что я осталась!
- B. Жаль, что ты уже уходишь!
- C. Не сердись, но мне уже пора!

W tym zadaniu należało poinformować koleżankę o konieczności wcześniejszego wyjścia. 96% zdających poprawnie rozwiązało zadanie, wybierając odpowiedź C. Stało się tak prawdopodobnie dlatego, że zwroty w niej użyte kojarzą się ze zwrotami w języku polskim (rozsierdzić się, na mnie czas, pora). Zdecydowana większość uczniów zauważyła, że do sytuacji nie pasuje ani odpowiedź A. – radość z faktu pozostania u koleżanki, ani odpowiedź B. – wyrażenie żalu, że koleżanka wychodzi.

Zadania sprawdzające umiejętność rozumienia tekstów pisanych sprawiły gimnazjalistom największy problem. W tym obszarze, podobnie jak w przypadku rozumienia ze słuchu, zadania sprawdzające rozumienie tekstu jako całości okazały się dla uczniów trudniejsze niż zadania sprawdzające umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji. Przyjrzyjmy się zadaniom 8.1. i 8.4.

Получатель

valera@yandex.ru x

Тема

Ура!

Валерка, привет! Ты читал сегодняшнюю газету? Видел меня на первой странице? Согласись, отличная фотография! Ты не представляешь, какое это чувство – быть чемпионом! Мы выиграли матч у такой сильной команды! А я, твой друг, забил три гола! Я уверен, что мы выиграли потому, что мы очень дружная команда. А как тренер в нас верил! Награда досталась нам не случайно!

Антон

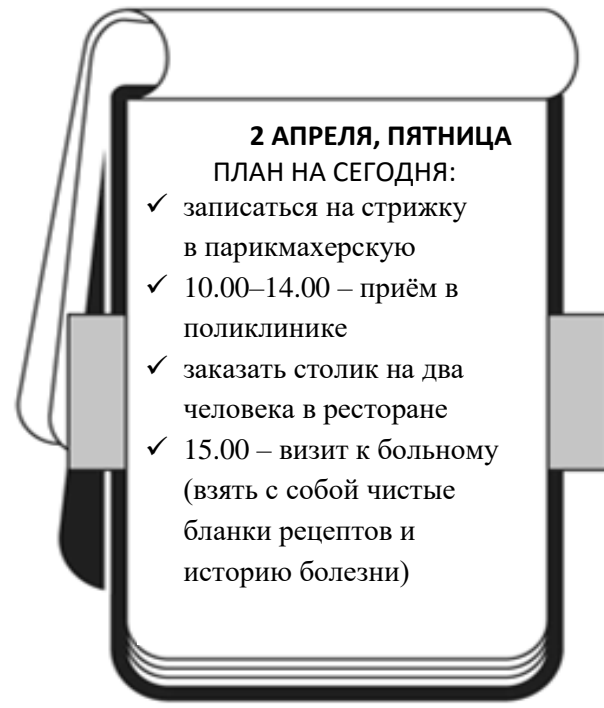
8.1. Антон пишет Валере о/об

- A. подготовке к чемпионату.
- B. победе в соревнованиях.
- C. участии в фотоконкурсе.

Zadanie 8.1., sprawdzające umiejętność rozumienia głównej myśli tekstu, okazało się dla uczniów dużym wyzwaniem. Było to jedno z najtrudniejszych zadań w całym arkuszu na poziomie podstawowym. Prawidłową odpowiedź **B.** w tym zadaniu wybrało 46% zdających. Aby poprawnie rozwiązać to zadanie nie wystarczyło zrozumieć pojedyncze wyrazy w tekście. Należało przeanalizować całą sytuację przedstawioną w e-mailu i połączyć kluczowe fragmenty tekstu mówiące o wygranym meczu, strzelonych golach i otrzymaniu nagrody ze słowem *победа* występującym w prawidłowej odpowiedzi. Prawdopodobnie uczniowie zwrócili uwagę na słowa *фотография* oraz *чемпионом*, które pojawiły się w tekście, i dlatego wybrali błędne odpowiedzi A. i C., w których znalazły się słowa *к чемпионату* i *в фотоконкурсе*.

Uczniowie lepiej poradzi sobie z rozwiązaniem zadania 8.4., sprawdzającego umiejętność określania kontekstu wypowiedzi. W zadaniu tym należało stwierdzić, kto jest autorem tekstu.

2 АПРЕЛЯ, ПЯТНИЦА
ПЛАН НА СЕГОДНЯ:

- ✓ записаться на стрижку в парикмахерскую
- ✓ 10.00–14.00 – приём в поликлинике
- ✓ заказать столик на два человека в ресторане
- ✓ 15.00 – визит к больному (взять с собой чистые бланки рецептов и историю болезни)

8.4. Автор текста работает

A. врачом.

B. официантом.

C. парикмахером.

Poprawnej odpowiedzi udzieliło 63% gimnazjalistów. Wybranie prawidłowej odpowiedzi wymagało od zdających zrozumienia fragmentów, które wskazywały na to, że autor tekstu jest lekarzem, np. przyjmowanie [pacjentów] w przychodni, wizyta u chorego, konieczność zabrania ze sobą druków recept i historii choroby. Część uczniów nie rozumiała, że autor chce skorzystać z usług fryzjera i zamówić stolik w restauracji, ale nie ma to nic wspólnego z wykonywanym przez niego zawodem.

Chociaż uczniowie dobrze poradzi sobie z rozwiązaniem zadań sprawdzających umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji (siedem zadań w tej części arkusza), wyniki były zróżnicowane i wahały się od 50% do 79%. Przeanalizujmy zadanie 7.1., które sprawiło zdającym najwięcej problemów.

7.1.

**Клуб любителей кино приглашает
на вечер «ЗА ЧАШКОЙ ЧАЯ»!**

Ждём всех, кто любит комедии.

Мы гарантируем отличный фильм
и ароматный чай.

А вы, пожалуйста, принесите с собой
кусочек торта или пирога к чаю.

Начало 6 мая в 16.00.

Вход бесплатный!

Начало 6 мая в 16.00.

- C. Это объявление для тех, кто хочет сыграть в кино.
 D. В этом тексте есть информация о том, что взять на встречу.

Poprawną odpowiedź wybrało 50% uczniów. Gimnazjaliści słusznie zauważyli, że tekst 7.1. zawiera fragment o tym, co wziąć na spotkanie: *...принесите с собой кусочек торта или пирога к чаю* i dopasowali do niego odpowiedź D. Natomiast jedna trzecia zdających jako prawidłową odpowiedź wskazała zdanie C. Prawdopodobnie zasugerowali się oni rzeczownikiem *кино*, który występował zarówno w zdaniu, jak i w tekście. Ogłoszenie 7.1. jednak nie było skierowane do osób, które chcą zagrać w filmie, ale było zaproszeniem na wieczór filmowy, podczas którego można się napić herbaty i obejrzeć dobry film.

W arkuszu egzaminacyjnym były dwa zadania sprawdzające znajomość środków językowych. Uczniowie lepiej poradzili sobie z zadaniem 10., sprawdzającym znajomość leksyki, niż z zadaniem 11., sprawdzającym znajomość struktur gramatycznych (średni wynik odpowiednio 76% i 70%).

A. выставке

B. квартиру

C. свежие

D. скажет

E. спросит

F. старые

ДРУЖЕЛЮБНАЯ ТЕХНИКА

Хочешь, чтобы телевизор говорил тебе: «Доброе утро!», а холодильник напоминал, когда **надо купить 10.1.** продукты? Хочешь поговорить с тостером? Какой язык выбираешь: английский, японский или китайский? Это не фантастика. Это реальность! Домашнюю технику нового поколения **можно увидеть на 10.2.** **новых технологий в Токио.** Среди экспонатов есть, например, **«умный» навигатор, который вовремя 10.3.** **усталому водителю такси, что ему пора отдохнуть.**

Zdający dobrze poradzi sobie z uzupełnianiem luk 10.1. i 10.2. (84% poprawnych odpowiedzi). Wybór właściwego wyrazu *свежие* w zadaniu 10.1. wymagał znalezienia logicznego powiązania pomiędzy tym wyrazem a otoczeniem luki *надо купить* i *продукты*. Natomiast, aby poprawnie rozwiązać zadanie 10.2., należało wykazać się znajomością struktur leksykalnych i gramatycznych. Prawidłowa odpowiedź *выставке* logicznie pasowała do kontekstu danego zdania i gramatycznie do otoczenia luki *можно увидеть на* i *новых технологий*.

Trudniejszym dla zdających okazało się zadanie 10.3., które poprawnie rozwiązało 61% zdających. W tym zadaniu uzupełnienie luki było w większym stopniu uzależnione od zrozumienia tekstu niż od znajomości konkretnej struktury gramatycznej lub leksykalnej. Wskazanie poprawnej odpowiedzi *скажет* uwarunkowane było przede wszystkim zrozumieniem fragmentu *усталому водителю такси, что ему пора отдохнуть*. Również pomocna przy wyborze poprawnej odpowiedzi była znajomość reakcji czasowników *сказать* i *спросить*.

Język francuski – poziom podstawowy

1. Opis arkusza standardowego

Arkusz składał się z 40 zadań zamkniętych różnego typu (wyboru wielokrotnego, prawda/fałsz oraz zadań na dobieranie) ujętych w 11 wiązek. Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności określone w podstawie programowej III.0 w czterech obszarach: rozumienie ze słuchu (12 zadań), rozumienie tekstów pisanych (12 zadań), znajomość funkcji językowych (10 zadań) oraz znajomość środków językowych (6 zadań).

Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 40 punktów.

2. Dane dotyczące populacji uczniów

Tabela 1. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym

Liczba uczniów		35
Uczniowie	bez dysleksji rozwojowej	29
	z dysleksją rozwojową	6
	dziewczeta	29
	chłopcy	6
	ze szkół na wsi	1
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	2
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	32
	ze szkół publicznych	32
	ze szkół niepublicznych	3

Z egzaminu gimnazjalnego z języka francuskiego na poziomie podstawowym nie zwolniono żadnego ucznia, z powodu uzyskania tytułu laureata lub finalisty olimpiady przedmiotowej albo laureata konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim.

Tabela 2. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Uczniowie	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący i niewidomi	0
	słabosłyszący i niesłyszący	0
	z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	0

3. Przebieg egzaminu

Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu		20 kwietnia 2016 r.	
Czas trwania egzaminu		60 minut dla uczniów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym lub czas przedłużony zgodnie z przyznanym dostosowaniem	
Liczba szkół		10	
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ²	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez ucznia w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez ucznia prawidłowego przebiegu egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożności ustalenia wyniku (np. zaginięcia karty odpowiedzi)	0
	inne (np. złe samopoczucie ucznia)		
Liczba wglądów ² (art. 44zzz ust. 1)		0	

¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2015, poz. 959).

² Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2015, poz. 2156, ze zm.).

4. Podstawowe dane statystyczne

Wyniki uczniów

Tabela 4. Wyniki uczniów – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
35	25	100	90	100	84	19

Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Tabela 5. Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Język francuski – poziom podstawowy		
wynik procentowy	wartość centyla	stanin
0	1	1
3	1	
5	1	
8	1	
10	1	
13	1	
15	1	
18	1	
20	1	
23	2	
25	3	2
28	5	
30	8	
33	10	
35	12	3
38	15	
40	17	
43	19	
45	21	
48	23	
50	26	4
53	27	
55	28	
58	30	
60	32	
63	34	
65	35	
68	37	
70	38	
73	40	

75	42	5
78	45	
80	47	
83	49	
85	52	
88	54	
90	58	
93	61	
95	66	6
98	74	
100	100	7, 8, 9

Wyniki w skali centylowej i staninowej umożliwiają porównanie wyniku ucznia z wynikami uczniów w całym kraju. Na przykład, jeśli uczeń z języka francuskiego na poziomie podstawowym uzyskał 80% punktów możliwych do zdobycia (wynik procentowy), to oznacza, że jego wynik jest taki sam lub wyższy od wyniku 47% wszystkich zdających (wynik centylowy), a niższy od wyniku 53% zdających i znajduje się on w 5. staninie.

Średnie wyniki szkół³ na skali staninowej

Tabela 6. Wyniki szkół na skali staninowej

Stanin	Przedział wyników (w %)
1	31–33
2	34–37
3	38–46
4	47–64
5	65–80
6	81–94
7	95–98
8	99–100
9	

Skala staninowa umożliwia porównywanie średnich wyników szkół w poszczególnych latach. Uzyskanie w kolejnych latach takiego samego średniego wyniku w procentach nie oznacza tego samego poziomu osiągnięć.

³ Ilekroć w niniejszym sprawozdaniu jest mowa o wynikach szkół w 2016 roku, przez szkołę należy rozumieć każdą placówkę, w której liczba uczniów przystępujących do egzaminu była nie mniejsza niż 5. Wyniki szkół obliczono na podstawie wyników uczniów, którzy wykonywali zadania z arkusza GF-P1-162.

Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową

Tabela 7. Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową – parametry statystyczne*

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Uczniowie bez dysleksji	29	-	-	-	-	-	-
Uczniowie z dysleksją rozwojową	6	-	-	-	-	-	-

*Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Wyniki dziewcząt i chłopców

Tabela 8. Wyniki dziewcząt i chłopców – parametry statystyczne *

Płeć	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Dziewczęta	29	-	-	-	-	-	-
Chłopcy	6	-	-	-	-	-	-

*Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Wyniki uczniów a wielkość miejscowości

Tabela 9. Wyniki uczniów w zależności od lokalizacji szkoły – parametry statystyczne*

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Wieś	1	-	-	-	-	-	-
Miasto do 20 tys. mieszkańców	0	-	-	-	-	-	-
Miasto od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	2	-	-	-	-	-	-
Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	32	50	100	93	100	87	15

*Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Wyniki uczniów szkół publicznych i szkół niepublicznych

Tabela 10. Wyniki uczniów szkół publicznych i niepublicznych – parametry statystyczne*

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Szkoła publiczna	32	25	100	93	100	86	18
Szkoła niepubliczna	3	-	-	-	-	-	-

*Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

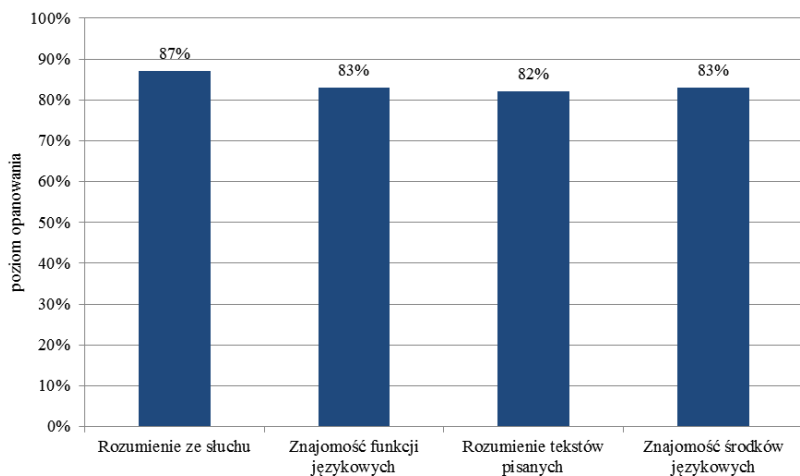

Poziom wykonania zadań

Tabela 11. Poziom wykonania zadań

Wymagania ogólne	Nr zad.	Wymagania szczegółowe	Poziom wykonania zadania (%)
II. Rozumienie wypowiedzi (ustnych) tj. Rozumienie ze słuchu	1.1.		94
	1.2.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	97
	1.3.		80
	1.4.	2.5) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	91
	1.5.	2.4) Uczeń określa intencje nadawcy/autora tekstu.	83
	2.1.		86
	2.2.		91
	2.3.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	74
	2.4.		100
	3.1.		74
	3.2.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	94
	3.3.	2.5) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	77
	IV. Reagowanie na wypowiedzi tj. Znajomość funkcji językowych	4.1.	6.7) Uczeń wyraża prośby i podziękowania [...].
4.2.		6.3) Uczeń uzyskuje i przekazuje proste informacje i wyjaśnienia.	63
4.3.		6.3) Uczeń uzyskuje i przekazuje proste informacje i wyjaśnienia.	80
4.4.		6.5) Uczeń wyraża swoje opinie [...].	83
5.1.		6.2) Uczeń stosuje formy grzecznościowe.	80
5.2.		6.4) Uczeń prosi o pozwolenie [...].	83
5.3.		6.5) Uczeń wyraża swoje opinie [...].	94
6.1.		6.3) Uczeń uzyskuje i przekazuje proste informacje i wyjaśnienia.	83
6.2.		6.7) Uczeń wyraża [...] zgodę lub odmowę wykonania prośby.	77
6.3.	6.7) Uczeń wyraża prośby i podziękowania [...].	100	
II. Rozumienie wypowiedzi (pisemnych) tj. Rozumienie tekstów pisanych	7.1.	3.4) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	86
	7.2.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	86
	7.3.	3.4) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	71
	7.4.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	77
	8.1.	3.1) Uczeń określa główną myśl tekstu.	80
	8.2.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	83
	8.3.	3.3) Uczeń określa intencje nadawcy/autora tekstu.	91
	8.4.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	89
	9.1.		86
	9.2.		77
	9.3.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	91
9.4.		71	
I. Znajomość środków językowych	10.1.	1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych)	77
	10.2.	językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych)	91
	10.3.	[...].	86
	11.1.	1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych)	89
	11.2.	językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych)	60
	11.3.	[...].	97

Średnie wyniki uczniów w zakresie poszczególnych obszarów umiejętności

Wykres 1. Średnie wyniki uczniów w zakresie poszczególnych obszarów umiejętności

Język francuski – poziom rozszerzony

1. Opis arkusza standardowego

Uczniowie bez dysfunkcji oraz uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się wykonywali zadania zawarte w arkuszu standardowym. Arkusz składał się z 20 zadań zamkniętych różnego typu (wyboru wielokrotnego oraz zadań na dobieranie) ujętych w 5 wiązek oraz 11 zadań otwartych: 2 wiązki zadań sprawdzających znajomość środków językowych oraz jednego zadania sprawdzającego umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej. Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności określone w podstawie programowej III.1 w czterech obszarach: rozumienie ze słuchu (10 zadań), rozumienie tekstów pisanych (10 zadań), znajomość środków językowych (10 zadań) oraz tworzenie wypowiedzi pisemnej (1 zadanie).

Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 40 punktów.

2. Dane dotyczące populacji uczniów

Tabela 12. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym

Liczba uczniów		10
Uczniowie	bez dysleksji rozwojowej	9
	z dysleksją rozwojową	1
	dziewczęta	8
	chłopcy	2
	ze szkół na wsi	0
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	10
	ze szkół publicznych	10
	ze szkół niepublicznych	0

Z egzaminu gimnazjalnego z języka francuskiego na poziomie rozszerzonym nie zwolniono żadnego ucznia, z powodu uzyskania tytułu laureata lub finalisty olimpiady przedmiotowej albo laureata konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim.

Tabela 13. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Uczniowie	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący i niewidomi	0
	słabosłyszący i niesłyszący	0
	z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	0

3. Przebieg egzaminu

Tabela 14. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu	20 kwietnia 2016 r.		
Czas trwania egzaminu	60 minut dla uczniów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym lub czas przedłużony zgodnie z przyznanym dostosowaniem		
Liczba szkół	2		
Liczba zespołów egzaminatorów	1		
Liczba egzaminatorów	2		
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)	0		
Liczba unieważnień ²	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez ucznia w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez ucznia prawidłowego przebiegu egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożności ustalenia wyniku (np. zaginięcia karty odpowiedzi)	0
	inne (np. złe samopoczucie ucznia)		0
Liczba wglądów ² (art. 44zzz ust. 1)	0		

Ze względu na małą populację zdających egzamin z języka francuskiego nie zamieszczono komentarza z analizy jakościowej zadań. Krajowy komentarz wraz z wnioskami i rekomendacjami znajduje się w sprawozdaniu z egzaminu gimnazjalnego *Osiągnięcia uczniów kończących gimnazjum w roku 2016* opublikowanym przez CKE (www.cke.edu.pl).

¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2015, poz. 959).

² Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2015, poz. 2156, ze zm.).

Język hiszpański – poziom podstawowy

1. Opis arkusza standardowego

Arkusz składał się z 40 zadań zamkniętych różnego typu (wyboru wielokrotnego, prawda/fałsz oraz zadań na dobieranie) ujętych w 11 wiązek. Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności określone w podstawie programowej III.0 w czterech obszarach: rozumienie ze słuchu (12 zadań), rozumienie tekstów pisanych (12 zadań), znajomość funkcji językowych (10 zadań) oraz znajomość środków językowych (6 zadań).

Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 40 punktów.

2. Dane dotyczące populacji uczniów

Tabela 1. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym

Liczba uczniów		44
Uczniowie	bez dysleksji rozwojowej	39
	z dysleksją rozwojową	5
	dziewczeta	29
	chłopcy	15
	ze szkół na wsi	3
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	5
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	36
	ze szkół publicznych	40
	ze szkół niepublicznych	4

Z egzaminu gimnazjalnego z języka hiszpańskiego na poziomie podstawowym nie zwolniono żadnego ucznia, z powodu uzyskania tytułu laureata lub finalisty olimpiady przedmiotowej albo laureata konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim.

Tabela 2. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Uczniowie	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący i niewidomi	0
	słabosłyszący i niesłyszący	0
	z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	0

3. Przebieg egzaminu

Tabela 3. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu		20 kwietnia 2016 r.	
Czas trwania egzaminu		60 minut dla uczniów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym lub czas przedłużony zgodnie z przyznanym dostosowaniem	
Liczba szkół		12	
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ²	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez ucznia w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócenia przez ucznia prawidłowego przebiegu egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożności ustalenia wyniku (np. zaginięcia karty odpowiedzi)	0
	inne (np. złe samopoczucie ucznia)		
Liczba wglądów ² (art. 44zzz ust. 1)		0	

¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2015, poz. 959).

² Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2015, poz. 2156, ze zm.).

4. Podstawowe dane statystyczne

Wyniki uczniów

Tabela 4. Wyniki uczniów – parametry statystyczne

Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
44	25	98	55	43	60	22

Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Tabela 5. Wyniki uczniów w procentach, odpowiadające im wartości centyli i wyniki na skali staninowej

Język hiszpański – poziom podstawowy		
wynik procentowy	wartość centyla	stanin
0	1	1
3	1	
5	1	
8	1	
10	1	
13	1	
15	1	
18	1	
20	2	
23	3	
25	3	2
28	5	
30	7	
33	8	
35	11	3
38	14	
40	16	
43	18	
45	21	
48	23	4
50	27	
53	29	
55	32	
58	35	
60	38	
63	40	
65	42	5
68	43	
70	45	
73	48	
75	50	
78	52	
80	55	
83	59	

85	63	6
88	67	
90	72	
93	79	
95	86	7
98	92	
100	100	8, 9

Wyniki w skali centylowej i staninowej umożliwiają porównanie wyniku ucznia z wynikami uczniów w całym kraju. Na przykład, jeśli uczeń z języka hiszpańskiego na poziomie podstawowym uzyskał 80% punktów możliwych do zdobycia (wynik procentowy), to oznacza, że jego wynik jest taki sam lub wyższy od wyniku 55% wszystkich zdających (wynik centylowy), a niższy od wyniku 45% zdających i znajduje się on w 5. staninie.

Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową

Tabela 6. Wyniki uczniów bez dysleksji oraz uczniów z dysleksją rozwojową – parametry statystyczne*

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Uczniowie bez dysleksji	39	25	98	55	98	60	23
Uczniowie z dysleksją rozwojową	5	-	-	-	-	-	-

*Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów

Wyniki dziewcząt i chłopców

Tabela 7. Wyniki dziewcząt i chłopców – parametry statystyczne*

Płeć	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Dziewczęta	29	-	-	-	-	-	-
Chłopcy	15	-	-	-	-	-	-

*Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów

Wyniki uczniów a wielkość miejscowości

Tabela 8. Wyniki uczniów w zależności od lokalizacji szkoły – parametry statystyczne*

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Wieś	3	-	-	-	-	-	-
Miasto do 20 tys. mieszkańców	0	-	-	-	-	-	-
Miasto od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	5	-	-	-	-	-	-
Miasto powyżej 100 tys. mieszkańców	36	25	98	55	98	60	22

* Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Wyniki uczniów szkół publicznych i szkół niepublicznych

Tabela 9. Wyniki uczniów szkół publicznych i niepublicznych – parametry statystyczne*

	Liczba uczniów	Minimum (%)	Maksimum (%)	Mediana (%)	Modalna (%)	Średnia (%)	Odchylenie standardowe (%)
Szkoła publiczna	40	25	98	53	43	57	21
Szkoła niepubliczna	4	-	-	-	-	-	-

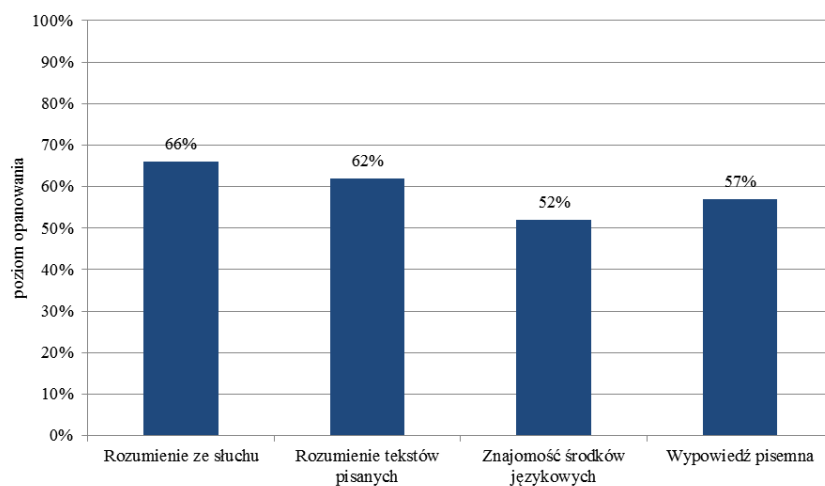
* Parametry statystyczne są podawane dla grup liczących 30 lub więcej uczniów.

Poziom wykonania zadań

Tabela 10. Poziom wykonania zadań

Wymagania ogólne	Nr zad.	Wymagania szczegółowe	Poziom wykonania zadania (%)
II. Rozumienie wypowiedzi (ustnych) tj. Rozumienie ze słuchu	1.1.		66
	1.2.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	80
	1.3.		84
	1.4.	2.5) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	55
	1.5.	2.4) Uczeń określa intencje nadawcy/autora tekstu.	57
	2.1.		57
	2.2.		80
	2.3.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	68
	2.4.		82
	3.1.		45
	3.2.	2.3) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	80
	3.3.	2.2) Uczeń określa główną myśl tekstu.	45
	IV. Reagowanie na wypowiedzi tj. Znajomość funkcji językowych	4.1.	6.3) Uczeń uzyskuje i przekazuje proste informacje i wyjaśnienia.
4.2.		6.5) Uczeń wyraża swoje opinie i życzenia, pyta o opinie i życzenia innych.	45
4.3.		6.3) Uczeń uzyskuje i przekazuje proste informacje	59
4.4.		i wyjaśnienia.	45
5.1.		6.4) Uczeń prosi o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia.	45
5.2.		6.2) Uczeń stosuje formy grzecznościowe.	70
5.3.		6.1) Uczeń nawiązuje kontakty towarzyskie.	82
6.1.		6.2) Uczeń stosuje formy grzecznościowe.	75
6.2.		6.5) Uczeń wyraża swoje opinie i życzenia, pyta o opinie	75
6.3.	i życzenia innych.	68	
II. Rozumienie wypowiedzi (pisemnych) tj. Rozumienie tekstów pisanych	7.1.		41
	7.2.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	23
	7.3.	3.4) Uczeń określa kontekst wypowiedzi.	23
	7.4.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	80
	8.1.	3.1) Uczeń określa główną myśl tekstu.	48
	8.2.	3.3) Uczeń określa intencje nadawcy/autora tekstu.	55
	8.3.		52
	8.4.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	82
	9.1.		66
	9.2.		59
9.3.	3.2) Uczeń znajduje w tekście określone informacje.	41	
9.4.		59	
I. Znajomość środków językowych	10.1.		34
	10.2.	1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	30
	10.3.		55
	11.1.		73
	11.2.	1. Uczeń posługuje się bardzo podstawowym zasobem środków językowych (leksykalnych, gramatycznych, ortograficznych) [...].	70
	11.3.		82

Średnie wyniki uczniów w zakresie poszczególnych obszarów umiejętności

Wykres 2. Średnie wyniki uczniów w zakresie poszczególnych obszarów umiejętności

Język hiszpański – poziom rozszerzony

1. Opis arkusza standardowego

Uczniowie bez dysfunkcji oraz uczniowie ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się wykonywali zadania zawarte w arkuszu standardowym. Arkusz składał się z 20 zadań zamkniętych różnego typu (wyboru wielokrotnego, zadań na dobieranie) ujętych w 5 wiązek oraz 11 zadań otwartych: 2 wiązek zadań sprawdzających znajomość środków językowych oraz jednego zadania sprawdzającego umiejętność tworzenia wypowiedzi pisemnej. Zadania sprawdzały wiadomości oraz umiejętności określone w podstawie programowej III.1 w czterech obszarach: rozumienie ze słuchu (10 zadań), rozumienie tekstów pisanych (10 zadań), znajomość środków językowych (10 zadań) oraz tworzenie wypowiedzi pisemnej (1 zadanie).

Za poprawne rozwiązanie wszystkich zadań uczeń mógł otrzymać 40 punktów.

2. Dane dotyczące populacji uczniów

Tabela 11. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszu standardowym

Liczba uczniów		5
Uczniowie	bez dysleksji rozwojowej	4
	z dysleksją rozwojową	1
	dziewczeta	4
	chłopcy	1
	ze szkół na wsi	0
	ze szkół w miastach do 20 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach od 20 tys. do 100 tys. mieszkańców	0
	ze szkół w miastach powyżej 100 tys. mieszkańców	5
	ze szkół publicznych	4
	ze szkół niepublicznych	1

Z egzaminu gimnazjalnego z języka hiszpańskiego na poziomie rozszerzonym nie zwolniono żadnego ucznia, z powodu uzyskania tytułu laureata lub finalisty olimpiady przedmiotowej albo laureata konkursu przedmiotowego o zasięgu wojewódzkim lub ponadwojewódzkim.

Tabela 12. Uczniowie rozwiązujący zadania w arkuszach dostosowanych

Uczniowie	z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera	0
	słabowidzący i niewidomi	0
	słabosłyszący i niesłyszący	0
	z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim	0
	z niepełnosprawnością ruchową spowodowaną mózgowym porażeniem dziecięcym	0
	Ogółem	0

3. Przebieg egzaminu

Tabela 13. Informacje dotyczące przebiegu egzaminu

Termin egzaminu		20 kwietnia 2016 r.	
Czas trwania egzaminu		60 minut dla uczniów rozwiązujących zadania w arkuszu standardowym lub czas przedłużony zgodnie z przyznanym dostosowaniem	
Liczba szkół		3	
Liczba zespołów egzaminatorów		1	
Liczba egzaminatorów		2	
Liczba obserwatorów ¹ (§ 8 ust. 1)		0	
Liczba unieważnień ²	w przypadku:		
	art. 44zzv pkt 1	stwierdzenia niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzv pkt 2	wniesienia lub korzystania przez ucznia w sali egzaminacyjnej z urządzenia telekomunikacyjnego	0
	art. 44zzv pkt 3	zakłócania przez ucznia prawidłowego przebiegu egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzw ust. 1	stwierdzenia podczas sprawdzania pracy niesamodzielnego rozwiązywania zadań przez ucznia	0
	art. 44zzy ust. 7	stwierdzenia naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu gimnazjalnego	0
	art. 44zzy ust. 10	niemożności ustalenia wyniku (np. zaginięcia karty odpowiedzi)	0
	inne (np. złe samopoczucie ucznia)		
Liczba wglądów ² (art. 44zzz ust. 1)		0	

Ze względu na jedną osobę zdającą egzamin z języka hiszpańskiego na poziomie rozszerzonym nie zamieszczono parametrów statystycznych zestawu zadań ani komentarza z analizy jakościowej zadań. Krajowy komentarz wraz z wnioskami i rekomendacjami znajduje się w sprawozdaniu z egzaminu gimnazjalnego *Osiągnięcia uczniów kończących gimnazjum w roku 2016* opublikowanym przez CKE (www.cke.edu.pl).

¹ Na podstawie rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 czerwca 2015 r. w sprawie szczegółowych warunków i sposobu przeprowadzania sprawdzianu, egzaminu gimnazjalnego i egzaminu maturalnego (Dz.U. z 2015, poz. 959).

² Na podstawie ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tekst jedn. Dz.U. z 2015, poz. 2156, ze zm.).

Komentarz

Poziom podstawowy

Średni wynik uzyskany przez gimnazjalistów przystępujących do egzaminu z języka hiszpańskiego na poziomie podstawowym wyniósł 59% punktów.

Uczniowie najlepiej poradzili sobie z zadaniami sprawdzającymi umiejętność rozumienia ze słuchu (średni wynik 66% punktów). Więcej trudności sprawiło im rozwiązanie zadań sprawdzających znajomość funkcji językowych oraz znajomość środków językowych (średni wynik odpowiednio 62% i 57% punktów). Najniższe wyniki uzyskali za rozwiązanie zadań z obszaru rozumienia tekstów pisanych (średni wynik 52% punktów).

W części rozumienie ze słuchu najłatwiejsze dla gimnazjalistów okazały się zadania sprawdzające umiejętność znajdowania w tekście określonych informacji. Na dziewięć zadań sprawdzających tę umiejętność w ośmiu uczniowie osiągnęli wyniki od 57% do 84%. W tej grupie zadań tylko zadanie 3.1. sprawiło gimnazjalistom większy problem.

3.1.	El cine abre todo el año.	P	F
-------------	---------------------------	----------	----------

Fragment transkrypcji:

¿Todavía no tienes planes para los próximos días? Ven a nuestro cine EL TORO FERNANDO. Este cine es ya una tradición en nuestra ciudad. Cada año, desde mayo hasta septiembre, los amantes del cine pueden ver sus películas favoritas en la antigua plaza de toros. (...)

Zadanie to poprawnie rozwiązało 45% gimnazjalistów. Wskazanie prawidłowej odpowiedzi tj. uznanie podanego zdania za fałszywe, wymagało zrozumienia informacji, że kino na *plaza de toros* jest kinem sezonowym, czynnym tylko przez kilka miesięcy w roku (*desde mayo hasta septiembre*). Uczniowie, którzy wskazali błędną odpowiedź, prawdopodobnie zasugerowali się użytym w nagraniu określeniem *cada año*, które uznali za synonim określenia *todo el año*. Niewykluczone, że pomylili w tym wypadku znaczenie dwóch podobnych do siebie konstrukcji: *todo el año* (cały rok) i *todos los años* (każdego roku).

Zadania sprawdzające ogólne rozumienie tekstu okazały się dla uczniów większym wyzwaniem niż zadania sprawdzające umiejętność znajdowania określonych informacji. Zadania, w których należało określić kontekst wypowiedzi (1.4.), intencję nadawcy/autora tekstu (1.5.) oraz główną myśl tekstu (3.3.), poprawnie rozwiązało odpowiednio 55%, 57% i 45% uczniów.

W obszarze rozumienia tekstów pisanych średni wynik uzyskany za zadania sprawdzające ogólne rozumienie tekstu również był niższy niż za zadania sprawdzające umiejętność znajdowania szczegółowych informacji (odpowiednio 48% i 59%).

Najtrudniejsze okazało się zadanie 7. oparte na czterech ogłoszeniach, do których należało dopasować odpowiednie zdania. W tym zadaniu problem sprawiło uczniom zarówno znajdowanie szczegółowych informacji, jak i ogólne zrozumienie tekstu. Wyniki uzyskane za zadania 7.2. i 7.3. (po 23%), najniższe w całym arkuszu, sprawiły, że średni wynik uzyskany w obszarze rozumienia tekstów pisanych był niższy niż w pozostałych obszarach. Przyjrzyjmy się tym zadaniom.

7.2.

¡RELÁJATE!
UN PARQUE ÚNICO
PARA CICLISTAS
AMANTES DE LA NATURALEZA

- seis rutas para elegir
- todos los niveles de dificultad
- los miembros de clubes deportivos pagan la mitad

Mira nuestro vídeo promocional en
www.muevete.ciclopark.es

7.3.

DESCUBRE EL MUNDO
DEL DEPORTE

AMPLIA VARIEDAD DE ROPA DEPORTIVA
LAS MEJORES MARCAS
LA MEJOR CALIDAD

HORARIO
de 10:00 a 19:00

- A. En este texto se informa de un descuento.
B. Este texto invita a participar en una competición deportiva.
C. En este texto se informa de la hora de la emisión de un programa.
D. En este anuncio se informa de un regalo para nuevos participantes.
E. Este anuncio puede interesar a una persona que busca un bañador.

W zadaniu 7.2., sprawdzającym umiejętność wyszukiwania szczegółowych informacji, 23% gimnazjalistów wskazało prawidłową odpowiedź A. Uczniowie ci słusznie zauważyli, że członkowie klubów sportowych mają możliwość uiszczenia połowy opłaty, co jest rodzajem oferowanej zniżki. Najwięcej zdających (50%) wybrało odpowiedź B. Być może do wyciągnięcia wniosku, że tekst ten zaprasza do udziału w zawodach sportowych skłoniła ich informacja o liczbie tras rowerowych i poziomie ich trudności, wzmianka o członkach klubów sportowych oraz wizerunek rowerzysty w stroju sportowym widniejący w tle ogłoszenia. O wyborze tego dystraktora mogło zadecydować również użycie w dobieganym zdaniu i w tekście przymiotnika *deportivo*.

Aby rozwiązać zadanie 7.3., sprawdzające umiejętność określania kontekstu wypowiedzi, należało wywnioskować, że asortyment reklamowanego sklepu, czyli odzież sportowa, spełnia oczekiwania osoby opisanej w zdaniu E. Prawidłową odpowiedź wskazało 23% uczniów. Dla wielu zdających atrakcyjniejsze okazały się jednak zdania A. i D., zawierające słowa *descuento* i *regalo*. Ta część uczniów mogła z góry założyć, że miejscem, gdzie oferuje się zniżki lub upominki jest właśnie sklep i nie analizując treści ogłoszenia, automatycznie wskazała właśnie te odpowiedzi.

Lepiej gimnazjaliści poradzili sobie z zadaniem 8. opartym na czterech tekstach ze sfery prywatnej. Zadania 8.1. i 8.2., sprawdzające ogólne rozumienie tekstu, rozwiązało odpowiednio 48% i 55% uczniów, a zadania 8.3. i 8.4., sprawdzające umiejętność znajdowania określonych informacji, 52% i 82% zdających.

W obszarze sprawdzającym znajomość funkcji językowych uczniowie najlepiej poradzili sobie z zadaniem 6., w którym wybierali reakcje właściwe dla sytuacji opisanych w języku polskim (średni wynik 72%). Najwięcej problemów sprawiło natomiast gimnazjalistom zadanie 4., za które uzyskali średnio 51% punktów. Zadanie to wymagało od zdających umiejętności szybkiego przeanalizowania podanych propozycji odpowiedzi, a następnie wskazania tej, która była właściwą reakcją na usłyszane pytanie, podobnie jak ma to miejsce w autentycznej rozmowie. Dla części uczniów zadanie to mogło okazać się trudne również dlatego, że w sytuacji ograniczonego czasu na reakcję należało dokonać wyboru odpowiedzi spośród zdań dotyczących tego samego zakresu tematycznego, w tym wypadku ubrań.

- A. El de la camiseta roja.
- B. Unos zapatos de tacón.
- C. Nunca se pone vaqueros.
- D. Es que prefiero llevar pantalones.
- E. No sé, mejor pruébate este jersey.

4.1.	4.2.	4.3.	4.4.
B	E	D	A

Transkrypcja:**Wypowiedź 1.**

¿Qué te has comprado esta mañana?

Wypowiedź 2.

¿Me queda bien esta chaqueta?

Wypowiedź 3.

¿Por qué nunca te pones faldas?

Wypowiedź 4.

¿Cuál es el chico que ha ganado el concurso?

Najtrudniejsze okazały się zadania 4.4., 4.2 które rozwiązało po 45% zdających. Wskazanie właściwej reakcji **A.** uzależnione było od znajomości struktury *el de*, typowej dla języka hiszpańskiego, ale – jak pokazuje praktyka szkolna – z trudem zapamiętywanej przez polskich uczniów. Najwyższy wynik gimnazjaliści uzyskali natomiast za rozwiązanie zadania 4.3. Prawdopodobną odpowiedź **D.**, będącą typową reakcją na pytanie o przyczynę, wskazało 59% zdających.

Ostatnie dwa zadania w arkuszu (10. i 11.) sprawdzały znajomość środków językowych. Zdający lepiej poradzili sobie z zadaniem 11. sprawdzającym głównie znajomość struktur gramatycznych (średni wynik 75%) niż z zadaniem 10. sprawdzającym znajomość leksyki (średni wynik 40%).

A. antes	B. encontrar	C. después	D. es	E. volver	F. viene
----------	--------------	------------	-------	-----------	----------

Mensaje

De: mariatutora@gmail.com

Para: soledad@yahoo.es, pedrobenitez@gmail.com, gabifereira@yahoo.es...

Asunto: Visita a Chinchón

Estimados padres:

Como saben, nuestro grupo tiene programada una visita al pueblo de Chinchón.

Les informamos de que la salida **10.1. D** el próximo sábado a las nueve y media.

Los chicos tienen que estar en el Instituto media hora **10.2. A**, a las nueve en punto.

Vamos a **10.3. E** al Instituto a las seis de la tarde.

Un saludo,

María Marín, tutora del grupo

Analiza wyborów poszczególnych odpowiedzi pokazuje, w jakim stopniu uczniowie rozumieli tekst i na ile ich wybory były przemyślane, a na ile przypadkowe. Najlepiej obrazuje to luka 10.2. Do luki należało dobrać przysłówek czasu. Wśród podanych opcji znajdowały się dwa takie przysłówki, ale o przeciwstawnym znaczeniu: A. *antes* i C. *después*. Aby wybrać właściwy należało zrozumieć nie tylko uzupełniane zdanie, ale też wziąć pod uwagę informację pojawiającą się w poprzednim zdaniu, dotyczącą godziny wyruszenia do miasteczka Chinchón. 30% uczniów dokonało takiej analizy i wskazało poprawną odpowiedź A. Zdający słusznie wywnioskowali, że skoro wyjazd ma nastąpić o godzinie 9:30, a zbiórka przewidziana jest na godzinę 9:00, to znaczy że uczniowie mają stawić się w szkole pół godziny przed wyjazdem (*antes*), a nie pół godziny po (*después*). 25% zdających prawdopodobnie nie zwróciło uwagi na kontekst, w którym pojawiało się zdanie, i wskazało odpowiedź C. Wybór przysłówka o przeciwstawnym znaczeniu sprawiał, że tekst stawał się nielogiczny. Blisko jedna trzecia zdających (45%) dobrała do luki czasowniki, co świadczy o tym, że uczniowie ci nie zrozumieli tekstu.

Najłatwiejsze okazało się uzupełnienie konstrukcji peryfrastycznej *ir+a+bezokolicznik* w zadaniu 10.3. 55% uczniów dobrze zrozumiało, że chodzi o godzinę powrotu do szkoły i wskazało poprawną odpowiedź E. Spośród osób, które wskazały błędne odpowiedzi, prawie połowa rozpoznała popularną konstrukcję, ale dobrała odpowiedź B., myląc najprawdopodobniej czasownik *encontrar* z *encontrarse*. Jednocześnie uczniowie ci nie zwrócili uwagi na występujące po luce wyrażenie przyimkowe *al Instituto*, które mogło łączyć tylko z czasownikiem *volver*, a nie *encontrar*.

